

Justerat tisdagen den 9 december 2008

Inger Linge

Conny Andersson

John Glas

§ 194
Inledning

Ordföranden förklarade sammanträdet öppnat.

Upprop förrättades och närvaro och frånvaro på grund av anmälda förhinder antecknades i enlighet med bilagda uppspelslistor, bilagorna A och B.

Fullmäktige godkände de anmälda förhindren.

§ 195
Kungörelse och annonsering

Kungörelsen om fullmäktiges sammanträde anslogs den 13 november 2008 på landstingets anslagstavla och skickades samma dag till fullmäktiges ledamöter och ersättare samt länsstyrelsen.

Föredragningslistan infördes den 17 och 18 november 2008 i de tidningar där enligt fullmäktiges beslut annonsering ska ske.

Tillägg till föredragningslista anslogs den 21 november 2008 på landstingets anslagstavla och skickades samma dag till fullmäktiges ledamöter och ersättare.

Det antecknades att sammanträdet kungjorts i laga ordning.

§ 196
Justering

Att tillsammans med ordföranden justera sammanträdet protokoll utsågs förste och andre vice ordföranden.

Protokollet skall justeras senast tisdagen den 9 december 2008.

Fullmäktige beslutade enligt ordförandens förslag att växeljämsgöring mellan de båda sammanträdesdagarna fick ske under behandlingen av § 197.

§ 197**Budget för Stockholms läns landsting för 2009 och planåren 2010-2011 samt investeringsbudget för 2009 med inriktningsnivåer för planåren 2010-2013 (förslag 81)**

LS 0805-0479, 0810-0941

Ordföranden föreslog att ärendet skulle behandlas enligt följande

Inledning med debatt om ärendet i dess helhet. Därefter med följande uppdelning.

- (1) SL-koncernen
- (2) Färdtjänstnämnden
- (3) WÅAB
- (4) Regionplane- och trafiknämnden
- (5) Kulturnämnden
- (6) Revisorskollegiet
- (7) Hälso- och sjukvårdsnämnden (inkl tandvård och patientnämnd)
- (8) Landstingsstyrelsen/Finansiering (inkl ägar-, investerings-, miljö- och personalfrågor, Locum AB samt NKS-förvaltningen)

Landstingsfullmäktige godkände den av ordföranden föreslagna behandlingsordningen.

Ordföranden föreslog sedan fullmäktige att besluta återremittera den del av budgetärendet som omfattar behandling av motionerna 2007:39 av Lars Dahlberg och Anna Kettner (s) om kapacitetsstarka tvärförbindelser, 2008:1 av Lars Dahlberg (s) om biljetinlösen, 2008:3 av Johan Sjölander (s) om trygghetsskapande åtgärder, 2008:6 av Gunilla Roxby-Cromvall m fl (v) om avgiftsfri kollektivtrafik, 2008:7 av Jan Strömdahl m fl (v) om att landstinget bör utreda konsekvenserna för verksamheten och ekonomin om Förbifart Stockholm byggs samt motion 2008:10 av Ingela Nylund Watz m fl (s) om att infoga AB Storstockholms Lokaltrafik i övriga landstingskoncernen.

Fullmäktige beslutade enligt ordförandens förslag

att återremittera motionerna till landstingsstyrelsen.

Därefter övergick fullmäktige till att behandla budgetärendet.

Anf. 1-58

I den allmänpolitiska debatten yttrade sig landstingsråden Catharina Elmsäter-Svärd, Ingela Nylund Watz, Birgitta Rydberg, Birgitta Sevefjord och Raymond Wigg, Pia Lidwall, Tage Gripenstam, Jan Olov Sundström, landstingsrådet Dag Larsson och Maria Wallhager, Thomas Magnusson, Åke Askensten, landstingsrådet Stig Nyman, Christine Chambay, Anders Lönnberg samt Lena-Maj Anding.

I ordningsfråga yttrade sig landstingsråden Ingela Nylund Watz, Catharina Elmsäter-Svärd, Raymond Wigg och Birgitta Sevefjord.

Anf. 59-149

I trafikdebatten i sin helhet yttrade sig landstingsråden Christer G Wennerholm och Lars Dahlberg, Lennart Rohdin, Gunilla Roxby Cromvall, Yvonne Blombäck, Jan Stefansson, Tage Gripenstam, Charlotte Broberg, Erika Ullberg, Stella Fare, Åke Askensten, Jan Strömdahl, Lennart Kalderén, Johan Sjölander, Fredrik Kronberg, Anders Johansson, Peter Kockum, Nanna Wikholm, Göran Wrene, Sverre Launy, Georg Gustafsson, Anna Starbrink, Björn Sundman, Carl Grufman, Leif Kroon, Mikael Freimuth, Urban Ryadal, Caroline Åkerhielm, Vivianne Gunnarsson, Åke Holmström samt Mats Skoglund.

I ordningsfråga yttrade sig Sverre Launy och Anders Johansson.

SL-koncernen

YRKANDEN

- 1) bifall respektive avslag till s-ledamöternas säryrkanden
- 2) bifall respektive avslag till v-ledamöternas säryrkanden
- 3) bifall respektive avslag till mp-ledamöternas säryrkanden
- 4) bifall respektive avslag till tilläggsförslag av m-, fp-, kd- och c-ledamöterna

Behandling och beslut av ovan ställda säryrkanden och tilläggsförslag samt beslut avseende landstingsbidrag och taxor framgår av bilaga 1.

RESERVATIONER

Reservationer anfördes av s-ledamöterna, v-ledamöterna och mp-ledamöterna.

Färdtjänstnämnden

YRKANDEN

- 1) bifall respektive avslag till s-ledamöternas säryrkanden
- 2) bifall respektive avslag till mp-ledamöternas säryrkanden
- 3) bifall respektive avslag till s-, v- och mp-ledamöternas yrkande om att avslå den 23:e att-satsen i landstingsstyrelsens förslag
- 4) bifall respektive avslag till m-, fp-, kd- och c-ledamöternas yrkande om att bifalla den 23:e att-satsen i landstingsstyrelsens förslag

Ordföranden frågade fullmäktige om huruvida ärendet i den del som omfattar den 23:e att-satsen (att uppdra åt färdtjänstnämnden att tillsammans med SL genomföra en överföring av alla verksamhet inom Färdtjänsten, som inte är myndighetsutövning, till SL under första halvåret 2009) i landstingsstyrelsens förslag kunde anses vara berett på ett korrekt sätt.

Fullmäktige beslutade att anse ärendet vara korrekt berett.

RESERVATION

Reservationer anfördes av s-ledamöterna, v-ledamöterna och mp-ledamöterna.

Behandling och beslut av ovan ställda säryrkanden och yrkanden samt beslut avseende landstingsbidrag och taxor framgår av bilaga 1.

RESERVATIONER

Reservationer anfördes av s-ledamöterna, v-ledamöterna och mp-ledamöterna.

Waxholms Ångfartygs AB**YRKANDEN**

- 1) bifall respektive avslag till mp-ledamöternas säryrkanden

Behandling och beslut av ovan ställda säryrkanden samt beslut avseende landstingsbidrag och taxor framgår av bilaga 1.

RESERVATIONER

Reservationer anfördes av s-ledamöterna, v-ledamöterna och mp-ledamöterna.

Regionplane- och trafiknämnden

Anf. 150-169

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Christer G Wennerholm, Anna Kettner, Stella Fare, Maria Kedvall, Björn Sigurdsson, Jan Stefanson, Lars Carlsson, Lars-Erik Salminen, Jan Strömdahl, Lennart Rohdin, Åke Holmström, landstingsrådet Raymond Wigg samt Thomas Magnusson.

YRKANDEN

- 1) bifall till s-ledamöternas säryrkande
- 2) bifall till mp-ledamöternas säryrkanden
- 3) bifall till s-, v- och mp-ledamöternas yrkande om att avslå den 24:e att-satsen i landstingsstyrelsens förslag
- 4) bifall till m-, fp-, kd- och c-ledamöternas yrkande om att bifalla den 24:e att-satsen i landstingsstyrelsens förslag

Ordföranden frågade fullmäktige om huruvida ärendet i den del som omfattar den 24:e att-satsen (*att* uppdra åt regionplane- och trafiknämnden att tillsammans med SL överföra den trafikplanerande verk samheten från nämnden till SL under första halvåret 2009) i landstingsstyrelsens förslag kunde anses var berett på ett korrekt sätt.

Fullmäktige beslutade att anse ärendet vara korrekt berett.

RESERVATION

Reservationer anfördes av s-ledamöterna, v-ledamöterna och mp-ledamöterna.

Behandling och beslut av ovan ställda säryrkanden och yrkanden samt beslut avseende landstingsbidrag framgår av bilaga 1.

RESERVATIONER

Reservationer anfördes av s-ledamöterna, v-ledamöterna och mp-ledamöterna.

Kulturnämnden

Anf. 170-191

I ärendet yttrade sig Karin Ekdahl Wästberg, Gizela Sladic, Morgan Lindqvist, Mohibul Ezdani Khan, Agnetha Boström, Aram El Khoury, Christine Chambay, Håkan Jörnehed, Staffan Sjärdén samt Ingvar von Malmborg.

YRKANDEN

- 1) bifall till mp-ledamöternas säryrkanden

Behandling och beslut av ovan ställda säryrkanden samt beslut avseende landstingsbidrag framgår av bilaga 1.

RESERVATIONER

Reservationer anfördes av s-ledamöterna, v-ledamöterna och mp-ledamöterna.

Revisorskollegiet

Anf. 192

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Raymond Wigg.

I ordningsfråga yttrade sig landstingsrådet Lars Joakim Lundquist.

YRKANDEN

Framställda säryrkanden togs först upp till behandling.

- 1) bifall till v-ledamöternas säryrkande

Behandling och beslut av ovan ställda säryrkanden samt beslut avseende landstingsbidrag framgår av bilaga 1.

RESERVATION

Reservation anfördes av v-ledamöterna.

UTTALANDE

Mp-ledamöterna lät till protokollet anteckna följande särskilda uttalande "Miljöpartiets fullmäktigeledamöter vill härmed uttala vår kraftfulla protest mot att den moderatledda borgerliga majoriteten har valt att inte låta miljöpartiet ha någon representant i landstingets revisorskollegium.

Att utestänga ett parti från en granskande funktion är ett allvarligt övertramp och strider mot demokratiska principer. Alla partirepresentanter som utsetts via direktval av länets invånare har ett lika stort ansvar gentemot sina väljare oavsett partiets storlek. Genom sitt beslut om nuvarande ordning visar den moderatledda majoriteten på en förbluffande nonchalans om innehållet i det demokratiska uppdraget."

Sammanträdet avslutades kl 20.00 för att återupptas nästa dag kl 09.30.

Upprop förrättades den 26 november 2008 varvid närvaro och frånvaro antecknades i enlighet med bilagda uppropslista B. Fullmäktige godkände de anmälda förhindren.

Hälso- och sjukvårdsnämnden (inkl tandvård)

Anf. 194-277

I ärendet yttrade sig landstingsråden Filippa Reinfeldt, Dag Larsson, Birgitta Rydberg och Birgitta Sevefjord, Lena-Maj Anding, Pia Lidwall, landstingsråden Gustav Andersson och Lars Joakim Lundquist, Anders Lönnberg, landstingsrådet Maria Wallhager, Håkan Jörnehed, Ing-Marie Yang, Marie Ljungberg Schött, Kajsa Hansson, landstingsrådet Ingela Nylund Watz och Catharina Elmsäter-Svärd, Johan Sjölander, Olov Lindquist, Pia Ortiz-Venegas samt Åke Askensten.

Då yrkande om återremiss av budgetärendet framförts under sjukvårdsdebatten avbröt ordföranden debatten och beslutade om 10 minuters ajournering för överläggning med gruppledarna i frågan om återremiss av budgetärendet exkl. skattesatsen. Efter överläggningen beslutade ordföranden att avsluta debatten och behandla återremissyrkandet.

I ordningsfråga yttrade sig landstingsråden Stig Nyman och Birgitta Rydberg.

YRKANDE

- 1) bifall till s-, v- och mp-ledamöternas yrkande om återremiss av budgetärendet exkl. skattesatsen med följande motivering:

”att återremittera ärendet med hänvisning till att beredningen av ärendet visat sig ofullständig genom uppgifterna om att pågående avtalsförhandlingar med akutsjukhusen redan förts utifrån förutsättningen av andra tillskott till Hälso- och sjukvårdsnämnden än vad landstingsstyrelsen föreslagit landstingsfullmäktige att besluta.

Föredragande landstingsråd har via talarstolen meddelat fullmäktige att förhandlingar om avtal med akutsjukhusen kräver en annan ram till Hälso- och sjukvårdsnämnden än vad landstingsstyrelsens beredning givit vid handen. Det är viktigt att sjukvården ges en tillräcklig ekonomisk ram och att landstingsfullmäktige kan se att den är fullt finansierad. Den demokratiska processen kräver full transparens.

Den borgerliga majoriteten måste därför göra om landstingsstyrelsens beredning av budgeten och redovisa en ny realistisk ram för Hälso- och sjukvårdsnämnden som sjukhusen kan acceptera. Därför yrkar vi återremiss.”

Ordföranden ställde propositioner om avslag respektive bifall till yrkandet och fann att fullmäktige avslagit återremissyrkandet.

Omröstning genomfördes sedan enligt följande godkända voteringsproposition.

Den som önskar avgöra ärendet idag röstar ja. Den det ej vill röstar nej. Om en tredjedel av ledamöterna röstat nej har fullmäktige beslutat återremittera ärendet.

Efter omröstningen konstaterade ordföranden att sammanräkningstablan visade 81 ja-röster, 60 nej-röster och att 8 ledamöter varit frånvarande vilket innebar att fullmäktige beslutat återremittera budgetärendet exkl. skattesatsen.

Hur ledamöterna röstade framgår av bilaga 2.

BESLUT

Fullmäktige beslutade

att återremittera budgetärendet exklusive skattesatsen.

RESERVATION

Reservation anfördes av m-, fp-, kd- och c-ledamöterna.

Härefter togs ärendet om skattesatsen för 2009 upp till behandling.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag om 12:10 kr per skattekrona
- 2) bifall till s-, v- och mp-ledamöternas förslag om 12:27 kr per skattekrona

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

Begärd omröstning genomfördes enligt följande godkända voteringsproposition.

Den som bifaller landstingsstyrelsens förslag röstar ja. Den det ej vill röstar nej. Vinner nej har fullmäktige beslutat enligt s-, v- och mp-ledamöternas förslag.

Efter omröstningen konstaterade ordföranden att sammanräkningstablan visade 82 ja-röster, 60 nej-röster och att 7 ledamöter varit frånvarande.

Hur ledamöterna röstade framgår av bilaga 3.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag.

att fastställa landstingsskatten för år 2009 till 12:10 kronor per skattekrona.

§ 198**Valärenden**

LS 0803-0315, 0806-0657, 0807-0695, 0809-0797, 0809-0820, 0809-0832, 0810-0934, 0810-0944, 0810-0956, 0810-0984, 0810-1001, 0811-1012, 0811-1056

Fullmäktige beslutade att medge befrielse för Hans Åberg (fp) från uppdraget som ersättare i fullmäktige, valkrets 2.

Fullmäktige valde enligt valberedningens förslag

Stiftelsen Stockholms läns museum intill utgången av 2010

Ersättare

kd Ulf Lönnberg (efter Sara Rydefjärd)

Länsrätten intill utgången av 2010

Nämndemän

c Michael Blom (efter Johan Sjöberg)
c Ove Wallin (efter Anna Thorburn)

Svea Hovrätt intill utgången av 2010

Nämndeman

fp Anders Bergheden (efter Marie-Louise Plogfeldt)

Skattenämnden för skattekontor 1-4 fr o m 1 januari 2009 t o m 31 december 2010

Ledamöter

m	Agneta Bergvall	s	Ali Khan
m	Christer Stenberg	s	Mikael Larsson
m	Elisabet Ståhlhem	s	Anders Lindqvist
m	Kerstin Backman	s	Mona Rudenfeldt
fp	Jimmy Edlund	v	Inga-Lill Franzén
fp	Gunnar Pihl	v	Jan Bergvall
s	Sven Bergendahl	mp	Arne Haaken Eriksson
s	Anita Mörkenstam	mp	Sangar Rawaie
s	Anna Sophie Liebst		

Skattenämnden för skattekontor 5-8 fr o m 1 januari 2009 t o m 31 december 2010

Ledamöter

m	Ann-Kristin Rosander	s	Sten Lundströmer
m	Benkt Kullgard	s	Sten Lundqvist
m	Erik Öman	s	Ann-Christin Holgersson
m	Gunilla Törnkvist	s	Gustav Pettersson
m	Gunnar Larsson	s	Ing-Mari Boynton
m	Gunvor Åkerblom	s	Christina Palmgren
m	Inga-Lill Larsson	s	Gunilla Jerlinger
m	Johan Steenhoff-Eriksen	s	Allan Jacobsson
m	Johan Hjelmqvist	s	Christina Berg
m	Kerstin Kaltenecker	s	Gunnel Magnusson
m	Lars-Erik Svegander	s	Manni Wain
m	Luke Cook	s	Kerstin Peanberg
m	Markku Sirviö	s	Kerstin Bergström
m	Mikael Eskman	s	Jan Lindegren
m	Milan Randelovic´	s	Christina Tuhti
m	Nils Ingelström	s	Joakim Jonsson
m	Nima Naderi	s	Krister Strömberg
m	Pia Wahren	s	Karin Olelind
m	Ronny Erhardsson	s	Rigmor Hollsten
m	Ulf Björk	s	Kristian Sihlén
fp	Magnus Öhlander	s	Maria Norbell
fp	Lennart Grudevall	s	Herman Brundin
fp	Christina Jonsson	s	Christer Sjöman
fp	Ingrid Grafström	s	Egil Johansson
fp	Rolf Wikgren	s	Ingvar H Johansson
fp	Glenn Lundberg	s	Aurora Felderman
fp	Peter Haas	v	Börje Lindberg
fp	Agneta Pettersson	v	Anders Linderyd
fp	Inga Emtell	v	Eeva-Maria Ljungvall
fp	Kerstin Malmberg	v	Thomas Magnusson
fp	Ragnar Hultgren	v	Gunilla Andersson
fp	Ragnhild Cassel	v	Birgitta Rasmusson
fp	Kurt Seidel	mp	Mikael Adersteg
s	Maria Cupen	mp	Lars Hörberg
s	Birgit Persson	mp	Henrik Lilliehök

s	Inga Borén	mp	Jörgen Lissenko
s	Anders Helsing	mp	Kurt Mirdell
s	Bernt Lundberg	mp	Olof Nystrand
s	Kjell Hammar	mp	Berit Valfridsson
s	Chris Åkerlund	mp	Torbjörn Willberg
s	Bo Halvarsson		

Skattenämnden för skattekontor 9-10 samt utlandsskattekontoret
fr o m 1 januari 2009 t o m 31 december 2010

Ledamöter

m	Bo Hansson	s	Sven Lerdell
m	Anders Alvebäck	s	Ingegerd Eissa El Kallaf
m	Ann Louise Hörnstedt	s	Gerd Sjöberg Granlund
m	Anne Larsson	s	Kamel El Dabaa
m	Birgitta Sjöström Ewetz	s	Annelie Pettersson
m	Bo Tengelin	s	Birgitta Gustafsson
m	Eva Jansa	s	Ove Johansson
m	Göte Järgården	s	Sven Edberg
m	Holger Ronquist	s	Nicolaus Diederichsen
m	Håkan Bergman	s	Virginia Bustillos
m	Jan Dolk	s	André Waligora
m	Kerstin Tufvedsson	s	Nalin Surek
m	Marcel Gleichmann	s	Holger Forsberg
m	Naémi Karlsson	s	Bertil Nordstedt
m	Nils Frykman	s	Bo Fredriksson
m	Olle Hedenblad	s	Inga Lisa Nymann
m	Peter Forssman	s	Maj Sjöberg
m	Stellan Schultz	s	Saga Wiegurd
m	Ted Ricksäter	s	Hasse Ivarsson
fp	Birgitta Ekström	s	Monica Allard
fp	Margareta Sandell	s	Stefan Högberg
fp	Bo Ahlal	s	Erik Karlsson
fp	Max Höglund	s	Bo Jonasson
fp	Sven Silverudd	s	Christer Sjöman
fp	Birgitta Fridlund	s	Carlos Núñez
fp	Birgitta Snell	v	Per Hamnström
fp	Wulf Schröder	v	Mona Trumstedt
fp	Anders Rodin	v	Madeleine Gyllenhammar
fp	Lars Bergstig	v	Marianne Ramström
fp	Bertil Andersson	v	Carita Stenbacka Tenezakis
fp	Lennart Skiöld	v	Kaya Ålander
fp	Jonas Uebel	v	Lola Bodin
s	Kjell Fredriksson	v	Kalij Jadidoleslami
s	Sune Hellsing	mp	Marouan Ben Hashous
s	Victor Montero	mp	Jacquelin Bouvin
s	Jan Olof Larsson	mp	Nicklas Evén
s	Doris Valborg	mp	Hami Etemad
s	Gunvor Wallén	mp	Margita Hermansson
s	Gunhild Glingvall-Priftakis	mp	Annika Kjell
s	Klas Innergård	mp	Peter Modesta
s	Birgitta Nygren	mp	Göran Svennberg

Skattenämnden för skattekontor Södertälje fr o m 1 januari 2009 t o m 31 december 2010

Ledamöter

m	Antra Johansson-Ranti	s	Bo Fredriksson
m	Bo E. L. Anderson	s	Kent Forsberg
m	Sune Dahlberg	s	Ulla Sandberg
fp	Håkan Mankefors	s	Gunilla Holmqvist
fp	Anna Nilsson	s	Nils Erik Eriksson
fp	Viveca Rabenius	v	Inger Olsson
s	Hans Persson	v	Samuel Karlsson
s	Lillemor Gladh	mp	Jörgen Wide

Skattenämnden för storföretagsregionen fr o m 1 januari 2009 t o m 31 december 2010

Ledamöter

m	Claes-Göran Wik	s	Ingvar Högström
m	Gerd Wrede	s	Yvonne Wessman
m	Hans Wahlstein	s	Maria Olovares
m	Klas Weidstam	s	Jan-Olov Schill
m	Robert Leonardi	s	Kjell-Anders Hietala
m	Rolf Englund	s	Ebla Younan
m	Sören Swärd	v	Börje Bergfelt
fp	Birgitta Wiklund	mp	Henrik Sundström
fp	Lars Krüger		

Nomineringar

Stiftelsen Centrum för Oral Biologi

Ledamot

- Christer Engström (efter Harald Abelin)

Suppleant

- Irene Smedberg

Fullmäktige beslutade enligt valberedningens förslag att bordlägga val av

en ersättare i färdtjänstnämnden efter Andreas Strömberg (c)

en ersättare i styrelsen för Stiftelsen Stockholms läns äldrecentrum efter Rickard Ydrenäs (fp)

en ledamot i Mälardalsrådet efter Annika Hjelm (mp)

nio nämndemän i länsrätten efter Mikael Winroth (m), efter Magnus Boman (m), Lillemor Mattsson (kd), Ann-Sofie Nelstrand (s), Kristofer Franzén (v), Hediye Güzel (v), Ann-Christin Johansson Grennefors (v), Berivan Öngörur (v) och Toivo Jokkala (v)

sju ledamöter i skattenämnden för skattekontor 1-4, 5 platser för (m), 1 plats för (kd) och 1 plats för (c)

tre-tionio ledamöter i skattenämnden för skattekontor 5-8, 25 platser för (m), 7 platser för (kd), 5 platser för (c) och 2 platser för (v)

tre-tio ledamöter i skattenämnden för skattekontor 9-10 samt utlandsskattekontoret, 26 platser för (m), 7 platser för (kd) och 5 platser för (c)

nio ledamöter i skattenämnden för skattekontor Södertälje, 6 platser för (m), samt 1 plats vardera för (kd), (c) och (mp)

tre ledamöter i skattenämnden för storföretagsregionen, 1 plats vardera för (m), (kd) och (c)

Fullmäktige beslutade sedan enligt valberedningens förslag att bordlägga nominering av en ledamot i mälardalsrådets Näringslivs- och FoU-utskott efter Annika Hjelm (mp)

Fullmäktige beslutade till sist enligt landstingsstyrelsens allmänna utskotts förslag

att medge befrielse för Göran Stiernstedt (-) från uppdraget som ledamot i styrelsen för Karolinska Universitetssjukhuset

att bordlägga val av ny ledamot efter Stiernstedt (-).

§ 199

Anmälan av motioner

LS 0811-1099

Nr 2008:38 av Juan Carlos Cebrian (s) om rätt vårdnivå vid rehabilitering av synskadade.

Motionen remitterades till landstingsstyrelsen för beredning.

§ 200

Anmälan av interpellationer

LS 0811-1083, 1084, 1085

Nr 2008:50 av Ingela Nylund Watz (s) om de stora besparingarna inom sjukvården i Södertälje

Nr 2008:51 av Håkan Jörnehed (v) om stängningen av Hemsjukvården Högalid

Nr 2008:52 av Pia Ortiz-Venegas (v) om rätten till en egen läkare

Interpellationerna skall besvaras vid nästa sammanträde.

Avslutning

Ordföranden avslutade sammanträdet kl 14:40.

Vid protokollet

Peter Freme

Anföranden vid Stockholms läns landstingsfullmäktiges budgetmöte den 25-26 november 2008

§ 197 Budget för Stockholms läns landsting för 2009 och planåren 2010-2011 samt investeringsbudget för 2009 med inriktningsnivåer för planåren 2010-2013

Ordföranden: Jag vill inledningsvis göra fullmäktige uppmärksam på några saker, och det finns också ett beslut att fatta i fråga om växeltjänstgöring.

Eftersom budgetärendet är ett enda ärende och pågår under två dagar behövs det beslut om växeltjänstgöring för att kunna ha ett nytt upprop i morgon och förfara som om andra dagen närvaromässigt är en ny sammanträdesdag. Kan fullmäktige medge att växeltjänstgöring under ett och samma ärende, det vill säga budgetärendet, får göras mellan de båda sammanträdesdagarna? Svaret är ja.

Jag vill sedan göra er uppmärksamma på några saker om hur vi ska arbeta under de två dagarna.

Vi ber er att anmäla närvaro vid ett särskilt bord till höger här i salen.

På borden finns på sedvanligt sätt utdelat en debattöverenskommelse som visar debattider under de två dagarna och indelningen i block. Inträde av ersättare kan ske bara i skiftet mellan blocken.

Det finns en ändring i förhållande till tidsfördelningen. Miljöpartiet önskar att en minut för dem förs över från blocket landstingsstyrelsen till blocket revisorskollegiet.

Repliktider finns det ingen överenskommelse om. I den vanliga arbetsordningen anges att repliker får vara på högst en minut. Därför tänkte vi upplysningsvis ge en liten signal när en minut har gått. Men ni hushållar själva med den tilldelade tiden, och repliktiden räknas naturligtvis av från tiden för respektive parti.

På borden finns också ett förslag från revisionens budgetberedning avseende revisorskollegiets budget. Det har inte tidigare följt med budgetförslaget. Vi ska i fortsättningen komma ihåg att det är ett underlag till budgeten som bör följa med det övriga underlaget. Revisionen har en annan budgetberedning än den övriga delen av landstinget.

Jag vill också fästa er uppmärksamhet på att trafikblocket i dag innehåller både SL, färdtjänstnämnden och WÅAB. Det finns ingen möjlighet att skifta ledamöter mellan de delarna i blocket, utan vi har debatten gemensamt, och sedan blir det beslut om först SL, sedan färdtjänstnämnden och därefter WÅAB. Den som önskar ordet kan ange att man avser att tala om färdtjänstnämnden respektive WÅAB, så kan vi notera det och sortera talarna efter det, så att debatten i den mån det är möjligt blir sammanhållen.

Från presidiets sida har vi också önskemålet att nya yrkanden ska lämnas in skriftligt, så att vi lättare kan hantera dem.

Vi har också en önskan om att ni ska begära ordet skriftligt, om ni kan göra det. Det skulle underlätta för oss under dessa båda dagar.

I handlingarna finns det i huvudsak fyra olika förslag till budget. Det är landstingsstyrelsens förslag, Socialdemokraternas förslag, Vänsterpartiets förslag och Miljöpartiets förslag. På borden finns utdelat de yrkanden som önskas bli ställda under särskild proposition.

När budgetärendet kom till fullmäktige innehöll det sex motioner. Dessa sex motioner önskar man dra ur budgetärendet, vilket innebär antingen bordläggning eller återremiss. Det finns nu ett förslag om att återremittera den delen av budgetärendet till landstings-

styrelsen. På det sättet kan motionerna komma tillbaka som separata ärenden. Jag har förstått att det finns en överenskommelse om detta mellan partiernas gruppledare. Jag frågar därför om det kan bli fullmäktiges beslut.

Vi övergår då till den allmänpolitiska debatten. Den är som vanligt inledningen till budgetdebatten.

Allmänpolitisk debatt

Anförande nr 1

Landstingsrådet Elmsäter-Svärd (m): Fru ordförande! Jag ser fram emot två spännande dagar.

En budget kan upplevas antingen som ett hot eller som en möjlighet. Avsikten med alliansens budget är tydlig. Vi fortsätter att fokusera på våra kärnuppgifter. Vi lägger en långsiktig och stabil grund för en god och hållbar ekonomi. Vår budget innebär alltså en möjlighet såväl för landstinget som för framtiden.

Under året som har gått har fler människor än tidigare både arbetat mer och tjänat mer här i Stockholms län. Det har gynnat oss. Skattesänkningar och jobbskatteavdrag har inneburit att människor faktiskt har fått behålla mer av sin lön, vilket i sin tur har inneburit större frihet för människor, samtidigt som skatteintäkterna, som går till vår gemensamma välfärd, har ökat.

Under de senaste månaderna är det dock många som har påverkats av den finansiella oro som råder i världen. Världsläget påverkar även oss, både nationellt och regionalt här i Sverige. Det är säkert många i denna församling som på något sätt har berörts.

Det är därför, fru ordförande, bra att alliansregeringen har lagt en stabil grund för en fortsatt bra ekonomi för landet liksom för enskilda samt att alliansregeringen tar arbetslöshet och utanförskap på allvar. Att vår regering har en ansvarsfull politik påverkar även oss här i Stockholms läns landsting till det bättre.

Kära fullmäktige! Den budget som vi lägger och som vi nu ska debattera visar hur vi vill ta ansvar för såväl dagens som morgondagens behov. Vi gör det utifrån perspektivet att vi tar hänsyn till de länsbor som vi oftast möter som medborgare, medarbetare, patienter och resenärer.

När arbetslösheten sjönk och skatteintäkterna ökade valde vi inför 2008 att förstärka verksamheterna i god balans med att människor kunde få behålla mer av sin lön – vi sänkte landstingsskatten. Nu, när de arbetade timmarna inte ökar lika starkt och skatteintäkterna ökar mer måttligt, väljer vi att balansera med en oförändrad skatt och samtidigt verksamheterna med en långsiktig förstärkning i det som är våra kärnuppgifter.

Fru ordförande! Jag skulle vilja göra rätt tydligt att för att klara en kommande avmattning i ekonomin måste vi veta att varje krona används på bästa sätt innan vi per automatik bara skickar in en ny. I tider när vi har ekonomisk styrka att själva styra våra val måste vi se över våra kostnader och inte öka dem utan snarare minska våra kostnader, för att vara beredda inför tider som kan bli sämre, så att vi slipper tvingas till åtgärder som vi själva inte längre kan råda över. Det är vad vi i alliansen kallar att ta ansvar.

Vi fortsätter därför att öka tillgängligheten i vården och arbetar vidare med nästa steg, att höja kvaliteten ytterligare i det som utförs. Vi går vidare med att öka tillförlitligheten i kollektivtrafiken, så att än fler resenärer känner trygghet, trovärdighet och än mer nöjdhet.

Vi klarar fortsatt en god ekonomi och de långsiktiga finansiella målen. Det gör vi med betydligt bättre marginaler än vad någon annan från den andra sidan i dag kommer att kunna visa.

Vi gör det utan att höja skatten för länsborna, vilket egentligen bara skulle späda på den ofrihet som en otrygg egen ekonomi innebär. Vi – till skillnad från vänsteroppositionen – brandskattar inte stockholmarna på grund av dålig planering eller brist på fantasi och ledarskap.

Fru ordförande! Mina allianskolleger, som snart kommer upp i debatten, kommer att ta upp ytterligare delar av det som är vår gemensamma budget. Men jag vill ta upp några övergripande delar som är fortsatt viktiga inför 2009.

I stort sett alla verksamheter tillförs mer resurser jämfört med förra året, även om inte alla är fullt ut nöjda och tycker att de har fått sitt önskemål uppfyllt. Men vi menar att man inte kan lösa framtidens problem – med höga kostnader och hög kostnadsutveckling – genom att bara tillföra mer och mer pengar och dessutom skicka notan till skattebetalarna. Vi måste tänka och agera större och mer målinriktat.

Sjukvården står inför en rad framtida utmaningar, med en växande och åldrande befolkning, samtidigt som medborgarna blir mer medvetna och kräsna. Därför är vårdvalet och ökat patientinflytande fortsatt viktigt under 2009, och vi går vidare med att vidareutveckla det.

De fleråriga avtalen med sjukhusen – som, mina vänner, blev klara sent i går kväll – är nästa steg i nyckeln för att just klara det som är långsiktighet och framförhållning. År 2009 blir nu det första steget med de fleråriga avtalen, som är en av våra pusselbitar i den fortsatta styrstrategin för sjukhusen. Sjukhusavtalen kommer också att vara en avgörande del för att kunna kapa de köer som finns i vården, i och med att ansvaret läggs över mer på sjukhusen.

När avtalen började förhandlas, om ni kommer ihåg det, fanns det en rätt stor avtalsdifferens. Från alliansen kommer vi nu i den budget som finns och därutöver att tillföra nästan en halv miljard mer till sjukvården för att kunna göra beställningarna med sjukhusen. Detta är historiskt, inte bara till summan utan för att vi faktiskt klarar av avtalen i god tid innan årsskiftet och inte nästa år. Alliansen har klarat av något som många har varit lite skrockande inför, men nu är avtalen på plats. Detaljer kommer under dagen och morgondagen.

Södertälje sjukhus kommer att bolagiseras, liksom de andra sjukhusen, från och med den 1 april nästa år. På det sättet ges alla sjukhus motsvarande spelregler. Jag tror att det innebär bättre förutsättningar för dem att verka. Det underskott som finns kommer att hanteras i samband med bokslutet. Även i Södertälje har man kommit överens när det gäller avtalen för 2009–2011.

När det gäller Tiohundra-nämnden kommer vi att påbörja en bred utvärdering i fråga om verksamhetens innehåll och hur den fungerar, för att i god tid före valet 2010 veta hur förlängningen och fortsättningen ska se ut efter det att projektet har avslutats 2011.

En IT-organisation kommer att komma på plats, med en funktion som ska underlätta för såväl verksamheter som människor, till exempel patientsäkerhet och vårddokumentation, vilket är viktigt av många skäl. Vi kommer också under 2009 att aktivt prioritera ett större regionalt samarbete för att underlätta för medborgare som i dag upplever länsgränser som administrativa hinder.

Vi går även vidare med mångfaldsarbetet genom att söka nya sätt att kvalitetsutveckla och kostnadseffektivisera. Vi behöver ta vara på den kreativitet och det entreprenörskap som många privata aktörer har, för att därmed kunna komplettera våra egna verksamheter och kvalitetssäkra.

Landstingets fastighetsinnehav, fru ordförande, är något som många funderar över ibland. Där måste vi under nästa år strategiskt se över hur vi använder våra fastigheter, hur hyrorna sätts samt vilka konsekvenser som uppstår, till exempel i samband med upphandling av våra egna verksamheter. Genom en ansvarsfull ekonomisk styrning ska vi också kunna blicka längre än 2009, och det har vi också med i vår budget.

Byggandet av ett nytt universitetssjukhus är en satsning som kommer att vara betydelsefull inte bara för Solna utan för hela regionen och i förlängningen för hela landet. Området kring Norra Station och byggnationerna där, med sjukhuset som nav, är både spännande och kittlande när vi tänker på de unika förutsättningar för forskning och företagande som kommer att växa fram.

Vi har också Flemingsberg, där det jobbar, studerar och bor talangfulla människor från hela världen, där just den internationella mångfalden skapar en plattform för konkurrenskraft, utveckling och framtidstro. Med lärosäten som KI, KTH och Södertörns högskola, som jag skulle vilja kalla universitet, finns det en framtidstro som präglas av tillväxt och nyföretagande. Här ska naturligtvis landstinget spela en fortsatt viktig roll.

Forskning och utveckling är och ska fortsatt vara en viktig framtidsutmaning för landstinget. Vi kommer nu att titta igenom vårt engagemang, så att fokus hamnar på rätt områden, så att vi får tillbaka nytta för våra verksamheter.

År 2009 tar vi nästa steg för vidare satsningar på *Life Science*. Dessutom kommer vi att stödja ett nytt *fellowship*-program vid Centrum för teknik i medicin och hälsa.

Kära fullmäktige! Vi kan konstatera att alliansen levererar, till gagn för några, till ve för andra. Vi har haft två år av högt reformtempo som har resulterat i att vi har uppfyllt våra vallöften med råge. Vi får bättre sjukvård och en mer pålitlig kollektivtrafik i hela länet. Vi presenterar nu en budget som trots kärvare tider innehåller ambitiösa satsningar.

Mot en enad allians har vi en rätt splittrad opposition. Dock har de en sak gemensamt, och det är att höja skatten för länets invånare. Men det skapar inte mer ekonomiskt utrymme eller bättre marginaler än den budget som vi presenterar.

Det är med den inledningen som jag vill avsluta, fru ordförande.

Anförande nr 2

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Det stundar nu ganska bistra tider för Sverige och inte minst för Stockholms län, för löntagare och företag, för kommunerna och inte minst för landstinget. Konjunkturinstitutet flaggar till och med för negativ tillväxt nästa år, och utsikterna för 2010 är inte ljusare.

Politikens uppgift nu är att vara tydlig kring problemen och framför allt att visa på möjligheter, på en väg ut, en väg framåt. Detta är utgångspunkten för vårt socialdemokratiska budgetförslag.

Den borgerliga majoriteten verkar däremot inte alls ha förstått vilka ekonomiska problem som landstinget nu står inför. De har lagt fram en budget som är byggd på en alltför låg skattenivå, och de tycks leva kvar i en föreställning om goda tider. Därmed är budgeten inte hållbar för de mycket allvarliga ekonomiska problem som nu snabbt blir verklighet.

Ordförande, landstingsfullmäktige! En halv miljon människor har trängts ut ur a-kassan. De knuffas nu in i jobbkrisen utan ekonomiskt skyddsnät. Andra får försöka klara sig på en a-kassa som ger bara halva inkomsten när de blir arbetslösa.

Ordförande! När utslagningen ur trygghetssystemen ökar kan vi i Stockholms läns landsting räkna med ökad ohälsa. När otryggheten växer påverkar det också vår ekonomiska utveckling negativt.

Den borgerliga regeringens socialbidraglinje leder för landstingets del dessutom till ett extra kraftigt tapp i skatteintäkterna. Ideologin verkar gå före både förnuft och känsla hos vår regering.

Man hade hoppats på att regeringen skulle inse behovet av att säkra jobb och kvalitet i välfärssektorn genom ökade statsbidrag till kommuner och landsting. Socialdemokraterna har i riksdagen lagt förslag på ökade statsbidrag som för Stockholms läns landstings del skulle innebära 125 miljoner kronor ytterligare nästa år. Men från den borgerliga regeringen kommer ingenting.

Så gott som dagligen hör man statsministern rabbla sitt mantra att varsel inte är detsamma som uppsägningar. Han och Moderaterna sticker huvudet i sanden. De har inte förstått – och vill inte förstå – jobbkrisens omfattning.

Det är inte underligt att man i det borgerliga budgetförslaget här i landstinget på sidan 6 kan läsa: "Tillväxten ökar ... framtidstron har stärkts med fler i arbete." Men sanningen är ju att tillväxten har upphört! Den är inte ens noll – den ligger nu på minus! Människor förlorar sina jobb också i vår region, och våra skatteintäkter gröps ur för nästa år. År 2010 riskerar intäktsfallet att bli det största sedan 1990-talets början – kanske större.

Den budget som den borgerliga majoriteten tänker klubba igenom har byggts på en naiv och glättig bild av verkligheten. Därför klarar den inte uppgiften att fullt ut finansiera en bra sjukvård och kollektivtrafik. Det kommer att leda till ett utfall med antingen kraftiga nedskärningar eller ekonomiska underskott – kanske både–och.

I spåren av Vårdval Stockholm har vi redan sett hur hundratals undersköterskor och distriktssköterskor har fått lämna sina jobb. Nu är de ute på en arbetsmarknad som inte längre efterfrågar dem. I Södertälje ska sjukvården spara astronomiska belopp. Uppsägningar hotar. Jobbkrisen späs på med färre händer i vården.

Är det med den här medicinen som den borgerliga majoriteten ska klara sitt otillräckliga skatteuttag? Har vi att vänta oss samma situation på övriga sjukhus som i Södertälje?

Ordförande, fullmäktige! Det går att värna patienter, resenärer och personal från nedskärningar och uppsägningar i jobbkrisens skugga. Men det kräver ett tillräckligt skatteuttag och en regering som höjer statsbidragen.

De borgerliga partierna och deras regering ser dock inte finansieringsbehoven. Deras skattesänkning ligger fast. För planåren 2010 och 2011 utlovar de – trots recessionen – en ytterligare skattesänkning. Ska vi klara en sjukvård och en kollektivtrafik med hög kvalitet är detta inte hållbart. Tvärtom måste den redan genomförda skattsänkningen tas tillbaka.

Jag läste på finanslandstingsrådets blogg för ett par veckor sedan ett resonemang som är belysande för den moderata synen på skattenivån. Socialdemokraternas skatteförslag om en återgång till 2006 års skattenivå kallades "skattechock". Högre skatt, argumenterar hon, leder till färre jobb och därmed lägre skatteintäkter.

Låt oss stanna upp en stund och reflektera över det resonemanget. Hur ser egentligen sambandet mellan skattenivå och tillväxt ut? Är det så att jobben blir färre av högre landstingsskatt? Hur kan det i så fall komma sig att vi i Stockholms län, som i decennier har haft Sveriges högsta landstingsskatt, samtidigt har haft Sveriges i särklass högsta tillväxt? Hur kan det komma sig, Catharina Elmsäter-Svärd?

Fakta visar också att Stockholmsregionen under mycket lång tid stått sig oerhört väl i jämförelse med andra huvudstadsregioner. Sverige som land har under de senaste tio åren klarat sin ekonomi bättre än nästan alla andra länder i Europa. Beror det på de låga skatterna? Beror det på den extremt lilla gemensamma sektorn i vårt land? Nej, självfallet beror det inte på detta, för Sverige och Stockholmsregionen har i jämförelse haft högre skatter och en stor offentlig sektor. Så vad beror det på?

Ja, det beror bland annat på att människor här har varit förändringsbenägna, eftersom det har funnits en grundläggande trygghet, med en bra a-kassa och en sjukförsäkring med höga ersättningsnivåer, att vi är välutbildade genom den skattefinansierade skolan och högskolan och att vi har känt oss trygga tack vare den likaledes skattefinansierade sjukvården.

Nu, när jobbkrisen drabbar oss, har den borgerliga politiken förstört tryggheten i socialförsäkringen. Skattesänkningarna har ansetts viktigare. Här i landstinget har sjukvården fått stå tillbaka på grund av att skattesänkningarna har satts främst. Tillåt mig tvivla på att mer av den medicinen kommer att leda till högre tillväxt och bättre välfärd. All erfarenhet visar på att det leder till nedskärningar i den gemensamma sektorn som ökar otryggheten, vilket skadar förändringsviljan och därmed tillväxten.

Ordförande, fullmäktige! Vi kan investera i framtiden – om vi prioriterar just det framför lägre skatt. Socialdemokraterna lanserar en ny, framtidsinriktad politik för landstinget, med en förstärkt samverkan mellan sjukvård, forskning och den medicinska och medicinsktekniska industrin.

Vi ökar resurserna till forskning och utveckling med 70 miljoner kronor nästa år, med 140 miljoner kronor för 2010 och med 210 miljoner för 2011. På så sätt kommer vi på tre år upp i ungefär 1 procent av landstingets omsättning i direkta resurser till forskning och utveckling.

Detta gör vi för världens skull. Vägen till både bättre sjukvård för patienten och effektivare sjukvård går via ökad kunskap och bättre teknik. Men vi gör det också för jobben och för tillväxten. Svensk medicinskteknisk industri och läkemedelsindustri är viktiga för framtidens jobb och för tillväxten i vår region och i vår nation. Ska vi kunna behålla jobben och öka sysselsättningstillväxten måste de branscherna få blomma. Vi måste investera mer i patientnära forskning och ökad samverkan mellan sjukvård, akademi och industri.

Vårt mål är att inom sju till åtta år nå upp till ungefär 2 procent av landstingets omsättning i FoUU-medel. Det innebär en fördubbling jämfört med i dag. Detta är ett åtagande att investera i framtiden som vi hoppas få flera partiers stöd för. Men det kräver att man bryter den politik som ensidigt fokuserar på skattesänkningar. Det är en satsning som är central för vår chans att ligga i den medicinska och tekniska fronten i ett globalt perspektiv.

Jag beklagar att de borgerliga partierna inte prioriterar de framtidsinriktade investeringarna i forskning och utveckling. Deras uppräknings av FoUU-medlen är för andra året i rad noll kronor. Det är en allvarlig felprioritering som inte förstår att möta framtidens utmaningar.

Ordförande, fullmäktige! I Stockholms län har vi Sveriges mest privatiserade vård – men inte Sveriges bästa vård. När mätningar görs om var i landet den bästa sjukvården finns hamnar Stockholm aldrig i topp. En viktig orsak är förstas vårdköerna. Över 50 000 människor står i dag i värdkö i vårt län. Socialdemokraternas budget innehåller både 400 miljoner kronor mer till sjukvården och förslag om en mer effektiv resursanvändning, genom försök på bred front med prestationsrelaterade löner och bonussystem. Det handlar alltså både om att ge pengar till akutsjukhusen och att införa helt nya incitamentsystem. Det vore önskvärt att den borgerliga majoriteten var beredd att ge den offentligt drivna vårderna de möjligheterna.

Men det är inte bara pengar som saknas i den borgerliga sjukvårdspolitik. Politiken präglas också av en total likgiltighet inför den ojämlika hälsan i vår region. Ingenting görs för att lindra den åderlätning av resurser som har drabbat socioekonomiskt utsatta områden i vårt län genom utformningen av Vårdval Stockholm. Inte minst Södertörnskommunerna och södra Stockholm har drabbats mycket hårt. Men de borgerliga partierna bryr sig inte – det är fel områden. Här tilläts hälsoklyftorna öka.

I går kom en läpparnas bekännelse om att Spårväg Syd ska byggas någon gång i en avlägsen framtid. Men i det borgerliga förslaget till investeringsplan saknas fortfarande förslaget. De borgerliga partierna är välkomna att bifalla det socialdemokratiska förslaget till

investeringsplan. Där finns nämligen Spårväg Syd med – med byggstart 2013 och inte i en odefinierad framtid.

Ordförande, fullmäktige! Majoritetens budgetförslag har inte de resurser som krävs för att klara värden och trafiken i jobbkrisens spår, än mindre för att göra nödvändiga framtidsinvesteringar.

Bifall till Socialdemokraternas reservation i landstingsstyrelsen!

Anförande nr 3

Landstingsrådet Rydberg (fp): Ordförande, landstingsledamöter! I dag är det den internationella dagen mot kvinnovåld. Det är oerhört angeläget att vi arbetar aktivt för att få män att upphöra med fysiskt och psykiskt våld mot kvinnor. Det är ett dolt folkhälsoproblem som sjukvården kan medverka till att upptäcka. Men det kräver att man vågar fråga och gör det på ett sådant sätt att man får ett uppriktigt svar, och det kräver också att vårdpersonalen vet hur de ska agera för att stötta kvinnan.

Därför är det viktigt med utbildningsinsatser i enlighet med landstingets handlingsprogram mot våld mot kvinnor, och därför är det viktigt att vi här i fullmäktige beslutar att förlänga arbetet med att implementera handlingsplanen i ytterligare två år, i enlighet med alliansens förslag till budget.

Ingela inledde debatten som vanligt med mycket lite om sitt eget förslag och en del struntprat om alliansens förslag. Jag tänkte ägna en hel del tid åt att prata om vad Folkpartiet vill.

För Folkpartiets del vill jag tillstyrka detta budgetförslag. Det är en stram reformbudget med fokus på individen, tillgänglighet och kvalitet i sjukvården och tillförlitlighet i trafiken – allt inrymt i en stabil ekonomisk balans.

Mot denna ansvarsfulla hantering av budgeten och skattemedlen ställs vi inför oppositionsbudgetar som jag skulle vilja beteckna som ekonomiska kalhyggen.

Man höjer skatten med 70 miljoner kronor som spenderas fortare än en gris blinkar. Men det räcker inte. Man spräcker alla spenderbyxor genom att göra av med ännu mycket mer – till och med pengar som inte finns. Oppositionen har inga reserver för om skatteinkomsterna förändras eller om vi tvingas betala mer till skatteutjämningen.

Den bild jag visar nu illustrerar skillnaden mellan partiernas resultat. Det är sista raden i resultaträkningen, det som är det äkta överskottet, sedan man har gjort avsättningar till pensioner för personal. Bilden visar att alliansen har en reserv på 119 miljoner kronor, medan Socialdemokraterna har 200 000 kronor – ja, ni hörde rätt: 200 000 kronor – i en budget på nästan 60 miljarder kronor. Som ni ser räcker det med en nysning i skatteintäktsprognoserna för att oppositionsbudgetarna ska få lunginflammation. Här hjälper bara en vaccination av alliansdoktorn och allianssköterskan.

I ett läge med internationell finanskris förvärrar höjda skatter sysselsättningsläget ytterligare. Läger man en skattehöjning på runt 1 000 kronor för en normal Stockholmsfamilj på de skattehöjningsförslag som finns i riksdagen får man snart svindlande summor.

Den oaktsamhet med andras pengar som visas när man gör en skattehöjning tycker jag är oansvarig och omdömeslös. Men jag tror att vi alldeles nyss fick svaret. Att tillväxten hade varit så hög i Stockholmsregionen den gångna tiden fick vi höra skulle ha berott på att det hade varit skattehöjningar under den socialistiska styresperioden i landstinget. Ja, småle och smila en smula kan man göra, men inte var det väl riktigt så som tillväxten åstadkoms.

Man kan väl konstatera att det enda som förenar oppositionen är att de vill höja skatterna. Möjligen kan man också konstatera att det som förenar dem är en linje mot arbetslinjen, till skillnad från regeringen och alliansen här i landstinget. Det är faktiskt oppositionen som står för en bidragslinje, i motsats till alliansens arbetslinje.

Folkpartiet och alliansen har genomfört en stor del av det vi i Folkpartiet lovade inför valet. I sällskap med de andra allianspartierna har vi genomfört en revolution i primärvården som – det lovar jag – patienterna kommer att kräva ska fortsätta. Patientmakt kommer att ställas mot byråkrat- och politikerakt, och morgondagens patienter kommer inte att vilja ha vänsteralliansens politikerstyrning. Vårdvalet är här för att stanna.

Vi ser att medborgarna i vårt län är mer nöjda med sjukvården än tidigare, och de är mer nöjda med kollektivtrafiken. Man kan också se att kulturen får satsningar i alliansens budget, och då vill jag särskilt nämna satsningen på Konserthuset, med en utredning om en tillbyggnad.

Ledamöter och åhörare! Vi i Folkpartiet känner en glädje och en stolthet över de första två åren i allianskoalitionen. Vi har nu i vårt parti börjat förberedelserna för att möta väljarna inför 2010. Det kanske ni har gjort också i de andra partierna, men vi är i full gång. Vi vill att vår allianskoalition ska få fortsatt förtroende, och vi söker därför förnyat förtroende hos väljarna med den allians som nu styr landstinget.

Vi inte bara gillar varandra, utan vi har i många avseenden politiska förslag som har varit gemensamma. Men vi är inte ett enda parti, utan vi kan i några frågor ha olika uppfattning. Inför den här mandatperioden gick vi dock fram med en gemensam plattform på flera viktiga områden.

Vi har en regering som också har lagt fram en gemensam plattform inför den här mandatperioden, och vi hoppas att så kommer att ske både i landstinget och på regeringsnivå även inför nästa val.

Jag skulle därför vilja lyfta blicken och säga några ord om de områden som Folkpartiet arbetar med, för att utveckla vår politik på lång sikt.

Sjukvården ska fortsatt vara gemensamt finansierad: Vi är av den mycket bestämda uppfattningen att sjukvården ska finansieras via skattsedeln även i fortsättningen. Men vi behöver fundera vidare över hur vi ska klara en långsiktig finansiering av nya metoder och ny teknik när alltmer blir möjligt och skatteinkomsterna inte växer i samma takt som utvecklingen.

Patienternas makt ska öka. Verklig valfrihet kommer med ökad kunskap och information. Patienterna behöver få mer tillgång till jämförelser av kvalitetsdata och tydliga rättigheter. Det behöver bli fler vårdvalsmöjligheter där pengarna följer patienten inom fler områden.

Fru ordförande, ledamöter! Vi vill se ökad mångfald även inom sjukhusvården. Vi inom Folkpartiet vill gärna se ytterligare ett sjukhus som drivs i annan driftform, alltså på samma sätt som S:t Görans sjukhus. Vi ska äga fastigheten, men själva utförandet av vården kan med fördel ske genom att en fristående vårdgivare får ett tydligt vårdavtal från hälso- och sjukvårdsnämnden.

Vården måste också utvecklas som arbetsgivare. För att vi ska locka duktiga och engagerade medarbetare måste vi vara en bra arbetsgivare. Men vi ställer också krav på att staten måste dimensionera utbildningen efter de behov som vi har. Mer om det kommer personallandsstingsrådet Maria Wallhager att utveckla under budgetmötet.

Meddelarfriheten måste säkras i vården. Det måste ske oavsett driftsform. Vi tror att det kan vara en fördel om man gör en komplettering av till exempel aktiebolagslagen, så att vi även lagstiftningsvägen säkrar en fullständig meddelarfrihet för alla oavsett arbetsgivare.

Rehabilitering är naturligtvis bättre än att bara få en passiv sjukpengsutbetalning. Vi vill att det ska vara möjligt att bilda ekonomiska unioner där sjukförsäkring och landsting kan skapa en snabbare rehabilitering för patienterna.

Fullmäktigeledamöter! Mälardalen är en region i verkligheten, om än inte ännu på papperet och i kommunalrättsligt avseende. Men vi i Folkpartiet vill oavsett formen se till att samverkan inom Mälardalen ökar avsevärt, så medborgarna får ännu lättare att fritt välja var man vill bo, arbeta, pendla och söka vård. Vi vill också att satsningar inom biomedicin och bioteknik får ett fortsatt stöd från landstinget. Det tycker vi är viktigt. Inte minst vill vi nämna Bio-City i Novum bredvid Huddinge sjukhus.

Vår ambition är att fortsätta minska landstingets höga landstingsskatt, som är den högsta landstingsskatten i Sverige, och knapra tioöring för tioöring, i takt med att ekonomin tillåter det och i takt med att skatteinkomsterna ökar. Vi vill också att staten ska ta över ansvaret för skatteutjämningen. Det är orimligt att vi som ensamt landsting ska betala miljardbelopp till andra storstadsregioner som Västra Götaland och Skåne.

Sist men inte minst viktigt, fru ordförande: Kvinnor och män är olika men ska vara jämställda. Vi vill att Stockholmsregionen ska vara en förebild när det gäller jämställdhet mellan män och kvinnor. Det krävs ett medvetet arbete för att granska var det finns skillnader som bygger på tradition och fördomar och ställa krav på förändring av kunskaper, attityder, handlingsmönster och utbud av service, för att medverka till att individer får frihet från stereotypa mönster och en reell handlingsfrihet.

Ordförande, landstingsledamöter! Jag har visat att det finns ett alliansalternativ för en stabil om än stram reformbudget mot en splittrad opposition, som bedriver en i vårt tycke ansvarslös politik, som skulle minska tillväxten och förvärra det ekonomiska läget för såväl landstinget som de enskilda medborgarna.

Jag har också visat i vilken riktning Folkpartiet vill utveckla sin politik inom ett antal områden, där vi under kommande år fram till valet ska ägna kraft åt att diskutera hur vi vill erbjuda väljarna valuta för landstingsskatten med utökad makt över viktiga val i livet.

Med detta vill jag yrka bifall till det samlade budgetförslaget från alliansen.

Anförande nr 4

Landstingsrådet *Sevefjord* (v): Ordförande, fullmäktigeledamöter och åhörare! Det var onekligen med en viss fascination jag lyssnade på Birgitta Rydbergs inlägg alldeles nyss. Det verkar som om Folkpartiet har en alldeles egen budget. Jag trodde att ni skulle tala om alliansens budget. I stället pratar du bara om Folkpartiets politik. Ni verkar som sagt var ha en egen budget. Är det så att ni inte har en gemensam budget längre? Det skulle vara intressant att veta.

Sedan skulle det naturligtvis vara intressant att veta om de övriga allianspartierna också tänker sälja Danderyds sjukhus. Den frågan kommer vi att återkomma till många gånger.

Förutom detta skulle jag vilja säga precis som Birgitta Rydberg faktiskt, att det är viktigt att tänka på vilken dag det är. Det är den av FN instiftade internationella dagen mot våld mot kvinnor. Därför kan jag inte nog understryka vikten och betydelsen av att vi i den här församlingen är helt eniga i arbetet med att motverka mäns våld mot kvinnor enligt det handlingsprogram som antogs under förra mandatperioden, när vi hade en rödgrön majoritet.

Jag är faktiskt också väldigt glad över att se att det skrivs så mycket om jämställdhet i alliansens budget den här gången. Ni lyfter fram områden som vi påbörjade arbetet med under förra mandatperioden, som certifierad jämställdhetsutbildning, konsuppladad statistik, jämställdhetsperspektiv i beslut, vikten av lokala jämställdhetsplaner och också

vikten av att stärka och utveckla mottagningen för våldtagna kvinnor. Jag är väldigt glad över att ni skriver om detta i er budget och att ni tycker att detta är viktiga frågor.

Men vi i Vänsterpartiet säger att vi faktiskt måste gå vidare. Vad kan vi göra för att stödja offer för trafficking, gömda och papperslösa kvinnor som utnyttjas av både arbetsgivare och män, och fysiskt och psykiskt svårt nedgångna kvinnor som helt saknar samhällets skyddsnät? Vi har kommit en bit på väg, men mycket återstår att göra.

Med detta skulle jag vilja fortsätta lite på den diskussion som vi redan har haft, det vill säga väldigt mycket fokus på ekonomin och utvecklingen av framför allt hälso- och sjukvården. Då kan man fundera över vart den ekonomiska utvecklingen bär hän och vad vi kan göra i det här läget. För ett år sedan stod jag i den här talarstolen och sade att den ekonomiska utvecklingen var gynnsam. Sysselsättningen ökade och skatteinkomsterna ökade. I dag är verkligheten helt annorlunda. Vi, Europa och världen är mitt uppe i en finanskris som ingen av oss kan se slutet på och ingen av oss egentligen kan se konsekvenserna av. Men vi kan se att för vissa människor har finanskrisen konsekvenser i vardagen. Människor varslas. Människor sägs upp. Banker och industrier är i gungning. Oron sprider sig bland medborgarna. Då om någonsin behöver välfärden stå stark. Då om någonsin behöver vi satsa på sociala tjänster som är av avgörande betydelse för vårt välstånd. Då om någonsin behöver vi satsa på ett solidariskt samhälle.

Den väg som ni i alliansen väljer, som ni har valt under innevarande år och föregående år, är att sänka skatter och höja avgifter. Det anser ni är en väg som skapar trygghet och framgång samt utvecklar vård och kollektivtrafik. Vi säger så här: I praktiken innebär en sådan förenklad politik att klyftorna i vårt samhälle ökar, att de som har det tufft faktiskt får det ännu tuffare. Det är en politik som gynnar dem som tjänar mest. Det kan vi väldigt tydligt se på nationell nivå med de omfattande skattsänkningar som ni i alliansen har gjort. En tredjedel av skattebetalarna, de med de högsta inkomsterna, har fått två tredjedelar av skattesänkningarna. De som har tjänat absolut mest på de omfattande skattesänkningarna som genomförts på nationell nivå är de som tjänar absolut mest. De har fått störst del av de här skattesänkningarna. Vilka är det då? Jo, det är i huvudsak rika, välbetalda män.

Inte ens är ni beredda att på nationell nivå – jag pratar lite om det eftersom ni har gjort det tidigare – räkna upp det generella statsbidraget till kommuner och landsting för att täcka pris- och löneökningar nästa år. Inte ens det är ni beredda att göra i alliansen. Men skattesänkningar på det sätt som ni har gjort leder inte bara till ökad ojämlikhet och ökade klyftor i vårt samhälle. De påverkar naturligtvis också välfärdstjänsterna. Det leder till besparingar inom sjukvården.

Ta till exempel Karolinska där man i ett brev till medarbetarna för bara några veckor sedan skrev att man befinner sig i den svåraste ekonomiska situation som sjukhuset har behövt hantera på flera år. Man riskerar att tvingas hantera ett underskott på nästan en halv miljard 2009. För att möta detta säger man: Vi behöver ha anställningsstopp. Vikarier får sluta. I sin förlängning kanske det till och med leder till personalnedskärningar och att "enheter som uppnått sina produktionsmål stängs", det vill säga att man slutar att producera fast året inte ens är slut. Det här händer i ett läge där vi fortfarande faktiskt har långa köer till vården.

Visserligen har du, Birgitta Rydberg, lovat att vårdgarantin ska fungera vid årsskiftet, det vill säga om fem veckor, men jag tror faktiskt inte på det löftet. Alla ni i den här församlingen som tror på det löftet, räck upp handen! Det var inte så många. Inte ens Birgitta Rydberg räckte upp handen. Vi vet att över 50 000 människor står i vårdkö i dag. 43 000 personer väntar på att få komma till en mottagning. Nästan 10 000 väntar på att få behandling. Bland dem som har väntat längst, de som har väntat i tre månader på att få sin behandling, är en stor majoritet kvinnor. I det här läget talar Karolinska sjukhuset om att man ska stänga verksamheter därför att pengarna inte räcker.

Vad säger Sachsska barnsjukhuset? Jo, de säger så här i sitt senaste veckobrev: Alla akut-sjukhus har en besvärlig situation. Sjukhusen kommer att få mycket svårt att täcka sina kostnader under 2009. I klartext betyder faktiskt det besparingar och nedskärningar.

Vi i Vänsterpartiet tar vårt ansvar för medborgarnas behov av vård genom att bland annat tillföra mer resurser. Vi höjer skatten med 17 öre, en skattechöjning som finanslandstingsrådet Catharina Elmsäter-Svärd kallar en skattechock, precis som Ingela sade tidigare, och påstår leder till färre jobb och hotar välfärden. Det skrev du på din blogg den 3 november. Jag måste fråga dig, Catharina Elmsäter-Svärd, menar du verkligen att 17 öres skattechöjning får sådana enorma konsekvenser? Du har möjlighet att tala om detta i din replik. För en lågavlönad kvinna i tjänstesektorn, som står i en affär till exempel, jobbar heltid och tjänar ungefär 20 000 i månaden, medför den skattechöjning som vi föreslår 34 kronors ökad skatt, men det tillför hälso- och sjukvården och landstinget i dess helhet 710 miljoner kronor. Det är pengar som vi vill använda till att förstärka vården och sänka kostnaderna för bland annat kollektivtrafikresenärerna. Det tycker vi är en ansvarsfull politik som gör oss starkare när vi ska möta framtidens ekonomiska problem.

Jag vill också ställa en fråga. Hela budgetunderlaget är egentligen väldigt skakigt. Det ser man när man granskar det, därför att det bygger på en alldeles för ljus bild av den ekonomiska utvecklingen de närmaste åren. Ni skriver bland annat så här: Intäkterna ska öka med 5 procent, vilket i huvudsak beror på att alltfler arbetar och att skatteinkomsterna ökar. Men all tillgänglig statistik visar ju att vi går mot en totalt motsatt utveckling. Arbetslösheten ökar, skatteinkomsterna minskar. Därför vill jag också fråga dig, Catharina Elmsäter-Svärd, vad du har för beredskap utfall även vi i landstinget hamnar i en ekonomisk kris som leder till ett växande underskott.

Som politiker har vi inte bara ansvar för att finansiera verksamheten. Vi har också ansvar för att styra verksamheten. Då kan man väl säga, för att uttrycka det milt, att styrningen av verksamheten inte fungerar över huvud taget i Stockholms läns landsting i dag. Det finns bara en enda styrning. Den gjorde Birgitta Rydberg väldigt klar. Den handlar om att privatisera så mycket som möjligt så fort som möjligt. Då löser det alla problem. Det senaste förslaget är att man ska privatisera Danderyds sjukhus.

Att privatiseringspolitiken har satts högst på den borgerliga alliansens agenda visar sig väldigt tydligt i den utvärdering av Stockholms läns sjukvårdsområde, SLSO, som vi kallar det, som en konsultfirma gjorde under innevarande år. Där står det tydligt: "SLSO:s styrelse och sjukvårdsdirektör ser det som en särskilt viktig uppgift att underlätta för enheten att övergå i privat regi." Vidare står det: "Den uppgift som majoriteten av styrelsen uppfattar som sin utmaning är att få ut SLSO:s enheter i privat regi." Det vill säga att den styrelse som har ansvaret för att utveckla primärvården, psykiatrien och geriatriken i Stockholms läns landsting ser som sin huvuduppgift att avveckla den landstingsdrivna vården.

Tänk er om man skulle fundera på samma sätt inom det privata näringslivet! Tänk om man skulle ge motsvarande direktiv till Volvos, Vattenfalls eller Telias styrelser: Er huvuduppgift är att avveckla er verksamhet! Ett sådant direktiv skulle ju idiotförklara ägaren. Men i Stockholms läns borgerligt styrda landsting går det an att göra så.

Vi föreslår därför i vår budget att det så kallade utvecklingskansliet avvecklas. Vi ser det bara som en förlängning av moderatkansliet med ett enda syfte, att privatisera. Ni vill i stället använda de pengarna till att inrätta ett så kallat framtidskansli som har till uppdrag att arbeta med utveckling av landstingets verksamheter.

Avslutningsvis vill jag säga att vi i Vänsterpartiet har lagt fram en ansvarsfull budget som gör det möjligt att genomföra viktiga reformer inom både sjukvård och kollektivtrafik, reformer som leder till en ekologiskt och socialt hållbar region där resurser fördelas utifrån behov. Mer om detta kommer i dagens och morgondagens debatter.

Med detta vill jag i dag yrka bifall till Vänsterpartiets budgetförslag.

Anförande nr 5

Landstingsrådet Wigg (mp): Fru ordförande, landstingsfullmäktige och alla människor som lyssnar på läktaren och i radio! Vi befinner oss i en tid då vi som politiker möter stora utmaningar. Om vi ska lyckas vända trenden med en ökad fysisk och psykisk ohälsa, om vi ska lyckas vända trenden med kraftigt ökade sjukvårdskostnader i framtiden måste det förebyggande och hälsofrämjande arbetet komma alla till del. Vården måste nå de människor som har de största behoven i stället för dem som har den största efterfrågan. Då måste vi tänka nytt. Det går inte att tänka i gamla banor.

Om vi ska lyckas vända trenden med den ökande och energislukande bilismen och de negativa verkningarna på miljön som den ger måste vi ha förmågan att lämna gammal teknik och gamla synsätt bakom oss. Om vi ska lyckas med målsättningen att minska de klimatpåverkande utsläppen och omforma samhället både lokalt här i Stockholm och globalt måste vi fördela förbrukningen av jordens resurser mer jämlikt. Då måste vi ha modet att förverkliga våra visioner. Vi behöver byta tankemönster och genomföra en vetenskaplig evolution, skulle jag vilja säga. Vi behöver göra det som kallas för paradigmskifte.

I Miljöpartiets budget för 2009 tar vi ett helhetsgrepp, inte bara om landstingets egna verksamheter även om de är väldigt viktiga, utan också om vår del av den totala samhällsutvecklingen. Vi har haft ett kvinnligt och ett hälsoekonomiskt perspektiv då vi har utformat vår budget. Vi vill att Stockholms läns landsting ska bli den första politiska församlingen i det här landet, kanske i hela världen, med att lägga fram en genusbudget. Det ger också genomslag på andra grupper som är orättvist behandlade i dag.

För att möta ohälsan tänker vi nytt. I stället för att genomföra ett vårdval genomför vi ett hälsoval med hälsocentraler som tar en aktiv del i samhällslivet. Varför kommer det in människor med benbrott? Det kanske beror på att de har halkat därför att det inte är sandat utanför Apoteket till exempel.

Man ska ha personal. Den nuvarande personalen jobbar i team tillsammans med nya kompetenser. Vi kan inte stänga ute de bra alternativen, till exempel kiropraktorer och hälsopedagoger. Hälsovalet ska också ge praktiskt stöd till de livsstilsförändringar som gör att patienterna inte hamnar i ohälsa. Man har ett stort inflytande och är delaktig i sin behandling.

För att möta ohälsan tänker vi också nytt genom att arbeta förebyggande även utanför primärvården. Vi startar ett hälso pedagogiskt centrum i samarbete med Karolinska folkhälsoakademien. Med hjälp av Lafa utbildar vi människor som i sitt arbete aktivt möter våra unga för att få dem att tänka på hur de lever. Dessutom förstärker vi kraftigt arbetet med hälsopolitisk teater i skolan och i förskolan.

I det förebyggande arbetet ingår också en hälso- och sjukvård som är med och påverkar samhällsbyggnaden, som jag sade, det som man på SLU i Alnarp kallar för en grön samhällsplanering. Man bygger in häls faktorer i bostadsområdena, på äldreboendena, på skolorna.

För att möta ohälsan tänker vi också nytt genom att vi vill ha hälsofrämjande sjukhus. Vi ger också budgetmedel till det. Hälsofrämjande sjukhus riktar in sig på prevention av sjukdomar och skador och låter ett hälsoorienterat synsätt genomsyra hela sjukhuset. Hälsofrämjande sjukhus serverar närodlat, etisk och ekologisk mat som är närtillagad, inte mat från stora produktionsenheter med dålig kvalitet. Ett sådant sjukhus vill vi att det nya Karolinska sjukhuset ska bli.

För att vända trenden med den ökande bilismen tar vi till oss nya lösningar. Vi ser möjligheter där andra ser hinder. Vi ser en utbyggd kollektivtrafik som bidrar till en lösning av både trängsel och klimat i stället för att fortsätta att bygga in oss i en gammal, förlegad och miljöförödande motorvägsutbyggnad. För att vända trenden med den ökande bilismen bygger vi ihop de radiella spår förbindelserna, tunnelbanor, pendeltåg och lokaltåg med tvärförbindelser till ett spindelnät och förstärker det lokala resandet genom att använda

modern, automatiserad teknik. Det förbättrar resandet, framför allt för kvinnor som ska få sitt vardagspussel att gå ihop. Det är de som har längst restider jämfört med oss som åker från en punkt till en annan.

För att vända trenden med den ökande bilismen skapar vi en modern, attraktiv, energisparande och lättillgänglig kollektivtrafik som tar andelar från bilismen i stället för att ständigt bara förlora dem. Det gör vi genom att införa ett öppet kollektivtrafiksystem, precis som i Berlin, Bryssel och Göteborg. Vi gör det med en återinförd enhetstaxa och låga avgifter utan att tumma på kvaliteten. Vi gör det också, apropå varifrån man tar pengar till budgeten, genom att använda den allra största delen av trängselavgifterna till kollektivtrafiken.

Sedan har vi den största utmaningen. För att lyckas med målsättningen att minska de klimatpåverkande utsläppen krävs det inte bara förmåga att tänka nytt eller att se nya möjligheter. Här krävs det också politiskt mod som utmanar både våra gamla föreställningar och hela det marknadsmässiga tänkande som i dag har havererat på en global nivå. Det har lett oss till den verklighet där vi står i dag och som vi inte kan blunda för, en världsomspännande finans- och klimatkris. I stället för att minska de klimatpåverkande utsläppen ökar de i Indien och i Kina. Men de ökar också här där vi bor. De länder där det ökar mest har oss som sin förebild. Vilka är då vi att säga åt dem att hålla igen när vi själva inte förmår att ändra våra levnadsmönster?

Stockholms läns landstings miljöarbete har varit och är fortfarande i viss mån en förebild för andra landsting och andra regioner men även för andra länder. Problemet är att det vi gör i dag inte räcker till. Hastigheten i avsmältningen av våra polarområden och glaciärer sker i en takt som överträffar våra mest pessimistiska kalkyler. Vi menar därför att vi måste göra allt som står i vår makt för att ytterligare påskynda övergången till ett fossilbränslefritt landsting. Vi tror att det går att nå det målet redan 2015. Vi har förutsättningarna, men har vi modet?

Varje dag som går utan att vi närmar oss målet får räknas som en förlorad dag. Nu räcker det inte med att vi uppnår fossilbränslefrihet. Vi måste, precis som när det gäller att vända ohälsan till hälsa, söka ett samarbete på alla nivåer i samhället och vidga arbetssättet till att nå hela Mälardalen, upp till Gävle och ned till Linköping, brukar jag säga. Då kan vi inte gräva ned mer än 25 miljarder i en så kallad förbifartstunnel som innebär ökade koldioxidutsläpp, ökad trängsel i Stockholm, en ökad utglesning av bostadsbyggandet och ett större beroende av biltrafik. Låt oss i stället visa att vi kan bli lika framgångsrika med att skapa ett samhälle där de fossila bränslena inte längre behövs som vi är med arbetet med miljömärkning av läkemedel. Vi menar att Stockholms läns landsting är en viktig aktör i samhället som förebild, men också som en aktiv och ansvarstagande part då det gäller att samordna och driva på i miljö- och klimatfrågor.

Det finns en stor ambition i landstingsfullmäktige att vi ska bli en region. Det betyder också ett ökat ansvarstagande. Låt oss visa det då. Låt oss anta målet och utmaningen att slå fast visionen om en fossilbränslefri region här i Stockholm år 2030.

Med de orden yrkar jag bifall till Miljöpartiets budgetförslag för 2009.

Anförande nr 6

Pia Lidwall (kd): Fru ordförande, ledamöter! Det är glädjande att åter stå här och kunna ge en positiv bild av Stockholms läns landsting och dess utveckling. Det börjar närma sig en framgångssaga där vi kristdemokrater och de övriga i alliansen varit mycket engagerade. Det gläder oss särskilt när det har kommit i gång samtal om att ge patienter större makt, att ge en likvärdig vård i hela länet, att öka trycket på att rapportera in, att ge bättre förutsättningar genom treåriga sjukhusavtal och att arbeta med att utveckla vår region. Det här är viktigt, för om några år ökar antalet äldre och därmed sjukvårdsbehoven. Då finns ingen tid att göra rätt. Den tiden har vi nu. Det har alltså handlat om en gradvis anpassning till förändrade ekonomiska förutsättningar med nödvändiga prioriteringar mellan olika grupper, framför allt en förskjutning av insatserna till dem som behöver dem allra bäst.

Från oppositionens sida kommer förstås som vanligt löften. Det är klart att det är lätt att lova mer av allt till alla för dem som i sina budgetar väljer att brandskatta länets invånare på ett sätt som skulle få självaste Valdemar Atterdag att framstå som Bo Lundgren i fiskala frågor.

Sverige har en omfattande offentlig sektor, väsentligt större och i vissa delar bättre än i många andra länder. Utgifterna i den offentliga sektorn uppgår till 1 600 miljarder kronor årligen och är många gånger nödvändiga för att alla medborgare ska garanteras tillgång till välfärdstjänster.

Kristdemokraternas syn på den offentliga sektorns ansvar tar sin utgångspunkt i personalismen och dess respekt för varje människas okränkbara värde. I det implicerar vi att den offentliga sektorn ska sörja för att varje människa har likvärdiga förutsättningar till ett gott liv. För oss har därför landstinget ett stort ansvar för finansieringen av tjänster inom vårdområdet men ingen ensamrätt på att utföra dem. Tvärtom finns det inget som talar för att den offentliga sektorn ska vara bäst på att driva verksamheterna. Det är därför vi i alliansen så framgångsrikt har skapat fria vårdgivare under det gångna året.

Upphandlingarna har skötts rättssäkert och bidragit till största möjliga konkurrens. Där vinstintresse står i konflikt med grundläggande etiska värden som miljö, hälsohänsyn, mänskliga rättigheter och försvar av frihet fyller nu landstinget sin roll som ansvarsfull upphandlare.

Dag Larsson däremot verkar mena att det ligger i medborgarnas intresse att i stället för att utveckla värden dra landstinget inför domstol. Domstolarnas utslag visar emellertid att inga fel har begåtts när det gäller avknoppningar och upphandlingar. Vi genomförde försäljningarna efter noggranna prisunderlag från både Öhrlings och Stockholms Handelskammarens beräkningar. Nu när vi dessutom säljer fler verksamheter vid flera vårdcentraler kommer marknadsprisbedömningen att kunna bli ännu exaktare. Domstolens utslag var att landstinget inte har gjort något fel. Det vore nog bra för Dag Larsson att gå en kurs i konstruktiv oppositionspolitik och kanske en för att undvika rättshaveri.

En mångfald av alternativ inom offentliga verksamheter leder nämligen till ökad rätt att fritt välja för enskilda människor men också till högre kvalitet till ett bättre pris för skattebetalarna. Redan 1994 ledde min kollega Stig Nyman arbetet med att använda löntagarfondspengar till att göra om S:t Görans sjukhus till en fri vårdinrättning. Som vanligt när kristdemokrater agerar kan inte någon påstå att S:t Göran i dag inte är ett sjukhus som erbjuder bäst vård till bra kostnad.

Nu fortsätter vi det här framgångsrika arbetet. Inför kommande mandatperiod kommer vi att fortsätta alliansstyret, och det är vår förhoppning att S:t Göran kommer att kunna få sällskap med ytterligare sjukhus. Fria vårdutförare har betytt nya idéer och mer vård för skattepengarna. Framför allt skulle konkurrensen om vård- och verksamhetsidéer vara positiv för såväl privatdrivna som landstingets egna sjukhus.

Det är för mig som kristdemokrat självklart att den offentliga sektorns finansiering ska bäras av varje generation. Förvaltarskapstanken utgår från att varje skattegeneration har ett ansvar för att trygga förutsättningarna för nästkommande. Ingen generation landstingsskattebetalande invånare får därmed lämna över en oskälig skuld till nästkommande, men inte heller försumma att investera inför framtiden i infrastruktur, forskning och främjande av hållbar utveckling. Av det följer att staten inte ska låna till löpande konsumtion annat än i ekonomiska krissituationer.

Vi ser hur det i Socialdemokraternas brandskattningsbudget endast finns ett överskott på 200 000 kronor. Det finns flera exempel, men med andra ord räcker det om tre ånglada landstingsråd bryter benen i Hammarbybacken i vinter för att Socialdemokraternas budgetöverskott ska ha ätits upp. Ansvar – tja! Långsiktighet – nej.

Det är direkt oansvarigt att inte passa munnen efter matsäcken. Med tanke på det ekonomiska läget presenterar vi nu en trygg och återhållsam budget. Det är stora satsningar på de viktigaste områdena. Vi tar hänsyn till det rådande läget genom att inte sänka skatten.

Socialdemokraternas skattehöjningar i både landstingets budget och nationell budget skulle ha varit ett hårt slag mot de flesta familjers privatekonomi. I stället för att skapa ytterligare utrymme för skattesänkningar låter Socialdemokraterna höja skatterna och sedan höja lite till. Den socialdemokratiska skatteexpansiva profilen har inget med välfärd att göra, bara vilsenhet, vacklan och vankelmod. Nya lösningar, offensiva reformer – allt skjuts åt sidan för den socialistiska dogmen att skattehöjningar som vanligt ska frälsa oss alla.

Men det finns andra sätt att få ta del av pengar. Har man som vi i landstingsalliansen ett gott samarbete mellan regeringen och landstinget kan det visa sig öka de statliga satsningar som kommer oss till del. Psykiatrin får 2,7 miljarder kronor mellan 2009 och 2011, vilket för landstingets del innebär att vi kan söka ungefär 50 miljoner kronor per år. Alliansregeringens kömiljard för kortare väntetider i vården är också en satsning som kommer vårt landsting till del.

På många platser i Sverige fungerar inte den vårdgaranti som ska ge patienten rätt till vård inom rimlig tid. Regeringen föreslog därför att 1 miljard kronor extra per år avsätts till ett nytt prestationsbaserat ersättningssystem att fördelas i efterhand till de landsting som visar bestående goda resultat med avseende på tillgängligheten i vården. Vårt första steg var därför att börja mäta vårdköerna. Vi vågade ställa ködiagnos. Med en rättvisande bild kan vi nu bota de här köerna.

Visst, oppositionen kan skälla, men jag hoppas att inte fullmäktige misstycker att jag påminner om att under deras tid vid makten tillät man att Södersjukhuset underlät att inrapportera sina vårdköer. Endast 50 procent av de övriga vårdgivarna lämnade någon rapport om sina köer. Med alliansen vid rodret redovisar nu mellan 80 och 90 procent regelbundet sina krympande vårdköer. Vårt andra steg var att köpa upp operationer och ingrepp för att bli av med köerna. Vi avsatte 175 miljoner kronor för det, och nu ser vi att köerna minskar kraftigt. Vi har helt enkelt en högre målsättning än Socialdemokraterna när det gäller att tillhandahålla snabb vård.

När det kommer till köer i vården är det inte utan förvåning vi också kan notera att Miljöpartiet vill att sjukhusen ska ha det totala ansvaret rör vårdgarantin. Kanske gör man det som en eftergift åt den socialistiska centraliseringsivern, men för oss kristdemokrater är det självklart så att sjukhusen inte ska ha något inflytande över intag till exempelvis primärvård och psykiatri. Miljöpartiets ekonomiska synsätt skulle leda till att alliansens satsningar att köpa vård där det finns överkapacitet inte skulle kunna genomföras, något som vore mycket negativt både för landstingets ekonomi och för invånarnas hälsa.

Nej, oppositionen fortsätter att presentera väljarna förslag som leder till brandskattning, kryddat med budgetlöften utan långsiktig kostnadskontroll, ett recept som skulle kunna leda landstinget ännu djupare in i den finanskris som nu råder. Attackerna mot de fria vårdgivarna, Vårdval Stockholm och köande kollektivresenärer har avslöjat en anmärkningsvärd oförmåga att förstå förutsättningarna för vårdens och Stockholmsregionens tillväxt. Vi i alliansen har svaren. Vi har budgeten som förändrar, förstärker och förbättrar. Därmed yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 7

Tag e Gripenstam (c): Fru ordförande! Fördelen med att gå sist ut i inledningsrundan av den allmänpolitiska debatten, väljer jag att säga eftersom vår gruppledare Gustaf är sjuk, är att man får möjlighet att reflektera kanske också kommentera sina kollegers prestationer.

Efter att ha lyssnat på Catharinas, Pias och Birgittas anföranden vill jag ändå börja med att instämna i det som mina allianskolleger så väl har uttryckt, att mitt i en pågående lågkonjunktur lägga fram förslag till en budget som tar höjd för mångfald, rättvisa och utveckling inom ramen för ekonomiskt ansvarstagande känns väldigt bra. Det känns väldigt bra att vara med i den alliansen.

Även om Centerpartiet och alliansen inte är överens med oppositionen inom alla områden vill Centerpartiet liksom vid fjolårets budgetdebatt ge en eloge för det miljöarbete ni förberedde och drev fram i form av miljösteg 5. Det finns ett välkänt uttryck: Sikta mot stjärnorna men nå trädkropparna. Som ni väl känner till är poängen att med höga ambitioner när man kanske inte hela vägen fram, men man kommer en bra bit på väg och man kan hela tiden höja ribban utan att fastna i nuet.

När det gäller vårt miljöarbete vågar jag med stor tillförsikt och glädje säga att vi är på väg att uppfylla målen, inte för att ambitionen är låg, som oppositionen säkert kan intyga att den inte är, utan för att vi har den politiska viljan och verktygen att nå hela vägen fram. Budgeten för 2009 är en milstolpe i detta arbete. År 2009 kommer vi att nå etappmålet om 40 procent förnybara bränslen i våra transporter, och vi närmar oss snabbt målen i miljösteg 5. Under 2010 börjar arbetet med miljösteg 6, där vi kommer att kunna slå fast ett slutdatum för det klimatneutrala landstinget. Det är historiskt. Jag vågar påstå att vi är den beställarorganisation av sjukvård och kollektivtrafik som har högst miljöambitioner i Sverige, om inte även i Europa och i världen.

Arbetet vi gör inom området är viktigt. Klimatfrågan är ett verkligt hot mot vår gemensamma livsmiljö. På sikt finns en risk att vi passerar *point of no return*, där vi startar kraftfulla klimatförstörande processer som inte går att vända. Givet landstingets storlek och den omfattande verksamhet vi har, som bara kommer att öka i omfattning när stockholmarna blir flera, bidrar vårt miljöarbete på ett rejält sätt till vår omvärlds livsmiljö.

Det har i medierna under hösten rapporterats om lustgasutsläpp. Föregående majoritet lyckades nå 25 procents minskning. Vi känner alla till målet om 75 procents reduktion till 2011. Genom att Centerpartiet tillsammans med våra alliansvänner har infört tydliga krav i auktorisation av förlossningsenheter, effektiv bonus och sanktionssystem kommer alla förlossningsenheter att behöva installera destruktionsanläggningar år 2011.

Varför nämner jag detta, kanske någon frågar sig. Utöver att detta är ett exempel på ett verkligt genombrott i vårt miljöarbete är det också ett exempel på borgerlig miljöpolitik. Det finns få kraftfullare verktyg för politiskt genomslag än väl utformade incitamentsystem. Miljöpolitik, sjukvård – oavsett vad vi talar om här i dag finns det en övergripande skiljelinje mellan majoritet och opposition som gång på gång kommer att aktualiseras. Ni tror på systemen och direktiv från ovan. Släng gärna med några förbud också! Vi tror på människan. Med rätt möjligheter och incitament vet vi att hon kan utföra underverk.

Vi ser det inte bara inom miljöområdet utan även inom till exempel Vårdval Stockholm, med över 20 nya vårdcentraler på bara ett halvår, många av dem i de mest utsatta områdena. Oppositionens farhågor och förhoppningar om vita fläckar i vårdvalet kom på skam. Innan året är slut räknar vi med att leverera en halv miljon fler läkarbesök och 15 000 fler vårdtillfällen än budgeterat. När ni har misslyckats med att starta en enda ny vårdcentral under fyra år har vi lyckats få 20 nya att starta.

Det är styrkan i ett underifrånperspektiv. Genom att lägga makten hos människan, nära verksamheten, och koppla samman ansvar med inflytande ökar friheten för brukare, och hos personal släpps en entreprenöriell kraft lös; jag kan påverka min vardag. Det är en kraft som ni i oppositionen konsekvent har undertryckt genom att motarbeta bland annat bolagiseringen med större frihet för sjukhusen och försvara föregående ersättningsystem inom Vårdval Stockholm, det vill säga tills åtminstone Socialdemokraterna snabbt och lustigt bytte fot. Sanningen är att den brist på egenmakt och motstånd mot verksamhetsnära beslut som ni står för är en dubbel förlust, för den enskilde som får något denne inte vill ha eller behöver och för det offentliga som går miste om den kunskap som finns på verksamhets-

golvet när allt ska toppstyras. En modern välfärd måste vara en välfärd som lyssnar på patienter och personal.

Vi kan prata om den ena reformen efter den andra, men allting handlar om rättvisa. Borgerligheten har länge haft frihet som sin paroll. Vi talar om friheten att kunna påverka sin arbetsplats. Vi talar om friheten att inte vara hjälplöst utlämnad till andras vilja. Vi talar om jämlikhet och rättvisa. Låt oss nu tala lite om rättvisa.

Är det rättvist att en vanlig Stockholmsfamilj skulle få upp till 20 000 kronor mer i skatt med socialdemokrater vid makten i länet, staden och riket? Var ligger rättvisan i skattehöjningar som definitionsmässigt slår mest mot dem som har minst? Är det rättvisa att till exempel två ägare av Storsvretens vårdcentral under oppositionens sista mandatperiod vid makten kunde plocka ut 8 miljoner ur företaget? Socialdemokraterna göder godtyckligt företagare, och ni tar er rätten att påstå att det är orättvist att offentliga och privata vårdföretag får ersättning utifrån hur väl de behandlar och bemöter medborgare. Är det rättvisare med ett lapptäcke av ersättningsavtal, där den ena vårdcentralen fick mer än den andra bara för att den var bättre på att förhandla?

Jag kan berätta vad rättvisa är för Centerpartiet. Det är en jämlik tillgång till god vård. För mig är det viktigt att alla länsinvånare har den tillgången. Men rättvisa är också att människor får behålla så stor del av sina egna pengar som möjligt. Varför talar aldrig socialdemokrater eller vänsterpartister om att skattehöjningar slår hårdast mot dem som har minst?

Socialdemokrater tycks mena att rättvisa är vad socialdemokrater än förordar eller gör. Centerpartiet spanner bågen högre. Rättvisa är en chans att försörja sig på eget arbete utan att det offentliga tar lejonparten av din inkomst. Rättvisa är makt i ditt eget liv, över dina beslut och pengar och att alla inom vården, patient eller anställd, respekteras som fullvärdiga människor med önsknings, tankar och idéer.

För mig framstår oppositionens grundmurade fantasilöshet vad gäller lösningar på frågor som vi hanterar här i landstinget som oroväckande. Skattehöjningar är lösningen, mer pengar till allt. Den förenklade och populistiska retorik vi har sett prov på sedan förra budgetfullmäktige signalerar två saker. För det första undflyr ni ert ansvar genom att inte kunna prioritera. För det andra saknar ni egna idéer för hur vård och kollektivtrafik ska utvecklas på ett kostnadseffektivt, miljövänligt och brukarvänligt sätt.

Mot tre spretande budgetförslag som skulle gräva hål i stockholmarnas fickor och allvarligt riskera landstingets ekonomi står alliansens förslag med flerårsavtal med sjukhusen för goda, långsiktiga förutsättningar och mer makt nära verksamheten nu färdigförhandlade före årsskiftet. Det innebär 1 ½ miljard mer till sjukvården, 800 miljoner mer till kollektivtrafiken, vårdval inom ytterligare ett antal områden, mer än fördubblad miljöersättning, ökad konkurrens inom tandvården, bibehållen skatt och bibehållna priser i SL.

Trots att omvärldens ekonomi är i gungning och skatteunderlag viker sparar vi i kistorna ifall tiderna skulle bli ännu sämre, genomför betydande satsningar och nydaningar inom alla verksamhetsområden utan att höja skatten. Det är en rättvis budget för alla som bygger och bor i vårt län. Bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 8

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag fascinerades av inledningsanförandet av finanslandstingsrådet, och jag måste säga att jag blev än mer fascinerad av att lägga ihop det med övriga borgerliga företrädares inledningsanföranden. Man kan verkligen undra vari budgetarbetet inför 2009 års budget har bestått. Det är i total avsaknad av verklighetsanalys. Jag gav ett citat i mitt inledningsanförande som är från den borgerliga budgeten på s. 6 som lät så här: "Tillväxten ökar – – – framtidstron har stärkts med fler i arbete." Jag vill spä på det med ytterligare ett citat från den borgerliga budgeten som är hämtat från s. 8 där det står att Stockholms län står "starkt rustat då i stort sett

samtliga branscher finns representerade i Stockholms län och andelen industriföretag är lägre än i riket för övrigt”.

Jag undrar mot bakgrund av de här två analyserna och det budgetförslag som majoriteten har lagt fram hur finanslandstingsrådet ser på de kommande månaderna och inledningen på 2009. Är det finanslandstingsrådets bedömning, mot den glättiga analysen som görs i budgetunderlaget, att budgeten för 2009 kommer att hålla, att inga underskott riskerar att uppkomma under 2009 och att personalen sitter säker på sina jobb? Är det finanslandstingsrådets mening med den här budgeten att köerna kommer att vara kortare om ett år än de är i dag? I stort sett är alltså min huvudsakliga fråga: Gör finanslandstingsrådet bedömningen mot bakgrund av den inledning du gjort att det finns beredskap för att möta ett läge i ekonomin som är betydligt allvarligare än ni har lyckats analysera i ert budgetförslag?

Anförande nr 9

Landstingsrådet Elmsäter-Svärd (m): Fru ordförande! Den budget som alliansen lägger fram innebär en styrka genom att vi tillför i storleksordningen 1 ½ miljard mer till hälso- och sjukvårdsnämnden samt därutöver mer pengar än vad oppositionen föreslår i samband med att vi har landat avtalen med sjukhusen som ska ge långsiktighet, stabilitet och förutsättningar för en bra sjukvård. I detta ligger också problematiken med köerna.

Kommer köerna att bli kortare? Ja, vi ser redan hur de sjunker i tusental tack vare de insatser vi satte in extra under det här året. Med en fortsatt sådan insats som vi håller på med kommer också köerna att kortas.

Kommer budgeten att hålla? Ja, vi har ju valt att gå fram med en stark budget utan att behöva höja skatten, medan oppositionen och Ingela Nylund Watz väljer att höja skatten vilket faktiskt kommer att bli en skattechock på totalen för medborgarna i landet. Frågan borde snarare ställas till före detta kamrer Ingela Nylund Watz: Vilka marginaler har oppositionen med 200 000? Vi har åtminstone 119 miljoner därutöver. För de kommande åren har vi fortfarande möjlighet att ta ställning till om vi ska sänka, bibehålla eller höja skatten. Vi har marginaler därutöver.

Jag skulle ändå, fru ordförande, vilja skicka tillbaka frågan till Ingela Nylund Watz som var lite undrande över dem som nu möjligtvis blir arbetslösa: Var fanns Socialdemokraternas engagemang för de arbetslösa före 2006, när människor år efter år var långtidsarbetslösa och man hellre skickade dem till förtidspension utan någon som helst förutsättning att få komma tillbaka? Vad sade Socialdemokraterna då till de 700 000 som valde att inte vara med i arbetslöshetskassan? Vi har gått från en långtidsinkomst i form av a-kassa till att i stället förstärka och se till att man får en försäkring vid arbetslöshet. Aldrig någonsin har så många människor kommit i arbete och det skapats så mycket framtidstro som under de senaste åren. Därför har vi kunnat vara rustade för den period som nu kommer.

Apropå skattesänkningarna eller skattehöjningarna påstod Ingela Nylund Watz tidigare att den höga skattenivån i landstinget snarare skapar tillväxt i den här regionen. Nej, fru ordförande, jag tror faktiskt att det är tack vare duktiga kommunala företrädare som har hållit skatterna låga. Framför allt ser vi det i de borgerligt styrda kommunerna. I Socialdemokraternas sammanlagda skattepåslag, nationellt, regionalt och lokalt, kommer en sjuksköterska eller en vanlig familj i Stockholms stad att få ökade kostnader med ungefär 20 000 om året. Mot det står alliansens förslag som för en sjuksköterska de facto innebär 15 000 kronor mindre i skatt per år. På vilket sätt underlättar era skattehöjningar för de människor som går mot en arbetslöshet?

Anförande nr 10

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Det var inte många ord i finanslandstingsrådets kommentar som handlade om den analys som den borgerliga majoriteten har lagt till grund för sitt budgetförslag, och det förstår jag. Den analysen är inget annat än grund. Nu förhåller det sig på det viset, Catharina Elmsäter-

Svärd, att du lägger fram ett budgetförslag för 2009 som du ska bära ansvar för med ett tillskott till verksamheterna som sannolikt kommer att innebära att vi kommer att spå på arbetslösheten genom att medarbetare i vår organisation i den besvärliga lågkonjunktur vi nu befinner oss i också kommer att pressas ut i arbetslöshet. Då är min fråga: På vilket sätt kommer det att bidra till att korta köerna att färre människor arbetar i vården från och med 2009? På vilket sätt kommer det att korta köerna att sjukhusen får mindre resurser att röra sig med? På vilket sätt kommer det att korta köerna när vi ser att finanslandstingsrådet inte kan lova att den här budgeten kan hålla utan passar i den frågan?

Anförande nr 11

Landstingsrådet Elmsäter-Svärd (m): Fru ordförande! Då ska jag väl vara extra tydlig. Vi tillför mer än oppositionen när det gäller pengar och resurser till hälso- och sjukvårdsnämnden för att beställa vård. Senast i går blev avtalet klart med sjukhusen som innebär i storleksordningen nästan ½ miljard mer, utöver det som står om 1 ½ miljard. Ni säger att ni tillför 400 miljoner mer än majoriteten. Vi tillför mer pengar för ett långsiktigt framåtsyftande ansvarstagande i den del av vår verksamhet som är störst. Vi tillför mer pengar till kollektivtrafiken, för vi underfinansierar inte SL på det sätt som oppositionen väljer att göra.

Anförande nr 12

Landstingsrådet Sevefjord (v): Jag undrar, Catharina Elmsäter-Svärd, om det finns en annan budget än den budget vi debatterar i dag. När det gäller den budget vi debatterar i dag och som vi alla utgår från, åtminstone i oppositionen, tillför vi mer resurser än ni gör. Här står du i talarstolen och säger att ni tillför mer resurser än vi gör. Då undrar jag: Varifrån kommer de pengarna, och vad är det för budget? Vi måste ju ändå spela rent spel här. Har ni tricksat de senaste dagarna och hittat på en ny budget, eller är det den budget som ni har lagt fram som gäller?

Jag utgår från att den budget som ni har lagt fram är den som gäller. Det är den jag måste utgå från. Då säger du att ni har lagt en långsiktigt stabil grund för ekonomin. Då säger jag att jag är jätteorolig för den ekonomiska utvecklingen 2009–2010, och det är inte bara jag utan det står på finanssidor, hörs i medier, uttalar av politiker. Dag för dag får vi ju larmrapporter om att situationen är ännu sämre, ännu värre ekonomiskt än vi tror. Därför frågade jag dig: Om det blir *worst case scenario*, det vill säga att det blir en mycket sämre ekonomisk utveckling än vi tror, vad har du då för motdrag? Du kanske har en hemlig budget och du kanske har en sedelpress i källaren som du kan använda dig av, men tala då om för oss att det faktiskt är på det sättet.

Du hävdar också, därför att När man tittar i ert budgetförslag ser man att det bygger på att en viss försämring kan skönjas i Arbetsförmedlingens månadsstatistik. Men Herre Gud, så ser det verkligen inte ut. Det är en katastrof. Redan nu får människor lämna Stockholms läns landsting och sjukvården.

Det står så här i er budget: Sysselsättning och bnp kommer att utvecklas mer beskedligt. Mer beskedligt än vad? Tror du på de här siffrorna, eller tror du att situationen faktiskt är mycket värre än den var när ni skrev budgeten? Det är därför jag vill veta vad ni tänker vidta för åtgärder för att i så fall rädda ekonomin i Stockholms läns landsting.

Anförande nr 13

Landstingsrådet Elmsäter-Svärd (m): Fru ordförande! I den budget som vi lägger fram, som är den budget som finns framför alla, har vi tagit höjd för att kunna gardera oss för att landa avtalen med sjukhusen på ett bra sätt. Det är det som vi gör. Det kommer att bli en förstärkning till hälso- och sjukvårdsnämnden i den delen för att kunna göra de här beställningarna.

Uppenbarligen finns det åtminstone ratinginstitut som fortsatt tror på Stockholms läns landsting, eftersom vi för bara någon vecka sedan återigen förstärkt fick vårt AA+. Man tror på att vi har ett gott tänk för ekonomin när det gäller framtiden.

Anförande nr 14

Landstingsrådet *Sevefjord (v)*: Bara för att få det helt klart, Catharina Elmsäter-Svärd, talar vi nu om samma budget eller har ni plockat pengar någon annanstans ifrån eftersom du står i talarstolen och hävdar att ni har mer pengar till hälso- och sjukvården än vi i oppositionen har? Jämför man våra budgetar visar det sig att det inte stämmer. Är det så att det finns en annan budget och andra siffror vill jag ha bordläggning av den här debatten för att få titta på de siffrorna.

Anförande nr 15

Landstingsrådet *Elmsäter-Svärd (m)*: Vi gör en budget som ska klara av att förse verksamheter med de pengar som de behöver ha. Vi har tagit höjd i vår budget för att kunna landa avtalen, som vi inte visste om de skulle bli klara förra veckan, nästa vecka eller innan årsskiftet. De blev klara i går. Det innebär att vi har en beredskap för att kunna hantera en hälso- och sjukvård som i framtiden behövs för att dels minska köerna, dels se till att verksamheterna fungerar på ett tillfredsställande sätt.

Anförande nr 16

Landstingsrådet *Wigg (mp)*: Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Det enda som jag kan säga om budgeten – nu verkar det vara oklart vilken budget vi talar om – är att alliansen har svikit sitt vallöfte. Jag är glad över att ni inte uppfyller löftet att knapra tioöring för tioöring, som din företrädare sade i talarstolen tidigare.

Trots det kan vi se verkningarna av den budget som ni lägger fram. Det är faktiskt så att den fokus på privatiseringar som ni har haft under hela mandatperioden hittills har drabbat de sämst ställda i de socioekonomiskt svaga områdena. Försämrad vård, sämre hälsoläge, höjda taxor inom kollektivtrafiken åter snabbt upp de skattesänkningar ni gör för de människor som har det sämst ställt.

Birgitta Sevefjord var inne på den enorma avveckling som SLSO ägnar sig åt. Det tycker jag är ganska uppseendeväckande. En offentligt driven förvaltning ägnar sig åt att avveckla den offentliga sjukvården. Jag trodde att alliansen var för mångfald. Men mångfalden innebär tydligen enbart privata alternativ, inte offentliga. Där skiljer vi oss åt kraftigt.

Miljöpartiet är för en blandning av privat och offentligt ägande, men vi vill också ha begränsningar av stora vinstuttag, vilket har skett under en lång tid. Vi vill att man ska hitta ett regelsystem för hur vinster, eller överskott skulle jag snarare tala om när det gäller vård och omsorg, fördelas mellan skattebetalarna och de som driver företagen. Det gäller både offentlig och privat vård.

Anförande nr 17

Landstingsrådet *Elmsäter-Svärd (m)*: Vi tänker inte överge det som vi har skrivit in, att knapra tioöring för tioöring. Men vi har alltid den föresatsen att år för år när skattesatsen ska sättas ta ställning till hur rådande situation ser ut, inte minst när det gäller faktorer utanför som vi inte kan påverka, till exempel när det går fortsatt bättre för Stockholm än för övriga landet. Hur mycket mer får vi betala i utjämningskatt? Hur ser det ut med skatteintäkterna? Det tar vi med oss.

Däremot tycker jag att ni i Miljöpartiet är lite gulliga i ert resonemang. Ni vill ändå försöka bygga upp någon form av marginal. Lite märkligt bara att man själv kan tillgodoräkna sig trängselskatteavgifterna som inte landstinget självt råder över eller tro att man ska kunna

använda någon form av avropning av Stockholms stads budgetpengar i ett miljöpartiförslag som faktiskt inte gäller. Ambitionen är ändå rätt.

Anförande nr 18

Landstingsrådet *Wigg* (mp): Vi trodde i vår enfald att vi skulle få en Stockholmsvänlig regering som skulle ge trängselskatterna till kollektivtrafiken efter den folkomröstning som hölls. Men så blev det inte. Den Stockholmsvänliga regeringen uteblev både vad gäller skatteutjämning och annat, bidrag till vagnar, taxor för att använda pendeltågsspår och så vidare.

Jag vill ändå ta upp en sak till. Du pratade om interregionalt samarbete förut. Det tycker jag är bra. Jag tycker att det är bra att man inte behöver förändra de parlamentariska gränserna hela tiden bara för att samverka. Men varför tar man inte in klimatfrågan i det sammanhanget? Mälardalen är ju en helhet vad gäller vattenavrinning och sådana saker. Vore det inte lämpligt, Catharina, att ta in även klimatfrågan i det interregionala samarbetet runt Mälardalen?

Anförande nr 19

Landstingsrådet *Elmsäter-Svärd* (m): Fru ordförande! När det gäller samarbetet med flera andra landsting har vi sagt att vi börjar med de frågor som vi har makt och mandat att börja beta av. Det innebär inte att vi har ställt andra frågor åt sidan. Vi tar upp precis de frågor som vi tycker att vi kan och mäktar med. Vi börjar med sjukvård. Vi börjar med kultur. Vi börjar med upphandling. Vi kan göra listan mycket längre i de frågor där vi känner att vi har makt och befogenhet att påverka inom våra egna organ. Klimatfrågan kan mycket väl vara en sådan fråga.

Ordningsfråga

Anförande nr 20

Landstingsrådet *Nylund Watz* (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! För landstingsfullmäktiges klarhet vill jag veta ifall det är så att vi behandlar landstingsstyrelsens förslag till budget, sidan 90 rad 2, Budget 2009, med dess förslag om tillskott till hälso- och sjukvårdsnämnden på 40 miljarder 796 miljoner kronor, eller om det är så att vi behandlar något annat förslag.

Är det så att vi behandlar något annat förslag, yrkar jag på bordläggning av budgeten eftersom det är beredningstvång för landstingsstyrelsen i den här frågan.

Anförande nr 21

Landstingsrådet *Elmsäter-Svärd* (m): För att det inte ska råda några som helst oklarheter: I vår budget, under det som kallas Koncernfinansiering, har vi tagit höjd för att kunna landa ned avtalen. Där ligger den storlek som vi nu har landat ned på, vilket kommer att bli en omfördelning senare. Det innebär de facto att oppositionen, eftersom ni har tagit vår budget med det innehållet i koncernfinansiering, har höjd i sin del där också.

Anförande nr 22

Landstingsrådet *Nylund Watz* (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag frågar fortfarande: Är det den siffra som står i det av landstingsstyrelsen beredda förslaget avseende tillskott till hälso- och sjukvårdsnämnden om exakt 40 miljarder 796 miljoner kronor som vi behandlar? Eller är det något annat förslag till tillskott till hälso- och sjukvårdsnämnden, som fullmäktige inte vet om, som vi ska behandla?

Ordföranden: Låt mig säga på följande sätt. Eftersom vi inte har fått något tilläggsyrkande eller ändringsyrkande från majoriteten, är det självklart att det är denna siffra som gäller, på samma sätt som vi behandlar å ena sidan förslaget från landstingsstyrelsen, mot vilket ställs Socialdemokraternas, Miljöpartiets och Vänsterpartiets förslag.

Det är väl ganska självklart att vi inte talar om några andra siffror till dess att det yrkas något tillägg eller ändring. Med detta skulle jag önska att vi slapp den här ordningsfrågan. Raymond Wigg och Birgitta Sevefjord vill också yttra sig i ordningsfrågan. Sedan hoppas jag att vi kan gå vidare.

Anförande nr 23

Landstingsrådet **Wigg (mp):** Ja, det hoppas jag också, fru ordförande, men det här är viktigt.

Nu börjar Catharina prata om omfördelningar. Betyder det att man har samma summa men ska omfördela? Då måste man ju visa vad man ska ta ifrån – kultur- och utbildningsnämnden, färdtjänsten, eller vad? Vi kan ju inte leva i total ovisshet om sådana saker, för det har stora konsekvenser för hela debatten. Vi måste få veta vad som gäller. Är det de krontal som står i den tabell som är utdelad av alliansen, eller är det något annat?

Det vill vi ha svar på – inte av ordföranden, utan av finanslandstingsrådet!

Anförande nr 24

Landstingsrådet **Elmsäter-Svärd (m):** Fru ordförande! Det var inte min avsikt att göra situationen rörig i min iver att tala om att förhandlingarna blev klara i går. Det kommer att få konsekvenser – dock inte för den budget som vi har i dag. Tabellerna gäller som de står, precis det ni frågar efter.

Däremot har vi i vår budget under Koncernfinansiering tagit höjd för att kunna landa ned avtalen, vilka nu är färdiga. Det innebär, med den gängse beredningsordning som vi har i övrigt, att det kommer att komma, efter att budgeten är tagen, via landstingsstyrelsen, hur vi väljer att använda pengarna i Koncernfinansiering för att faktiskt skjuta till till hälso- och sjukvårdsnämnden vad den behöver till sina avtal.

Så det vi fattar beslut om i dag är tabellerna, så som de står och så som de behöver vara.

Nästa steg kommer via landstingsstyrelsen, när vi liksom bekräftar avtalen rent formellt. Men vi kan göra den fördelningen från Koncernfinansiering, som vi har!

Tycker ni att det är tillräckligt, kan ni i sådana fall välja att inte höja skatten!

Ordföranden: Birgitta Sevefjord ska naturligtvis också få yttra sig, men nu önskar jag att vi går vidare. Ordningsfrågan bör efter Birgitta Sevefjords synpunkter vara avklarad.

Anförande nr 25

Landstingsrådet **Sevefjord (v):** Men, ordförande, det är ju inte vi utan finanslandstingsrådet som har krånglat till debatten!

Antingen håller vi oss till den budget som är lagd – och då har faktiskt finanslandstingsrådet farit med osanning i talarstolen när hon hävdade att alliansen har mer pengar till hälso- och sjukvården än vad oppositionen har – eller också finns det ett annat förslag och andra siffror. Det är faktiskt finanslandstingsrådet som har lyft att det finns andra pengar och att man tänker sig en omfördelning.

Om det är så, har inte vi ordentliga förutsättningar att föra den här ekonomiska och politiska debatten.

Ordföranden: Jag finner att svaren från finanslandstingsrådet tillförsäkrar att det är siffrorna från landstingsstyrelsen som är det som är majoritetspartiernas förslag – till dess att något ändringsyrkande eller tilläggsyrkande framförs, som vi just nu inte har. Alltså, låt oss gå vidare!

Vi är nu inne i replikskiften och har kommit till att ge möjligheter till replik på Ingela Nylund Watz anförande tidigare.

Anförande nr 26

Landstingsrådet Elmsäter-Svärd (m): Fru ordförande! Jag skulle vilja ställa en fråga till Ingela Nylund Watz, som en gång i tiden också har varit finanslandstingsråd. I de förslag som ni nu lägger kan jag inte se att det finns egentligen någonting nytt, utan mycket av det som man har haft tidigare, när köerna växte och resenärerna var missnöjda. Samtidigt förstår jag den oro – som jag känner som finanslandstingsråd och får frågor på – som Ingela borde känna inför framtiden. Hur tänker Socialdemokraterna stå upp mot möjligtvis sämre tider med tanke på den marginal på bara 200 000 som man har i sin budget.

På vilket sätt kommer ni att kunna hantera framtiden med det tänket?

Anförande nr 27

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Det gläder mig att finanslandstingsrådet försöker tänka ur ett finanslandstingsrådsperspektiv. Det smärtar mig dock att konstatera att finanslandstingsrådet inte riktigt har mognat i uppgiften att se vilken typ av åtgärder som måste vidtas.

Jag tror nämligen – och detta sägs med en viss erfarenhet – att det behövs både tillskott och smörjmedel för att man ska kunna möta krisen. Tillskott i den meningen att man måste tillföra så pass mycket resurser till sjukvårdens verksamheter så att de upplever att de har realistiska förutsättningar att delta i det effektiviseringsarbete som är nödvändigt, men också nya typer av incitament för att göra det än mer meningsfullt för världens medarbetare att faktiskt känna att man bidrar. Därför vill vi *både* tillföra mer resurser till hälso- och sjukvården *och* pröva en väg där vi i offentlig sektor premierar våra medarbetare, enskilt såväl som kollektivt, genom prestationslöner och bonussystem för att så att säga gratifiera de insatser som gör att vi samtidigt som vi tillför resurser också kan effektivisera verksamheterna.

Jag tror nämligen inte som Catharina Elmsäter-Svärd att man kan svälta ut verksamheterna när vi är på väg in i en lågkonjunktur. Jag tror att den oro som finanslandstingsrådet bidrar till att skapa när det handlar om att förse verksamheterna med orealistiska förutsättningar kommer att bidra till att lågkonjunkturer i vårt län kommer att förstärkas.

Anförande nr 28

Landstingsrådet Elmsäter-Svärd (m): Fru ordförande! Det var en rätt så bra diskussion i sammanhanget. Ingela Nylund Watz säger: Vi måste tillföra mer resurser till sjukvården. *Fine!* Det säger vi med – och det gör vi också. Så säger Ingela Nylund Watz: Vi måste tillföra nya incitament för medarbetarna. *Fine!* Det säger vi med – det har vi redan infört. Vi tycker det är helt rätt väg att gå.

Men hur kommer det sig då att ni ändå hamnar på så liten marginal för landstinget och så medvetet väljer att lämna så liten marginal över till medborgarna genom att höja skatten? Det incitamentet behövde ju inte vi ta till. Det svarades inte på av det före detta finans-

landstingsrådet, som påstår att jag inte har mognat i min roll fast hon själv inte klarar av att presentera hur marginalerna ska se betydligt bättre ut i framtiden – till skillnad mot det förslag som vi faktiskt presenterar.

Anförande nr 29

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Att inte fullt ut finansiera de verksamheter som vi bedriver i Stockholms läns landsting kommer nu att innebära några besvärande saker.

Först kommer en del medarbetare – en del undersköterskor och distriktssköterskor har redan blivit berörda – att pressas ut, arbetslösa i den jobbkris som Sverige just nu befinner sig i.

Det kommer i sin tur att innebära att skatteunderlaget försämras genom att vi genom egen försorg fattar felaktiga beslut med den budget som majoriteten kommer att klubba igenom här.

Det kommer också att innebära att vi kommer att få en högre grad av oro på våra arbetsplatser. Det kommer i sin tur att leda till att arbetsglädjen och förmågan att bidra till att upprätthålla en god kvalitet i verksamheterna och att bidra till att korta köerna blir svårare att klara av för arbetsgivarna.

Med blixstens hastighet förpassar oss nu finanslandstingsrådet in i en situation där både medarbetare och patienter kommer att känna ökad oro, där köerna kommer att öka ifrån ett aldrig tidigare sett högt utgångsläge och där vi bidrar själva till att försämra de ekonomiska villkoren genom ett alltför svagt skatteunderlag.

Anförande nr 30

Landstingsrådet Rydberg (fp): Med intresse noterar jag förra finanslandstingsrådet till nuvarande finanslandstingsrådet om beredskapen i länet när det gäller läget i ekonomin.

Jag kan bara konstatera att det är det nuvarande finanslandstingsrådet och alliansen som har god beredskap. Det finns bara 0,2 miljoner – 200 000 kronor! – i reserv i Ingela Nylund Watz förslag till budget. I Miljöpartiets fattas det 642 miljoner, som bara inte finns. Det är en djup oenighet mellan era förslag, och skillnaden mellan dem är djupare än där Titanic sjönk.

När det gäller valfriheten kan man konstatera att på 77 sidor nämns det bara som ett problem eller då man vill inskränka valfriheten. Är ni emot att flytta makten till patienterna genom att ge dem valfrihet?

När det gäller rullstolstaxi kan man konstatera att när Socialdemokraterna vill spara och visa sitt ekonomiska ansvar, är det de funktionshindrade man pekar ut. Friska resenärer spenderar man mera pengar på att de ska resa billigare, men funktionshindrade, som har stora problem att förflytta sig med nuvarande kollektivtrafik, som behöver samma frihet som vi som kan springa och gå på våra ben, det är de som ska drabbas av er politik. Är detta rättvisa?

Anförande nr 31

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Det enklaste sättet att svara på det här lilla anförandet av Birgitta Rydberg är att börja fundera över begreppet rättvisa, i ett djupare perspektiv.

Birgitta Rydberg sade i sitt inledningsanförande att man hade varit med och genomfört en revolution i primärvården. Ja, sannerligen! Någon större orättvisa när det handlar om fördelningen av vårdens resurser har väl det här landstinget tidigare aldrig sett, i ett läge där hälsoklyftorna ökar. Det är i sanning en revolution – som jag är glad att jag inte har deltagit i!

Anförande nr 32

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Rättvisa, det handlar om möjligheten att få vård. Det ditt parti står för är att inte bygga ut vårdvalet, husläkarverksamheten. Det är din "rättvisa". Vår rättvisa är att se till att öka resurserna till primärvården så att vi får fler läkare och distriktsköterskor som vill ta emot patienter, inte säger: Stopp, här vill vi inte ha dig!

Du står för en politik att de som var duktigast på att förhandla med landstinget var de som fick pengar. Vi vill att de olika mottagningarna ska få lika betalt för samma sorts patienter, oavsett om man är ung eller gammal, men framför allt få betalt när man tar emot dem.

Vår politik är att gå vidare och 2011 införa ett system som bygger på att ersättningen helt och hållet beror av hur många diagnoser och vilken vårdtyngd man har. Vårt uppdrag är att se till att genomföra detta till 2011, för det är inte möjligt att göra det redan 2010. Annars hade vi gjort det redan nästa år, om så hade varit tekniskt möjligt.

Anförande nr 33

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Birgitta Rydberg, du och jag förespråkar valfrihet för den enskilda patienten precis lika entusiastiskt. Skillnaden är bara att vi tycker dessutom att man ska utgå ifrån vilket behov den enskilde patienten har när han eller hon söker kontakt med vården. Därför tror inte vi på 15-minutersvisiter, lika för alla.

Anförande nr 34

Landstingsrådet W i g g (mp): Fru ordförande, fullmäktige! Jag blev tilltalad av Birgitta i hennes replik på Ingela, och det tyckte jag var lite fräckt.

I alla fall vill jag säga att vi kanske skulle kunna tillgodoräkna oss ännu mer, för Miljöpartiet i riksdagen har ett särskilt stimulanspaket på 5 miljarder som vi inte har använt oss av här. Birgitta, vi vill ge väljarna en bild av vad det skulle innebära om vi satt vid makten och inte ni. Därav vår räkning.

Jag skulle vilja ställa en fråga till dig. Du pratade om hur viktig frågan om kvinnovåld är och att man nu har förlängt införandet av handlingsplanen två år. Vore det inte bättre att tillföra resurser? Du talade också om att man måste få männen att sluta slå. Det ser vi faktiskt som en brist, när vi har följt upp handlingsplanen och varit ute på de olika enheterna: det saknas behandlingsmetoder för männen i Stockholms län. Det finns vissa alternativ till våld. Vore inte det någonting att jobba med också? Varför tillför man inte mer resurser i stället för att bara förlänga implementeringen?

Anförande nr 35

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Visst är det så att vi jämför, men att jämföra äpplen och päron är kanske varken lätt eller rätt. Att jämföra oppositionens olika budgetförslag kan ge en underlig känsla av att man tvingas att jämföra inte bara äpplen och päron utan också bananer – om än ekologiska sådana.

Vad ska man säga, när en vill återinföra socialistisk planhushållen, en annan – under galgen – säger att man vill ha vårdval och bara lite socialistisk politik, och några lite gulligt säger att man nog vill ha lite andra vårdgivare?

Sedan kan vi bara konstatera att med Raymond Wiggs förslag skulle landstinget ha ett rejält minus.

Anförande nr 36

Landstingsrådet W i g g (mp): Med lögn och statistik kan man bevisa vad som helst, det är allmänt bekant.

Nu svarade du inte på min huvudfråga, om mäns våld mot kvinnor, och det var synd. Du tog ett "banangrepp" i stället. Om du svarar på den frågan vore det trevligt.

Anförande nr 37

J a n O l o v S u n d s t r ö m (m): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Den här debatten har redan inledningsvis något mer än vad som kanske brukar vara fallet handlat en hel del om skatter. Det är alltid uppiggande, jag tycker nämligen att vi pratar för lite om skatter. Det som alltid gör mig beklämd när vi pratar skatter är när man från oppositionen får höra uttryck som att man tar ansvar genom att höja skatten. Raymond Wigg sade i något inlägg apropå vad som händer runt omkring oss att vi politiker står inför stora utmaningar.

De här två uttrycken tycker jag är rätt typiska. De som står inför de egentliga utmaningarna är trots allt medborgarna, väljarna. Jag vill inte påstå att vi har det enkelt, men det är ändå vi som kan göra valet att höja skatten eller låta bli, och eventuellt sänka skatten. Det kan inte väljarna göra, utan det ansvaret ligger på oss – eller de möjligheterna ligger på oss.

Lite anmärkningsvärt med oppositionens synsätt i den här typen av frågor är också – fast det är inte precis nytt för i dag – att man löser alla problem med skattepengar, eller åtminstone genom att skjuta till pengar för att göra den ena satsningen efter den andra. Man vill så väl. Nu tror jag i och för sig att vi alla vill väl, även om det är en del som ifrågasätter det ibland. I det perspektivet är det alltid enklast att ge sig på medborgarnas egna plånböcker.

Vår regering har som bekant valt en annan strategi, som i hög grad handlar om att just hjälpa människor att få en sundare ekonomisk bas, att få ett bättre ekonomiskt utrymme – vilket det också har fått, faktiskt. Även de som Birgitta Sevefjord talade om, där det framgick att det i princip bara var miljonärer som hade fått skattesänkningar, ser att facit är det rakt motsatta. De skattesänkningar som man har gjort på nationell nivå handlar i hög grad om att satsa på människor med låga eller medelhöga inkomster, och det är precis det som har genomförts och genomförs ytterligare med ett sista steg under året.

I sina dystrare stunder kan man undra om medborgarna har klart för sig varifrån de 53 miljarder som det handlar om i Stockholms läns landsting egentligen kommer. De kommer ju från medborgarna själva, men jag är inte alldeles säker på att det är så väldans tydligt.

Därför är det förhållandevis enkelt att säga, som Socialdemokraterna gör, att nu höjer vi skatten med 17 öre. Det är förmodligen en rätt obegriplig information för många av medborgarna.

På sätt och vis visar det också – apropå detta med före detta finanslandstingsråd – att man saknar förmågan att hitta andra, mer konstruktiva lösningar på de problem som vi har. Vi vill göra så mycket bättre på sjukvårdssidan, vi vill kunna bota så många fler människor och framför allt se till att de inte ska behöva stå i köer. Allt det här kostar naturligtvis pengar. Då är det väl så, förmodar jag – jag är inte riktigt lagd åt det hållet – att det är enklast att höja skatten, för då vet man vad det handlar om. Men att ge sig in i det ibland lite okända, som vi gör från alliansens sida, nämligen att försöka hitta andra sätt att se till att sjukvården blir bättre, passar av ideologiska eller andra skäl inte in i den verklighetsbild som Socialdemokraterna vill ha.

Det är också anmärkningsvärt att medborgarna kan få svårt att få en uppfattning om vad det hela handlar om. Vi är nog rätt dåliga på att informera dem härifrån. När jag går ned till ICA-affären och handlar lite varor för någon hundralapp eller två – man får väl inte så mycket för det – så tittar jag ändå på kvittot när jag går därifrån och gör åtminstone en snabb koll om det ser rimligt ut, och då kanske jag tänker: Oj, nu har något gått upp med några kronor igen! I landstingets fall föreligger den möjligheten bara teoretiskt. Det är ingen som bibringar medborgarna den informationen. Det är naturligtvis någonting som också underlättar den successiva skattechöjning som framför allt Socialdemokraterna använder sig av för att finansiera saker och ting.

I Socialdemokraternas budget nämns det förvisso att man vill höja skatten med 17 öre. Det ges dock inte så värst stort utrymme, det finns så mycket annat det står desto mer om. Men även om det inte är de riktigt stora pengarna som vi tar ur medborgarnas plånböcker, läggs det till allt annat som Socialdemokraterna också föreslår, exempelvis i alla kommuner där man sitter vid makten vilket inte är så ofta just i Stockholms län, eller i riksdagen där man också har kontinuerliga skattechöjningsförslag.

Sammantaget innebär det som Socialdemokraterna gör ändå en klar risk för att vi om Socialdemokraterna skulle få mer att säga till om ånyo skulle hamna i en skattechock som drabbar landet.

Jag tycker också det finns en moralisk aspekt på den här frågan. Jag var inne på vilka det är som får det tufft under ett lågkonjunkturklimat, som vi närmar oss eller kanske redan är i. Jo, det är naturligtvis medborgarna. I det perspektivet är det kanske inte heller alldeles givet, när vi som är deras företrädare i landstinget står i valet mellan att finansiera det vi gör på något annat sätt och att höja skatten, att det självklart är medborgarna som ska drabbas. Jag har svårt att tro att ett sådant resonemang i tider som dessa skulle gå hem bland medborgarna – om de kände till det.

Jag var också inne på att man kan lösa problem på olika sätt. Birgitta Sevefjord ondgjorde sig i dag ånyo över utvecklingskansliet. Det är väl om något till för att just försöka utveckla saker och ting på ett annorlunda sätt än vad vi hittills har gjort i landstinget. Jag tycker att mycket av det vi gör i alliansen är förutseende, klokt, spännande och bra, men det är ju rätt naturligt att ett och annat kan misslyckas på vägen. Det som vi gör, som Socialdemokraterna aldrig skulle få för sig att göra, gör att jag har väldigt svårt att se hur den vägen ska se ut framöver. Det enda alternativ som återstår för att klara framtida problem med Socialdemokraternas synsätt är ju att fortsätta på den inslagna vägen och att fortsätta att höja skatterna.

Bifall till alliansens budgetförslag!

Anförande nr 38

Landstingsrådet **S e v e f j o r d (v)**: Jan Olov Sundström från Moderaterna, det är inte så att jag har hävdat att det bara är miljonärer som har tjänat på skattesänkningarna. Vad jag sade var att två tredjedelar av de skattesänkningar som man har gjort hittills har tillfallit en tredjedel av löntagarna. Det vill säga, den skattesänkning som man har genomfört har lett till ökade klyftor i vårt samhälle – de som har mycket har fått ännu mer. Det är precis vad det handlar om.

Du pratade om utvecklingskansliet, som jag nämnde i mitt anförande. Det enda jag kan se att utvecklingskansliet har åstadkommit är att genomföra privatiseringar, lagliga eller olagliga. Man har ju inte ens lyckats reda ut om det är lagligt att privatisera på det sätt som ni redan har gjort! Är det lagligt att knoppa av verksamheter och sälja ut dem till vrakpris, som ni faktiskt har gjort? Mycket tyder på att det är olagligt, om man ska följa vad Kommissionen i EU säger. EU-domstolen hävdar att det är olagligt att sälja ut verksamheter på det sätt ni har gjort, utan konkurrens och utan att sälja till högsta pris.

Du säger också att vi är så fega och bara har en enda lösning på problem: att höja skatten. Nej, det är faktiskt inte så, och den framtida debatten om bland annat hälso- och sjukvården i den här salen kommer att visa att vi har andra förslag.

Och så hävdar du att ni ger er ut i det okända och vågar nya grepp. Men det är inte vad ni gör! Det enda ni gör är ju att privatisera verksamheter. Ni vill återgå till ett system som vi hade innan arbetarrörelsen började bygga Välfärdssverige, det vill säga privat hälso- och sjukvård.

Anförande nr 39

J a n O l o v S u n d s t r ö m (m): För att ta det sista först, herr ordförande, är det inte alls så att vi vill genomföra ett system som innebär att man har en sjukvård som ser ut som när arbetarrörelsen började sin verksamhet. Tvärtom tycker jag man kan se på det vi gör att det är en modern, framåtsyftande sjukvård som är gemensamt finansierad. Det är precis vad det handlar om.

När det sedan gäller det där om skattesänkningar för miljonärer, kan jag bara konstatera att den information som jag har, och kanske en och annan i övrigt här i salen, som kommer från Finansdepartementet, inte talar Birgitta Sevefjords språk.

Anförande nr 40

Landstingsrådet S e v e f j o r d (v): Den ”moderna och framåtsyftande sjukvård” som du talar om släpper in privata vårdgivare på våra akutsjukhus för att ta emot privatfinansierade patienter. Den stimulerar och öppnar upp för privata barnsjukhus, privata cancerkliniker och annan privat verksamhet inom hälso- och sjukvården. Det kallar du modernt och framåtsyftande!

Anförande nr 41

J a n O l o v S u n d s t r ö m (m): Ja, jag kallar vår politik för modern och framåtsyftande, av det enkla skälet att den sjukvårdspolitik som vi bedriver i det här landstinget i hög grad handlar om – vilket jag tycker att vi redan har gått igenom rätt noga i dag i budgetdebatten – om att se till att köer försvinner och människor får en bättre sjukvård. Ingen ska vara beroende av att behöva uppsöka den sjukvård som du beskriver. I vårt län ska man kunna gå till den sjukvård som vi finansierar från landstingets sida.

Det är vad alliansen har i sin budget – om man läser innantill.

Anförande nr 42

Landstingsrådet L a r s s o n (s): Ordförande, fullmäktige! Jag måste säga att jag tycker att det är väldigt roligt att det är budgetdebatt igen, därför att budgetdebatten ger oss utrymme för att föra en diskussion med varandra. Jag lyssnar med stort intresse på vad ni från de borgerliga partierna säger. Även om jag inte håller med er, försöker jag förstå hur era resonemang hänger ihop, och det är alltid intressant.

Jag hade egentligen tänkt att jag skulle föra en diskussion om de ekonomiska förutsättningarna för det här landstinget, men jag har insett att det klarar inte jag av att göra, för utifrån finanslandstingsrådets tirader tidigare vet jag faktiskt inte vilken sjukvårdsbudget som gäller.

Jag har förstätt att de borgerliga partierna tycker att landstinget har 700 miljoner kronor för mycket i intäkter, och nu tror jag att de borgerliga partierna tycker att man ska anslå en halv miljard kronor mer till sjukhusen – men jag är inte riktigt säker, eftersom jag inte får ta del av sjukhusavtalen.

Jag har också förstätt att trots att ni har mycket mindre intäkter och mycket mera utgifter har ni, enligt Birgitta Rydberg, en balanserad budget. Jag är konsternerad, milt talat, om jag får säga så.

Men jag funderar vidare på detta och hoppas att man kan få besked så småningom, så att landstingsfullmäktiges ledamöter faktiskt vet vilken budget vi eventuellt ska ta ställning till.

Jag har också läst er budget och ser att i ert budgetförslag finns ett resonemang som handlar om att privat vård alltid leder till ökad konkurrens, vilket främjar kvalitet och pressar priser. Det står på sidan 17. För att inte bli missförstådd vill jag säga att jag tycker att privata vårdgivare i sjukvården har mycket att bidra med.

De bidrar ofta med utveckling, spännande idéer och ibland med att pressa priser. Men det ni skriver i er budget är att privat verksamhet *alltid* leder till pressade priser och ökad kvalitet – det är själva resonemanget och, tror jag, motivet till den privatiseringspolitik som för närvarande äger rum i sjukvården av er i de borgerliga partierna.

Det gör mig konsternerad. Om det vore så borde vi i Stockholm, eftersom vi har mest privat sjukvård i hela Sverige, också ha billigast sjukvård. Så är inte fallet. Vi har näst dyrast sjukvård, fast vi har mest privat sjukvård.

Jag tycker det är väl värt att fundera på att det där sambandet inte verkar vara så solklart enkelt, i alla fall.

Patienterna borde vara oerhört mycket nöjdare i Stockholmslandstinget än vad de är i resten av Sverige, med tanke på att vi har så mycket privat sjukvård, men när man läser Sveriges Kommuner och landstings öppna jämförelser kan man konstatera att vi ligger någonstans i mitten. Vi är inte usla, men vi är heller inte jättebra. Trots att vi har mest privat sjukvård lyckas vi alltså inte få landets mest nöjda patienter. Jättekonstigt, tycker jag!

Det är till och med så att när man frågar medborgarna: ”Har du stort förtroende för den vård du får på vårdcentralerna?”, så tillhör vi de sämsta landstingen i Sverige. Vi ligger och skräpar i botten, trots att vi har mest privata vårdcentraler av alla. Jag tycker att detta är mycket märkligt.

Samma sak när vi tittar på köstatistiken, där vårt landsting inte har särskilt mycket att skryta med jämfört med andra landsting. Samma sak när det handlar om kvaliteten.

Nej, privat vård kan bidra, men jag tror att det har gått för långt när ni säger att den alltid är det bästa, och det är tråkigt när man driver på privatiseringar för deras egen skull.

Många med mig satte säkert hickan i halsen, höll jag på att säga, när vi i morse fick läsa det folkpartistiska utspelet om att Danderyds sjukhus minsann skulle bli lika bra som S:t Görans sjukhus om man valde att privatisera det. Från Folkpartiets sida hävdar man att S:t Görans sjukhus är 10 procent billigare än de andra sjukhusen, en sanning som landstingets revisorer redan har vederlagt och konstaterar att så är inte fallet. S:t Görans är ett bra sjukhus, men det är inte 10 procent billigare än de andra sjukhusen.

Jag diskuterar gärna frågor om sjukhusen, och jag tror att medborgarna också gärna är med i en sådan diskussion. Men egentligen ställer jag frågan till Moderaterna, som är koalitions-partner med Folkpartiet som gjort detta pigga utspel: Gäller Fredrik Reinfeldts löfte om att man inte ska privatisera några sjukhus under den här mandatperioden?

Jag tror att det vore lugnande – eller oroväckande – för många medborgare att få ett besked: Är Danderyds sjukhus till salu eller inte?

Anförande nr 43

Landstingsrådet Rydberg (fp): När S:t Görans sjukhus lämnade landstingsfamen och gick in i Capio, fick vi mellan 11 och 13 procent lägre kostnad för samma vårdvolym. Mycket pekar på att vi skulle kunna få samma vård men en lägre kostnad.

När det gällde S:t Görans sjukhus fick vi dessutom ett intensivt arbete med vårdprocesser. Det som är ett svenskt modeord i dag, *lean production*, var S:t Görans mycket snabbare med.

Vad vi är ute efter är konkurrens om vårdidéer, för att kunna få en förnyelse och förändring till det ännu bättre i svensk sjukvård. Vi är rätt övertygade om att det är en fördel att ha flera olika verksamheter sida vid sida, men med offentlig finansiering och samma tillgång till vård för alla patienter.

När det gäller landstinget i Stockholm jämfört med andra landsting, kan vi bara konstatera att invånarna i vårt län är väldigt mycket mera nöjda, både med sjukvården och med trafiken, än vad de var under de gångna åren med vänsterstyre.

Vi kan också konstatera att vi jämfört med andra landsting har mycket större sjukvårdsverksamhet, alltså större omfattning, och vi har också den friskaste befolkningen.

Anförande nr 44

Landstingsrådet L a r s s o n (s): Ja, visst är det som så att medborgarnas nöjdhet med vården i Stockholm har ökat – under en lång följd av år, faktiskt. Det gläder mig mycket. Men om man jämför hur nöjda medborgarna är med vårdcentralernas vård, där vi har väldigt många privata aktörer, så är Stockholmslandstinget ganska dåligt jämfört med Kalmar och många andra landsting runt om i Sverige.

Frågan är egentligen – som Birgitta får svara på: Är Danderyds sjukhus till salu? Det är något som jag gärna skulle vilja veta, för det är ju den tanke man får när man läser artikeln. Ska ni sälja det sjukhuset, och ska ni använda argumenten om att S:t Görans sjukhus var bättre och billigare, som redan revisionen har slagit ned på och sagt att det sättet att räkna var felaktigt?

Anförande nr 45

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Jag tror att du är läskunnig, Dag. Om du läste vår debattartikel så var det vi inför valet 2010 begär väljarnas förtroende om att kunna ha ytterligare ett fristående sjukhus.

Din andra fråga gällde förtroendet för våra vårdcentraler. Förtroendet är i ökande. Här ser du data från Sveriges Kommuner och landsting, som ändå pekar på att vi är på väg åt rätt håll.

Sedan har vi dessutom fått en stor mängd nya vårdcentraler som har startat i år, vilket med stor sannolikhet kommer att innebära att förtroendet ökar och att tillgängligheten – vår gamla akilleshäla – snart kommer att vara täckt med ett ordentligt alliansplaster som innebär att alla får vård i tid.

Anförande nr 46

Landstingsrådet L a r s s o n (s): Jag kan förstå att era kompisar i alliansen, Moderaterna, håller tyst i den här frågan. Jag ställde ju en fråga i början till dem också om huruvida de tyckte att man skulle privatisera Danderyds sjukhus.

Det finns inget som helst folkligt stöd för att privatisera sjukhus. Folk är nämligen rädda för att det ska leda till mera försäkringsbetald sjukvård. Ni släpper ju redan nu in försäkringsbetald sjukvård på sjukhusen för full karota, vilket också kommer att slå sönder den solidariskt finansierade sjukvården på längre sikt.

Men jag tackar för beskedet. Jag är väldigt glad över att ni är tydliga, och jag önskar att de andra borgerliga partierna vågade vara lika tydliga i den frågan.

Sedan ägnade sig Birgitta Rydberg åt ett klassiskt politikertrick; jag tycker att det är tjuvigt. Jag säger så här: Leder privat sjukvård automatiskt till att man får bättre sjukvård än vad man får på andra håll? Det står nämligen så i er budget. När man då jämför det landsting i landet som har mest privata vårdcentraler med de andra landstingen – som då inte har varit lika "framsynta", sett med borgerliga ögon – är vi usla. Vi ligger och skräpar i botten när det handlar om medborgarnas nöjdhet med sina vårdcentraler, trots att vi har så många privata vårdcentraler. Är inte det märkligt?

Anförande nr 47

Landstingsrådet **W a l l h a g e r** (fp): Herr ordförande! Man kan inte låta bli att reflektera över debatten när man nu har suttit och lyssnat några timmar. Efter att ha hört Socialdemokraterna och deras kompisar på den sidan skulle jag vilja hänvisa till Pär Nuders bok. Det finns bara ett sätt att hantera skatten i hans och andra statsocialisters värld, nämligen precis som JOS sade: att höja den. Höjd skatt och mera statsbidrag! Allt ska lösa sig med mera bidrag och höjda skatter. Jag kan känna att någonstans har man då missat en väldigt betydelsefull insikt. Det är inte så att höjda skatter och mera pengar i alla lägen är det som löser problemen. Man måste också våga ta tag i de underliggande problemen.

Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Alliansen i Stockholms län fortsätter att fokusera på tillgänglighet och kvalitet i vården, tillförlitlighet i kollektivtrafiken och en stabil ekonomi. Det är med glädje som jag yrkar bifall till alliansens förslag.

Jag och många med mig vet att sjukvården står inför stora utmaningar. Vi ska klara det som krävs med att hälso- och sjukvården förmår ta till sig nya idéer och nya metoder. Ju fler som tänker desto bättre. Det är väl egentligen det som är skillnad mellan den här sidan av salen och den andra sidan av salen, att vi i alliansen faktiskt tror på mångfald. Vi tror att mångfald är bra och vill att den ska fortsätta att öka. Vi tycker nämligen att ju fler som tänker, desto mer positivt är det, medan ni tror att ni har alla lösningar på ert skrivbord.

Ja, det känns nästan som en fiktiv järnridå som går igenom detta rum – en mycket kraftig skiljelinje i alla fall mellan oss i alliansen och er i oppositionen. Den känns kraftigare än på mycket länge.

Fullmäktigeledamöter! Vi i alliansen ser som sagt positivt på att det är många som tänker, och vi är positiva till valfrihet för patienterna. Vi tycker inte att det är ett problem, vi tycker om valfrihet. Ni i oppositionen tycker att ni ska välja åt patienterna och att ni vet bäst. I ert Stockholm får man sig i bästa fall tilldelat en husläkare och en distriktssköterska – i vårt Stockholm får man välja! I ert Stockholm belönas vårdcentralerna med dålig tillgänglighet och kontinuitet med att pengarna stannar kvar. I vårt Vårdval Stockholm väljer patienten en annan vårdcentral och tar pengarna med sig dit.

Ingela Nylund Watz sade i sitt anförande att vi – Socialdemokraterna och Folkpartiet – värnar patientens valfrihet lika mycket. Ja, kanske i ord, men definitivt inte i handling. Vad jag vet var det inte en enda privat vårdcentral som kom till under er förra mandatperioden.

Ja, herr ordförande, hör och häpna: patienterna gillar alliansens politik! Fler och fler blir nöjda med vården. Men det är faktiskt också andra som blir nöjda med vår politik, och det är våra egna verksamheter. De blir mer och mer nöjda med det sätt som vi styr landstinget på.

Med tydligare direktiv och tydligare förutsättningar blir också uppdelningen mellan våra olika roller tydligare och klarare.

Med konkurrensneutrala ersättningsystem som stimulerar dem som arbetar i vården till att leverera en vård med god kvalitet och som bedrivs på ett effektivt sätt, ja så säkerställer åtminstone vi att varje skattekrona används på bästa möjliga sätt.

Med de nu klara flerårsavtalen för akutsjukhusen ges äntligen möjligheter till framförhållning och bättre möjligheter till verksamhetsutveckling och effektiviseringar. Det är skönt att vi har en total politisk enighet kring flerårsavtalen – detta faktum har säkert hjälpt till i förhandlingarna.

Med ansvaret för tillgängligheten kommer fokus på ett effektivare resursutnyttjande med möjligheter till omprioriteringar inom och mellan de olika sjukhusen. Med sjukhusens möjligheter att hyra ut lokaler till externa vårdgivare ges möjligheter till både ökat samarbete och externa intäkter.

Men vi är inte helt nöjda, utan vi vill förstärka, tydliggöra och utveckla ägarrollen. Birgitta Rydberg har för Folkpartiets räkning redogjort på ett bra sätt för en rad punkter som pekar mot framtiden. Jag tror att alla som har läst artikeln vet att den handlar om efter nästa val. Jag ska inte upprepa dem, men jag vill gärna lyfta fram några av dem som jag tycker är viktiga.

Sjukvården ska finansieras tillsammans, via skattsedeln, men den behöver inte utföras av landstinget. Tvärtom är vi liberaler övertygade om att mångfalden av vårdgivare måste öka även inom sjukhusvården.

Sjukvården måste i framtiden bedrivas mer effektivt, utan att personalen springer snabbare. *Lean production*-konceptet, som vi alla vet vad det är, har tydliggjort att det finns stora möjligheter att förändra vårt arbetssätt.

Vi har också en stor utmaning framför oss när det gäller NKS: att definiera innehållet och att kunna peka på vad som ska ligga i sjukhuset och vad som ska ligga utanför sjukhuset.

Är det så att vi vågar tänka tillräckligt fritt i de här frågorna, eller kommer vi att läsas av gamla strukturer? Jag hoppas verkligen att vi vågar tänka tillräckligt fritt, för det är en utmaning!

Vården måste utvecklas som arbetsgivare, med både utländska läkare, svenska som utbildat sig utomlands och fler specialistsjuksköterskor.

Ja, jag tror på en ökad mångfald. Det innebär också att meddelarfriheten måste säkras.

Därmed yrkar jag bifall till alliansens budget.

Anförande nr 48

Landstingsrådet **W i g g (mp)**: Herr ordförande, fullmäktige och åhörare! Maria tillskriver oppositionen, inklusive Miljöpartiet, att inte ha någon fantasi. Vi har idéer om att vända ohälsa till hälsa. Vi har idéer om hur man kan vända en minskad kollektivtrafikandel till en ökad vi har också idéer om hur man kan möta klimathotet.

Men jag har inte hört några sådana idéer från Folkpartiet, utan man hävdar bara att privatiseringen i sig ska lösa allt. Det tycker jag är lite fantasilöst!

Anförande nr 49

T h o m a s M a g n u s s o n (v): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Debatten har ju pågått ett tag. Det som kändes ganska tydligt och klart på morgonen när vi började har blivit något mera oklart under debattens gång. Finanslandstingsrådets bidrag till debatten har skapat en osäkerhet kring vad det är för budget som vi egentligen ska ta ställning till.

Om det är på det sättet att det är de fleråriga sjukhusavtalen som har blivit klara i tid innan den här debatten, så får man väl lyfta på hatten och säga att det är positivt. Problemet är bara att vi inte riktigt kan bedöma konsekvenserna av avtalens innehåll, och det blev inte

lättare efter finanslandstingsrådets anförande att förstå vad de faktiskt betyder. Det ser ut som om det kommer att behöva fattas andra beslut än det som ligger på bordet.

Att en majoritet i ett sådant här läge vill ge en positiv bild av det ekonomiska läget och vad som sker i landstinget är i och för sig inte så märkvärdigt – det är en del i det politiska spelet. Däremot är det allvarigare om det är så att man verkligen inte inser vilka bekymmer som finns runt hörnet – kanske inte högaktuella just precis i dag, men ganska snart. Den finanskris som pågår kommer att påverka vårt landsting och våra medborgare.

Jag inser att när vi pratar om det, kan också vi bidra till att skapa oro – en oro som kanske i sin tur växer lavinartat. Samtidigt är det viktigt att man vågar prata om oron och om krisen, och även om vi tar vissa risker när vi gör det, tror jag det är nödvändigt för att vi ska kunna försöka förstå vad vi måste göra och på vilket sätt vi ska göra det.

När vi pratar om finanskrisen tror jag det är väldigt viktigt att vara klar över att det inte är några enskilda skattehöjningar som bär ansvaret för den. Det är marknaden som har kommit till korta. Det är banker och andra företag som har gjort att människor i dag har en mycket besvärligare situation än vad man annars skulle behövt ha.

Att alliansen har fortsatt tilltro till marknaden må vara upp till er – ni får ha tilltro till vem ni vill. Jag tror att det är viktigt att vi andra, som är lite mer klarsynta, inser att om det finns något förtroende kvar för marknaden så ligger det möjligtvis på noll eller kanske till och med på minus.

Att vi i ett sådant läge står inför ett ideologiskt vägval är återigen inte speciellt märkligt. Det är ett vägval där det känns som att alliansen tycker det är viktigare att vinsterna ska privatiseras men skulderna ska socialiseras. Pappa staten får ta ansvar för det där marknaden har kommit till korta.

Det är viktigt att staten tar ett ansvar, att riksdag och regering hjälps åt för att lösa den finansoro som finns – i den mån nu Sverige har ett självbestämmande och kan fatta egna beslut. Här skulle man till exempel kunna värdesäkra statsbidragen, som inte minst landstingssektorn har behov av.

När man pratar om skattesänkningar och jobbskatteavdrag som ni har åstadkommit för att folk ska få mer pengar i plånboken, tror jag det är viktigt att ställa sig frågan: Skapas flera jobb? Ja, vi väntar på att fler jobb ska skapas den vägen!

Skattesänkarpolitiken gynnar välavlönade män. Skattesystemet, som ni ibland kritiserar för att det slår hårt mot låginkomsttagare om man vill höja skatten, har ni själva skapat. Det är inte vi i vänstern som har skapat ett sådant skattesystem.

Nej, det krävs en helt annan diskussion. Framför allt tror jag att om vi ska bidra till att göra någonting konstruktivt i den finansoro som finns så är det genom att bygga ut de verksamheter som vi kan påverka.

Därför blir jag orolig när finanslandstingsrådet säger att vi kan behöva minska våra kostnader i vårt landsting. Verkligheten är väl det precis motsatta: Det är fler som kan behöva vård när oron är stor, det är fler som kan behöva hjälp när vi har allt fler i arbetslöshet, det är fler som tvingas åka kollektivt när man inte längre har råd att åka bil; det är kanske någonting positivt och bra.

Sammantaget är vad jag försöker säga: Vi behöver utveckla våra egna verksamheter. Det är i det perspektivet ni ska se att förslaget i vår budget om att framtidskansliet ska utveckla landstingets egna verksamheter. Med de orden vill jag yrka bifall till Vänsterpartiets budgetförslag.

Anförande nr 50

Åke Askén (mp): Ordförande, ledamöter! Oavsett om det finns dolda reserver eller fortfarande dolda sjukhusavtal, så tror ju jag att vårt landsting kommer att drabbas av en ekonomisk kris. Vi är inte fristående.

Sjukvårdsavtalen, ja. Det är ju inte säkert att de, om de är bra för landstinget, därmed också är bra för patienterna. Avtal brukar sällan vara optimala. Men det återstår att se. Vi får utgå ifrån det vi nu vet, nämligen att alliansens budgetförslag kommer att gå igenom. Jag är dock tämligen säker på att det inte kommer att hålla. Verkligheten kommer att tala ett helt annat språk.

Ett problem är då att det är så passivt där borta på Helgeandsholmen. Regeringen har inte mycket att komma med, förutom allmänt tal om skattesänkningar, och det kanske inte är rätt ögonblick för det nu.

Miljöpartiet har däremot tittat lite grann på det där och har lagt en komplettering till sin budgetmotion, som innehåller 20 miljarder för att stimulera ekonomin av vilka 5 miljarder skulle gå till kommuner och landsting. Jag tror att det snart är tid för alliansen här att ta kontakt med alliansen i Riksdagshuset för att verkligen få fart på det här.

När det gäller landstinget självt, tror jag att vi ganska snart kommer att tillsätta någon form av ekonomikommission, en kommission som kommer att inte långtidsutreda, som vi gör med sjukvården, utan snarare korttidsutreda hur vi ska klara ekonomin framöver. Det är en oerhört viktig välfärdsfråga, och jag misstänker att alla partier kommer att vara med i den kommissionen och att den kommer att förstärkas med experter. Det är vad jag tror att vi måste göra så småningom.

Investeringarna lär mer eller mindre hänga i luften. Frågan är var man kan låna och hur mycket man kan låna. Vi är alla intresserade av att äntligen göra de stora investeringarna i spårtrafik och på sjukvårdssidan, inte minst Nya Karolinska. Men var får vi de pengarna, och vad kommer de pengarna att kosta? Kommer vi att klara allt detta? Det är sådant som också behöver redas ut.

Det största frågetecknet är naturligtvis skatteintäkterna. Hur mycket pengar får vi? Hur mycket *mindre* pengar får vi, kanske man snarare skulle säga, än vad alliansen prognostiserar? Jag tror för min del inte att något parti, inte heller Miljöpartiet, alls kan vara säkra på några skatteintäkter. Det hela kan utvecklas på ett sätt som inte blir så trevligt heller för oss här i Stockholm, för även om vi inte har så mycket industri som drabbas är vi ändå beroende av det som händer i övriga landet. Våra tjänstemän jobbar i stort sett över hela landet – och utanför landet – så skatteintäkterna kommer att minska.

Det kan bli så att ni som kritiserar oss för att vilja höja skatten med 17 öre så småningom kommer att säga: Det var nog en ganska bra idé!

Jag yrkar bifall till Miljöpartiets budgetförslag.

Anförande nr 51

Landstingsrådet Nyman (kd): Herr ordförande! Som jag har längtat att få komma upp i talarstolen i mitt fjortonde budgetfullmäktige! Jag måste få erkänna att väldigt mycket är sig väldigt likt, från år till år till år. Om jag frågade stenograferna skulle de säkert nicka bifall. De kan inte riktigt använda samma manus varje gång, för vi varierar oss i alla fall lite, men väldigt mycket är väldigt lika.

Låt mig göra några fler iakttagelser. Det är nämligen så att alla partier vill reformera – framför allt sjukvården. Det återkommer år från år, men vägarna är komplett olika. Förra året var det högkonjunktur. Då kunde man ifrågasätta om vi ska investera så mycket, för det blir så dyrt när alla är i jobb. Nu är det en annan situation. Men det som är likt sig är att man från nuvarande oppositionspartier vill höja skatten – då och nu. Argumenten kan variera,

men skatten ska upp och bidragen ska höjas. Mot det står allianspolitiken. Jag behöver knappast upprepa den, för flera har talat värtaligt om detta.

Utgångspunkten är att det är omöjligt att förena de här storheterna – höjda skatter, mer bidrag mot fler människor i arbete, ökade skatteintäkter. Och Raymond Wigg, vilken folkhälsoinsats det har varit att 125 000 fler människor är i jobb nu än när ditt parti stödde en socialdemokratisk regering!

Sedan är det lite trist – det är också en likhet – att olikheterna mellan partierna eller blocken är så stora och så många att vi nästan måste ha bara det i fokus för den här debatten. Också det återkommer år från år.

Några saker är vi överens om, och jag ska ta upp ett par stycken lite senare. Framför allt måste man ju glädja sig åt att flerårsavtalen nu är i hamn. Det skulle vara intressant att veta när det hände senast. Förmodligen var det på den tiden man anslog pengar och inte brydde sig om innehåll. Det viktiga var att man anslog pengar i budgetfullmäktige, och sedan lite mer innan budgetåret var slut. Men nu är vi där. I princip är vi överens över blockgränserna att det ska vara flerårsavtal. Sist voterade vi om det skulle vara tre år eller två, men inriktningen är alldeles klar och det är jättebra.

Jag hade tänkt hålla ett lite längre anförande och ta fram en käpphäst ur stallet igen, nämligen att vi måste få ägna mer tid åt att analysera vad som är egentliga vårdbehov, som samhället ska tillgodose, och vad som är andra vårdbehov. Men det har vi inte tid med i dag, och vi kommer förmodligen inte att ha tid till det före valet heller för nu är det valrörelsen som gäller och ingenting annat.

Därför att politikens hållbarhet – vi brukar ju prata om hållbarhet i allmänhet – prövas i det läge vi tvingas prioritera. När alla partier tvingas prioritera, då prövas hållbarheten. Men där är vi inte nu, utan vi bara resonerar omkring detta.

Något som jag med intresse har noterat och något som jag tror skiljer detta år från tidigare är en del, är det som jag har läst i Socialdemokraternas alternativ om framtidsinvesteringarna i forskning och medicinsk utveckling. Det här är den vision som jag själv har haft några år och som jag försöker att arbeta emot efter bästa förmåga. Det är bra att det här uttrycket ges, sedan kan vi resonera om när vi ska sätta i gång och när vi bör vara i hamn.

Den 5 juni i år dristade jag mig till att skriva till landstingsstyrelsen för att få till stånd ett arbete som ska innehålla en vision och ett program för landstingets engagemang i medicinsk forskning och utveckling. Nu är det på gång. Nästa gång vi har sammanträde med FoUU-utskottet ska vi studera innehållet i de frågor vi ska ge större betoning respektive mindre betoning för att, med målet att vid fullmäktige i september nästa år, vara alldeles överens om detta forsknings- och utvecklingsprogram för landstinget. Det ska bli ett program som landstinget aldrig tidigare har haft, men en verksamhet som landstinget ändå satsat rätt så stora resurser på år efter år och som vi varit glada för och som vi gärna talar om.

Jag kommer att återkomma till detta vid morgondagens debatt under rubriken Landstingsstyrelsen där FoUU-utskottets ansvarsområde hör hemma.

Jag vill ge ett exempel. I fredags hade jag förmånen att få medverka i invigningen av *Karolinska Trial Alliance* som är ett konkret exempel på detta utvecklingsarbete och som finns apostroferat också i Socialdemokraternas budgetförslag liksom Centrum för teknik, medicin och hälsa.

Vi har tagit några steg på en väg som jag tror är alldeles avgörande för att kunna ge bidrag till att också reformera hälso- och sjukvården på ett sunt och hälsosamt sätt.

Men det här är också en nationell angelägenhet, och låt mig därför få säga att även i det avseendet har jag en liten dröm eller ambition. Tänk, om utredningen som handlar om klinisk forskning, som ska bli klar någon gång omkring vårdagsjämnningen, innehöll ett

särskilt kapitel som behandlade just det som jag nu talar om! Det tvingar nämligen oss och alla andra landsting och alla andra intressenter att förhålla sig till en framtidsfråga som jag tror är oerhört angelägen och oerhört viktig.

Till sist en annan fråga som vi har varit överens om och som jag tror att vi fortfarande kan vara överens om. Det är patientsäkerhetsfrågorna där kommittén nu har fått arbeta i lugn och ro, kanske alldeles för mycket i lugn och ro i två år. Det är i dagarna två år sedan den drogs i gång. Kommittén arbetar beslutsamt och målmedvetet för att nå de här målen.

Det inträffade ett litet aber häromdagen. Både i går och i förrgår sändes reportage om hur man städar – eller snarare om hur man inte städar – på Danderyds sjukhus, och detta visar sig vara ett allvarligt störningsmoment när det gäller att hålla bakterierna borta. Begåvat nog av de TV-kanaler som har sänt dessa reportage har de visat en affisch som finns anslagen på sjukhuset med texten *Bye bye bacteria*, och sedan har kameran riktats direkt mot bakterier-nas hemvist på sjukhussalarna. Detta är alldeles förfärligt men det får vi naturligtvis ordning på.

Vilken vision ska vi då ha för patientsäkerheten? Jo, vet ni, jag skulle önska att om det inte kan bli till septemberfullmäktige så skulle jag i alla vilja att vi någon gång vid någon fullmäktigeförsamling nästa höst i en av de här talarstolarna få ha person som jag har lyssnat till flera gånger, som jag högaktar och som jag gärna skulle vilja bjuda in när vi har nått – jag hoppas att det blir om ett år ungefär – en position där WHO kan berätta att just nu finns den bästa patientsäkerheten i Stockholmsregionen. Den person som jag skulle vilja bjuda in för att hålla visionen vid liv – det har jag berättat för patientsäkerhetskommittén flera gånger – heter Sir Liam Donaldson. Han är ordförande för WHO:s alldeles särskilda patientsäkerhetskommission. Han är dessutom rådgivare till regeringen Brown i England i just de frågor som handlar om hur man forskar och stöder utvecklingen av patientsäkerhet.

Vi har ett djupt engagemang i de frågor som rör forskning och utveckling, vi har det i patientsäkerhetsfrågorna, så lät mig begränsa inlägget i dag till detta. Herr ordförande, jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget för 2009 och planering för åren därefter!

Anförande nr 52

Christine Chambay (c): Ordförande, fullmäktige! Mycket har sagts i den här salen om rättvisa. Man har talat om klyftorna i Sverige, men jag vill påpeka några saker.

När vi talar om klyftor, som oppositionen berör så många gånger, vill jag påpeka att LO:s rapport över perioden 1994 – 2006 visar att det aldrig varit så stora klyftor mellan inkomstgrupper sedan de började mäta 1950. Så har det blivit under den perioden. Samma rapport visar att den tiondedel som har högst inkomst har ökat sina inkomster med 25 procent, och de som har lägst inkomst har ökat med 40 procent, det vill säga att de rika har blivit rikare och de fattigare har blivit fler. Rapporten påpekar att vi har skapat klyftorna nyligen. Just i dag är vi fler i arbete tack vare vår borgerliga politik, fler betalar skatt. När fler betalar skatt så kan de pengar som skulle användas för att försörja människor i stället användas till att utveckla och effektivisera våra verksamheter i välfärden och mycket annat.

I den här salen talar vi mycket om utsatta områden. Vi har visat att fler vårdcentraler har öppnats. Siffrorna visar att besöken per månad på vårdcentralerna i alla utsatta områden – till exempel Järfälla, Rinkeby eller Botkyrka, där jag själv bor – har ökat med 12 procent. Det betyder att 5 000 människor har besökt vården. Det betyder att vår politik fungerar även om människor kritiserar den.

Ledamöter går upp i talarstolen här i salen och talar om vår politik och säger att det ena eller det andra kommer att bli resultatet. Men vi ska inte skrämna medborgarna i det här länet. Vi ska tala om fakta.

Nu presenterar vi en budget som visar fakta, och jag som har liberala åsikter vill att folket ska få makt att välja. Jag som bor i ett bostadsområde som räknas till de utsatta områdena kan också välja och vill också välja. Många gånger har jag suttit i den här församlingen och hört ledamöter tala om de stackars människor som bor i utsatta områden och hört att ni tycker synd om dem. Nej, vi är kloka och intelligenta människor. Vi tror på den politik som säger att staten ska hjälpa dem som behöver hjälp, och de som är självgående ska tänka och bestämma själva.

Vi behandlar folk rättvist. Nu är det dags att effektivisera och lägga lite mer energi på ökad kvalitet. Det syns i vårt budgetförslag. Vi har talat om jämställdhet, tillgänglighet och mångfald och mycket annat. Vi talar om kulturen som får mycket pengar i vårt budgetförslag. Jag återkommer till det under den punkten på föredragningslistan.

Vi vill sätta Stockholm på Europas karta – och på världskartan! Jag bifaller landstingsstyrelsens förslag till budget!

Anförande nr 53

Anders Lönnberg (s): Ordförande, ledamöter! Jag gjorde som du, Stig. Jag reflekterade lite över vad jag har hört förr respektive inte har hört förr. Det känns ungefär som en söndagsförmiddag på TV – det mesta har gått i repris ett par gånger tidigare, men några saker blir jag ändå slagen av i år. Av flera av talarna får jag en känsla av att de uppfattar den här budgeten som en belöning efter två års framgångsrikt arbete, som man tycker i egna ögon. Men mina vänner, budget handlar om framtiden, den handlar inte om belöning och inte om nuet.

Jag är lite sorgsen över att behöva meddela att jag inte tror på vare sig er budget eller vår egen budget. Jag tror att vi går mot två år av mycket, mycket tung lågkonjunktur som knappast någon av oss har upplevt tidigare och där något annat välbekant kommer att återvända, nämligen underskotten i landstingets affärer. I den meningen är debatten om 17 öres skatthöjning en brandskattning, för att använda Pia Lidwalls ordval, intressant. Det är stor upplevelsekraft för så lite pengar som 17 öre, tycker jag. Den här skillnaden är, ärligt talat, försumbar.

Vad det handlar om är att vi över huvud taget inte längre styr vår egen ekonomi. Den styrs av en omvärld som vi inte vet hur den kommer att se framöver. Det forskarna i dag säger – vilket jag tycker borde vara intressant för den borgerliga kartellen att lyssna till – är att det enda som egentligen kan rädda ekonomin framåt nu när man har gjort vad man kan på den finansiella sektorn är att införa en obligatorisk sjukvårdsförsäkring i USA, så att människor får den trygghet de behöver för att tordas börja spendera. Det allra bästa vore om liknande instrument kom till stånd i Kina, för då skulle hela världen bli lugnare och folk känna sig tryggare och börja konsumera. Det innebär att det som brister i dag är trygga, offentliga välfärdssystem som en basis för en trygg ekonomisk utveckling. Av insikten om detta har vi inte sett mycket i er budget.

Det är till och med så att Birgitta Rydberg säger att det finns ett avgrunds djup mellan de tre partierna på min sida av salen; skillnaden mellan våra förslag är djupare än platsen där Titanic sjönk. Till detta kan man väl egentligen bara säga att det beskriver att Birgitta Rydbergs kunskaper om sjöfart är på ungefär samma djup som hennes kunskaper i ekonomi och budget rent allmänt.

Man kan då fråga sig: vad ska vi använda de här 17 ören till, den här blygsamma lilla skillnaden som inte kommer att lösa några problem, för det gör den inte. Vi använder pengarna framåt. När man inte kan behärska sin omvärld måste man ändå tänka framåt. Av pengarna använder vi för det första 400 miljoner kronor till sjukvården, för ni har inte gett sjukvården uppräkningskostnader för vad saker och ting kostar. Redan där finns en underfinansiering i ert budgetförslag.

För det andra använder vi pengarna till forskning och utveckling som Stig gärna vill ha nu. Jag är ledsen att du inte nådde ditt mål i år, för vi har till exempel hört att Christer tidigare är sagt att forskning stjälar utrymme och resurser från själva vården. Jag hoppas att du kommer uppför den uppförsbacke som det måste innebära att övertyga Moderaterna till nästa höst om att det då kommer att visa sig att vi får rätt.

För det tredje satsar vi på prestationslöner i vården. Är inte det konstigt, säger nog folk, att sossar satsar på prestationslöner. Inte alls, för vi har insett en sak: det är människor av kött och blod som kan känna drivkraft. Det ni vill satsa på – företagsamhet, bolag och juridiska personer – kan aldrig känna drivkraft. Ordförande, jag yrkar bifall till det socialdemokratiska budgetförslaget!

Anförande nr 54

Lena - Maj Anding (mp): Ordförande, landstingsledamöter! Vi har talat mycket om ekonomi här i dag. Jag vill beröra en fråga som är viktig både för landstingets ekonomi och för den enskilde, både ur ekonomiska aspekter och ur aspekten att minska väldigt mycket lidande.

Det handlar om rätt mediciner, eller rätt terapiformer, som jag hellre skulle säga. Av alla äldre som läggs in akut på sjukhus har upp till en femtedel drabbats av biverkningar av läkemedel. Och detta är en väldigt stor kostnadspost i landstingets budget. Biverkningarna kan bli väldigt svåra. I genomsnitt använder de här patienterna ungefär tio läkemedel, många använder ännu fler. Vi har ännu inte genomfört någon samlad bedömning av hur de påverkar varandra eller något systematiskt arbete för att verkligen hjälpa äldre med de här problemen.

Många av er såg säkert SVT:s Uppdrag Granskning, den sändning som handlade om Gulli Johansson som förlorade elva år av sitt liv på grund av biverkningar av läkemedel som gav henne demensliknande symtom. Sådant här måste vi försöka undvika, det är en mycket viktig fråga i landstinget.

Den evidensbaserade vården kan alltså vara ganska farlig, till och med livsfarlig för vissa människor som har individuell känslighet. Olika näringstillstånd, ålder, kön, andra sjukdomar, bristande njurfunktion eller andra läkemedel samt allergier kan göra att läkemedel kan bli väldigt farliga. Nu börjar till och med Läkartidningen att inse att det finns andra terapiformer som man skulle kunna använda sig av för att minska läkemedelsanvändningen, både kostnaderna och det som gör människor mer friska. Jag har ett litet utdrag ur Läkartidningen 2007–2008 för att visa detta.

Jag har hittat rubriken som dessa: Bristande hälsofrämjande arbete på sjukhus i Stockholm, Klimatförändringarna 2000-talets hälsofara, En av tre inlagd för läkemedelsbiverkningar, Övervikt och högt blodsocker ökad risk för cancer, Fysisk aktivitet motverkar fetmans risker, och så vidare. Det här är kunskap som finns men som vi använder oss alldeles för lite av i landstinget för att se till att människors hälsa blir bättre och att vi faktiskt också kan spara en hel del pengar på det.

Jag vill bara nämna att det finns en jättefin rapport från flera landsting – Uppsala, Södermanland, Västmanland, Värmland och Örebro har slagit sig samman i något som de kallar CDUST där de studerar hälsoekonomi, och det har vi i Miljöpartiet också gjort i vår budget i år. Där ser vi att många satsningar på hälsa är hälsoekonomiskt lönsamma.

Det finns alltså en hel del bra terapiformer, såsom tobaksavvänjning, kostrådgivning, överviktsbehandling, fysisk aktivitet, alkoholrådgivning, rådgivning kring sexuellt överförbara infektioner, skadeförebyggande arbete och hälsofrämjande insatser, som ger pengar tillbaka om man satsar på det.

Vi tycker att det är oerhört viktigt att vi också ser över ekonomin och hushållar med det vi har och samtidigt ser till att människor får bättre hälsa. Detta kommer vi också att prata en hel del om i morgon. Om bara 10 procent av befolkningen börjar promenera tre gånger per vecka så minskar samhällets kostnader för hjärt- och kärlsjukdomar med 2 miljarder i Sverige, vilket motsvarar 400 miljoner kronor i Stockholms län. Det är ett ganska bra resultat. Det är oerhört viktigt att vi satsar pengar på detta också.

Det andra är att jag tror att det kommer att bli väldigt tydligt under 2009, då lågkonjunkturen och jobbkrisen även kommer att vina runt öronen på den moderatledda majoriteten i Stockholms läns landsting med ökad tydlighet, att klyftorna mellan dem som är rika och välbeställda och dem som är fattigare och sjuka i vårt län kommer att öka. Detta kommer att bli tydligare när arbetslösheten slår till.

Det tredje som jag tror att vi kommer att se är att problematiken med vårdrköerna kommer att förstärkas. Underfinansieringen av verksamheterna talar sitt tydliga språk. Ska man hålla köerna i schack så kommer Lédel's underskottspolitik att behöva plockas fram mot bakgrund av den finansiering som ni väljer inför 2009 och åren framöver.

Till sist, vilket jag tycker är det mest slående inslaget i denna oerhört passiva budget inför 2009 och den kanske värsta lågkonjunktur som vi har sett på många, många år. Majoriteten visar absolut inte någon väg att arbeta med egen kraft för att främja tillväxt och utveckling.

Vi har i alla fall ett förslag, nämligen att på allvar att ta vårt ansvar som huvudman för hälso- och sjukvården genom att tillsammans med industrin och akademien starta en resa mot ett ökat anslag kring forskning och utveckling. Det är något som majoriteten pratar om men inte gör någonting åt. Tillväxten skulle främjas av vårt förslag. Jag yrkar bifall till den socialdemokratiska budgetreservationen!

Anförande nr 55

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag vill avrunda den här debatten med några reflexioner som jag vill bära med mig resten av budgetdagarna eftersom det finns ett och annat som står utan svar eller möjligtvis har öppnat dörren för nya frågor inför fortsättningen av budgetdebatten.

Jag försökte börja den här diskussionen med framför allt finanslandstingsrådet genom att ta något slags utgångspunkt i frågan om vilken analys man gör när man presenterar sina respektive budgetförslag. Jag bara konstaterar att jag inte har fått någon reaktion på det faktum att den analys som den borgerliga majoriteten tar som utgångspunkt på s. 6 är att tillväxten ökar och att framtidstron har stärkts med fler i arbete. Om detta nu inte är den ekonomisk-politiska analys som ligger till grund för majoritetens budgetförslag inför 2009 så finns det några minuter kvar att korrigera den bilden. Men om den bilden kvarstår så framstår den med all respekt som något naiv.

Jag tror att den budget som nu kommer att bli verklighet med den här borgerliga, moderatledda, majoriteten kommer att förstärka fyra saker och det kommer att bli tydligare under 2009. Det första är att skatteuttaget är otillräckligt, vilket kommer att leda till nedskärningar i verksamheterna, till att personal sparkas eller till att landstinget kommer att börja gå med underskott igen. Den skattenivå som man har valt för att finansiera verksamheterna är inte hållbar ur någon utgångspunkt, och det verkar inte heller som om finanslandstingsrådet har någon som helst beredskap för att korrigera kursen ifall det behövs.

Anförande nr 56

Landstingsrådet Elmsäter-Svärd (m): Herr ordförande! Dag Larsson frågar om det ska säljas några akutsjukhus under mandatperioden. Svaret är nej. Det finns inget sådant förslag från alliansen.

Dag Larsson påpekar att alliansen nu släpper in privata aktörer på landstingets sjukhus. Jag säger att det har skett under ett antal år, även under s-ledning. Däremot blundar vi inte, vi säger att det är okej under givna förutsättningar – det får inte ske på stockholmarnas bekostnad.

Thomas Magnusson tycker att vi går fel väg när vi säger att vi måste minska kostnaderna när fler kan komma att behöva de verksamheter som vi erbjuder. Jag säger att det är just därför som vi alltid måste se till att varje krona används på bästa och mest korrekta sätt.

Anders Lönnberg, som uppenbarligen inte tror på sin egen budget heller, säger att en höjning av landstingsskatten med 17 öre egentligen är försumbart. Det är den inte om man sätter den i sitt sammanhang, nämligen med de förslag till skattehöjningar som Socialdemokraterna föreslår nationellt och lokalt. Då visar det sig att en vanlig familj får en skattehöjning som i stort sett motsvarar 20 000 kronor per år i tider då människors marginaler de facto minskar.

Ingela Nylund Watz undrar åter en gång vilka analyser som vi har gjort inför vårt budgetförslag. Som ni noterar sänker vi inte skatten men vi höjer den heller inte. Ingela Nylund Watz oroar sig för läget inför år 2009 och konjunkturen. Ja, det kan man göra, men vi kan konstatera att det fortfarande finns fler lediga jobb än vad det finns varsel i Stockholmsregionen. Ett pressmeddelande från Arbetsförmedlingen i dag säger att Stockholm står starkt rustat när man tittar på framtidsutsikterna för 2009.

Jag kan bara konstatera att vi alliansvänner gemensamt lägger ett förslag till en budget som faktiskt visar att vi klarar de finansiella målen och kravet på god och stabil ekonomi. Vi fokuserar våra kärnuppgifter och ser till att hälso- och sjukvårdsnämnden kan vidareutvecklas och köerna kapas med mer patientmakt som följd.

Vi fortsätter att säkerställa bättre punktlighet och trygghet inom kollektivtrafiken, något som medborgarna faktiskt också är beredda att betala för.

Vi kunde förvisso ha haft mer respekt för oppositionen och deras skattehöjningsförslag om det hade varit så att den hade använts som en resursförstärkning, för att faktiskt stärka budgeten. Men nu används ju deras skattehöjning till att faktiskt försvaga budgeten, de ökar kostnadskostymen och har ingen marginal på sista raden.

Vi klarar av detsamma utan att behöva höja skatten och vi har en betydligt bättre marginal, precis det som Ingela Nylund Watz efterfrågar. Vi klarar av att stå starka inför framtiden.

Jag skulle avslutningsvis vilja säga att alliansen står rustad inför framtiden medan oppositionen knappt har stickat ihop sin brynja.

Anförande nr 57

Landstingsrådet Wig g (mp): Herr ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag kan bara konstatera att det inte finns något borgerligt parti som under den här debatten har visat hur vi ska kunna vända ohälsa till hälsa för att klara av att minska sjukvårdskostnaderna. Det finns inte heller någon som har visat hur vi skulle kunna öka kollektivtrafikens andel av det samlade trafikarbetet. Och inte heller, slutligen, hur vi i de här tiderna av global finansiell oro kan klara av att möta klimathotet.

Tyvärr är det väldigt mycket fokus på att fortsätta på den inslagna vägen i stället för insikt om att vi befinner oss i en omvärld som befinner sig i en väldig förändring. Det kanske gäller även mig själv. Jag har inte heller hunnit ställa om till den tid som vi står inför och som flera talare har vittnat om i sina anföranden. Bifall till Miljöpartiets förslag till budget!

Anförande nr 58

Thomas Magnusson (v): Ordförande! Jag är precis som Catharina Elmsäter-Svärd väldigt glad om arbetslöshetssiffrorna i vår region ännu inte pekar alltför allvarligt nedåt. Jag tror däremot att det finns andra saker som vi ska vara oroliga för i vår region, till exempel boendesituationen.

Människor med höga skulder och höga räntor får indragna lån och kanske hamnar i en boendesituation där de står utan hus och hem. Detta kommer att påverka behovet av sjukvård, hälsovård och så vidare. Där ser jag den stora oron, och det känns tragiskt att den borgerliga majoriteten inte vill ta till sig de orosmoln som finns. Det är i det perspektivet som man ska se Vänsterpartiets budgetförslag.

Trafik

Ordföranden: Nu går vi över till blocket Trafik. Ni vet vilka tider som gäller, och vi kommer även här att få höra ett första anförande från varterdera partiets företrädare. Därefter kommer det att ges möjligheter till repliker, precis som i den allmänpolitiska rundan.

Inom blocket avhandlar vi SL, färdtjänstnämnden och Waxholmsbolaget.

Vi börjar alltså med de inledande partiföreträdarna.

Anförande nr 59

Landstingsrådet Wenneholm (m): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter och åhörare! En dag som denna, efter ett snökaos som Stockholm och Stockholms län så smått börjar hämta sig ifrån, vill jag börja med att tacka alla de hjältar som vi har i trafiken, som varje morgon, middag, kväll och natt i ur och skur går till sina jobb för att se till att stockholmarna har en trafik i världsklass. Utan er skulle Stockholm stanna. Utan er skulle stockholmarnas vardag inte fungera. Ni är värda all respekt.

Vi inom alliansen har tillsammans givit alla dem som arbetar inom SL-trafiken bättre förutsättningar att göra ett bra jobb. På tre år har vi lyckats att satsa 3 miljarder kronor extra på SL! Det är den största satsningen på kollektivtrafiken någonsin.

När allt fungerar allt bättre är det lätt att glömma det arv vi fick ta över från Socialdemokraterna och den rödgröna röran. Arvet var sämre punktlighet i kollektivtrafiken, alltmer inställd trafik, färre trogna resenärer, kraftigt minskade investeringar, stort underskott 2006, en för SL dyr och orättvis enhetstaxa, stort missnöje bland resenärerna och bara en av tre nöjda med pendeltågstrafiken.

På två år har vi i allianspartierna i gott samarbete lyckats vända denna trend. Jag är övertygad om att en av huvudorsakerna till det är att vi har koncentrerat oss på ett antal tydliga mål och uppgifter. Vi har lockat hundra tusen fler påstigande till kollektivtrafiken. Allt fler väljer att åka kollektivt med SL i stället för att använda bilen. Vi har rekordnöjda resenärer med en ökning från 62 till 75 procent. Hundra tusen fler dagliga resenärer är nu också nöjda med sin kollektivtrafik! Det är rekord för SL-trafikens punktlighet! Vi har halverat pendeltågens förseningar, vi har halverat tunnelbanans inställda avgångar, allt fler känner sig trygga i SL-trafiken, särskilt kvinnorna.

Vi är ändå långt ifrån nöjda. Det finns mycket kvar att göra. Jag tycker ändå att detta är en bra början. I vår budget för 2009 har vi 14 punkter som vi tydligt framhåller och säger att vi vill satsa vidare på. Jag tänkte nu beröra några av dem. Det är givetvis fortsatta insatser för att förbättra punktligheten i trafiken. Sittplatsgaranti på alla bussar som kör över 70 kilometer i timmen är en annan viktig förändring.

Vi inser också att vi måste förbättra kollektivtrafikresandet till Arlanda flygplats. Även om det just nu i bedrävelsen av nedgången i världsekonomin säkert är så att antalet resenärer kommer att minska så finns utsläppstaket där, och det går det inte att kompromissa med. Enda lösningen för att stockholmarna ska kunna flyga ännu mer i framtiden och för att vi ska kunna ha ett utbyte med omvärlden är att vi åker mindre bil. Vi kan inte åka så mycket bil till Arlanda att vi inte kan öka antalet flygrörelser. Därför måste kollektivtrafiken till Arlanda förbättras.

Vi är framsynta och satsar på nya, moderna spårvagnar. Vi är också framsynta och fortsätter den satsning som har pågått under en längre tid i SL under olika majoriteter på förnybara bränslen i busstrafiken. Det blir en stor satsning på biogas. Vi har i dag 50 biogasbussar i trafik. Om fyra år är målet 500 stycken. Då har vi lika många biogasdrivna bussar i Stockholm som det finns bussar i hela kollektivtrafiken i Göteborg.

Vad är då alternativet till våra satsningar? Vi har, om vi ser på de budgetalternativ som finns i dag, exakt samma fenomen som på riksplanet. Vänstersidan i salen säger att de vill samarbeta, men de saknar förmåga till samarbete. Era budgetalternativ beskriver väldigt spretande förslag, och det är något som vi känner vi igen. Vi känner igen era nedskärningar också. Sanningen är ju den att om man inte har någon sedelpress i källaren eller är pojken med guldbyxorna som varje gång han sticker ned handen i fickorna kan dra upp en ny miljon, så går inte talet om sänkta taxor ihop med ökade satsningar på kollektivtrafiken – man tvingas att välja mellan det ena och det andra.

Vad som är mest allvarligt får väl väljarna avgöra om två år. Men hur tänker ni egentligen inom oppositionen? Vill ni inte eller kan ni inte? Vill ni inte samarbeta eller kan ni inte samarbeta? Vill ni inte satsa på SL eller kan ni inte satsa på SL? De frågorna tycker jag att ni ska lämna svar på. Om ni har ambitionen att slå oss ur sadeln i nästa val så borde ni ju åtminstone kunna presentera ett gemensamt alternativ.

Jag misstänker ju att det är lite av varje som är orsaken till det läge som ni befinner er i. När det gäller Socialdemokraterna, Lars Dahlberg, så är det samma sak varje år: ni föreslår kraftiga nedskärningar inom SL-trafiken. Det är tråkigt för vi hade, i det läge som vi befinner oss i i Stockholmsregionen, behövt en opposition som i stället var inriktad på att förstärka och förbättra trafiken när vi vet att, oaktat konjunkturcykeln, vår regions befolkningstillväxt kommer att fortsätta. I fjol var det lika många människor som det bor i Katrineholm som kom till Stockholm, många av dem kom från utlandet. De är välkomna hit, men för att de tillsammans med oss andra ska kunna få en fungerande vardag så måste vi ha en väl fungerande infrastruktur. Ni erbjuder inte det alternativet i ert budgetförslag.

Det som jag tycker är ännu allvarligare med Socialdemokraterna är att ni är så hiskeligt omoderna när det kommer till kritan. Ni är kallsinniga till att utveckla och införa spårvagnar i Stockholms stad. Det innebär att ni ställer er vid sidan om ett samarbete som nu finns om framtidens kollektivtrafik. Jag kan inte förstå varför Socialdemokraterna vill måla sig ur och inte tillhöra den stora spårvagnsallians som finns i Stockholms läns landsting. Den frågan tycker jag att ni ska svara på. Ni är hjärtligt välkomna in i värmen, ni också, för att satsa på den moderna, miljövänliga kollektivtrafiken tillsammans med oss andra.

Med dessa ord, fru ordförande, yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag och det tilläggsförslag som finns utdelat avseende investeringsbudgeten för 2008 för SL:s räkning!

Anförande nr 60

Landstingsrådet Dahlberg (s): Ordförande, fullmäktige! Jag tänkte faktiskt inleda mitt första inlägg i trafikdebatten med att gratulera Christer Wennerholm till gårdagens utspel och välkomna det. Christer Wennerholm gick nämligen ut i går och uttalade sitt starka stöd för Spårväg Syd och omfamnade ett projekt som vi socialdemokrater tycker är väldigt angeläget och som vi har framhållit i vårt budgetförslag, ett projekt som kan ge Södertörn ett lyft när det gäller kollektivtrafikresandet men också när det gäller etableringar av nya arbetsplatser och nya bostadsområden.

Det här är ett välkommet besked, och jag ser gårdagens utspel som en väldigt bra möjlighet till att vi nu gemensamt aktivt ska driva på för att försöka forcera fram en byggstart så snart som möjligt. Det tackar jag för, Christer Wennerholm, det var ett välkommet och positivt besked!

Jag vill också ta ett lite ovanligt grepp när det gäller att ta upp vad som är viktigt i dagens budgetbeslut. Det finns nämligen förslag i majoritetens budget som är ganska långtgående och som inte är direkt publika och sådana som människor i allmänhet förmodligen inte bryr sig särskilt mycket om. Det gäller drastiska förändringar av förvaltningsorganisationen. Jag vill göra fullmäktige uppmärksam på det här, för det nämns bara i några rader, det finns en att-sats eller två i majoritetens budgetförslag. Vad det här går ut på är inte särskilt utvecklat.

Majoriteten föreslår nämligen att trafikplaneringen ska flyttas från RTN-kontoret till SL och att färdtjänstförvaltningen ska få en renodlad uppgift som myndighetsutövare. Den övriga verksamheten ska flyttas över till SL. Det här är oerhört långtgående förändringar, och jag inser att det kommer att vara oerhört svårt att här under debatten försöka få en ändring till stånd i förslaget eller, vilket jag helst skulle vilja, att det drogs tillbaka.

Jag måste ändå rikta en uppmaning till alla borgerliga partier att fundera över vad ni egentligen föreslår. Det här handlar nämligen om tre vitt skilda kulturer och tre verksamheter som har unika förutsättningar med helt olika uppdrag som ska tas ur sin nuvarande förvaltning och petas in i SL som inte är en förvaltning utan ett aktiebolag. Vad går det här ut på? Vilket är syftet? Vad ska ni uppnå? Är ni riktigt på det klara över vilka juridiska konsekvenser alla de här förändringarna får?

Biltrafiken ingår i trafikplaneringen. Ska SL ägna sig åt att planera den långsiktiga utvecklingen av biltrafiken? Är det verkligen genomtänkt? Inom färdtjänsten för man dialog med handikapporganisationerna och man jobbar nära kommunerna via det avtal man har om färdtjänstverksamheten. Det ska enligt förslaget flyttas över till SL, som i dag har oerhörda problem med att sköta dialogen med kommunerna, vill jag påstå. Är det verkligen något som ni kommunföreträdare här i salen välkomnar? Jag är inte säker på det.

Regionplane- och trafikkontoret var planerat att ha en viktig uppgift när det gäller uppföljningen och värden av Stockholmsuppgröelsen som Cederschiöld förhandlade fram. Det skulle utgöra kansli för det fortsatta arbetet. Nu flyttar ni trafikplaneringen från det kansliet. Det innebär att man i praktiken inte ger något stöd till det fortsatta arbetet med Stockholmsförhandlingen, i alla fall inte från regionplane- och trafikkontorets sida. Är det verkligen så ni har tänkt er det hela?

SL bedriver ett väldigt ambitiöst eget arbete med att modernisera och utveckla sin egen organisation inom bolaget. De flesta vet nog att det finns en del att göra på det området. Nu skickar ni in två verksamheter från sidan, så att säga, rakt in i ett pågående arbete med att modernisera och utveckla SL som innebär att det är nya förutsättningar som gäller. Nu kan SL inte längre fokusera det som är det tydliga uppdrag som fullmäktige ändå har gett. Nu ska de i stället titta på vad färdtjänstuppdraget innebär, vad trafikplaneringsuppdraget innebär och inlemma detta i det pågående arbetet.

Jag tycker att det här är illa genomtänkt, det finns ingen ordentlig beredning och det finns ingen konsekvensanalys. Det här förslaget måste avvisas, och jag tycker att Christer G. Wennerholm, som ändå ansvarar för den här verksamheten på ett övergripande plan, måste ta sig en funderare på hur man bereder och förbereder den här typen av drastiska förändringar av förvaltningsorganisationen. Det är orimligt att presentera det på det här sättet på några få rader i ett budgetförslag utan någon egentlig förklaring.

I vårt budgetförslag har vi återkommande, precis som tidigare år, tagit upp taxefrågorna som en av SL:s strategiska frågor. Det är ju så att det här med punktlighet och kvalitet är en grundläggande förutsättning för att få människor att välja att åka kollektivt, men det är lika viktigt att man har en taxa som är smidig och som har rimlig prisnivå och som är enkel att använda. Zontaxan infördes ganska snabbt av den nya borgerliga majoriteten efter valet

2006. Det har ju visat sig att det här är en konstruktion som dels togs fram lite för snabbt, dels skapar en massa bekymmer ute bland människor som ska resa. Det är obegripligt och innebär onödigt stora kostnader.

Jag har i dag tagit emot en namninsamling som PRO i Värmdö har svarat för, det är ett exempel. Värmdö är nämligen en av de kommuner som delas av en zongräns. En äldre PRO-medlem kan bo i en del av kommunen och ha en vårdcentral som ligger på andra sidan zongränsen. Man får alltså betala för två zoner när man ska resa med kollektivtrafiken. PRO tycker att det här är orimligt och tycker att man ska kompenseras av antingen landstinget eller kommunen för den här onödiga merkostnaden.

Jag delar deras uppfattning. För mig är det fullständigt obegripligt att man har infört ett zonsystem som delar vissa kommuner när kommuninnevanorna i väldigt hög grad reser inom kommunen då de till exempel behöver hjälp av vården eller omsorgen. SL måste ta hänsyn till den typen av förutsättningar när man konstruerar sina system. Det gäller zoner, busslinjer och andra verksamheter.

Vi för än en gång fram förslaget att återinföra enhetstaxan. Vi har gjort noggranna beräkningar på vad detta skulle kunna innebära, och i vårt budgetförslag är det fullt finansierat. Vi har också mer pengar än vad majoriteten har till SL, ungefär 50 miljoner kronor till mer trafikvolym än vad majoriteten har, och vi tycker att de pengarna skulle kunna användas framför allt till bussförsörjningen i nya bostads- och arbetsplatsområden. Återinför enhetstaxan, det är ett av våra viktigaste budskap.

Investeringarna tas upp på olika sätt i budgeten både från vår sida och från majoritetens. Majoriteten har infört en nyordning med en ny rad i investeringsbudgeten som inte har funnits tidigare, det tror jag inte alla har uppmärksammat. Det finns dels en rad som handlar om vilket utrymme man har avsatt för investeringar i SL, dels en rad som man kallar ytterligare beredning där det finns mer pengar.

Här återfinns ett antal av de spårvägsprojekt som alla partier är angelägna om att genomföra. En del av osäkerheten omkring det här handlar naturligtvis om statsbidrag men också om vilka kostnader som de här projekten kommer att innebära. Allmänt sett råder ganska stor osäkerhet kring vilka investeringar som SL kommer att orka med de kommande åren.

Det dokument som vi har fått på bordet i dag handlar om att majoriteten begär att fullmäktige ska godkänna att man inte genomför den liggande investeringsbudgeten fullt ut. Det betyder att de 5,1 miljarder som SL har haft till förfogande minskas med ungefär 1,1 miljarder kronor helt enkelt för att SL inte har orkat med eller därför att det av andra skäl inte har blivit av att genomföra alla investeringar.

Det här är en varningsklocka. SL står inför mycket stora utmaningar när det gäller investeringarna, både för att hålla liv i fungerande verksamhet och för att utveckla och förbättra kollektivtrafiken. SL måste helt enkelt få mer resurser även till att stärka sin kompetens när det gäller investeringsfrågorna. Här tycker jag att majoriteten är svaret skyldig. Det finns inga konkreta förslag till hur detta ska gå till.

Avslutningsvis några ord om kommundialogen. En av majoritetens viktigaste förändringar, när de tog över styret av SL, var att avskaffa regionstyrelserna. Det var det forum som kommunerna hade för att ta upp de olika kollektivtrafikfrågor som de ville föra en dialog med SL kring. Det var en fungerande verksamhet, det var en återkommande dialog där man kopplade också till SL:s utbudsplanering. I stället har vi fått ett kommunsamråd som inte fungerar, som det inte finns någon systematik i och som dessutom inte genomförs i alla kommuner.

Stockholms stad har ännu inte genomfört något kommunsamråd, och det finns andra kommuner, stora kommuner som till exempel Södertälje, som inte heller har gjort det. Det är ett kapitalt misslyckande för majoriteten att de inte än i dag har lyckats ersätta regionstyrelserna med ett vettigt fungerande samarbete med kommunerna.

Ska kollektivtrafiken stärkas och vinna ännu fler resenärer så är det självklart att man bäst klarar detta genom att samverka och samråda med kommunerna både när det gäller de befintliga bostads- och arbetsplatsområdena och när det gäller de som ska växa fram och som naturligtvis ska ha en bra kollektivtrafikförsörjning.

Jag tycker att majoriteten borde ha tagit upp detta i sitt budgetförslag och utvecklat sina tankar beträffande vilka kraftfulla åtgärder man är beredd att vidta för att se till att SL får en fungerande dialog med kommunerna. Med detta yrkar jag bifall till Socialdemokraternas budgetförslag!

Anförande nr 61

Lennart Rohdin (fp): Fru ordförande! I dag är det halvtid under den här mandatperioden. När jag stod i talarstolen för ett år sedan var jag försiktigt optimistisk när det gäller kollektivtrafiken. Den borgerliga majoriteten gick till val på ökad punktlighet, ökad tillförlitlighet i kollektivtrafiken. I dag två år efteråt kan vi konstatera att trafiken, med undantag från sorgebarnet Nynäsbanan, har väsentligt ökad punktlighet, fler resenärer och en större andel trafikanter som är nöjda med kollektivtrafiken. Det här är numera alla överens om, även här i landstinget, utom Socialdemokraterna. För dem är det bara elände.

Jag håller med om att det kan och måste bli ännu bättre. Det har blivit bättre än när Socialdemokraterna styrde men det måste bli ännu bättre, inte minst när det gäller Nynäsbanan naturligtvis.

Då ska vi också hålla i minnet att det under 2009 kommer att genomföras ett antal byggnadsarbeten både ovan och under jord, framför allt i Stockholm, som skapar en hel del orosmoment när det gäller trafiken. Ansträngningarna måste öka.

I går och i morse var inga bra dagar för SL, särskilt inte i Roslagen. Det händer att det blir snökaos och det är inte SL:s fel, men att störningsinformationen inte fungerade och inte fungerar är SL:s ansvar. Det går inte att hänvisa till att det är eller var extrema förhållanden i går; det är när det är extrema förhållanden som det är allra viktigast att störningsinformationen fungerar. Den måste bli bättre.

Majoriteten satsar på utbyggnad av kollektivtrafiken. Det är helt riktigt att den överhettning som vi har haft i Stockholmsregionen gjort det svårt att leva upp till den rekordsatsning som alliansen gjorde när det gäller investeringsbudgeten för SL. Men vi fortsätter att investera och investera mycket mer än vad som gjordes under förra mandatperioden. I dag behandlar vi här i landstingsfullmäktige flera projekt – Tvärbana Norr, Spårväg City och dubbelspårutbyggnad på Roslagsbanan. Jag vill också framhålla vikten av att vända på alla stenar för att hitta möjligheter att öka kollektivtrafiken till Arlanda.

Vad anser då oppositionen? Vi ser tre väldigt olika alternativ från oppositionen. Miljöpartiets alternativ är tydligt grönt. När det gäller biljettpriser, biljetthantering och liknande så skiljer vi oss klart åt. I övrigt måste jag konstatera att Miljöpartiets budgetalternativ innehåller många kloka resonemang, och jag antar att Yvonne Blombäck inte är överraskad med tanke på hur ofta vi hamnar på samma linje i SL:s styrelse.

Vänsterpartiets alternativ är tydligt rött. Allra viktigast är inte trafiken utan att den är gemensamt ägd. Det är inte svårt att känna igen. Socialdemokraternas alternativ, ja, det är svårt att veta vad det egentligen är för någonting. Sammanfattningsvis höjs skatten.

Lågt pris på biljetter är viktigt för Socialdemokraterna, men nu är ju priset så lågt att det också innebär låg kvalitet. Om man sänker biljettpriserna så måste det betalas genom tillskott från något annat håll. Resultatet blir höjd skatt. I det fallet är Socialdemokraterna inne på samma linje som våra vänner i *planka.nu* som stod här utanför i morse – det är några annan än de som reser som ska betala.

Därför undrar jag, med riktning mot Socialdemokraterna, varför vårdbiträdet i Norrtälje kommun som cyklar till jobbet ska betala ännu mer för att det skulle bli billigare för de norrtäljebor som har råd att åka på teaterresor till Stockholm av och till på enkelbiljetter? I Norrtälje betalar man i dag mer än 32 skattekrönor, det är högst i länet och bland de högsta i landet. Det är 3 kronor och 33 öre mer än man betalar i Vellinge kommun i Skåne, vars medborgare får del av de skatteutjämningsbidrag som vi skickar till Skåne. Socialdemokraterna tycker inte att en skillnad på 3 kronor och 33 öre räcker, utan vill höja den till 3 kronor och 51 öre. Men varför ska vi ha högst skatt i de kommuner i länet och i landet som redan i dag har låg skattekraft? Varför ska de betala för att det ska bli billigare att åka enstaka resor med kollektivtrafiken? På den punkten är Socialdemokraterna skyldiga ett svar.

Anförande nr 62

Gunilla Roxby Cromvall (v): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Här kommer det rödgröna alternativet.

Att resa med SL är att göra en miljöresa. Den resan skulle också – om vi fick vara med och bestämma – vara enkel, pålitlig och billig, och det skulle vara tillit och trygghet för resenärerna.

Det måste vara enkelt att åka kollektivt. Kollektivtrafiken ska vara ett attraktivt miljöalternativ för resor i hela länet. Fler måste välja att lämna bilen hemma och i stället åka buss, tåg eller spårvagn för att ta sig till jobbet eller affären eller för att hämta barn på dagis. I dag är kollektivtrafiken alldeles för krånglig och tar för lång tid. Det är en av förklaringarna till att andelen kollektivtrafikresor är så låg i hela länet.

Vi måste öka kollektivtrafikandelen, men det gör vi inte i dag. Vi har ökat antalet resenärer, men det beror ju på att antalet stockholmare har blivit fler och att vi har haft högkonjunktur. Klimathotet kräver en omställning i dag. I morgon kan det vara för sent.

En majoritet av dem som reser med SL är kvinnor, och vi vet att kvinnors resor är längre och har fler byten jämfört med männens. En fungerande kollektivtrafik är därför viktig ur ett jämställdhetsperspektiv.

Det är också viktigt ur barnens och ungdomarnas perspektiv. De är många som reser med SL, och det är viktigt att systemet är enkelt och billigt också för dem, det vill säga utgår från ett barnperspektiv. Det är barnen och ungdomarna som förändrar vår framtid. De gör att det bli en stor insats för miljön.

Bytespunkterna måste bli bättre, och omstigningarna mellan trafikslagen måste förenklas. Det måste gå att åka kollektivt med både barnvagnar och matkassar utan att tvingas passera krångliga spärrar och betalssystem flera gånger under sin resa.

Biljettsystemet måste vara så enkelt att alla begriper var och hur man köper biljetter. I dag finns det en uppsjö av olika biljettyper och invecklade taxor och zoner samt olika system för betalning och visering beroende på vad man reser med. Det är inte försvarligt att ha så många olika system på buss, pendeltåg, tunnelbana, tvärbana och spårvagn. Det är inte heller möjligt att köpa biljetter på alla stationer och hållplatser. Så kan vi inte ha det.

Den differentierade taxan är både orättvis och krånglig. Man ska inte straffas ekonomiskt, som Värmdöborna eller andra, för att man arbetar eller studerar utanför eller innanför en viss zongräns.

Därför vill vi självfallet införa den populära enhetstaxan i hela länet. En enkel resa ska kosta 30 kronor, och de som åker till reducerat pris ska betala 15 kronor. Det är enkelt och logiskt. Vi vet att stödet för enhetstaxan är kompakt, både bland resenärer i olika åldersgrupper och bland personalen. Personal har berättat för mig att enda gången som de fick mycket beröm var väl när enhetstaxan infördes.

Tillgängligheten måste också bli bättre. Vi har nu hört om de samråd som inte fungerar. Vi måste lägga in en högre växel. Vi kan inte sitta på olika samråd och höra att kommuner inte klarar av tillgänglighetsmålet till år 2010.

En stor del av trafiken i innerstaden är tillgänglighetsanpassad, men på alltför många håll i länet går det bussar med högt insteg, och inte sällan måste man i dessa tider också forcera snödrivor för att ta sig ombord, vilket gör att en del inte kan resa med SL.

Vi anser därför att det är självklart att resegarantin måste utökas till att gälla också tillgänglighet, till exempel brist på tillgänglighet när bussen inte niger eller hissen eller rulltrappan inte går.

Det är helt orimligt att vissa tunnelbanestationer nu ska byggas om som ett Fort Knox, för att det förekommer ett fåtal fuskåkare i ett av trafiklagen, tunnelbanan. Vi kan inte ha olika kontrollsystem beroende på vad eller varifrån man åker. En högre glasspär, som nu ska installeras, kostar alltifrån 200 000 kronor till 400 000 kronor. Lägg därtill de kostnader som behövs för ombyggnad av stationerna. Varje tunnelbanestation har tre eller fler spärrar. Totalt finns det i dag 182 spärrar i hela systemet. Det handlar om onödiga pengar som vi i stället kan satsa på turtäthet. Dessa spärrar kommer också att utgöra en fara vid händelse av brand, till exempel när tunnelbanan måste utrymmas.

Den moderatledda alliansen kommer att bli besviken när man upptäcker att hårdare tag genom att jaga fuskåkare med väktare inte genererar de extra miljoner till SL som man har tänkt sig. Alliansen utgår hela tiden från att alla försöker fuska. Men i själva verket är andelen resenärer som fuskar mycket liten, kanske lika liten som andelen som snattar i affärer. Det är ju inte bra att göra det, men i vårt alternativ utgår vi från att alla faktiskt vill betala.

Varför inte göra som många affärer gör, satsa på trogna kunderna och självskanning? Det blir nästan löjligt – ursäkt uttrycket – att 100 biljettkontrollanter jobbar på att kontrollera 700 000 dagliga resenärer. Sannolikheten för att råka ut för en biljettkontroll är löjligt liten.

Nej, vi anser att man i stället bör utföra flygande kontroller, varför inte aviserade i förväg, precis som i annonserna för att betala tv-licens: "I dag kommer vi att utföra extra kontroller på den röda linjen." Eller varför inte: "Tack, alla ni som har betalat avgiften till SL. Tack vare det kan nu buss 161 gå med tätare turer." Det handlar om att alla ska vilja och att alla ska betala – inte att vi ska jaga dem som fuskar.

Alliansens system med spärrar och upprepad visering tar också väldigt mycket tid från både resenärer och personal. Bara biljettviseringen på buss 4 kostar 70 000 per dag. Så lång tid tar det för busschaufförerna att titta på att alla har en giltig biljett. Varför kan man i Göteborg känna tillit till att passagerarna har giltig biljett men inte här? Jag anser att bussförarna ska köra bussen trafiksäkert – det är de bra på.

Nej, vi vill ha ett system med öppna spärrar, där spärrkiosken i tunnelbanan och pendeltåget samt vid större busstationer ersätts med en informationsdisk. Där kan det finnas aktuell reseinformation med aktuella resevägar och aktuell störningsinformation för hela resan. Vi vill ha ett system där kontrollanterna är betydligt fler än de som finns i dag, för naturligtvis ska vi kontrollera att alla betalar sin biljett. Men kontrollanterna ska också ge information och vägledning. Det finns många länder som arbetar med detta på ett bra sätt.

Informationen om störningar i trafiken måste bli bättre. Det får inte vara som det var i går och som det alltid blir när det är störningar. Vi måste ha ett väl fungerande system, för vi kommer alltid att drabbas av väderkaos eller annat.

Vi vill också se en nollvision för självmord och olycksfall i kollektivtrafiken. Det är faktiskt ett allvarligt problem för dem som upplever det och dem som drabbas av det. Det är inte minst en viktig arbetsmiljöfråga för personalen.

Stockholm växer, och i takt med att vi växer ökar kraven på kollektivtrafiken. Därför vill vi ge mer pengar till SL än vad alliansen gör, närmare bestämt 200 miljoner kronor mer. Den satsning på kollektivtrafiken som ni talar om är en bluff och täcker knappt kostnadsutvecklingen. Vi satsar betydligt mer och har också täckning för att sänka biljettpriserna.

Vi har nu en lågkonjunktur. Det är därför extra viktigt att landstinget och SL fullföljer de planerade utbyggnaderna av kollektivtrafiken. Miljön kräver en omställning, och nu är det ett bra tillfälle, för alla är överens om att vi bör bygga Spårväg Syd. När resten av ekonomin har bromsats upp är det viktigt att vi satsar på bättre miljö, fler fossilfria drivmedel, ekonomisk tillväxt och nya arbetstillfällen.

Vi vill därför att byggandet av spårväg Syd ska tidigareläggas. Vi vill också att man ska ha möjlighet att resa på skärgårdsbåtarna vintertid. De går ju ändå, men de går ganska tomma. De som har månadskort kan premieras med att de också får resa på skärgårdsbåtarna vintertid.

Vi vill också starta satsningar på elektriska bussar i form av ett trådbussnät i Stockholms innerstad. Det tar tid att bygga spår. Tänk "spår" men kör buss – det är faktiskt möjligt! Det ser ungefär likadant ut, och de tar ungefär lika många människor. Men här går det mycket snabbare att bygga.

Sist men inte minst tillstyrker vi Miljöpartiets krav på att det i tidtabellen ska anges om bussen är tillgänglig även för funktionshindrade.

Med det yrkar jag bifall till Vänsterpartiets budgetförslag.

Anförande nr 63

Yvonne Blombäck (mp): Ordförande, ledamöter, åhörare! Det är nu halvtid för den borgerliga alliansen i Stockholms läns landsting. Vi borde då få en avprickad lista som visar allt vad ni har uppnått i kollektivtrafiken under er tid vid makten.

Men vad är det ni prickar av i er budget inför 2009? Förbättring för pendeltågen, Roslagsbanan och tunnelbanan – de investeringarna beslutades av Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet under förra mandatperioden. Information genom dynamiska skyltar, den så kallade realtidsinformationen – den är ett resultat av intäkter från trängselavgiftsförsöket 2006, innan ni kom till makten. Ni tar alltså åt er äran av något som ni själva inte har beslutat.

Vad har ni beslutat om? Ni säger att det ska finnas trafikvärdar ute i systemet. Ni vill ha ökad närvaro av service- och trygghetspersonal. Men nu sägs trafikvärdar upp från den 1 april 2009. Hur hänger det ihop?

Sittplatsgaranti på motorvägsbussarna ska slutföras under 2009, skriver ni. Jag frågade redan för ett år sedan, när ni i allianspartierna införde garantin, vilka strategier ni hade och vilka resurser ni tillförde för att uppnå målet om att alla ska få sitta på motorvägsbussarna. Det är nu mer trångt på bussarna än det någonsin har varit. Folk står varje dag i bussarna på motorvägen, på väg till och från arbete och skolor. Ni har misslyckats helt, och ni har fortfarande ingen strategi för att lösa det problemet.

Efterlängtade nya tvärbanor hotas av era kamrater i regeringen, eftersom ni inte längre får några bidrag till investeringar i vagnar och spår. Era kamrater på riksnivån har ändrat förutsättningarna rejält, och nu tvingas ni begära avtal från kommuner och få statens godkännande innan ni kan ge klartecken. Det är en rävsax som era egna borgerliga partikamrater har satt er i. Hur ska ni hantera det?

Ni skriver dessutom i er budget – och det sade du också själv för en stund sedan, Christer – att ni har genomfört en kraftig utbyggnad av kollektivtrafiken som har inneburit att allt fler väljer SL framför bilen. Ni säger att andelen kollektivtrafikresenärer har ökat. Men det kan

ni inte styrka. Sanningen är att trots att antalet kollektivtrafikresenärer ökar så ökar bilåkandet ännu mer. Mer än tre fjärdedelar av alla resor i länet sker med bil.

Spärrar som är högre och tätare har ni i den borgerliga alliansen beslutat om, trots att ni själva skriver att plankning inte har med höjden på spärrar att göra – det hindrar inte plankning. Ni delar på spårtrafik och icke-spårtrafik. Ni skapar olika system. Murar skapar segregering och utanförskap. Det visade sig tydligt i Berlin i konflikten mellan öst och väst, och nu är det tydligt i Gaza. Ja, det är grov retorik, men ni måste ju inse att ni inte löser problemet med er politik.

Redan i dag finns det många situationer då spärrar utgör ett besvärligt hinder, exempelvis vid stora evenemang, då många tusen människor kommer samtidigt. Just vid dessa tillfällen är det extra många sällanresenärer på plats, och inställningen till hela SL-trafiken påverkas negativt.

Säkerheten är en annan aspekt som måste tas på största allvar. Har ni funderat över hur det blir om en brand utbryter och en snabb evakuering måste göras? Även om grindarna ställs öppna, förutsatt att reserv-eleken fungerar, är det smala öppningar, och risken för panik är stor. Människor riskerar att klämmas till döds. Det blir personalen som får möta resenärernas frustration när murar sätts upp i SL-systemet.

Jag är därför mycket stolt över att kunna yrka bifall till Miljöpartiets budgetförslag för 2009. Vi satsar även denna gång mer pengar än ni i alliansen. Miljöpartiets budget innehåller en halv miljard mer till kollektivtrafiken än vad er budget innehåller. Pengarna fördelar vi på följande huvuddelar.

Vi vill ha satsningar för att uppnå en jämställd kollektivtrafik. Det är många som har tagit upp det i dag, men vi vill också se det, när vi går vidare. Vi har verktygen, och vi har pengarna.

I dag har kvinnor i snitt 20 minuter längre tid per arbetsresa, trots att de reser en kortare sträcka. Därför ska varje nytt projekt prövas med genusbudgetering.

Ökad kollektivtrafik ute i länet, där bristerna är som störst, behövs. Det ska bli fler och nya turer, och sittplatsgarantin ska bli reell och inte vara något tomt prat. Satsningen ska också ge lättnader i den redan så tränga tunnelbanan.

Personalen är den viktigaste faktorn för en fungerande kollektivtrafik. Miljöpartiet satsar därför på utbildning och på att fler personer ska finnas ute i trafiken. Busschaufförer ska köra buss – inte visera eller ladda SL Access-kort – och de ska inte vara kontrollanter eller väktare. Och fackförbunden ska vara delaktiga i alla organisationsförändringar och upphandlingsärenden.

Enhetstaxan med enkelbiljetten återinförs. Miljöpartiet tar därmed bort de ologiska zonerna, som segregerar länet och som inte har med vare sig avstånd eller systematik att göra. Enkelbiljetten är till för sällanresenärer som inte behöver resa kollektivt varje dag. Men när de behöver det ska det vara enkelt för alla: ett pris, en biljett, en zon – enkelt!

30-dagarskortet får sänkt pris. Skillnaden mellan priset för 30-dagarskortet och en enkelbiljett är satt så att en överströmning inte ska löna sig. Det ska fortfarande vara attraktivt att köpa 30-dagarskort.

Biljettautomater installeras i eller i anslutning till samtliga trafikslag, för det ska vara enkelt att resa kollektivt även vid spontana resor trots att man bor utanför ett spårssystem.

Miljöpartiet inför öppen spärrlinje, som många är bekanta med genom resorna på tvärbanan i Stockholm och lokalbanorna i vårt eget SL-system. Stockholmare älskar Berlin sedan muren föll. Där finns öppna spärrlinjer, liksom i Göteborg, Oslo, Bryssel, Budapest och Wien. Det är bara att se sig omkring.

Allt fler stockholmare använder sig av självskanning i dagligvaruhandeln. Stickprovskontroller utförs regelbundet. Det är inte något konstigt. SL Access skapar förutsättningar för att öka automatiseringen i kollektivtrafiken. Det betyder inte att vi accepterar plankning. Risken att åka fast ska öka väsentligt genom tätare kontroller.

Miljöpartiet tillför 1 000 personer ytterligare ute i systemet när vi omfördelar spärrpersonalen. Ingen sägs upp. Alla behövs.

Tillgänglighetsanpassningen måste påskyndas. Ett sätt kan vara att införa förutbestämda turer i tidtabellerna som alltid ska vara tillgängliga för alla resenärer. Kraven på att entreprenörerna använder befintliga hjälpmedel måste också skärpas.

Öppna spärrsystem ökar tillgängligheten, både i spårburen trafik och i bussarna.

På investeringsidan har vi utöver beslutade objekt även lagt in medel för att komma igång med pilotbanan för spårbilar i Södertälje. Miljöpartiet menar allvar med att gå vidare med det beslut som fattades i SL-styrelse för ett och ett halvt år sedan. Banan innebär jobb och ökad attraktivitet för en hårt drabbad del av länet, som har drabbats i samband med finanskrisen.

Återigen bifall till vårt förslag till budget!

Anförande nr 64

J a n S t e f a n s o n (kd): Fru ordförande, ledamöter, åhörare! I går kväll på radion, strax innan jag körde fast med bilen, kunde jag lyssna till en kvinna som skulle till Vaxholm eller Norrtälje – jag minns inte riktigt. Men det gick ingen busstrafik. När hon beskrev sitt bekymmer kände jag stor sympati med de problem som det var förenat med att inte kunna komma hem.

Hon hade två barn att hämta på dagis, och jag tror att klockan var någonstans mellan 6 och halv 7 på kvällen. Hon visste inte vad som skulle hända med barnen om hon inte kom dit. Hon var bevisligen kvar inne i Stockholm, och fortfarande gick inga bussar. Reportern fortsatte att intervjua på detta tema. Hon var förtvivlad, fast hon uttryckte sig på ett ganska lättsamt sätt. Men jag förstod ändå vad som rörde sig inombords hos henne.

Det blev ett bevis på hur viktig kollektivtrafiken är, att den fungerar och att man kan lita på den – tillförlitligheten, punktligheten och så vidare. Vädrems makter står väl aningen utanför SL:s kompetens, men detta visar ändå hur viktig kollektivtrafiken är för invånarna i Stockholms län.

När jag lyssnar på Yvonne Blombäck undrar jag vilket parti hon företräder. I den skrivna budgeten från Miljöpartiet står det sådant som jag inte hade kunnat skriva bättre själv. Det står så här i Miljöpartiets inledning till avsnittet om SL: "Det är positivt med de resultat med ökad punktlighet och tillförlitlighet som SL uppvisat senaste året inom flertalet trafikslag ..." Det går knappast att berömma bättre än så.

I nästa mening står det: "Vi ser också positivt på den stora ökningen med 11 000 fler sålda periodkort som inträffat mellan våren 2007 och 2008." Inte heller det går att skriva bättre, och det är skrivet av Miljöpartiet, det vill säga det parti som Yvonne företrädde. Det lät tyvärr helt annorlunda i talarstolen.

Jag kan för min del inte begripa att man fortfarande försöker köpa sig röster genom att leka med taxan på det sätt som man gör. Det är min bestämda uppfattning. Strax innan valet 2006 – fyra månader innan eller något sådant, så att man slapp ta alldeles för stort ekonomiskt ansvar – införde man den så kallade enhetstaxan. Men väljarna gick inte på det då, och jag hoppas att de inte heller gör det nu.

När Lars Dahlberg kom till styrelsen strax efteråt föreslog han den 23 januari 2007 att vd skulle få i uppdrag att utreda vilken påverkan enhetstaxan har haft på resandeökningen. Svaret från vd är så nedslående att det borde ha gjort att man lade förslaget i sopnedkastet. Men det har man inte gjort, utan man blundar i stället för svaret från vd.

Svaret från vd kan sammanfattas i en enda mening. Det står: Införandet av enhetstaxa har inneburit en överströmning från periodkort till enkelbiljetter, vilket kan ha haft en dämpande effekt på resandet. Ändå står man fast vid samma förslag år ut och år in.

Det är möjligt att väljarna en mulen dag går på detta. Men jag hoppas och tror att de inte gör det. Jag vill nog tro mer gott om väljarna.

Fru ordförande, ledamöter, åhörare! I den kristdemokratiska ideologin är förvaltarskap en central tanke. Inom trafikens område innebär det ansvar för människor och miljö men också ansvar för att utveckla och förvalta våra gemensamma tillgångar på bästa sätt. Om vi ska kunna se våra barn och barnbarn i ögonen måste vi bygga ett långsiktigt hållbart samhälle.

Att öka kollektivtrafikens andel av den totala trafiken är den enskilt viktigaste åtgärd som Stockholms läns landsting kan göra för miljön. Varje resenär som går över från att åka bil till att åka med SL gör en stor insats för miljön.

Det är därför glädjande att antalet resenärer som väljer SL ökar stadigt år från år. I dag går hela 77 procent av alla resor till Stockholms innerstad under morgonrusningen med SL. Det är en utveckling som vi kristdemokrater inte bara applåderar utan också har bidragit till genom alliansens rekordstora satsningar på SL. På tre år har vi tillfört SL över 3 nya miljarder.

Mot alliansens rekordstora satsningar på att förbättra SL-trafiken står en splittrad opposition, som i stort lovar guld och gröna skogar, men tillsammans står de för en oansvarig och miljöfientlig politik.

Socialdemokraterna urholkar SL:s starka ekonomi genom att minska biljettintäkterna och införa enhetstaxa. Minskade intäkter kommer att leda till neddragningar i trafiken. Det ger färre – inte fler och mer nöjda – resenärer. Socialdemokraterna minskar biljettintäkterna med åtminstone 270 miljoner kronor per år. Det är inte så man rustar SL för den lågkonjunktur som vi nu går in i.

Alla vet att när Kristdemokraterna tillsammans med alliansen tillträdde för snart två år sedan var SL:s ekonomi dålig. Med en ekonomi som ett urspåret tåg kan man inte erbjuda god kollektivtrafik som förmår göra resenärerna – kunderna och skattebetalarna – nöjda. Under förra mandatperioden var också misstron mot SL rekordhög.

Den utvecklingen har vi vänt på. Att vi har gett SL möjlighet till en stabil och växande ekonomi har gett resultat. Nöjdheten bland SL:s resenärer har, som ni redan har fått höra, ökat rejält. De senaste månaderna har siffrorna på dem som är nöjda med SL-trafiken pendlat mellan 74 och 75 procent av alla resenärer.

Vad har vi då gjort under det år som har gått? Vi har redan här i debatten hört några av de åtgärder vi har vidtagit för att öka tillförlitlighet, punktlighet och trygghet i trafiken. Men jag vill ändå nämna några satsningar.

Stockholms stad är en stad som aldrig sover. Människor behöver resa med SL alla dygnets 24 timmar. Därför har alliansen infört dygnetruntrafik på helgerna i tunnelbanan. För oss är det en självklarhet att man ska kunna åka tryggt med SL:s tunnelbana dygnet runt.

Succén med tvärbanan bara växer. Nu har tvärbanan omkring 50 000 dagliga resenärer. För att klara av denna fantastiska resandeutveckling har vi därför utökat trafiken från 10-minuters till 7 ½-minuters trafik.

Kristdemokraterna har också tillsammans med alliansen infört ett gemensamt UL/SL-kort, vilket kommer att leda till att fler väljer att ställa bilen och åka med kollektivtrafiken. Denna modell vill vi på sikt använda i hela Mälardalen.

Vi har storsatsat på att öka och förbättra informationen till resenärerna vid förseningar. Ingen minut är så lång som den minut då man väntar på en försenad buss. Vi storsatsar också på att förbättra trafiksäkerheten genom sittplatsgarantin och införande av alkohol i alla bussar fram till 2011.

Stolt men inte nöjd – låter de orden bekanta? Vi kristdemokrater är stolta över allt arbete med att återupprätta SL:s förtroende bland resenärerna, men vi är långtifrån nöjda. Under de två kvarvarande åren av denna mandatperiod kommer vi att fortsätta arbetet med att SL ska få både mer trogna och fler nöjda resenärer.

Vi kristdemokrater har en tydlig vision med SL. Vi vill kraftigt öka den spårburna trafiken. Därför är jag glad över att vi tillsammans inom alliansen har fattat de nödvändiga besluten för att under nästa mandatperiod kunna inviga flera olika spårinvesteringar.

Tvårbana City kommer, om allt går enligt planerna, att tas i drift redan under 2011. Den kommer att avlasta tunnelbanan mycket under byggnationen av Citybanan. Som ni säkert redan vet har vi kristdemokrater kämpat i många år för just denna fråga. Den möjliggör även framtida utbyggnad av ett helhetligt spårvägsnät i Stockholm som kraftigt bidrar till att få fler resenärer att åka med SL.

Det vore oansvarigt av mig att inte upplysa åhörarna och fullmäktigeförsamlingen om Socialdemokraternas och Vänsterpartiets benhårda motstånd till Tvårbana City. Man kan fråga sig: Varför detta benhårda motstånd?

Under förra mandatperioden byggdes inte en meter nytt spår. Tydligt har oppositionen inte dragit någon slutsats av det. An värre är att oppositionens brist på handlingskraft slår hårt mot resenärerna i form av ökad trängsel och förseningar. Självfallet behövs ny spårkapacitet.

SL och kollektivtrafiken står inför stora utmaningar framöver. Hur ska vi gemensamt lyckas fördubbla kollektivtrafikens andel fram till år 2020?

Stockholms läns landsting måste fortsätta att vara i framkant när det gäller att bedriva kollektivtrafik. Vi ska inte ta utvecklingen av kollektivtrafiken för given utan ständigt aktivt arbeta med att utveckla SL.

SL som bolag behöver bli mer effektivt för att på rätt sätt kunna maximera antalet trogna och nöjda resenärer. Därför är det ett viktigt steg som tas nu när färdtjänstförvaltningen förs över till SL. Genom att sammanföra färdtjänsten med SL kan vi förbättra och effektivisera både färdtjänsten och SL men framför allt öka tillgängligheten till både den allmänna och den särskilda kollektivtrafiken.

Andra viktiga utmaningar är att utveckla SL som upphandlare. SL:s underentreprenörer ska inte styras genom detaljreglering utan genom incitament och målstyrning. På så sätt kan SL bli mer effektivt och vi tillsammans få ut mer kollektivtrafik för varje intjänad biljett och skattekrona.

De rekordstora satsningar som Kristdemokraterna har gjort tillsammans med alliansen har gett resultat. SL står bättre rustat än någonsin tidigare för att möta framtidens utmaningar.

Genom att arbeta tillsammans har vi lyckats vända förra mandatperiodens kraftiga misstroende mot SL till att tre av fyra resenärer nu är nöjda. Vi kommer att fortsätta att satsa på SL, så att kollektivtrafikens andel av det totala resandet kan fortsätta att öka.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 65

Tage Gripenstam (c): Fru ordförande! Jag har först en fundering. När Yvonne Blombäck pratar kan man känna att det är lika bra att alla kastar in handduken och att vi gräver ner Stockholm med allt vad det innebär. Det verkar vara fullständigt omöjligt att göra Stockholm till en bra miljöstad. Men det tror inte vi i Centerpartiet. Vi tror att den här alliansen har alla förutsättningar att lyckas med det.

Under alliansens två år med ansvar för SL har antalet nöjda resenärer ökat, och i augusti slog vi rekord med 75 procent nöjda resenärer. Andelen som är trygga när de reser ensamma på kvällar och nätter har på två år gått från 60 till 64 procent. Störst förändring ser vi i tunnelbanan och på pendeltåget, där andelen trygga kvinnor har ökat betydligt.

Regeringen har i sin infrastrukturproposition föreslagit riksdagen att kraftigt öka satsningarna på infrastruktur under de kommande tolv åren. Av 417 miljarder ska 217 gå till nysatsningar. Det är en ökning med 46 miljarder kronor jämfört med den tidigare regeringens satsning.

I denna budget föreslår vi ökade investeringar i en bättre kollektivtrafik. Totalt föreslås bruttoinvesteringar på över 20 miljarder kronor under de kommande fem åren. 800 miljoner kronor satsas på bättre kollektivtrafik i Stockholms län. Under mandatperiodens tre första år har därmed nästan totalt 3 miljarder kronor satsats på SL.

Sittplatsgaranti på alla bussar som kör över 70 kilometer i timmen fungerar ännu inte överallt men är på gång. Alkolås införs i bussar. Det blir bättre trafikinformation med bland annat drygt 1 000 nya hållplatsskyltar. Det är lätt att som oppositionen säga att man fattade beslutet, men det är vi som genomför dem och ser till att det verkligen blir gjort. Under 2008 har vi satsat 4 miljarder kronor i investeringsbudgeten, och nu föreslår vi att vi ska göra likadant 2009.

Oppositionen hyllar enhetstaxan. Mot bakgrund av de rekord i punktlighet och nöjdhet som SL slår är det svårt att förstå det. Under föregående mandatperiod slog SL rekord i att inte hålla tidtabellen för pendeltågen. Att komma i tid var ett lotteri. SL:s egna bedömningar visar att vi har bland annat enhetstaxan att "tacka" för eftersatt underhåll som innebar rekorddålig punktlighet i SL-trafiken och som följt ett utbrett missnöje med SL. Varför vill man återgå till detta?

Politik är att ta ansvar och kunna omvärdera beslut baserat på ny information. Det vet vi i Centerpartiet – vi har fått pröva på det. SL:s egna utvärderingar visar att 6 promille färre väljer att åka kollektivt på grund av zontaxan. Ställer vi den siffran mot de investeringsmedel som zontaxan har gett oss för att kunna matcha satsningar på SL med befolkningsutvecklingen är valet enkelt.

I valet mellan många resenärer med låg taxa, dålig punktlighet samt eftersatt underhåll och som följd av detta ofta stort missnöje eller ett annat alternativ, valde vi en zontaxa. I dag är 100 000 fler resenärer nöjda med SL än när ni på andra sidan styrde. Det beror givetvis på att SL nu har högst punktlighet på tio år. Så är det eftersom vi satsar på SL. Det hade inte varit möjligt utan dessa medel.

Ni säger att klyftorna i trafiken ökar. SL är Sveriges i särklass billigaste kollektivtrafikbolag – i särklass. Gotland spelar lite i en egen division. I rusningstrafik passerar lika många genom Gärdets tunnelbanestation som genom hela Göteborgs centralstation, och Gärdets station kommer inte ens på plats 14 i storleksordning i vårt län.

SL står för 55 procent av landets kollektivtrafik, och vi gör det billigare och mer komplett än någon annan, med god punktlighet och kundnöjdhet. Under 2009 fortsätter vi att satsa på SL för att få ännu fler att välja bort bilen till förmån för SL.

På miljösidan ligger en stor tyngdpunkt på spår. Spårväg Syd är vi naturligtvis mycket positiva till, liksom till utbyggnad av tvärbanor och lösningar för att klara Arlandatrafiken, där man kan hitta olika spårlösningar. Det avsätts en avsevärd del till investeringar, men det är riktigt att regionen måste fortsätta det aktiva arbete som man hade i den gemensamma Cederschiöldsöverenskommelsen för att de miljarder som kommer att tillfalla regionen ska gå till Stockholm i tillräckligt stor utsträckning. Där har vi ett arbete att göra.

Bussar tycker jag är ett bra alternativ. Ett av skälen till att man drog tillbaka förslaget om Förbifart Stockholm till miljödepartementet kan vara att man måste se till att få en fungerande busstrafik och kollektivtrafik förbi Stockholm även på väg.

Södertälje är en spännande kommun. Jag kommer själv därifrån. Genom initiativ från Centerpartiet men med stöd från alliansen lyckades vi få Scaniabussar att ställa upp i ett projekt tillsammans med kommunen och SL för att göra Södertälje till världens bästa kollektivtrafikstad.

I det projektet, där kommunen tog på sig att bära ledartröjan, har vi lagt in det projekt som Yvonne nämnde, som handlar om spårtaxi. Det är ett mycket spännande projekt, och det ska bli roligt att komma tillbaka till SL med de här frågorna för att se vad vi kan göra åt detta. Det blir både en mycket effektivare busshantering och kanhända också spårtaxi som kan visa på spännande lösningar för framtiden. Det är vi från Centerpartiet beredda att backa upp. Det återstår att finansiera projektet.

Ytterligare en spännande sak som har hänt är att vi nu överträffar förväntningarna när det gäller de lokala månadskorten, som finns i Södertälje och Norrtälje. Där har nu över 2 000 kort sålts. Det är väldigt bra. I de städerna – framför allt i Södertälje, som jag känner till väl – har vi en låg kollektivtrafikandel. Det är väldigt bra om den ökar, för det borde innebära att det blir färre som tar bilen och fler som åker buss.

Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget och det tillägg som har lagts på bordet i dag.

Ordföranden: Samtliga partiföreträdare har nu hållit sina anföranden, och då övergår vi till repliker på dessa anföranden. Vi börjar med repliker på Christer Wennerholms anförande.

Anförande nr 66

Landstingsrådet Dahlberg (s): Ordförande, fullmäktige! jag inledde mitt första inlägg med att ge Christer Wennerholm beröm. Jag tänkte inleda min replik med motsatsen.

Det finns ett tråkigt återkommande inslag när vi har trafikdebatter här i landstinget, och det är att Christer Wennerholm står och ljuger. Jag tycker att det blir så tråkigt – det blir ointressant att föra en diskussion. Jag ska ta fyra exempel från hans inledning. Jag tar upp dem i ordning bakifrån.

1. Han sade att vi var spårvagnsmotståndare. Jag skulle vilja ha belägg för det. Jag skulle vilja att du redovisade i vilket sammanhang vi har sagt att vi inte vill bygga spårbanor eller tvärbanor. Tvärtom har jag gång på gång i talarstolen – senast i dag – framhållit vikten av att vi utvecklar kollektivtrafiken och sagt att utbyggnaden av tvärbanan på olika sätt är ett för oss prioriterat projekt. Att vi skulle vara spårvagnsmotståndare är en ren lögn från dig, Christer Wennerholm.

2. Du påstår att vi ägnar oss åt nedskärningar. Du hävdar återkommande att vi har mycket mindre pengar än ni har. Men det är bara att läsa innantill i budgetförslaget. När det gäller de skattepengar som vi tillskjuter till SL har vi ett betydligt större tillskott än vad ni har. Sedan har vi mindre i taxeräkter, men det hänger ju ihop med enhetstaxan. Vi har gjort ett seriöst arbete med att göra en kostnadsberäkning, eftersom enhetstaxan innebär lägre

intäkter, och sedan har vi kompenserat de lägre intäkterna genom att skjuta till mer på skattesidan. Det är, Christer Wennerholm, ett seriöst arbete. Men du kallar det nedskärningar. Jag tycker att det är en ren lögn.

3. Du säger att vi inte vill samarbeta. Vårt största bekymmer i oppositionen är att det finns en majoritet som inte vill samarbeta. När ni förde fram förslaget att modernisera Djurgårdslinjen fanns det inga som helst förutsättningar för att föra en gemensam diskussion om hur det skulle kunna se ut. Här i dag för ni fram drastiska förändringar av förvaltningsorganisationen utan att ha haft samtal om det med något parti utanför majoriteten.

Vi på vår sida har hela tiden försökt föra en pragmatisk linje i styrelsearbetet. Stämningen i styrelsen är bra – den är betydligt bättre under förra perioden. Den viktigaste förklaringen till det vill jag påstå är – det tror jag du kan fråga vilken tjänsteman som helst i SL-organisationen om – att oppositionen under den här perioden uppför sig betydligt bättre än oppositionen under förra perioden. Du räknade upp 14 punkter där ni satsar på att förbättra kollektivtrafiken. Vi står bakom allihop. Det finns ingen punkt där som vi inte är beredda att ställa upp på.

4. Den fjärde lögnen – som gör det så tråkigt att föra trafikdebatter i den här salen, Christer Wennerholm – är att du beskriver SL som ett katastrofområde när ni tog över 2006. Det är en helt felaktig beskrivning. År 2006 var ett rekordår för SL. Antalet resenärer ökade med 6 procent, och man bröt en trend mot tidigare år. Trafikutbudet var större än det är i år och förmodligen större än det kommer att vara nästa år. Det underskott som du påstår att SL hade gäller ditt trixande med bokföringen, där du belastade år 2006 med alla avbetalningar för pendeltägsavtalet till staten. Det var det som skapade underskottet! Tar man bort de pengarna finns det inget underskott.

Sedan ska jag beträffande SL-trafiken 2006 erkänna att pendeltågstrafiken inte var bra. Den fungerade inte som den skulle. Det drog ner genomsnittsbetyget för kundnöjdhet, och det är den viktigaste förklaringen till den ökade kundnöjdheten – att pendeltågstrafiken nu fungerar bättre, i hög grad tack vare det åtgärdsprogram som vi i majoriteten förra perioden satte igång, precis som Yvonne Blombäck redovisade tidigare.

Jag tycker att du ska sluta med lögnerna, Christer Wennerholm. Debatten blir ointressant då, och den blir emellanåt på gränsen till löjlig.

Anförande nr 67

Landstingsrådet **W e n n e r h o l m** (m): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Ja, Lars, det är bara att du läser dina egna tidningscitat, så vet alla vilka uttalanden du har gjort. Jag talade i mitt inlägg om spårvagn i Stockholms innerstad. Du har liksom inte haft någon bristande fantasi när det gäller att slingra dig från att vara med oss andra och bygga ut den! Kom alltså inte och säg att du inte är motståndare till den.

Du har försökt utmåla att jag, bara därför att jag råkar bo på Söder, skulle favorisera innerstaden på förortens bekostnad. Var det för att komma åt mig, eller var det eftersom du inte gillar spårvagn i Stockholms innerstad? Jag tror att du har en räv bakom örat i den här frågan. Du vill hellre köra buss i Stockholms innerstad. Men säg då det, Lars Dahlberg!

Lars Dahlberg är bankdirektör i Ebberöds bank, och han har två kassörskor. Den ena heter Yvonne, och den andra heter Gunilla. Men ni får väl ändå uppföra er i närheten av ärligheten på något sätt. Ja, ni har ett större tillförande av skattemedel, men ni har ju en brist på intäkter som heter duga. Om man går på SL:s siffror, när de beräknar vad era brister på intäkter blir, ligger ni allihop samlat på minussidan, även om Miljöpartiet har en mindre brist än Socialdemokraterna och Vänsterpartiet. Men ni kan aldrig kompensera bristen på intäkter inom SL:s bolag, som vi har att röra oss med, med att ni lägger på ett större skattetillskott. Det kompenserar inte fullt ut siffrorna, herr Dahlberg – jag är ledsen!

Det måste kännas oerhört jobbigt. I takt med att nöjdheten ökar stiger bitterheten i inläggen från oppositionens sida. Med förlov sagt är det skönt – det håller jag med Lars om – att det inte är samma stämning i SL:s styrelse som när man beskriver verkligheten här. Så länge resenärerna och allmänheten blir mer nöjda med SL är jag inte orolig för att möta er i nästa val.

Ordföranden: Då övergår vi till repliker på Lars Dahlbergs anförande.

Anförande nr 68

Landstingsrådet **Wennerholm (m):** Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! När det gäller våra olika prioriteringar tycker jag att det är rörande att huvudspåret i Lars Dahlbergs inledningsanförande är den interna landstingsbyråkratin.

Lars Dahlbergs stora bekymmer är hur vi organiserar oss internt mellan olika förvaltningar och bolag. Mitt dagliga bekymmer – det jag jobbar med varje dag – gäller funderingar kring hur vardagen ska kunna fungera bättre för varje stockholmare, inte hur människor som sitter i den här salen organiserar sig kring sitt beslutsfattande. Det säger väl en hel del om olika fokus som vi har beträffande vårt uppdrag.

De förändringar vi föreslår vad gäller bättre samordning och service åt färdtjänstresande föreslår vi därför att vi sätter våra kunder i centrum. När det gäller att ta fram underlag för att få en bättre trafikplanering har vi delvis lyssnat på revisorerna, som har haft synpunkter. Vi har exempelvis kommit fram till att den modell som man har i London, där Transport for London har ett huvudansvar för all trafikplanering, är ett bättre sätt att samordna synen kring hur man hanterar till exempel framkomligheten för kollektivtrafik i relation till biltrafik, hur man hanterar vår framtida syn på hur vi ska utveckla de trängselavgifter vi har med mera. Men detta är inte huvudfokus för mig på det sätt som det uppenbarligen är för Lars Dahlberg.

Jag vill också peka på de siffror som har varit uppe i debatten, hur det utvecklar sig med trafiken till och från Stockholms innerstad. Det är otvetydiga siffror, och det är nog det jag är mest nöjd med att vi har åstadkommit hittills i alliansen. Det är bra att vi har nöjda resenärer, men det är också väldigt bra för stockholmarna i gemen, för Stockholmslänsborna och för miljön att vi åker bil mindre och åker mer kollektivt.

Anförande nr 69

Landstingsrådet **Dahlberg (s):** Ordförande, fullmäktige, Christer Wennerholm! Det fanns ett skäl till att jag tog upp tid med den interna frågan. Jag håller med dig: Självfallet är det som är riktat till resenärerna och som gäller kollektivtrafiken direkt mycket viktigare. Men här handlar det om en drastisk förändring av förvaltningsorganisationen som smygs in och som inte är beredd på minsta sätt. Jag vill starkt ifrågasätta det meningsfulla i detta.

Det är möjligt att det är som du säger, Christer, att London kan vara en förebild. Låt oss då sätta oss ner, samarbets-Christer, och diskutera detta och se om vi kan hitta något bra sätt att utveckla trafikplaneringsarbetet. Men att skicka in detta förslag som en torped från sidan, som slår rakt in i förvaltningsorganisationen, det tycker jag inte är seriöst. Det finns en stor oro på alla de tre förvaltningarna och bolagen kring vad förändringarna kommer att innebära.

Det är väldigt glädjande att punktligheten och kvaliteten ökar i kollektivtrafiken. Vi ska gemensamt jobba för att fortsätta och åstadkomma ännu bättre förbättringar. Men i taxefrågorna står vi oerhört långt ifrån varandra, och enhetstaxan är och förblir en valfråga 2010.

Anförande nr 70

Lennart Rohdin (fp): Fru ordförande! När diskussionen om platt skatt dyker upp brukar det höras ett ramaskri från vänstersidan: Djupt orättvist – alla betalar lika många kronor på sin intjänade hundralapp. Kommunalskatten och landstingsskatten är platta skatter. Man betalar lika mycket på varje intjänad hundralapp. Men där plötsligt är det högsta rättvisa för vänsterblocket att höja kommunalskatter och landstingsskatter.

När det gäller landstinget är det högsta rättvisa att sänka priset på enkelbiljetter för dem som enstaka gånger åker med SL-trafiken, exempelvis så att det är billigt att åka på teater i Stockholm från Norrtälje. Jag tycker att det är en märklig form av rättvisa.

För vår del avvisar vi tanken på enhetspris på enkelresor. Vi vill satsa på att utöka trafiken, exempelvis sätta in fler bussar så att vi kan genomföra sittplatsgarantin. Första steget har tagits i år. Det innebär till exempel att på linje 676 från Norrtälje till Stockholm, där man under föregående fem år har varit tvungen att stå senast från Brottbys, får alla sittplats i dag. Det är den utvecklingen vi vill satsa utökade intäkter på när det gäller biljettpriserna.

Men Socialdemokraterna vill inte det. Och de vill till och med dra ner. Återigen står det i Socialdemokraternas budgetförslag i år att man ska minska trafiken där det är få resande. Var slår det hårdast? Jo, i glesbygden, i Roslagen. Det är Socialdemokraternas rättvisopolitik!

Ordföranden: Tage Gripenstam har också önskat replik på Lars Dahlbergs anförande.

Anförande nr 71

Tage Gripenstam (c): Lars Dahlberg tar upp ett antal punkter som kan vara intressanta att svara på. Men jag tänkte faktiskt börja med kommunsamrådet. Det är inte första budgetdebatten den frågan tas upp.

Som ni alla vet kommer jag själv från Södertälje. Under förra perioden satt jag i kommunsamrådet från kommunens sida. Det var mycket strukturerat, precis som Lars säger. Det var ordentliga sammanträden. Vi satt där allihop runt bordet – 20 personer tror jag att det var – och diskuterade SL och våra prioriteringar från kommunen, vad som skulle kunna hända och vad vi skulle vilja hända i SL. Men sedan hände ingenting. Detta pågick under ganska många år.

Regionrådet fyllde väldigt dåligt upp dialogen mellan framför allt kommunens politiker och SL:s styrelse. Man var helt i händerna på SL:s styrelse i vilket fall som helst. Det var väl det stora problemet. Man var välvilligt inställd, men ungefär där tog det stopp.

Däremot hände det en del på tjänstemannansidan, och det samrådet har fortsatt hela tiden. Där sker det ett arbete hela tiden inför både tidtabellsförändringar och andra satsningar. Det sker kontinuerligt – det är ett bra samråd.

Lars Dahlberg nämner Södertälje som ett exempel på en kommun som inte har fått vara med om detta kommunsamråd, som skulle vara den allra högsta av upplevelser. Det kan jag bara beklaga. Jag har själv försökt få Södertälje kommun att bestämma sig för att man ska träffa SL och ange en tidpunkt för det. Men det har man inte velat göra. SL har påmint och varit på Södertälje kommun ett otal gånger, och nu blir det äntligen av i december.

Detta med kommunsamråd kan nog utvecklas på många olika sätt. Det är inte säkert att detta är den bästa formen. Men de regionala grupperna fyllde en väldigt liten funktion, åtminstone i den här delen av länet.

Sedan till taxorna: Som flera har sagt är det viktigare för vår del att prioritera vardagsresandet, resorna för de personer som behöver SL-trafiken varje eller åtminstone varannan dag. Där gäller det att ha bra alternativ, och då är månadskortet det allra bästa.

För att öka detta har vi nu på prov – det nämnde jag tidigare – infört lokala kort, som är en typ av zontaxa eller i alla fall är till för att främja kollektivtrafikåkandet i en kommun. Där har man lyckats över förväntan. Man har sålt 2 000 kort i Södertälje och Norrtälje för lokala resor inom kommunen. Det är flest i Södertälje – det finns kanske naturliga skäl till det.

Lars Dahlberg säger i sin replik: Vi ställer upp på alla 14 punkterna. Ja, det är väl jättebra att vi från alliansen är så bra på detta med politik att vi kan tillfredsställa Lars Dahlbergs behov av kollektivtrafik. Fortsätt att stötta oss, så kommer kollektivtrafiken i Stockholms län att bli alldeles utmärkt!

Anförande nr 72

Landstingsrådet Dahlberg (s): Tage! Då kan vi konstatera att det tidigare fanns ett fungerande kommunsamråd – även om man kan diskutera vilka möjligheter det fanns att fullfölja det man kom fram till – och att det i dag inte finns något fungerande kommunsamråd. Du tycker tydligen att det är bättre i dag. Är det så jag ska tolka dig?

Anförande nr 73

Tage Gripenstam (c): Jag tyckte att jag var rätt tydlig. Det samråd vi hade tidigare fungerade inte annat än rent strukturellt, det vill säga att det fanns utsatta tidpunkter, att man kom på mötena och att man pratade med varandra. Men sedan hände ingenting.

Det som händer i dag är ändå att vi försöker samtala med kommunerna och att vi gör det på många ställen. Där blir det resultat av mötena. Tyvärr gäller det nog framför allt på tjänstemannasidan.

Jag vet inte hur det är i andra kommuner, men åtminstone i min egen hemkommun, som du tog som exempel, är det kommunen som har sett till att det inte blir något samråd. Det är inte SL, inte landstinget och inte alliansen.

Anförande nr 74

Landstingsrådet Dahlberg (s): Tage! Det är ändå högeralliansen här i salen som har tagit bort regionstyrelserna, och då bär man också ett ansvar för att se till att det som skulle vara så mycket bättre – och som det pratades så mycket om – kommer på plats och börjar fungera. Det har ni totalt misslyckats med!

Ordningsfråga

Anförande nr 75

Sverre Launby (v): Ordförande, presidium! Jag skulle vilja ha ett klagande beträffande hur debattordningen ska fungera. Det blir mycket besvärligt när man i ett replikskifte mellan två personer plötsligt konstaterar att både en, två och tre andra personer blir apostroferade och de inte får möjlighet att komma in med replik.

Antingen får man styra debatten för dem som diskuterar eller också får man ha en regel som säger att den som blir apostroferad har rätt till direkt replik.

Ordföranden: Jag förstår problemet, och det är bra att du tar upp det. Ett replikskifte är ett åsiktsutbyte mellan två personer. Att föra in en tredje person i det är inte praktiskt. Det är utomordentligt olämpligt att den som deltar i ett replikskifte involverar andra personer än den som personen vänder sig till.

Det är alltså en uppmaning som jag kan ge till er alla: Håll er till samtalet mellan de två personerna. Mer kan jag inte göra.

Det var bra att du påpekade detta – tack, Sverre Launy!

Anförande nr 76

A n d e r s J o h a n s s o n (s): Fru ordförande! Först vill jag börja med att hålla med Sverre.

Sedan gäller det repliktiden. Jag tänkte på Tage Gripenstams replik. Vi har väl normal repliktid, men hans replik var på flera minuter – ett överdrag på kanske 300–400 procent.

O r d f ö r a n d e n : Om du hade varit med här från början hade du hört att jag redogjorde för den gruppleदारöverenskommelse som har träffats. Då nämnde jag att någon överenskommelse om repliktid inte har träffats. Jag sade att repliktiden enligt den vanliga ordningen är en minut och att vi lite försiktigt skulle ge en signal då, som jag har gjort. Men Tage avgör själv hur länge han vill tala – det är den ordning vi har när det gäller budgetdebatten. Repliktiden dras från den tid som partiet har.

Det var vad jag sade inledningsvis, och det är det vi har försökt efterleva. Så är alltså gruppleदारöverenskommelsen nu, men det kan ju ändras till ett annat år. Då kan man bestämma sig för att repliktiden är just en minut, men det har man alltså inte gjort i år.

Anförande nr 77

T a g e G r i p e n s t a m (c): Jag ber om ursäkt för att jag drog över tiden förut. Det drabbar ändå bara vår egen talartid. Det är besvärligt när man inte ser klockan och bara har en minut på sig. Jag ska fatta mig kort nu.

När det gäller spårbilar och Södertälje tycker jag att det är roligt att Yvonne Blombäck backar upp det förslaget. Vi får väl se hur långt det bär.

Det som jag däremot blir lite fundersam till är att helt plötsligt – det tyckte jag var så konstigt att jag vill ta upp frågan – blir finanskrisen ett argument för att bygga spårbilar i Södertälje. Södertälje kommun är ju inte en kommun som är särskilt hårt drabbad av finanskrisen. Vi har en massa andra problem. Finanskrisen är kanske inte vårt största bekymmer, än så länge i alla fall. Det är faktiskt ingen landstingsfråga, men hon sade det, och jag blev lite fundersam.

Anförande nr 78

Y v o n n e B l o m b ä c k (mp): Fru ordförande! Tack, Tage, för din fråga! Det känns jätteviktigt att vi har varit eniga hittills om spårbilar i Södertälje. Jag vill bara påminna Tage Gripenstam om att det var Miljöpartiet som väckte den motionen i landstingsfullmäktige. Vi är jättetacksamma för att vi har fått stöd för det.

Finanskrisen och Södertälje – nej, det är inte det som är huvudanledningen. Det finns många platser i länet där det är angeläget att bygga spårbilar. Men jag kunde inte hitta att ni någonstans i er budget nämnde det. Jag hittade heller inga pengar i investeringsbudgeten för detta. Det är det som skiljer våra budgetar. Vi har lagt fram förslag om investeringsmedel. Vi tycker att det är viktigt att lyfta fram detta, särskilt just nu när det är brist på jobb och folk blir varslade. Astra har ju varslat en massa människor. Scania har också flaggat för neddragningar. Vi tycker att det är väldigt angeläget att projektet får fullföljas och att det verkligen kommer i gång som tänkt.

Anförande nr 79

T a g e G r i p e n s t a m (c): Jag är bara så förvånad över att argumentet dyker upp så plötsligt. När Astra varslade 1 300 personer för drygt ett år sedan, innan finanskrisen, var det inget argument för att man ska satsa på spårtaxi i Södertälje.

Anförande nr 80

Yvonne Blombäck (mp): Tage Gripenstam! Finanskrisen dök upp plötsligt. Vi behöver hantera den. Självklart använder man många argument och många möjligheter för att lösa problemen.

Anförande nr 81

Gunilla Roxby Cromvall (v): Jag måste begära ordet och med eftertryck förtydliga Vänsterpartiets ståndpunkt efter att ha hört Janne Stefansons inlägg i debatten. Du säger att vi leker med taxan. Den enda forskning som finns om övergång från bil till kollektiv trafik visar att det var just enhetstaxan under trängselförsöket som fick folk att lämna bilen. Vi tar folks fattigdom på yttersta allvar, de som faktiskt inte har råd att köpa ett månadskort, alla de pensionärer som gör sällanresor och inte har råd att lägga ut så mycket pengar som man behöver göra i dag på taxorna.

Skatt är fördelningspolitik. Vi har tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet valt att lägga avgiften på skatten i stället för att lägga den på enskilda biljetter eller på månadskortet. Det blir en viss fördelning, och den är viktig.

Nej, vi är inte splittrade, Janne. Du upprepar det som ett mantra att vi i oppositionen skulle vara splittrade. Det finns vissa saker vi behöver fortsätta att diskutera med varandra, men vi är helt överens om att återinföra enhetstaxan. Vi är helt överens om att det absolut inte ska finnas några zoner i vårt landsting.

När det gäller det vi hörde om allt föredömligt som ni nu lyckas med i kollektivtrafiken vill jag som andra påminna om att dessa frön sådde vi förra mandatperioden. Skörden kommer nu. Vi är ju inte oeniga. Vad får du det ifrån att vi skulle ha varit emot att Tvärbana City byggs. Alla partier är ju helt överens om alla satsningar som ska göras på kollektivtrafiken.

Det enda ni själva faktiskt har åstadkommit är ett krångligt och dyrt biljettsystem som är djupt orättvist för våra medborgare.

Anförande nr 82

Jan Stefanson (kd): Fru ordförande! Det är lite knepigt att jag får stå till svars för något som jag inte har sagt, men jag kan gärna svara ändå. Min minnesbild när det gäller Tvärbana City är att ni på den sida av salen där du sitter var starkt kritiska till dess det passade att inte längre vara det. Ett argument för att man hade rätt att vara kritisk var att frågan om Tvärbana City inte hade kommit från den kommun där den skulle ligga. Det var svar på den frågan.

När jag sade att ni leker med taxan är det klart att det var lite provokativt framställt. Men i mina tankar har jag svårt att ta det på något annat sätt just därför att ni inte införde enhets-taxa tidigare och för att debatten hela tiden handlar om detta. Det viktigaste som berör våra resenärer kanske inte är just taxan, utan det handlar mer om just det jag sade, tillförlitlighet och så vidare. Det papper som jag håller i min hand får väl ändå betraktas som professionellt eftersom det är framtaget av verkställande direktören i den styrelse där du själv sitter med. Han säger uttryckligen att taxan är fel väg att gå. Han uttrycker det inte exakt på det sättet, men min tolkning av det svaret är ju förödande för er idé. Det är klart att frågan jag ställer mig är: På vilket annat sätt hade vd kunnat beskriva detta som hade gjort att ni hade kunnat dra tillbaka ett förslag som inte gynnar en resandeöppning utan som urholkar ekonomin? Jag har svårt att se det. Mer negativt än så går det inte att få det.

Anförande nr 83

Gunilla Roxby Cromvall (v): Återigen, fördelningspolitik är att ta ut en del av avgifterna på skatten. Vi har aldrig någonsin varit oense om spårutbyggnad utan helt överens från den här sidan.

Anförande nr 84

Landstingsrådet **Dahlberg (s)**: Jag tar cityspårvägen först, Janne. Våra invändningar har handlat om att det var en oerhört dålig beredning. Det kom vid sittande bord ett papper från majoriteten om att det här skulle sättas i gång.

Den andra invändningen var att det faktiskt fanns en tveksamhet från Stockholms stads ledande politiker, nämligen Mikael Söderlund, om det vettiga i att sätta i gång det här projektet. Det var det som var vår invändning.

Sedan vill jag också, Janne, starkt ifrågasätta beskrivningen att leka med taxan. Vår ambition var nämligen att få in enhetstaxan samtidigt som trängselskatteförsöket drog i gång i januari. Det var så vi ville ha det. Det blev motarbetat av ett antal personer som också hade som professionell uppgift att fixa till det här. Samma personer som motarbetade enhetstaxan har svarat för den analys som du kallar professionell. Jag skulle vilja kalla den oseriös. Den invändningen är jag beredd att stå för i vilket sammanhang som helst. Det vore bättre med en utomstående expert som analyserade enhetstaxan, om man nu vill vara seriös.

Anförande nr 85

Jan Stefanson (kd): Fru ordförande! Det var ett tydligt svar från Dahlberg. När man inte betraktar den egna styrelsen och dess vd som professionell är det ju en fruktansvärd kritik mot SL:s ledning. Det står du tydligen för. Det borde innebära någonting mer än att bara säga det.

Det står så här: Genom att använda komponentanalysmodellen Skalman, utvecklad av Transek AB på uppdrag av SL, har resandeökningen brutits ned på olika faktorer såsom trängselskatt, bensinpris, ekonomisk aktivitet – alltså folk i arbete och så vidare – förändrat bilinnehav, biljettpreis, kollektivtrafikutbud, väder, antal helgdagar och skolresor. Är inte detta en seriös analys? Att du inte gillar svaret är en sak, Lars Dahlberg, utan står kvar vid samma sak som du föreslog innan den här analysen gjordes. Det ska genomföras oavsett resultatet. Det är det som är lite märkligt. Här står det att trängselskattens effekt på resandeökningen är 1,3 procent och enhetstaxan 0,1 procent.

Anförande nr 86

Charlotte Broberg (m): Fru ordförande, landstingsledamöter! Det känns mycket bra att stå här i dag och få berätta om alla de positiva resultat som vi i alliansen har uppnått under de senaste två åren då vi har haft en moderat ordförande i SL och en alliansmajoritet i SL:s styrelse.

För mig är och har resenären alltid varit det viktiga. Det är resenärerna som ska stå i fokus och det är hur vi lyckas med dem som är det centrala. Jag blev lite orolig när jag hörde Lars Dahlbergs inledningsanförande. Det handlade väldigt mycket om andra saker än resenären. Det var mycket viktigare med olika förvaltningsorganisationer och andra politiska organ. Men han bättrade sig något i någon av replikerna och kom tillbaka till resenärerna, vilket jag är glad över.

Jag är också mycket glad över att vi har fler resenärer än någonsin. Vi har 700 000 resenärer varje dag som gör 2,5 miljoner resor med SL. Det är verkligen inte illa. Alltför många väljer att resa med SL. Det är dessutom oerhört viktigt för att skapa ett miljömässigt hållbart Stockholm.

Inte nog med att vi har många, vi har rekordmånga resenärer, vi har dessutom nöjda, och inte bara nöjda utan rekordnöjda resenärer. Under alliansens två år vid makten i SL har andelen nöjda resenärer ökat betydligt. I augusti slog SL rekord då 75 procent av resenärerna var nöjda med SL. Det är en siffra som har hållit sig sedan dess och legat på 74-75 procent eller ganska nära däromkring. Det innebär att vi har 100 000 fler dagliga resenärer som är nöjda med SL än för två år sedan.

Vad är då anledningen till att vi har så många nöjda resenärer? Själv tror jag att resenärerna uppskattar punktlighet. Det är en annan sak som vi har lyckats mycket väl med. Under de senaste två åren har punktligheten i kollektivtrafiken ökat. Särskilt tydlig är förbättringen för pendeltågen, tunnelbanan och Roslagsbanan. Även här måste dock arbetet fortsätta. Vi måste skapa en ännu punktligare trafik. Trots att vi har en punktlig trafik inträffar det fortfarande förseningar. När förseningar inträffar har vi i dag en fungerande resegaranti. Vi har höjt garantin kraftigt till 800 kronor, vilket gör att den täcker hela länet. Vi tittar även på andra möjligheter till ersättning vid förseningar.

Minst lika viktigt som resegarantin är informationen vid förseningar. När trafiken är försenad är det oerhört viktigt att informationen till resenären fungerar. Det var därför mycket glädjande när jag för två veckor sedan läste en insändare med rubriken En ros trots pendelförseningen. I insändaren berättade resenären om en försening som var klart besvärlig i sig, men hon var nöjd då hon hela tiden fick fortlöpande information via högtalarna. Även i en insändare i förra veckan ser vi samma sak. Det är en busschaufför som informerar i samband med försening. Det finns åter en väldigt nöjd resenär som prisar den här busschauffören och hans arbete för att skapa en bra resa. Det är glädjande när busschaufförer och andra anställda i SL-trafiken anstränger sig det där lilla extra för att resenären ska få en bättre resa.

Ett annat mycket glädjande resultat är att även alliansens arbete med att skapa ett tryggare SL har gett mycket positiva effekter. Totalt sett har andelen trygga resenärer ökat under de senaste två åren. Man är tryggare när man reser ensam på kvällar och nätter eller när man reser i sällskap. Andelen har ökat från 60 till 64 procent. Det är ännu en klart glädjande siffra. Den största förändringen är i tunnelbanan och på pendeltågen där andelen trygga kvinnor har ökat betydligt sedan alliansen fick makten för två år sedan.

Det här var många bra siffror som redovisar vad alliansen har presterat under de gångna två åren, men jag har även tagit del av oppositionens budgetar. Det första som slog mig var självfallet att det var tre och att de var helt olika. Det var inte en enig oppositionsbudget. Särskilt mycket var man inte heller enig om. Man var enig om att sänka priset för SL-kortet men inte med hur mycket. Sänkta priser i opposition och rekordhöjningar i majoritet är verkligen inte särskilt trovärdigt. I förrförra valrörelsen gick s och stödpartierna till val på att inte höja SL-kortet. V och mp ville väl införa nolltaxa, för det brukar de förespråka just i valtider. Resultatet var att så fort ni kom till makten gjorde ni den största höjningen på SL-kort i SL:s historia, en höjning på 20 procent, från 500 till 600 kronor. I debatten här i fullmäktige har Vänsterns Janne Strömdahl i efterhand sagt att han tyckte att det var ett felaktigt beslut. Själv tycker jag att man ska stå för det man säger, både före och efter val och före och efter beslut.

Jag glömde att ni ju faktiskt, som alltid, är eniga om en sak, en skattehöjning. Flera skattehöjningar och brutna vallöften ska det inte bli. Vi moderater och alliansen håller det vi lovar, och vi tänker behålla makten även nästa val i Stockholms läns landsting.

Bifall till alliansens budgetförslag och till tilläggsförslaget angående investeringsbudgeten.

Anförande nr 87

Landstingsrådet Dahlberg (s): Som du mycket väl vet, Charlotte Broberg, hängde den stora taxehöjningen efter valet 2002 ihop med att vi tog över ett fullständigt ekonomiskt moras här i landstinget, ett underskott på 4,1 miljarder. Du kan kalla det för löftessvek att höja SL-taxan, men alla verksamheter i hela landstinget fick medverka till att sanera ekonomin, en urusel ekonomi som du och dina partivänner hade lämnat efter er. Det nämner du inte med ett ord, och jag är inte förvånad över det.

Vi tar ansvar för ekonomin. Det har vi alltid gjort.

Anförande nr 88

Charlotte Broberg (m): Jag var väldigt kritisk därför att ni före valet lovade att inte höja SL-kortet. Även före valet måste ni ha haft den bild som du nu ger. Då finns det väl ingen anledning att lova någonting som man tänker bryta dagen efter valet. Jag tror som sagt på att man ska stå för det man lovar, både före och efter val.

Anförande nr 89

Erika Ullberg (s): Ordförande, ledamöter! Jag bor i ett av de hushåll som hade strömavbrott i över två och en halv timme i söndags. Det är ett bevis för att jag bor relativt lantligt. Samtidigt bor jag mitt emellan två regionala kärnor där behovet av ny infrastruktur kanske är störst i hela länet. Glömstavägen med trafikljus och 50-sträckor är i dag den huvudsakliga länken för all trafik mellan Nynäshamn, Haninge, Huddinge och E 4. Att göra en vänstersväng från min gata ut på Glömstavägen är näst intill omöjligt. Att vänta på bussen är riktigt obehagligt då lastbilarna dånar tätt, tätt intill barnvagnen på busshållplatsen. Byggandet av Södertörnsleden är en nödvändighet för att förbättra framkomlighet, trafiksäkerhet och miljö. Att låta trafiken köra på underdimensionerade vägar är en större miljöbelastning än den påfrestning det kan innebära att bygga en ny väg, till exempel Södertörnsleden.

Att satsa på miljön är förstås inte synonymt med att bygga nya vägar. Vi socialdemokrater har en sammanhållen politik som främjar både tillväxt och miljö. Vi vill att alltfler bilar och bussar ska drivas med förnybara och koldioxidneutrala drivmedel. Vi kräver också betydligt större fokus på kollektivtrafiken, främst den spårbundna trafiken. Vi har ingenting emot spårbunden trafik ut på Djurgården, men det provocerar mig något oerhört att detta projekt får mer fokus och prioriteras före exempelvis Spårväg Syd. Medan regeringen visar en Stockholmsfientlighet verkar majoriteten här inne ha fått Stockholmssjuka. Ni verkar ha glömt att länet består av fler kommuner än den som finns innanför tullarna. Ni har visat ett bristande engagemang för exempelvis pendeltägsresenärerna i Nynäshamn och Spårväg Syd som inte finns med i investeringsplanen.

Vi socialdemokrater vill att de stora studie- och arbetsplatsområdena i Flemingsberg och Kungens kurva knyts ihop med Spårväg Syd. Vi vill att den första etappen byggs just mellan Flemingsberg och Kungens kurva.

Vi menar också att intäkterna från trängselavgiften ska återföras till länets invånare genom satsningar på kollektivtrafiken. Att åka kollektivt ska vara det billigaste och enklaste sättet att färdas till arbete, skola, fritidsaktiviteter och helgnöjen. Vilka är bäst på att beskriva verkligheten och de behov av kollektivtrafik som finns från Hölö ända upp till Hallstavik? Det är förstås resenärerna, skolungdomarna, pensionärerna, arbetspendlarna, företagarna, trafikantföreningarna och kommunpolitikerna. Vi vill därför stärka dialogen med medborgarna, resenärerna och kommunerna. Den borgerliga majoriteten har ju avskaffat regionstyrelserna och kraftigt försämrat dialogen med länets alla kommunföreträdare. Vi socialdemokrater vill ha ett mycket gott samarbete med alla kommuner i hela länet. Vi hoppas också få ett mandat efter valet 2010 för att kunna föra en sammanhållen politik för tillväxt och miljö i hela länet, från Hölö till Hallstavik.

Anförande nr 90

Stella Fare (fp): Ordförande, fullmäktige! Sent omsider får man inta talarstolen, och det har passerat mycket vatten under broarna, om man säger så. Ändå måste även jag få deklarerat hur glad jag är över den senaste tidens utveckling och att vi kan dokumentera den. Samtidigt beklagar jag att ni på den andra sidan av salen inte kan säga som det är, att det går bra för SL, att kollektivtrafiken utvecklas och att resenärerna är nöjda. Det var väldigt tråkigt – jag måste hålla med flera andra talare om det – att Miljöpartiet svartmalade utvecklingen. Det tycker jag inte avspeglar Miljöpartiets insats i SL:s styrelse som har varit mycket konstruktiv. Men så är det kanske i en budgetdebatt, man måste hårdvinkla saker och ting.

Vi kan ändå vara väldigt sansade när vi säger att trots finanskris, trots oro på alla möjliga marknader satsar vi på kollektivtrafiken. Vi har väldigt stora investeringar framför oss och det är ovanligt väl tajmat, för det är precis så man ska göra för att hålla hjulen rullande. Jag är väldigt glad över att alliansen är så samspelt.

Den trafik som går allra bäst är ju spårtrafiken. Det är också där vi har de mest nöjda resenärerna. Vi ska satsa på spårtrafik. Det är vi eniga om i alliansen. Frågan är vilken sorts spårtrafik vi ska satsa på. Jag tycker att det är uppenbart att Socialdemokraterna är ett djupt konservativt parti som inte kan tänka om. När Lars Dahlberg är uppe i talarstolen märks det tydligt att på varenda punkt där vi har en förändring att föreslå är det ett hot. Det spelar ingen roll om det är en förändring inom förvaltningsapparaten eller en förändrad inriktning för kollektivtrafiken – det är fel. Man kan helt enkelt inte tänka nytt. Man kan inte tänka fritt.

Socialdemokraterna har förslag om att utreda en tunnelbanering runt Stockholm. Det är verkligen att vrida klockan tillbaka, att bläddra kalendern tillbaka till 60- eller 70-talet när Socialdemokraterna bestämde. Det skulle vara stora, tunga system som kostar tio gånger mer än vad kollektivtrafik på ytan kostar. Vi i den här alliansen tycker att det är dags att föra in den nya tekniken till Stockholm. Den behövs, inte bara i ytterstaden utan också i innerstaden. Det Ulrika gjorde, att försöka ställa innerstad mot kranskommuner, är klassisk retorik, men den är felaktig, för vi satsar på båggedera. Det är precis vad den här regionen behöver.

Light rail är tillgängligt. Det är smidigt. Det är billigt. Varför är det bara de som åker i egen bil som ska få njuta av dagsljus? Finns det något egenvärde i att köra kollektivtrafik under jord? Nej, det tycker inte vi. Därför satsar vi på den nya tekniken. Vad som visar sig nu är att det är precis det stockholmarna vill ha. De vill kunna njuta av sin stad, av sin kommun, av hela det här länet på spår. Roslagsbanan är ett fantastiskt exempel på det. Den går så himla bra och antalet resenärer ökar hela tiden. Även pendeltågstrafiken går bättre. Alla våra enkäter visar att de nya tågen är vad folk gillar. De går urbra. De är sköna, bekväma och ger ökad komfort. Men när vi nu äntligen har fått alla dessa tåg i trafik visar det sig att Banverket inte har dimensionerat elsystemet efter de nya tågen, som har dubbelt så stor kapacitet som de gamla. Då kapsejsar hela systemet. Där ser man att det är gamla synder. Det måste åtgärdas. Det är inte bara vi som måste åtgärda gamla synder utan även staten.

När det sedan gäller den nya organisationen vill jag helt kort säga att den är nödvändig därför att man måste både investera och satsa samtidigt som man ser på de strukturella problemen inom landstinget. Vi har inte haft någon ordentlig strategisk planering för kollektivtrafiken och trafikens utveckling inom SL på många år. Vi som sitter där, politiskt valda, håller på med tekniska frågor och investeringar i system, sådant som vi bara kan godkänna formellt, i stället för att ta ställning till hur pass de här investeringarna ingår i en större plan, hur strategiska de är. Den kompetensen behövs på SL. Därför tar vi den kompetensen från region- och trafikplanenämnden och för in den i SL. Det är där den behövs och det är där den har saknats. Det kommer också att ge SL råg i ryggen när man pratar med kommunerna. Vi behöver ha in flera samhällsvetare och humanister i SL. Man kan inte bara ha ingenjörer som pratar med arkitekter och planerare på kommunsidan. Det måste vara mer likställt. Det finns en poäng där. Det kommer att stärka och förbättra kommunikationen också där. Man kan relatera till kommunernas översiktsplaner när man pratar kollektivtrafik.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 91

Yvonne Blombäck (mp): Det är flera som har varit förbryllade över att Miljöpartiet svartmålar alliansens budgetförslag. Jag svartmålade inte men jag lyfte verkligen fram de delar av ert budgetförslag där vi i Miljöpartiet anser att ni är helt fel ute. Det gör jag tydligt därför att det är viktigt att lyfta fram skiljelinjerna. De är kraftiga på sina håll, därför är det viktigt att få upp dem i debatten. Ni har inte kunnat försvara era spårplaner till exempel.

Ingen här har följt upp och försvarat ett system som är helt galet och som kommer att kosta skattebetalarna en massa pengar. Det är det ena.

Det andra som du tog upp, Stella, handlade om organisationsförändringen, som många har kritiserat. Det är möjligt att ni har rätt i tanken, men ni gör det på ett helt oansvarigt sätt. Ni tillför inte pengar. Ni tillför inte någon som helst struktur för hur det ska se ut. Ni tillför inte någon tydlighet när det gäller hur ni vill att uppdraget ska se ut. Det skulle vi stödja om ni gjorde. Men ni säger att det här ska genomföras vid halvårsskiftet utan att det ska kosta någonting. Det är fullständigt orealistiskt. Det finns inte en omorganisation som är gratis. Vem ska stå för kalaset? Varifrån ska man ta pengarna? Kom igen med lite bättre underlag så kanske ni får stöd för er tanke! Men det är ingenting som går att genomföra på ett halvår utan någon som helst genomarbetad plan.

Anförande nr 92

Stella Fare (fp): Först och främst, Yvonne, har du och Miljöpartiet, och även Socialdemokraterna, snöat in på det här med enhetstaxan. Släpp den frågan! Resenärerna är inte så angelägna om enhetstaxan som ni påstår, tvärtom. De vill ha god kvalitet i trafiken. De vill ha punktlighet. De vill ha god komfort., Tror ni att det är enhetstaxan som kommer att vara avgörande om ni ska locka över en bilist från en nyköpt Mercedes? Tvärtom, det är sådana saker som att man färdas ovan jord, att man färdas bekvämt och tryggt och att man inte har för många byten. Det är sådana saker som förbättrar vår miljö.

Kan du, när det gäller organisationsförändringen, åtminstone hålla med mig om att tänket är rätt? SL behöver stärka sin planeringskompetens. SL behöver få in mer av kulturgeografiska aspekter i sin planering. SL behöver se Stockholmsregionen som någonting annat än produktion av trafik. Det här handlar ju om våra dagliga liv. Det ska samordnas med bostäder och inte minst vägtrafik som ju trängs med kollektivtrafiken.

Anförande nr 93

Yvonne Blombäck (mp): Ja, Stella, ert grundsyfte är bra. Det är hur ni genomför det som är helt galet. Kom tillbaka med någonting mer utarbetat så kan vi säkert hitta vägar framåt.

När det gäller taxorna nämnde du fortfarande inte hur du ser på de här murarna som ni vill bygga. Där får jag inga svar. Det ger mig råg i ryggen att säga att vi har rätt och ni har fel. Enhetstaxan är en fråga om vem som ska betala vad. Jag kan säga dig att där jag bor är det oerhört många som hela tiden är upprörda över att det kostar 80 kronor om man vill gå på bio en kväll. Är man en familj blir det dyrt. Självklart väljer man bilen. Det spelar roll vad priset är.

Anförande nr 94

Erika Ullberg (s): Ordförande! Stella Fare säger att jag är traditionell. Det är jag inte van att kallas. Stella säger att jag ställer stad mot ytterområden. Det är det inte jag som gör, det är det ni som gör. Om Spårväg Syd är så bra, varför finns den inte med i SL:s investeringsplan? Berätta det!

Sedan frågar du också: Hur ska vi klara av att locka över Mercedesförarna? Mercedesförarna får du bry dig om, vi bryr oss om de 700 000 resenärer som åker med SL i dag. De måste ha en tillgänglig och god kollektivtrafik med ett lågt pris. Det har stor betydelse för dem som använder kollektivtrafiken vilket pris den har. Det säger sig självt.

Anförande nr 95

Stella Fare (fp): Det passar att komma i elfte timmen, Erika, med ett utspel om tvärbanan i söderort. Vi har svarat med att i Stadshuset visa att det här är någonting som vi också tycker är bra. Det har varit på gång och talats om länge. Men vi har massor av andra,

realistiska spårprojekt på gång nu. Det är dem vi håller fram. Jag tycker att det är rätt billigt att komma med den här satsningen och mena på att vi inte bryr oss om söderort. Varför bryr ni er inte om ytterstaden? Det är som vanligt ett försök att exploatera den väldigt sorgliga motsättning som har vuxit fram på grund av att vi har haft en dålig samhällsplanering i länet. Jag vänder mig emot att ni socialdemokrater alltid exploaterar den sorgliga utveckling som vi har haft.

Det var kanske att hårdvinkla det lite att ta upp den enskilde bilisten i Mercedesen eller i en Volvo, för den delen, som ska gå över till kollektivtrafik. Men då är det trots allt inte taxefrågan som är avgörande utan det är kvaliteten. Det var dit jag ville komma.

Anförande nr 96

Erika Ullberg (s): I elfte timmen, säger du, Stella. Jag kan lova dig att vi socialdemokrater har stått upp för Södertörn och för Spårväg Syd hela vägen. Vi känner oss inte alls nyväckta i den frågan. Däremot kanske Christer gör det, som gick ut med sitt utspel i går. Jag vet inte om han blir väldigt bekymrad när hans koalitionspartner säger att det här är helt orealistiskt. Jag får ändå tolka ditt uttalande som att det finns andra spårbundna trafiklösningar som är mer realistiska. Jag måste ställa en rak fråga: Tycker du att Spårväg Syd är orealistisk? Utan att jag får tilltala Christer kan jag tänka tanken vad han tycker om det. Du får gärna svara för majoriteten, Stella.

Anförande nr 97

Stella Fare (fp): Självklart får ni göra vilka utspel ni vill. Jag tycker naturligtvis att alla förslag om att bygga spår på ytan i den här staden är positiva. Men vi pratar om nästa periods budget. Då tycker jag att det vore klädsamt om ni socialdemokrater ville stödja några av de förslag som ligger i pipeline nu, där förstudierna är betalade, där detaljplanen är på väg upp och där besluten ska fattas i kommunerna, i stället för att genast plocka fram ett annat projekt och lura väljarna att tro att det här är aktuellt i närtid, för det är det inte. Däremot har vi en massa projekt som är aktuella i närtid. Det kunde ju vara på sin plats att ni säger vad ni tycker i stället för att slingra er och prata om något annat.

Anförande nr 98

Åke Askén (mp): Ordförande, fullmäktige! För en liten stund sedan bad en av Christer Wennerholms medarbetare mig att jag skulle berömma Moderaternas förslag till trafiksatsningar. Det kan jag faktiskt göra. Ni genomför ju delar av Miljöpartiets politik genom de investeringar som ni vill göra och som vi vill göra. Det är jättebra.

Sedan har vi, som Yvonne har framfört, en del andra synpunkter. Men det är faktiskt viktigt att vi gör saker och ting i en region som ökar med drygt 30 000 invånare på ett enda år. Det är över 1 procent. Det är klart att det måste fram mycket mer kollektivtrafik.

Jag ska läsa upp några ord ur en debattartikel som ni säkert tror att Miljöpartiet har skrivit: Halverad restid, fördubblat kollektivresande och 25 procent minskade miljöutsläpp med spårbilar. Det är viktigt. Det är jättebra att alliansen faktiskt har ställt upp på detta. Alla partier är väl med nu på spårbilssatsningen i Södertälje. Det är alldeles utmärkt, för vi måste tänka nytt, och det får gärna bli lite billigare, snabbare och effektivare. Det är det som spårbilarna är. Det är ett mycket intressant alternativ.

Sedan kan vi naturligtvis vara väldigt kritiska till att ni lägger den kollektivtrafikplanering som RTN har haft hand om på SL. Jag tror inte att det är bra. Nu blir RTN ännu mer en planeringsinstans för biltrafik, centrumkärnor och sådant. Jag tror att ni borde fundera på om inte den delen av trafikplaneringen, alltså kollektivtrafiken, borde vara kvar i RTN.

Dessutom gillar vi absolut inte att ni tar bort sittplatser i tunnelbanetraffiken. Det är väl ett befängt experiment. Ni borde vara mer seriösa och säga nej till sådana hugskott från SL:s styrelse. Vi behöver mer trafik och fler sittplatser så att vi kan konkurrera med biltraffiken.

Anförande nr 99

J a n S t r ö m d a h l (v): Fullmäktige! Jag vill börja med att tacka alliansen. Den klassiska borgerliga politiken brukar inte vara så intresserad av kollektiva lösningar på samhällsproblemen. Men det är påtagligt att den borgerliga alliansen här i landstinget i stora drag är lika intresserad av att organisera och åstadkomma en bra kollektivtrafik som vi på den vänstra kanten är. Det tycker jag är någonting väldigt positivt. När det gäller att utbyggnaden av kollektivtrafiken ska få ta ungefär hälften av de gemensamt finansierade resurserna i anspråk är vi faktiskt i stora drag överens.

Jag vill också tacka de andra partierna i oppositionen, Socialdemokraterna och Miljöpartiet, för att vi på den vänstra kanten är överens när det gäller trafikpolitiken och kollektivtrafiken i stora drag.

Vad är det då som egentligen skiljer mellan majoriteten och oppositionen? Jag skulle vilja säga att det är en del när det handlar om fördelningspolitiken, när det gäller synen på människan i trafiken. Vi på den vänstra kanten tycker att man kan ta en större del via en gemensam finansiering. Vi ser en större rättvisa i att kollektivtrafiken, precis som sjukvård, skola med mera, huvudsakligen uppfattas som en gemensam angelägenhet som ska finansieras gemensamt. Vi tror också mer på individen faktiskt, på att man som resenär gör rätt för sig när man åker i trafiken. Vi vill inte som ni i det borgerliga lägret bygga nya fort och svärgenomträngliga dörrar in till trafiken. Vi vill inte att man ska ta bort alla sittplatser på Värmdöbussarna. Förlåt, det var kanske inte det ni hade föreslagit, men det blir väl nästa förslag.

Jag tror också att det går att komma ännu lite längre i denna enighet. Jag ser nu fram emot att ni ansluter er till den vänstra kantens förslag till att också lyfta in tvärsparväg syd. Det kan ni göra genom att rösta för det förslaget i omröstningen snart.

Anförande nr 100

L e n n a r t K a l d e r é n (m): Herr ordförande, fullmäktige! Visst är det skönt när man för en gångs skull kan lämna den ibland ganska fluffiga retorik som vi får höra här i landstingsfullmäktige och riktigt tända till när man hör att här kommer det en leverans. Jag måste säga att efter att ha suttit här i landstingsfullmäktige sedan 2003 var det ett av de mest roliga ögonblicken i den lilla karriären när jag i går kväll fick se på tv att nu gick vi ut och kungjorde att Spårväg Syd skulle bli av. Nu skulle det bli en förstudie. Detta var Stockholms stad, Huddinge och landstinget överens om.

Det har varit många olika företrädare här som har velat framhäva sin del i den här frågan. Jag tänker inte göra det. Jag tänker bara säga att jag och många andra kommunstyrelseordförande, alla från Södertörn, åtta stycken, med varierande personbesättning från vänster till alliansen har haft med Spårväg Syd i olika typer av schatteringar under närmare tio år i vårt Södertörnsamarbete. Den finns med i den speciella delregionala plan för Södertörn som vi har sammanställt. Den har funnits med i remissvar, den har funnits med i alla inspel till Cederschiöldsutredningen och faktiskt långt tidigare än så.

Många har prisat Spårväg Syd som väldigt viktig för Södertörn. Får jag bara lyfta fram två aspekter på det. Först och främst saknar Södertörn, precis som många andra delar av länet, vettiga tvärförbindelser. På det här sättet kan man alltså förbinda två tunnelbanegrenar med pendelns Södertäljegren och faktiskt också med Nynäshamns grenen. Det är viktigt.

Det är också viktigt att säga, för vi talar rätt mycket i regionplanesammanhang om regionala kärnor, att det här när det blir verklighet nog blir den mest synliga och konkreta enskilda åtgärden som verkligen kan styrka resonemanget om regionala kärnor. Det kommer så påtagligt att knyta samman två regionala kärnor, nämligen Kungens kurva, som fortfarande växer så det knakar, och Flemingsberg, som också växer så att det knakar, var och en med sin nischade verksamhet.

Det här kommer också att innebära, som Erika Ullberg var uppe i talarstolen och diskuterade, att Huddinge kommun kommer att få väldigt goda möjligheter att utveckla området kring Glömstavägen, där också Södertörnsleden ska gå. Det här är ett verkligt lyft för Södertörn. Vi kommer också från Södertörnskommunerna att i våra remissvar på RUF:s-en titta lite mer långsiktigt på spårvägsförbindelser som skulle kunna anknyta till Spårväg Syd, nämligen en gren till Haninge och en gren till Tyresö. Men då är vi väldigt långt framme.

Någon undrar varför Spårväg Syd inte ska in i investeringsbudgeten redan nu. Den investeringsbudget där vissa från oppositionen vill lägga in detta handlar alltså om fem år framöver. Den saken är klar, som kommunalman vet man att man inte ska ha för bråttom att prestera investeringsobjekt där man inte har väl underbyggt vad det kommer att kosta. Därför är det en mycket god investering att börja med att göra förstudien och sedan få fart på planläggningen genom att jobba på för att ta fram pengarna, inte minst från staten, men också att ta fram detaljplanerna från de inblandade kommunerna. Det är ett arbete jag ser fram emot att kunna få följa.

Får jag sedan bara, herr ordförande, säga att jag blev glad när Lars Dahlberg uttryckte sig erkännande om Spårväg Syd. Jag blir också uppiggad och uppmuntrad när jag hör Jan Strömdahl inledningsvis tala om att vi är överens om rätt mycket när det gäller investeringar. Men jag blir lite bekymrad och lite ledsen när jag hör hur oppositionen talar om kommunsamråden. De ska inte fungera, enligt oppositionen. De har lagts ned. De sköts inte av den borgerliga majoriteten.

Jag har räknat ut att jag har lett ett kommunsamråd i Nacka. Jag har varit nere och haft ett öppenhjärtigt meningsutbyte, ett kommunsamråd, i Nynäshamn. Vi har varit på den andra sidan, i min egen hemkommun, och jag kommer att leda kommunsamrådet i Södertälje, nästa vecka tror jag att det var. Jag har dessutom varit med i Huddinge. Vad är det i de här samråden som inte fungerar? Vad har ni fått för kritik bakvägen från de här kommunerna som inte vi i majoriteten har fått? Jag känner att jag och de andra inblandade har tagit ansvar på de kommunsamråd vi har varit på. Vad är det som inte fungerar? Eller är det bara så att Lars Dahlberg är ute och håller torgmöte?

Anförande nr 101

Landstingsrådet Dahlberg (s): Om det nu är så att ni menar allvar med det utspel ni gjorde i går om Spårväg Syd, Lennart Kalderén, vore det väldigt enkelt att markera det allvaret genom att ansluta er till vår investeringsplanering och stödja vårt förslag att helt enkelt avsätta ett utrymme 2013. Jag delar uppfattningen att förstudien kanske kommer att visa en hel del nya fakta. Men det är inte värre än att man vid budgetdiskussioner kommande år kan korrigera den siffran. Det här handlar om att visa att man menar allvar, Lennart. Jag skulle gärna vilja få ett besked om majoriteten menar allvar när det gäller Spårväg Syd.

Anförande nr 102

Lennart Kalderén (m): Herr ordförande! Den uteblivna kommentaren om kommunsamråden, Lars Dahlberg, visar kanske på att det inte var så allvarligt menat från er sida.

När det gäller Spårväg Syd var jag inne på att det är väldigt viktigt att man gör en förstudie först. Innan den är gjord vet man egentligen inte vad man talar om. Det är inte roligt att sitta som förtroendevald och ta fram ett nyckeltalsbelopp som sedan kanske får ökas på med 50–100 procent när man kommer lite längre fram i planeringen. De viktigaste dokumenten som ska fram är olika typer av järnvägsplaner och systemhandlingar samt detaljplaner. Jag tror inte att den post i investeringsbudgeten som några vill lägga in i dag kommer att hålla speciellt väl när vi har sett de första järnvägsplanerna.

Dessutom har jag inhämtat att ni från oppositionssidan inte lär ha speciellt stort utrymme i er driftbudget för att över huvud taget kunna göra den här förstudien.

Anförande nr 103

Johan Sjölander (s): Herr ordförande, fullmäktige! Det har vinit en anklagelse genom luften från den borgerliga sidan där man i inlägg på inlägg har anklagat oppositionspartierna för att stå för en lägre SL-taxa, att det ska vara billigare för Stockholms läns medborgare att utnyttja vår gemensamma kollektivtrafik. Jag tänkte uppehålla mig några minuter vid den anklagelseakten mot oss i oppositionen.

Jag måste på ett plan säga att det naturligtvis är sant. Vi är skyldiga. Vi står för att det ska vara billigare för medborgarna i Stockholms läns landsting att nyttja kollektivtrafiken. I den meningen är vi skyldiga. Om man sedan följer upp det som kommer från den borgerliga sidan och hör vad de lägger in i detta – lågt pris lika med låg kvalitet, tror jag att Lennart Rhodin yttrade i ett tidigt inlägg i debatten – är det helt uppenbart att den borgerliga majoriteten inte längre håller fast vid sanningen. Det är ju inte så. Det är inte så att vi i oppositionen föreslår att ett lågt pris för våra medborgare att åka med SL-trafiken ska finansieras genom en sämre ekonomi i SL, genom mindre pengar till investeringar eller mindre pengar till drift och kvalitet. Så är det inte. Det vi säger är att det kanske är rimligare att en större del av kostnaderna bärs gemensamt och att vi på det sättet kan få billigare SL-kort och SL-biljetter till våra resenärer. Det finns i praktiken tre argument för detta som jag tycker att det kan vara värt att understryka en gång till.

Det första är att Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet tror på marknadsekonomi. Vi tror på marknadsekonomi, inte i den meningen att vi omfamnar den, älskar den och fullt ut i alla lägen tycker att marknadsekonomi ska få genomslag, men vi har insikten att om man sänker priset på en vara kommer flera att vara intresserade av den och flera att efterfråga den. Gör man det billigare att ta steget in i SL-trafiken och gör man det enklare att köpa enkelbiljetter kommer flera att åka med SL.

Det andra är att vi inser att SL-kortet och SL-biljetterna för många medborgare i vårt län är en oerhört stor och tung privatekonomisk utgift. Jag tror att alla vi som var ute och pratade om enhetstaxan inför valet 2006 mötte folkpensionärer ute på gator och torg och i föreningar, och vi mötte deltidsarbetande kvinnor med låga inkomster som hyllade denna reform. Det kanske inte så mycket var bara för kronorna och örena utan för att det äntligen kom ett förslag, äntligen kom en politik som på fullt allvar förstod hur väldigt många människor har det i Stockholms län, tog den situationen på allvar, gjorde någonting åt den och gjorde livet lite enklare och lite billigare för folk som bor och verkar i Stockholms län. Det finns en fråga om representation, om förståelse för hur det är att bo och verka i det här länet som ligger som en underton i taxefrågorna i SL-politiken.

Det tredje och viktigaste skälet är två stora mål som vi som landstingspolitiker rimligen måste verka för, två stora mål som vi har att hantera. Det första är att hålla mobiliteten i gång, att vara en storstad som växer, där jobben kommer, där tillväxten sker, där de nya idéerna frodas och de nya mötesplatserna finns. Då måste folk kunna röra på sig. De måste kunna förflytta sig, jobba någon annanstans än där de bor, ta sig till både arbete och underhållning. Det andra är ett miljöhot, ett klimathot som är mer och mer aktuellt och mer och mer brinnande. Ska vi komma över den här målkonflikten, ska vi kunna säga att vi vill ha den här rörligheten, den här förmågan att ta oss fram och tillbaka i den här dynamiska storstadsregionen och göra det i harmoni och samklang med klimatets behov krävs alla åtgärder för att öka SL-resandet, för att öka det kollektiva, miljövänliga resandet. Alla de åtgärderna måste prövas och alla de åtgärderna måste användas.

Då kan man inte säga nej till ett sådant verktyg som det är att aktivt använda SL-taxan som ett sätt att göra SL-resandet mer attraktivt. Man kan inte säga nej till den, avfärda den och ägna sin tid i inlägg efter inlägg åt att misstänkliggöra dem som ser fördelar med lägre SL-priser och säga att de är emot en hög kvalitet i vårt kollektiva resande. Det är inte framtidsinriktat. Det är inte modernt, och det är inte en bra SL-politik.

Politiskt sett är jag glad över att det är där den borgerliga majoriteten vill lägga konfliktlinjen i SL-frågorna. Vill ni göra det, vill ni göra SL-politiken till en debatt mellan er som tycker att man ska ha dyra biljetter, krångliga biljettsystem och ett dyrt kort och oss som står för motsatsen kan jag säga att det är en debatt som jag inte är det minsta rädd för att ta i ett möte med väljarna.

Anförande nr 104

Fredrik Kronberg (m): Till att börja med är talet om taxorna lite intressant därför att ni taxeförändrar för 380 miljoner och finansierar det med 320. Där uppstår ett underskott som ni faktiskt har anledning att förklara.

Men den viktiga frågan, som jag ser det, är hur ni socialdemokrater pratar med resten av Sverige, eller för att göra det lite mer aktuellt, resten av Mälardalen, i en situation där vi ska hitta ett gemensamt system för taxor, som det står i underlaget i dag, i hela Mälardalen. Har ni tänkt att man ska försöka ha enhetstaxa där? Såvitt jag förstår är ni i ert parti helt ensamma i hela Sverige om att inte ha en avståndsberoende taxa. Jag undrar hur era interna debatter ser ut. De måste vara ganska intressanta. Ni får ett direkt problem så fort ni börjar prata med de andra runt Mälaren. Då är det faktiskt en avståndsberoende taxa som är det moderna. Det är de andra sakerna som vi har pratat om i dag, alltså bekvämligheten, att det är pålitligt, att det kommer ofta och så vidare som era partikamrater i resten av landet prioriterar och som vi prioriterar.

Anförande nr 105

Johan Sjölander (s): Nu gör Moderaterna återigen det goda till det bästas fiende. På vilket sätt tjänar Trosaborna och Södertäljeborna på dyra resor in till Stockholms central? På vilket sätt tjänar Uppsalaborna på att de som bor i Norrtälje får dyrare biljetter när de ska hälsa på släktingarna i Hässelby? Det finns naturligtvis inget sådant samband. Det där är en illusion, en dimsloja som moderata politiker försöker sätta ut för att dölja vad den här frågan egentligen handlar om. Är ni beredda att även använda våra gemensamma skattepengar för att se till att flera ska ha råd och vilja åka med den miljövänliga kollektivtrafiken eller är ni det inte? Det är det som den här frågan handlar om. Den handlar inte om någonting annat.

Anförande nr 106

Fredrik Kronberg (m): Mitt intryck är att Socialdemokraterna alltid ska prata om någon slags konsekvens av rättvisa. Det har varit en bärande princip, och den ska gälla in absurdum. I det här fallet tycker jag att frågan är berättigad, därför att vi strävar efter att hitta ett sätt att ha ett fungerande taxsystem på lika villkor i en region som hänger ihop. Er politik kommer inte att fungera i den regionen.

Sedan är jag också övertygad om att skulle man göra en enkät och ställa upp de här olika sakerna, tidtabellshållning, att tåg och bussar kommer ofta, är bekväma och så vidare, skulle man få samma resultat i dag som man fick i den gamla klassiska undersökningen från Rom. Där låg taxan sist.

Anförande nr 107

Anders Johansson (s): Herr ordförande! Jag vill börja med att yrka bifall till Socialdemokraternas reservation i landstingsstyrelsen.

Trafiklandstingsrådet och majoriteten i SL:s styrelse är nöjda med tillvaron. Det är helt uppenbart, och till viss del finns det anledning till det. Det är ofrånkomligt så när man tittar på staplar och annat som gladeligen presenteras.

Jag är också glad åt, precis som övriga i den socialdemokratiska fullmäktigegruppen, att Spårväg Syd nu åtminstone finns i teorin. Hos oss finns den också i praktiken i den meningen att den finns med i vårt budgetförslag.

Jag är dessutom glad över att majoritetens företrädare inledningsvis nämnde trafiken till och från Arlanda flygplats som en prioriterad fråga framöver, med tanke bland annat på det koldioxidtak som finns för verksamheten där. Det som inte nämns i det sammanhanget är kanske att kollektivtrafiken är viktigast för dem som arbetar på flygplatsområdet, inte för dem som reser till och från flygplatsen för att åka vidare med flyg. Det är förmodligen för de 15 000–16 000 människor som arbetar där varje dag som kollektivtrafiken spelar roll och är en avgörande faktor för att kunna arbeta och ta nya jobb.

Ordförande! Det är emellertid så att i det huvudförslag som SL:s tjänstemän så här långt har presenterat när det gäller förbättringarna av Arlandatrafiken har det vid ett flertal tillfällen pekats på att den förbättrade trafiken ska ske på bekostnad av att man drar in 15-minuterstrafiken på pendeltåget från Märsta station. Nu ser jag på talarlistan att styrelseledamoten i SL Peter Kockum står efter mig, så vi kan be om ett klart och tydligt besked från Peter Kockum. Är det så att kvartstrafiken med pendeltåget från Märsta station försvinner i det förslag till förbättringar av Arlandatrafiken i övrigt som ni nu tänker genomföra, ja eller nej?

Ordförande! I landstingsstyrelsens förslag till beslut finns en rad att-satser. I den 23:e och 24:e att-satsen, som finns överst på den tredje sidan, står det att landstingsfullmäktige ska besluta att uppdraga åt färdtjänstnämnden att tillsammans med SL genomföra en överföring av all verksamhet inom färdtjänsten som inte är myndighetsutövning till SL under andra halvåret 2009. Det förslaget kommer säkert upp i den färdtjänstdebatt som alldeles snart ska föras.

I nästa att-sats, den 24:e att-satsen om jag har räknat rätt i hastigheten, står det att landstingsfullmäktige ska besluta att uppdraga åt regionplane- och trafiknämnden att tillsammans med SL överföra den trafikplanerande verksamheten från nämnden till SL under första halvåret 2009. För detta har också flera talare tidigare talat sig varma, inte minst Stella Fare. Det finns väl anledning för oss att återkomma också till det under debatten om regionplane- och trafiknämnden.

Är det bättre att det finns kulturgeografer på SL än de som sköter den regionala planeringen, eller ska ni anställa folk på båda ställena? Vi kan ju inte ha en framåtsyftande regional planering och regional utvecklingspolitik utan att det finns trafikplanerare och kulturgeografer på plats för att just planera den regionala utvecklingen. Vad är en regional utveckling utan trafikkompetens? Den är ju ingenting. Det är den sakpolitiska invändning som jag och min grupp har mot detta, och därför vill jag yrka avslag på både punkten 23 och 24 i att-satserna.

Till presidiet vill jag vända mig i detta avseende. Om vi slår upp kommunallagens femte kapitel, 26 §, står det att läsa så här: "Innan ett ärende avgörs av fullmäktige, skall det ha beretts antingen av en nämnd vars verksamhetsområde ärendet berör eller av en fullmäktigeberedning." Detta förslag har inte beretts i regionplane- och trafiknämnden, där jag och många andra här inne sitter. Detta ärende har heller inte beretts i någon av fullmäktige utsedd beredning.

Därför vill jag gärna höra presidiets synpunkter på detta. Är det här ärendet – som direkt berör regionplane- och trafikkontoret och regionplane- och trafiknämnden – berett i laga ordning enligt kommunallagens femte kapitel, 26 §?

Detsamma gäller naturligtvis också färdtjänstnämnden, där jag vet att detta ärende inte har beretts.

Det är en ganska omfattande verksamhet som de här två nämnderna skulle berövas utan att nämnderna har yttrat sig. Det måste vara ett flagrant avsteg från kommunallagen, så som jag bedömer det.

Med det, herr ordförande, yrkar jag bifall till Socialdemokraternas reservation i landstingsstyrelsen.

Anförande nr 108

Landstingsrådet **W e n n e r h o l m** (m): Herr ordförande! Vi har ju en trafikdebatt, och man kan väl säga att Anders Johansson är ute och cyklar precis som i tidigare ordningsfråga och viftande med kommunallagen.

Det ärende vi hanterar i dag handlar om budget i Stockholms läns landsting. Det ärendet är berett av alla inblandade organ, och därmed uppfylls kommunallagens krav. Hade det däremot varit så att någon utan den budgetberedningen hade lagt ett förslag, så hade ärendet givetvis inte kunnat hanteras. Men nu heter punkten på dagens föredragningslista Budget, och det ärendet är berett – av nämnder, av landstingsrådsberedningen, av landstingsstyrelsen och nu för beslut i fullmäktige.

Fel igen!

Anförande nr 109

A n d e r s J o h a n s s o n (s): Herr ordförande! Han är inte bara optimistisk, utan han är också sedvanligt sarkastisk.

Visst är budgeten i sin helhet beredd i landstingsstyrelsen, och den delade budget som har med regionplane- och trafiknämnden att göra har också passerat en beredning i regionplane- och trafiknämnden.

Men att-satsen att göra en stor organisatorisk förändring är, vill jag påstå, inte beredd i regionplane- och trafiknämnden och i färdtjänstnämnden. Att lägga över hela trafikdelen från en nämnd och alltså kapa regionplane- och trafiknämnden på mitten, utan att den berörda nämnden har yttrat sig, vill jag påstå inte står i samklang med kommunallagens intentioner om att den berörda nämnden ska yttra sig. Det är en stor verksamhetsförändring som där föreslås.

Det är klart att det vore otrevligt att få ett överklagande på det här beslutet, men vi får väl se om det behöver göras.

I övrigt väntar jag på svar kring kvartstrafiken från Märsta station.

Anförande nr 110

P e t e r K o c k u m (m): Man kan replikera även om man ett yttrande därefter, herr ordförande, beträffande Arlanda. Jag blev ju apostroferad så lägligt.

Det är på det sättet att det finns ett alternativ som diskuteras, som innebär att man behåller 15-minuterstrafiken under högtrafik från Märsta och in mot Stockholm, det vill säga på morgonen och på eftermiddagen, och sedan går tillbaka till 30-minuterstrafik. Jag tycker inte att det är ett bra förslag, det är bara att säga som det är. Det kan dock hända att det blir nödvändigt för att kunna klara av en trafikökning mot Arlanda, på grund av bristande spårkapacitet.

Grundorsaken till allt det här är den bristande spårkapaciteten i intervallet mellan Uppsala och Stockholm – två stora städer som håller på att växa ihop över Märsta.

Anförande nr 111

A n d e r s J o h a n s s o n (s): Herr ordförande! Jag vet inte om det var någon som uppfattade vad Peter Kockum sade. Blir det kvartstrafik under hela dygnet eller inte? Hur tänker du rösta i SL:s styrelse? Du kommer ju från den kommun där Märsta station ligger, och jag tror det är många väljare där hemma som gärna skulle vilja veta hur ni tänker göra.

Det vore en fantastisk utveckling om man när vi går mot en situation med 10-minuterstrafik och 15-minuterstrafik på allt fler ställen – ja, det finns ju egentligen 15-minuterstrafik överallt nu – skulle beröva en av länets största pendeltägsstationer kvartstrafik. Det är inte en kvalitetsförbättring, direkt!

För invånarna i Sigtuna kommun är bibehållandet av kvartstrafiken hela dagen långt viktigare än många andra saker kring Arlandatrafiken som har presenterats i det som heter huvudförslaget från SL:s tjänstemän.

Blir det fortsatt kvartstrafik från Märsta station på pendeltägslinjen även i framtiden, Peter Kockum? Ja eller nej?

Anförande nr 112

Peter Kockum (m): Herr ordförande! Anders Johansson har en retorisk förmåga som jag väl känner från Sigtuna kommun: "Blir det si eller blir det så? Ja eller nej?" Det är otrevligt.

Jag kan bara säga att det som tjänstemännen har presenterat som ett huvudförslag är inte det huvudförslag som jag har, och det finns heller inte på den politiska agendan för närvarande i SL:s styrelse. Det kommer sannolikt så småningom.

Huvudproblemet är den bristande spårkapaciteten Uppsala–Stockholm.

Andre vice ordföranden: Peter Kockum, du behöver inte gå så långt. Näste talare heter nämligen Peter Kockum, Moderaterna.

Anförande nr 113

Peter Kockum (m): Herr ordförande! Den här trafikpolitiska debatten inleddes egentligen av Ingela Nylund Watz i morse, när hon sade att Spårväg Syd – som vi ställer upp på och som även ska bli föremål för en ordentlig utredning – skulle förbättra näringslivet, arbetsplatsförsörjningen och kommunikationerna mellan Älvsjö och Flemingsberg. Det är väl bra. Men sedan sade hon något som jag ställer mig frågande till vad hon egentligen menar, nämligen att huvudargumentet var att Spårväg Syd skulle förbättra hälsoläget. Jag är väldigt intresserad av att få veta: Hur skulle det gå till, och vad är det för ett argument?

Taxefrågan, som har varit uppe vid ett antal tillfällen förut, fortsätter herr Sjölander att tala om. Nu är, som jag ser det som styrelseledamot i SL, taxans höjd en fråga om priselasticiteten i efterfrågan, och för närvarande är den naturligtvis kraftigt åsidosatt genom att vi har en 50-procentig subventionering från skattekollektivet. Sjölander och andra debattörer talar om att öka skattekollektivets insatser för taxorna. Vad jag är intresserad av är om det inte är så att ni befinner er på det sluttande planet – ett sluttande plan som slutar i 100 procents skattesubventionering. För närvarande är den alltså 50 procent. Vad vill herr Sjölander ha för lutning på planet egentligen? Nolltaxa ligger ju nära till hands från vänsterkanten.

En annan sak som har varit uppe i debatten ett antal gånger är kommunsamråden. Jag har varit med i fyra kommunsamråd, och jag måste säga att mina erfarenheter har varit odelat positiva. De ledamöter, tjänstemän och politiker från kommunerna som har deltagit har varit starkt positivt överraskade därför att de har fått tala med folk som har raka rör in i styrelsens beslutsmässighet. Det är en fördel. Det är en fördel för dem som deltar, att de inte bara deltar i en diskussionsklubb. Jag tycker ni ska sluta med att kritisera kommunsamråden.

Mest bekymmersamt var nog Yvonne Blombäcks inlägg. Det var desperat! Jag förstår att hon är desperat, för det går ju så bra för SL. Alla nyckeltal pekar åt rätt håll. De saker som genomförs försöker hon ta kredit för, för det skulle redan ha varit beslutat förut.

Ni kanske beslutade en massa saker – men det gjordes ju ingenting! Det blev inget resultat. Nu blir det resultat.

Så säger hon: Nej, jag svartmålar inte. Då har man allt underliga krav på svartmåling, när man själv säger att motståndaren bygger berlinmurar och att människor kan brinna inne. Jag menar, det är att ta i, något alldeles våldsamt!

Kundnöjdheten ökar. Jag förstår att Yvonne är desperat. Hon får mig närmast att tänka på tv-serien *Desperate Housewives*.

Anförande nr 114

Y v o n n e B l o m b ä c k (mp): Peter Kockum! Nu förväntar jag mig en ursäkt från dig. Fy! Det var riktigt illa! Mycket kan jag ta, men där går gränsen.

Du säger att jag är desperat för att det går så bra. Mm. Och du säger att vi inte nådde fram till resultat av investeringarna, men det gör ni, säger du. Mm.

Varför måste ni då revidera investeringsbudgeten för 2008? Ni har inte uppnått vad ni tänkte. Det är någonting som vi diskuterar mycket. Även från er sida ser ni att det inte går så fort som man vill. Därför är inte saker färdiga när man avslutar en mandatperiod och det blir maktskifte. Därför kan ni ta åt er äran för sådant som vi beslutade, därför att det inte hann bli klart innan maktskiftet. Det är en klassisk demokratisk ordning. Det är så det fungerar i politiken, och det är inget ovanligt nu utan så har det säkert fungerat förut också. Jag bara visade på att ni tar åt er äran för sådant som inte ni har gjort.

Många saker har blivit sämre. Arbetsmiljön för våra busschaufförer har blivit kraftigt försämrad under er tid vid makten.

Jag svartmålar inte, jag pekar på verkligheten och påpekar att det finns stora risker för vad som kan inträffa vid en brand i en tunnelbana när ni vill bygga upp gigantiska, höga murar. Jag tycker att det är precis så det är, och det är jag inte ensam om att tycka. Det är klart att man måste ta den risken på allvar – innan man gör det, inte efteråt, för då är det för sent.

Anförande nr 115

N a n n a W i k h o l m (s): Jag tänkte ta utgångspunkt för det här anförandet i den verklighet vi befinner oss i, både i stort och i smått.

För att börja i det stora, står det helt klart att vi befinner oss i en jobbkris, och då är frågan hur SL-budgeten kan spela in här. Vi vet att med lågkonjunktur och arbetslöshet följer ett minskat resande med SL. Ett sätt att möta det är med sänkt SL-taxa, som vi föreslår ska vara 650 kronor. Då kan vi dämpa den minskning som antagligen står för dörren när det gäller resandet. SL är ju väldigt beroende av resandet, eftersom hälften av våra intäkter kommer från biljetter. Majoriteten blir ännu mer sårbar, som vill att ännu mer av intäkterna ska komma från biljettförsäljningen.

De 40 kronorna betyder också mycket för de personer som har minst inkomster och kan därför ge en stimulering av deras ekonomi.

Vad den här frågan handlar om, som den borgerliga majoriteten hela tiden försöker gömma sig för, är skatt eller taxa. Man bluddrar bort det med en massa andra saker, men det är vad det handlar om. Och ni väljer ju alltid sänkt skatt, vilket läge som än råder. Så är det inte med vår politik.

Vår politik i det här fallet handlar om att växla över från skatt till taxa. Vi vet att det gynnar dem som har minst inkomst. Det gynnar de allra flesta tunnelbane- och kollektivtrafikresenärerna.

Som sagt, man har hela tiden försökt blanda bort siffrorna. De borgerligas skuldbeläggning finns här hela tiden. Då får vi väl titta på siffrorna! Siffrorna står i budgeten. Vilka pengar har SL att röra sig med? Gör man det kommer man fram till att i s-förslaget är hela summan som SL har tillgång till 13 miljarder 674 miljoner. Från den moderatledda majoritetens sida är det 13 miljarder 624 miljoner – det är *mindre!*

Min dotter har ni kanske sett här. Hennes storebror är på förskolan Guldgruvan – nej, han är nog hemma hos farmor nu för resten, när klockan har blivit så mycket. Han är tre och ett halvt år och håller just nu på mycket med siffror, som han tycker är kul. Han börjar kunna dem allihop, men har ännu inte riktigt koll på i vilken ordning de kommer. Tyvärr verkar det vara fallet med den borgerliga majoriteten också, man inser inte att en sjuva är större än en tvåa. Men det är den. Hur man än räknar, hur man än vänder och vrider på det, så blir tillskottet som Socialdemokraterna föreslår större. 50 miljoner kronor är rätt så mycket. Att Dennis inte förstår det kan jag ha respekt för – jag tror att han lär sig snart – men ni verkar inte kunna lära er mellan två budgetdebatter.

Det ni vill blanda bort är enhetstaxan, som var så otroligt populär och som vi vill återinföra. Där kommer vi tillbaka till verkligheten för de enskilda människorna.

I Fisksätra bor min svärfar. När han åker hem från stan slår taxegränsen till precis innan han kommer fram. Den har räkat hamna precis före Fisksätra, av någon anledning. När man tittar på kartan över Stockholms län kan man undra varför gränserna går där de går. Det verkar som om vissa områden, som Fisksätra, inte omfattas av vissa zoner, medan man gärna kan sträcka ut andra zoner till Danderyd och andra ställen.

När gränserna drogs hade man vissa kriterier. De skulle följa trafikslagen – tunnelbanan, Saltsjöbanan eller vad det nu var. Man skulle inte dela kommuner. Det fanns även andra kriterier. Fisksätra är ett exempel där inget av allt det här någonsin höll.

För de små människorna, för verkligheten i Fisksätra och andra delar av Stockholms län, är den socialdemokratiska budgeten betydligt bättre och värnar dem betydligt bättre i den kris vi står inför nu. Jag yrkar bifall till det socialdemokratiska förslaget.

Anförande nr 116

Landstingsrådet **W e n n e r h o l m** (m): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Ja, de som har väldigt små marginaler är ett resonemang som vi har varit inne på tidigare. Det är ju inte så att din taxesänkning är gratis. Ni höjer ju skatten.

Om du tar bort 380 miljoner på SL och sedan tillför 320 miljoner, hur mycket blir det kvar när du räknar ihop det?

Berätta för mig: Vilka tåg, vilka bussar, vilka spårvagnar, vilken personal ska du ta bort?

Anförande nr 117

Landstingsrådet **N a n n a W i k h o l m** (s): Jag står fast vid att en sjuva är större än en tvåa. De skattehöjningar på 17 öre – som vissa kallade en "brandskattning"; jag håller väl inte riktigt med om det – täcker, med det landstingsbidrag som vi föreslår, både att kunna införa enhetstaxa och att kunna sänka kortet med 50 kronor.

Så ser beräkningarna ut. Det gör att SL har större intäkter och mer pengar att röra sig med i en s-budget än med den borgerliga alliansens budget.

Anförande nr 118

Landstingsrådet **W e n n e r h o l m** (m): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! De där pengarna använder du nog igen någon annanstans också – och igen, och igen! Men de finns inte i den socialdemokratiska SL-budgeten.

Sätt i gång sedelpressen, eller börja dra i byxorna efter guldpengar, som Pojken med guldbyxorna! Ta fram miljonerna, eller berätta var du ska dra ned på trafiken!

Anförande nr 119

Y v o n n e B l o m b ä c k (mp): Ordförande! Jag är glad över att många har pratat om kommande investeringsprojekt här i dag, för det är många projekt som ligger och väntar på klartecken. Flera har funnits på önskelistan länge, och nya tillkommer ständigt. Många har också talat för och lovordat moderna lösningar. Därför hoppas jag på att vi får bifall till vår budget, där vi bland annat tillför medel för att inleda tre rejäla förstudier 2009.

Förstudierna ska belysa olika teknikval och vilka konsekvenser de får, med tonvikt på ett antal parametrar: miljöpåverkan, investeringskostnad, driftkostnad, genusperspektiv, tillgänglighet, möjlighet att öka kollektivtrafikandelar och utbyggnadsmöjligheter i framtiden. Våra tre studier kommer att omfatta Tvärspar Syd, kollektivtrafik i nordoststråket och kollektivtrafik i oststråket, Nacka-Värmdö.

Hittills har vi aldrig gjort sådana förutsättningslösa förstudier på den här detaljerade nivån. Slutresultatet har i princip alltid varit förutbestämt, och det är inte seriöst arbete. Vi ser att det är dags för en förändring.

Anförande nr 120

G ö r a n W r e n e (s): Ordförande, ledamöter! Christer Wennerholm säger till oss att vi inte vill att Stockholm ska bli en spårvagnsstad, men det är faktiskt vad vi vill. Jag satt själv med i byggnadsnämnden i Stockholms stad för 15 år sedan, när Micke Söderlund bekämpade alla möjligheter att bygga spårväg över huvud taget.

Men till skillnad från alliansen anser vi att det är viktigare att bygga kapacitetsstark trafik i ytterområdena än att lägga de investeringarna i centrala Stockholm. På norra sidan pågår projekteringen av Spårväg Norr, och på södra sidan behöver nu Spårväg Syd projekteras färdigt. De här investeringarna kommer att göra att människorna som bor i norra Botkyrka och sydvästra Stockholm, alltså Skärholmsområdet, får mycket bättre möjligheter att nå en större arbetsmarknad i hela södra Stockholm, och det är ett måste för att vi ska få ordning och reda på de områdena.

Vi funderar lite grann på hur Moderaterna ställer sig till att skynda på den investeringen, med tanke på att både Fare och Kalderén inte vill ta med detta i investeringsplanen. Är Christer Wennerholm beredd att tillsammans med oss peta in den här investeringen i budgeten? Det tycker vi skulle vara värt, för då skulle vi tala om att vi verkligen satsar på ett trafikmässigt ganska underutvecklat område.

Anförande nr 121

L e n n a r t R o h d i n (fp): Herr ordförande! Göran, dina partiföreträdare här har i dag upprepade gånger sagt att vi har en kraftigt försämrad dialog med länets alla kommunföreträdare. Jag leder tre av de samråden: Värmdö, Österåker och Vallentuna. Du ingår i Vallentunasamrådet. Du sade ingenting om samråd.

Har du hört kritik mot att samråden med Vallentuna kommun skulle ha blivit försämrade?

Anförande nr 122

S v e r r e L a u n i (v): Ordförande, ledamöter! Vi har under eftermiddagen fått höra hur bra SL är och hur man har utvecklat SL under de senaste åren. Vi har fått höra om stora satsningar och hur fint det fungerar i innerstan. man ska införa heldygnstrafik på tunnelbanan, och så vidare. Det är säkert bra, för dem som bor i innerstan.

Bolaget heter Stor-Stockholms lokaltrafik. Det är alldeles säkert så att det fungerar utomordentligt, lokalt i innerstan, lokalt i Södertälje, och jag kan till och med säga att det fungerar ganska bra i Nynäshamns tätort. Problemet är – och det är SL:s problem – däremellan.

Nynäsbanan är definitivt inte en del av det glädjeskutt vi har sett från den borgerliga sidan i dag. Ni pratar om 75 procent nöjda resenärer. Nynäsbanans resenärer är i ungefär lika stor utsträckning missnöjda, med tåg som inte kommer, tåg som är försenade, anslutningsbussar som inte fungerar, utlovade fullängdståg som aldrig dyker upp och utbyggda perronger som i och för sig är bra men där man kan fråga sig till vilken nytta, eftersom de tåg som går på banan inte ens fyller upp de gamla perrongerna.

Man säger att man satsar på en kollektivtrafik för hela länet. Men i beskrivningen av hur man har satsat på kollektivtrafiken från den borgerliga majoritetens sida – eller ska vi kalla dem borgarligan? – är det lätt att konstatera att centrala Stockholm och närförorterna har fått sitt på det torra, något sänär hjälpligt hyfsat, medan kranskommunerna ju längre ut man kommer inte får någonting – inte i fråga om effektivisering av trafiken, inte i fråga om ökad tillgänglighet.

Med den logik vi har sett från den borgerliga sidan i dag, när det gäller taxor och eventuell skattefinansiering, där man menar att det gärna får kosta lite mer, bara det blir punktligt, går som det ska och är bekvämt – med den logiken, mina vänner, borde det vara gratis att åka med Nynäsbanan! Den är fullständigt opålitlig. Den är inte speciellt tillgänglig.

När det gäller begreppet enhetstaxa kan jag inte låta bli att fundera kring varför motståndet är så stort från de borgerliga. Man kan konstatera att den majoritet resenärer som de hänvisar till är nöjda med trafiken i dag i praktiken redan har enhetstaxa. De bor i centrala innerstan eller i närförorterna och betalar förhållandevis lite för hur mycket resor som helst, medan de som bor längst ut i länet och har sämst möjligheter att ta sig någon annanstans och som är beroende av jobb inne i stan och i närförorterna, får betala bra mycket mer. Frågan är om det är värt priset.

Nu ska man väl inte från en talarstol i en sådan här församling uppmana till civil olydnad, men det skulle vara intressant att se, om alla de som arbetspendlar från Norrtälje, från Nynäshamn, från Södertälje och från kranskommunerna åt nordväst en dag bestämde sig för att nu räcker det, vi vill inte betala mer och stannade hemma från jobbet, vilken effekt det skulle få inne i Stockholms stad och inte minst på en hel del av landstingets verksamheter. Jag vet att åtminstone en hel av dem som bor i Nynäshamn, Haninge och Södertälje jobbar inom den landstingsdrivna vården inne i Stockholm.

Jag förstår mig inte på denna klang- och jubelföreställning över SL:s lyckade satsningar överallt. Det kan bero på att jag bor i Nynäshamn, och jag vet vad Nynäsbanan innebär. Innan den är på fötter och fungerar tillfredsställande, så att folk kan åka med den och vågar lita på att den faktiskt går, finns det faktiskt ingen anledning för vare sig Christer G. Wennerholm att slå sig för bröstet och säga att man har lyckats.

Anförande nr 123

G e o r g G u s t a f s s o n (s): Ordförande, ledamöter! Det moderata trafiklandstingsrådet berättade i en replik att han var mest nöjd med att resandet med kollektivtrafik in till city har ökat, jämfört med bilresandet. Han använde också ett stapeldiagram för att redovisa detta.

Det är väl rätt sannolikt att trängselskatten till stor del har bidragit till att trafiklandstingsrådet kan säga att bilresandet till innerstaden har minskat jämfört med kollektivtrafiken. Det är antagligen ännu mer sannolikt att bilresandet till innerstaden skulle öka om trängselskatten togs bort. Jag antar att trafiklandstingsrådet ivrigt skulle motarbeta varje förslag att ta bort trängselskatten som skulle kunna komma i framtiden?

Men vad trafiklandstingsrådet inte kunde redovisa var vad högeralliansen har gjort eller kommer att göra för att öka kollektivtrafikens attraktionskraft. Vad är det, rent konkret, som högeralliansen har gjort eller kommer att göra för att höja kollektivtrafikens attraktionskraft, in till city eller runt omkring i Stockholms län?

Finns det ett svar, eller är det så att man förlitar sig på fortsatt trängselskatt?

Anförande nr 124

A n n a S t a r b r i n k (fp): Ordförande, landstingsfullmäktige! Nu är det dags för färdtjänst.

Goda möjligheter att resa i länet, även för dem som inte alltid kan resa med SL, är själva idén med färdtjänsten. Den gör vårt samhälle mer tillgängligt, och delaktigheten ökar.

Närtrafiken är ett viktigt led i det arbetet. För en liten tid sedan var jag med och invigde vår allra senaste närtrafiklinje, i Spånga-Tensta. De boende på ett äldreboende där har länge jobbat på och argumenterat för detta, och de har haft alldeles rätt – behovet av att få resa flexibelt är stort. Det ger ökad livskvalitet, helt enkelt. Vi fortsätter förstås arbetet med att utveckla närtrafiken med flera nya linjer under 2009.

Det senaste året har varit mycket intensivt, med många förändringar och reformer i färdtjänsten. Resetilldelningen har ökat, och vi närmar oss nu den nivå som gällde innan den förra mandatperiodens stora neddragningar. Det har också blivit mycket mindre krångel, nu får man sina resor automatiskt.

Under det år som gått sedan vi senast stod här och debatterade budgeten har också färdtjänstförvaltningen flyttat till Kungsholmen och blivit "sambo" med SL. Man har inte bara flyttat ihop utan också satt i gång ett intensivt arbete för att fördjupa samarbetet mellan färdtjänstförvaltningen och SL. Nu är tanken att man ska ta steget fullt ut och gå ihop i en organisation för den del som inte handlar om myndighetsutövning. Syftet är förstås att vi ska få en ännu bättre fungerande färdtjänst och att SL:s arbete för att förbättra tillgängligheten ska utvecklas.

Jag har fått en hel del positiva kommentarer från handikapprörelsen om detta. Det är något som man under lång tid har sett fram emot och argumenterat för, och jag tycker att de har haft rätt. Tyvärr är det väl nu bara oppositionen som inte tycker att det här är någon lysande idé.

Handikapprörelsen önskar nu att vi ska inrätta en referensgrupp där vi kan arbeta tillsammans för att göra övergången smidig. Det tycker vi från alliansens sida är ett väldigt bra förslag, så det ska vi se till att det blir.

Mycket bra har hänt. Utvecklingen har på många områden varit positiv. Bland annat har punktligheten, som vi ofta får kritik för i färdtjänsten, blivit bättre. Det är nu mycket färre taxibilar som kommer för sent. Kundtjänstens öppethållande fördubblas för att möta kundernas behov av att enklare komma fram. Vi har 88 procent nöjda kunder i färdtjänsten – vi har ju fått höra andra nöjd-kund-index i dag, men det här känns bra.

Men, kära vänner, det finns förstås en hel del att göra ändå. Vi får kritik för till exempel beställningsmottagningar. Det kan vara problem med att komma fram och göra sin beställning på ett bra sätt. Det följer vi förstås upp noga i färdtjänstnämnden och åtgärdar på lite olika sätt.

"Tiden med rullstolstaxi, det var den bästa i mitt liv!" Så sade en person som var med i arbetet med att utreda det nyinförande av rullstolstaxi som vi har gjort. "Det var flexibelt, jag kunde fatta beslut själv utan alltför mycket planering." Nu har vi kunnat ställa det här till rätta igen och återinfört rullstolstaxi sedan den 1 oktober i år, och det är en viktig reform för en liten men mycket utsatt grupp, nämligen rullstolsburna, som egentligen inte har något annat sätt att resa på än med specialfordon, som de nu får större tillgång till.

Nu ska jag citera Socialdemokraternas budget: "De resurser som den borgerliga majoriteten anslår till rullstolstaxi för dem som har råd att betala själva, vill vi socialdemokrater istället satsa på fler resor till oförändrad egenavgift för dem med störst behov." Så cyniskt uttrycker ni er när ni kräver att vi ska avskaffa rullstolstaxi.

Vilka är då de personer med de allra största behoven som ni vill satsa på? Svaret är att det är vilken stockholmare som helst som har besökt sjukvården och vill skicka in sina bussbiljetter för att få tillbaka lite busspengar. Tydligt är det de som har störst behov – det är dem ni satsar på.

Sedan är det tydligen så i Socialdemokraternas fantasivärld, att rullstolsburna är en höglönlönad grupp, som har råd att betala själva. Jag häpnar! Så lite insikt i våra kunders situation! De rullstolsburna tillhör, kan jag lova er, inte de mest höglönlöna i vårt län.

Den här reformen har riktat sig till en grupp människor som kanske har det allra största behovet. Som jag sade, de har inga andra sätt att resa på. Och nu ska ni avskaffa det! Jag vill att ni berättar för mig och för Stockholms alla rullstolsburna varför ni vill ta bort den här reformen.

Avslutningsvis vill jag yrka bifall till alliansens budgetförslag.

Anförande nr 125

Björn Sundman (s): Ordförande, fullmäktige! Varför, Anna? Utan information, utan samråd, utan någon som helst signal anfaller ni likt piraterna i sjön utanför den afrikanska kusten. Ni bara kör på och ska nu inrätta en samordning mellan SL och färdtjänsten.

Det har under dagen på olika håll och kanter sagts att man ska på olika sätt försöka göra en ny förvaltningsorganisation. Med den erfarenhet jag har från det politiska livet tycker jag för min del att man tillsammans försöker göra saker och ting, för att få dem gjorda på ett bra sätt, i stället för att ställa sig i var sitt hörn och käbbla med varandra.

Därför tycker jag att det är viktigt att man analyserar det som ni ser som ett problem med färdtjänsten. Det ni säger är ju att färdtjänsten för er del inte fungerar på ett sådant sätt som ni vill.

Lasse Dahlberg och andra har visat på en hel del oklarheter som förslaget dras med, och kanske till och med olagligheter.

Jag kan, med fyra års kännedom om både SL och SL:s regionstyrelser, som numera är nedlagda, och två år från färdtjänstkulturen, i alla fall ana att den kultur som finns i SL och den som finns inom färdtjänsten blir jättesvåra att förena. Stuprörs-SL kontra den platta organisationen i färdtjänsten, det är inte lätt att hantera! Jangälv fick gå för att han försökte vara lite för platt, när stuprören vann.

I min värld på det kommunala planet strävar vi efter att ha respekt för varandra för att göra saker och ting. När det gällde rullstolstaxi menade vi på att om man öppet obstruerar mot en upphandling genom att bryta mot regelverk på EU-nivå, då bör man skärpa sig och försöka lyda lagar. Det var just vad man gjorde i samband med upphandlingen.

Det kan vara bra att veta vad man gjorde i samband med regionstyrelserna. På de 40 regionstyrelser som jag var med om under förra mandatperioden var färdtjänsten med vid varje tillfälle. Det var ett mycket bra inslag, då vi på SL-sidan fick kännedom om hur det skulle kunna fungera. Nu säger Rohdin att han har varit med på tre samråd på tre år – det är kanske inte så mycket att hänga i julgran! I min kommun har vi haft fler och tätare träffar med Vägverket än med SL under de här två åren, och det vill inte säga lite!

Närtrafik är ingen borgerlig idé utan något som har tagits fram tillsammans. Under förra mandatperioden fick vi möjlighet att utöka den i flera kommuner. Jag tycker närtrafiken är jättebra, men den torgförs kanske inte på ett riktigt sätt. Man annonserar inte i lokaltidningar och liknande om hur bussarna går och sådana saker. Jag tror att närtrafiken kommer att bli ett utmärkt komplement till övrig kollektivtrafik.

Vi pratar ibland om att lägga ut beställningstjänst på andra länder. Det har blivit så, och många gånger händer det då att resenärerna inte alls hittas på grund av att man inte har haft rätt och tillräckligt svensktalande personal. På Ingmarsö i mellanskärgården sitter det en taxiväxel, som kunde vara en förebild för färdtjänsten. Där skulle man, precis som på flera andra ställen i Stockholms skärgård, kunna ha personal som fick arbete för att kunna sköta just beställningstrafiken.

Jag hade förmånen att vara uppe på förvaltningen i förra veckan och träffade då flera som jobbar med färdtjänsttaxi. Det visade sig att de har ett oerhört professionellt sätt att hantera folk för att så olika sätt se till att de får komma till bilar. Men det som jag hörde mest om – och det var tråkigt – var att taxibilar uteblev. Då blev det bötesföreläggande till taxibolagen. Eftersom jag hade medhörning kunde jag höra att de hoppades slippa böter. Men det betyder ju väldigt mycket för dem som står ute i regn och rusk, om bilen inte kommer till rätta stället.

Det vi diskuterar i den delen är att inrätta en kundombudsman, som vi har pratat om. Om man slår upp det i de olika sökmaskinerna får man 13 800 träffar – men ingen på färdtjänsten! Färdtjänsten behöver en kundombudsman som hjälper kunderna med olika saker och ting. Då kanske till och med de synskadade skulle kunna få fakturor på ett för dem läsbart sätt. I dag skickar man papperfakturor till blinda människor!

Jag yrkar bifall till vårt förslag.

Anförande nr 126

A n n a S t a r b r i n k (fp): Det är fascinerande att höra hur Björn nogsamt undviker att svara på min fråga varför rullstolsburna i Stockholm inte ska få ha rullstolstaxi om ni får bestämma. Du trasslar in dig i en massa resonemang och vill gärna diskutera administrativa gränsdragningar och byråkratiska spörsmål, hellre än att förklara vad som ska hända med resenärerna när du avskaffar rullstolstaxi. Jag tycker du är skyldig dem ett svar.

Sedan anklagar du mig dessutom för att bryta mot lagar och säger att vi inte gjorde korrekta upphandlingar. För dem som inte hängde med på vad det handlade om, syftar Björn på avtalstiden för just rullstolstaxi. Vi har använt samma avtalstid som ni har gjort i många andra upphandlingar när ni har haft ansvaret för specialfordon. Det krävs naturligtvis lite längre avtalsperioder, när vi förväntar oss att våra leverantörer ska göra stora investeringar. Det är sannerligen inget nytt under solen på den punkten!

Anförande nr 127

C a r l G r u f m a n (m): Ordförande, ledamöter och åhörare! Redan i dag satsar alliansen stora resurser på ökad tillgänglighet. SL har satsat över 600 miljoner kronor på att förbättra tillgängligheten i Stockholms län.

Under året har färdtjänsten ökat resetilldelningen från 140 till 180 resor per år. Vi har infört en automatisk kvartalstilldelning, för minskad byråkrati och ökad respekt för de enskildas integritet. Vi har infört ett modernt beställningssystem över Internet, som gör att man på ett smidigt sätt kan beställa resor där och inte behöver gå via beställningscentraler. Resenärerna får större frihet och ökad kontroll över sitt resande. Färdtjänsten har också byggt ut närtrafiken, och i dag finns det 34 närtrafiklinjer. Det planeras för fyra nya under 2009. Vi har infört rullstolstaxi för dem som inte klarar att åka kollektivt, och vi har också ökat öppetiderna i kundtjänsten.

Nu vill vi bli ännu bättre på att lyfta fram resenärsperspektivet i kollektivtrafiken. I samband med 2009 års budget samorganiserar vi färdtjänstens verksamhet med SL. Det gäller all verksamhet utom den särskilda myndighetsutövning som ligger på nämnden. Det här tror vi är nödvändigt för att möta de utmaningar som vi ser i morgon och för att på ett tydligare sätt än i dag lyfta fram resenärsperspektivet.

Vi är beredda att fatta även tuffa beslut för att göra det bättre för resenärerna. Det är de som står i centrum för oss. För er andra verkar det vara ärendens beredning som är i fokus – för oss är det resenärerna. För er andra verkar det vara samrådsgrupper – för oss är det resenärerna. För er andra verkar det vara regionstyrelser – för oss är det resenärerna.

På det sättet förstärks tillgänglighetsarbetet ytterligare, och rätt resurser och kompetens kan användas till rätt saker. Vi tror att man får ett större hela-resan-perspektiv. Kompetens och uppgifter kan samlas i koncernen för att undvika dubbelarbete och skapa mervärden och mer dynamik. Vi måste också se till så att rätt tillgänglighetsåtgärder sätts in på rätt plats, och vi behöver större muskler och mer hjärna på båda ställena.

Färdtjänsten betyder oerhört mycket för dem som inte kan utnyttja SL:s kollektivtrafik fullt ut. Det erkännandet gäller både politiken och förvaltningen. Men resenärerna ställer också – med rätta – höga krav på fortsatta reformer. Vi ser därför över formerna för att kunna möta nya utmaningar.

Mot detta står en socialdemokrati som kritiserar det mesta som vi gör. Vi såg i dag att Lars Dahlberg uttalar sig vitt och brett om färdtjänsten och kritiserar oss. Jag är säker på att det finns saker man kan förbättra, men de toner som Lars Dahlberg tar till hör inte riktigt hemma här. Han kritiserar beställningscentralerna och att de är utlokaliserade till Baltikum och Moldavien. Vad Lars Dahlberg har glömt är att det var Socialdemokraterna själva som fattade det beslutet. Han tar till brösttoner och ställer ultimatum till alliansen och säger att vi har tre månader på oss att åtgärda bristerna. Men varför ska vi bara få tre månader att åtgärda bristerna, när Lars Dahlberg har haft tre år på sig att fundera över sitt eget misslyckande? Det är inte direkt rättvist – Socialdemokraterna säger sig ju stå för rättvisa – att vi får tre månader och Socialdemokraterna ska ha tre år på sig.

För övrigt är det ett rätt märkligt tonläge, eftersom vi i färdtjänstnämnden har ett bra samarbete över blockgränserna. Vi brukar ha en god samtalston och försöka vara konstruktiva och komma framåt.

Vänner! Vi behöver en bättre färdtjänst, inte en sämre. Bifall alliansens förslag!

Anförande nr 128

Å k e A s k e n s t e n (mp): Ordförande, ledamöter! Ja, färdtjänsten förefaller fungera ganska bra, dock inte på alla punkter.

Ett problem är de där växlarna som finns utomlands. Många har klagat över att de har svårt att höra vad som sägs, och det blir kommunikationsproblem eftersom de som svarar inte har lokalkännedom och inte heller alltid har de allra bästa kunskaper i svenska språket. Det är svårt framför allt för dem som hör dåligt eller som av andra anledningar har problem med nedsatt funktionsförmåga, så vi tycker att detta är någonting som man ska beakta i de fortsatta upphandlingarna. Då bör man också beakta hur man ska få entreprenörerna att i snabbare takt övergå till någorlunda miljöanpassade drivmedel.

Vi tycker också att man ska utreda en enhetstaxa som gör att man åker för samma kostnad i hela länet.

Vi vill också ta bort överprövningen av läkarintygen. Det är faktiskt något som bara retar folk.

Vi vill ha en kvalitetsgaranti som reglerar de ekonomiska ersättningarna. Nu är det ett väldigt krångligt regelsystem, som knappt ens byråkraterna förstår sig på.

Sedan har vi problemet med att färdtjänsten överförs till SL. Vi är skeptiska till detta. Vi tror inte att det kommer att fungera. Det handlar ju många gånger om väldigt känsliga fall, utsatta och sjuka människor som behöver den här transportservicen, och då bör det vara öppet. Då bör det inte vara så slutet som det tyvärr blir i ett bolag som SL. SL säger sig ju prioritera bolagets intressen. Vi menar att man bör prioritera resenärernas intressen. Då är det en inte så liten skillnad mellan bolag och nämnd!

SL har inte varit särskilt engagerat i handikappfrågorna, som ni vet. Om drygt ett år ska handikappanpassningen av bland annat kollektivtrafiken vara klar, men det har gått alldeles för långsamt. När man köpte de nya Vagn 2000 för drygt tio år sedan flyttade man raskt tillbaka handikappanpassningen 50 år i tiden för dem som skulle försöka ta sig ombord för egen maskin med en rullstol. Det gick inte, och det går i stor utsträckning fortfarande inte.

Som jag har påtalat tidigare ska man ta bort sittplatser i tunnelbanan. Det påminner om när SL drog in busshållplatser i samma veva som de skulle bli mer handikappanpassade. Så det finns mycket övrigt att önska.

Att nu göra spärrarna ännu större och värre är väldigt konstigt. Spärrar är naturligtvis inte bra för någon, inte för dem som har nedsatt rörelseförmåga men inte för andra resenärer heller. Det är onödiga saker som SL håller på med.

Vi tycker att färdtjänstnämnden ska vara kvar på samma sätt som den är.

Bifall till Miljöpartiets budgetförslag!

Anförande nr 129

G u n i l l a R o x b y C r o m v a l l (v): Färdtjänsten måste fortsätta att utvecklas. Färdtjänsten har varit ett föredöme att arbeta ur ett jämställdhetsperspektiv. De som är beroende av färdtjänst ska ha samma möjligheter, alltså full jämlikhet med alla andra kollektivresenärer, att kunna fritt resa i vårt län. Därför måste målsättningen vara en fri tilldelning av färdtjänstresor.

Vi vill också att möjligheten att införa en ankomstgaranti ska utredas, för så är det för de flesta av oss andra som åker kollektivt. Färdtjänstresenärer har också tider att passa. I dag vet de inte när de kommer fram, för de kanske får samåka och kan hamna på turer som tar mycket längre tid än vad de innan har haft någon möjlighet att beräkna. Vi har i massmedierna kunnat se skräckexempel på missade begravningar och viktiga behandlingstider som har gått om intet eftersom det dessvärre inte i dag går att lita på ankomsttiden.

Antalet färdtjänstresor har minskat. Det *kan* ju vara ett tecken på att fler nu klarar av att åka med den ordinarie kollektivtrafiken, men det vore konstigt om det redan nu visar sig så eftersom vi alltså har mycket stora anpassningar kvar att göra. I dag kan du inte lita på att rulltrappan eller hissen går, eller om busschauffören tänker niga med bussen eller ta ut rampen för en på- eller avstigning.

Nej, jag tror snarare att den minskade andelen färdtjänst beror på att allt fler nekas rätten till färdtjänstlegitimation. Dessvärre saknar vi uppgifter om hur de män och kvinnor som nekas rätten till färdtjänst reser i dag. Är det så att de stannar hemma?

Att andelen färdtjänstresor har minskat kan också bero på det stora problemet att beställa färdtjänstresan. Carl Grufman, det är faktiskt ni som har makten nu. Det är ni som kan göra någonting åt växeln i Moldavien. Du kan ju ha otur att hamna där och få prata med en handläggare som varken förstår vad du säger eller du vad handläggaren säger. Då är det en del som ger upp och inte törs ringa igen. Många människor, till exempel de som har en

hörselnedsättning eller en utvecklingsstörning, har svårt att förstå och göra sig förstådda, och det ställer stora krav på dem som jobbar i färdtjänsten.

Ingen ska behöva uppleva det som jobbigt att ringa och beställa färdtjänst. Ingen ska heller behöva stå i kö 40 minuter eller vara tvungen att ringa om och om igen för att komma fram till kundtjänsten – en kundtjänst som när jag ringde för någon månad sedan inte hade öppet under den helg som klagomålet gällde och som till och med hade lunchstängt! Då kan man ju inte framföra något klagomål.

Nej, färdtjänstens service till resenärerna måste förbättras. En sådan förbättring gör man inte genom att omorganisera och flytta över det här till SL.

Jag har hittat ett citat från satirikern Petronius för 2 000 år sedan: Vi tenderar att möta varje ny situation med att omorganisera – en underbar metod för att skapa en illusion av framsteg, men det framkallar förvirring, ineffektivitet och dålig moral. Vi kanske ska lära oss av honom!

Bifall v-budget!

Anförande nr 130

Carl Grufman (m): Värderade ordförande, ledamöter och åhörare! Jag blev angripen med anledning av kritiken mot beställningscentralerna. Jag tror säkert att det finns saker man kan kritisera, och jag är helt övertygad om att det finns saker som man kan förbättra inom färdtjänsten. Men innan man gör det kanske man bör ha lite rent mjöl i påsen, och det var på sätt och vis det som var mitt ingångsvärde i den här debatten.

När jag läser i Dagens Nyheter hur Lars Dahlberg tar till brösttoner mot de beslut som han själv har fattat, måste ändå ansvaret fördelas där det hör hemma – och det ansvaret hör inte hemma här utan det hör hemma där! Detta måste vara tydligt.

Samtidigt är det självklart så att vi arbetar hårt för att förbättra detta. Vi kontrollerar hur det är med svenskutbildningen och hur det ser ut på de olika beställningscentralerna, för den kvaliteten kan ju självklart variera. Där arbetar vi med en mängd åtgärder. Så är det.

Men går man som politisk företrädare ut och tar till storsläggan för att försöka sätta dit oss, kanske man borde börja med att fundera kring vilka beslut man själv har fattat. Varför har ni suttit och funderat i tre år? När det dyker upp skrivelser är ni minsann framme, och då ska vi bara få tre månader på oss att åtgärda alla de problem som ni bara har suttit och funderat på i tre år. Det är inte riktigt rättvist – någonting som ni brukar prata ganska mycket om!

Anförande nr 131

Gunilla Roxby Cromvall (v): Du har makten i dag. Jag fick hjälpa min pappa som ringde fyra fem gånger för att göra en beställning. Sedan tog det mig två vardagar att framföra klagomål.

Detta är ditt ansvar nu – oavsett vad som har skett tidigare så det ditt ansvar. Det är jättemånga som vittnar om att det inte fungerar att beställa resa. Du får ta itu med det nu.

Anförande nr 132

Carl Grufman (m): Vi tar itu med det. Vi genomför omfattande förändringar – men då är ni emot det också. Det hänger inte ihop.

Anförande nr 133

Leif Kroon (kd): Ordförande, ledamöter! Vi brukar säga att vi har en särskild kollektivtrafik, färdtjänsten, som finns för alla medborgare som har väsentliga svårigheter att åka med den allmänna kollektivtrafiken. Vi kan komma ihåg den formuleringen ett tag till.

Färdtjänsten är för många det som knyter ihop vardagen och fritiden, och för mig som kristdemokrat och ledamot i nämnden är det väldigt viktigt att få vara med i arbetet med att göra färdtjänsten ännu mer tillgänglig, ännu mer serviceinriktad och kvalitetsfokuserad. Jag kan försäkra att vi har hållit på med detta i nämnden väldigt mycket.

På två år har vi genomfört många och stora förändringar. Jag är glad att kunderna märker det. Var har 88 procent i kundnöjdhetsindex, det är jättefint. Bra kan alltid bli bättre. När man har nått 88 procent har man visat att man har kapacitet att utveckla sina processer, så det kommer att bli bättre och bättre. Om man har lägre siffra så är det knepigare. Förvaltningen är väldigt medveten om detta, och bra kan alltid bli bättre. Vi blundar inte för problem, naturligtvis gör vi inte det, och förseningar drabbar ibland resenärerna, och vi måste rätta till sådant som kan rättas till.

Vi sätter resenären och kunden i fokus. Det görs ungefär 10 000 resor om dagen och bortåt 4 miljoner resor på ett år, och då finns det naturligtvis ett antal tillfällen då man kan rikta kritik mot verksamheten. Det är en stor volym, och det syns och hörs väldigt tydligt. De har bra företrädare de som ger sig till känna – med all rätt, ska jag säga. Vi ska lyssna och vara enormt lyhörda, ligga med örat mot marken.

Vi har ansvaret från dörr till dörr, självfallet, vare sig människor reser med färdtjänst eller med SL, och jobbar hårt för att förbättra detta. Handläggningstiden på tio dagar skulle tidigare uppnås för 80 procent av ärendena, i dag klarar vi av 96 procent inom tio dagar. Det är en dramatisk höjning, och för att inte ytterligare krängla till det för den som är äldre och inte ska behöva komma i kläm vill vi ytterligare förkorta handläggningstiden. Den diskussionen förs i dialogen med kommunerna inför det nya avtalet. Alkolås i alla bilar gör dessutom resorna tryggare.

Förra mandatperioden sänkte Socialdemokraterna antalet resor till färdtjänstresenärerna. Vi har nu höjt antalet och har gett en automatisk tilldelning och vi går vidare på denna väg. Det innebär inte att det är ett fritt resande, men vi förbättrar det kraftigt. Rullstolstaxin är vi glada att vi har kommit tillbaka med. Tråkigt nog är Socialdemokraterna fortfarande motståndare till rullstolstaxi. Jag förstår inte Björns kommentar om EU-lagar eftersom vi mycket väl redde ut det i nämnden och har följt precis motsvarande praxis som har gällt tidigare.

Så till frågan om sammanslagningen av SL och färdtjänsten. Det är klart att om man tänker på det så måste man ställa sig frågan vilka funktioner det är fråga om. Vi pratar om att vi dels har myndighetsutövning – vi lämnar tillstånd, vi tilldelar resor, vi följer upp kvaliteten –, dels har en transportapparat. Idén med detta är att dessa funktioner ska kunna samverka ordentligt med varandra. Det är ingen tvekan om att tillgänglighetsarbetet är något som drivs från färdtjänsten mycket effektivare i dag, och redan i diskussionen med kommunerna i dag har jag förstått att så är fallet. Den spetskompetensen skickar färdtjänsten med in i det nya samarbetet. Offensivt tillgänglighetsarbete är begrepp där ute.

Närtrafikens utveckling är väldigt viktig. Färdtjänsten diskuterar områden för närtrafiklinjer som består av 3 000 pensionärer inom en viss definierad yta. Läger man till den kunskap om SL har om sina trafikanter, de traditionella, inom samma område så får vi naturligtvis möjligheter att dra nytta av varandra som gör att vi kan få mycket mer närtrafik till stånd, och det är en väg att komma vidare på, för den har visat sig framgångsrik hittills.

Antalet tillstånd har sjunkit mer än vad antalet resor har sjunkit. De som har tillstånd reser mer, det är faktum. Det har ingenting att göra med att det är svårare att få tillstånd utan det är helt enkelt så att närtrafiken har tagit över en hel del av behovet. Kanske har den demografiska utvecklingen också spelat roll i sammanhanget.

Det här betyder att förändringen leder till mer kollektivtrafik, mer närtrafik och förbättrad kundtjänst. Den kommer naturligtvis att få mer muskler, som man säger, om den görs tillsammans med SL och ha öppethållande av en helt annan karaktär. Vi räknar med att resegarantin kommer att kunna harmoniseras med SL:s också. Om till exempel färdtjänsten inte kommer i tid så får du ersättning för vad det kostar dig att lösa problemet, för det kan ju innebära att din teaterbiljett går åt fanders. I sådana fall får du ersättning för den. Det kan också vara andra typer av saker som du råkar ut för till följd av förseningen.

Vi ger 22 miljoner ytterligare i landstingsbidrag och tror att det tillsammans med sammanläggningen med SL gör att vi kan åstadkomma ytterligare förbättringar för våra kunder.

Beträffande Moldavien och beställningscentraler vill jag säga följande. Jag har varit ute och rest och har även varit i Moldavien och studerat hur den här verksamheten fungerar där nere. Gör gärna det själva om ni har möjlighet, om ni vet var Moldavien ligger. Det tar en stund att komma underfund med det om man inte är van att resa i de delarna av Europa.

Att komma in på den centralen är som att komma in på vilket kontor som helst med kartor över Stockholm, och du känner dig väldigt hemma. De är otroligt engagerade i att det ska fungera gentemot uppdragsgivarna här hemma. Det är ingenting som bekräftar att detta är en perfekt lösning. Verksamheten ger ett bra intryck och de är väldigt drillade. Det finns ingen statistik som säger att en beställningscentral utomlands ger fler felaktiga hanteringar än vad motsvarande verksamhet skulle ge i Sverige, det ska vi ha klart för oss. Vi vet lite mer om det här.

I inledningen slog jag fast att vi talar om särskild och allmän kollektivtrafik. På något sätt borde vi komma ifrån den uppdelningen och säga att vi ska ha en kollektivtrafik för alla. Det är lite diskriminerande att tala om särskild kollektivtrafik eftersom strävan är att vi ska kunna utnyttja resurserna så bra som möjligt från alla håll och att funktionshinder ska inte inverka på människors fria rörlighet och möjlighet att aktivt delta i samhällslivet. Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 134

Åke Askén (mp): Ordförande, ledamöter! Jag vill bemöta ett par saker. För det första är det spetskompetensen, påståendet att den skulle följa med till SL. Jag är bara rädd för att den där spetskompetensen blir avtrubbad där inne i SL:s stora organisation. Jag tror att det framöver kommer att ges mindre uppmärksamhet åt färdtjänstfrågorna i styrelsen också. Det är ungefär som i regionstyrelserna. Det är liksom ett bihang till allt det andra, det som det är så bråttom att klara av.

När det gäller växelns placering tror jag säkert att det är bra i Moldavien, men det är inte det som kritiken handlar om för alla resenärer som klagat hos färdtjänstnämnden. Det handlar om problemen i Stockholm och Stockholms län. Det är det som man faktiskt har problem med i kommunikationerna med de personer som sitter i Moldavien och naturligtvis inte känner till Stockholm på samma sätt som personal i växeln i Stockholm gör. Det var annorlunda när det var stockholmare som svarade i telefonen. Naturligtvis är det också en fråga om språk.

Anförande nr 135

Leif Kroon (kd): Man kan tycka och tro och gissa och så vidare, men det finns fakta bakom. Jag säger inte att de intryck som jag fick under några dagars vistelse är något fullständigt underlag och täcker allt som sker utanför rikets gränser, absolut inte, men besöket gav ett bra intryck av att man har höga ambitioner på den här punkten. Ingenting visar att de gör större misstag där än vad vi gör här hemma. Det kan vi väl slå fast.

Så till talet om risken att spetskompetensen försvinner. Att ta fasta på den typen av saker är en del i utvecklingen av det här samarbetet. När de här frågorna kommer upp till diskussion gäller det att ställa sig frågan: Vems intressen ska vi försvara? Vems intressen är ömtåligast?

Det är naturligtvis de funktionshindrades intressen av att bli korrekt behandlade som är svaret på de frågorna. Detta måste man väva in i sammanhanget. Vid all organisatorisk eller strukturell förändring – för det är inte en organisation som ska ändras utan strukturer – som görs överallt ute i Organisationsverige tänker man på sådana här frågor. Jag tror att vi kan se tiden an och se vad det blir av den.

Anförande nr 136

Anna Starbrink (fp): Först några ord om beställningscentralerna. Det känns bra att det är lite sans och balans i det här tonläget. Det har inte alltid varit så.

I nämnden är vi överens om de krav som vi ska ställa på våra leverantörer. Jag tror att vi är helt överens om de brister som vi kan se nu, och de åtgärder som vi utarbetar är vi också helt överens om i nämnden. Det finns ingenting som hindrar att vi går vidare med ytterligare åtgärder om så behövs. Jag tror att det är bra att vi kan jobba nära tillsammans i den frågan.

Jag kan dock inte släppa en annan fråga där samarbetet går lite sämre, känns det som, även om vi i nämnden har haft ett gott klimat i diskussionerna. Det gäller rullstolstaxi. Jag ser att Socialdemokraterna har väldigt lite talartid kvar, men ni kanske kan offra en minut på de rullstolsburna.

Jag gick tillbaka och tittade på vad som sades i förra budgetdebatten. Då sade Lars Dahlberg att Socialdemokraterna gärna ville återinföra rullstolstaxi om majoriteten presenterade en finansiering. Han sade också: om ni kan redovisa en finansiering så är vi beredda att säga ja. Björn Sundman sade att om det finns pengar, ordentligt med pengar, så ska man kunna införa det.

Nu finns rullstolstaxi med i vårt förslag till budget. Färdtjänsten visar ett överskott på 30 miljoner kronor innevarande år. Det finns alltså pengar. Var det bara läpparnas bekännelse i talarstolen för ett år sedan eller fanns det någon substans i det ni sade?

Jag skulle vilja att ni ägnade en liten stund av er talartid och förklarar för mig och för de rullstolsburna i Stockholms län varför ni vill avskaffa rullstolstaxi. Den lilla respekten förväntar jag mig att ni visar framför allt de rullstolsburna.

Anförande nr 137

Mikael Freimuth (m): Ordförande, ledamöter! Som alla vet bedriver Waxholmsbolaget kollektivtrafik till sjöss. Under SL-debatten var det någon som nämnde snöovädret i går som påverkade SL:s busstrafik påtagligt, åtminstone i den norra delen av länet. Vädret har väldigt stor betydelse för och påverkar Waxholmsbolagets trafik. Som ni säkert minns hade vi i juli väldigt bra väder, vilket innebar att vi hade resanderekord inom Waxholmsbolaget med runt 500 000 passagerare under juli månad.

Då ska man veta att totalt ca 2 miljoner passagerare per år reser med Waxholmsbolaget – under en enskild månad var det alltså 500 000.

Sedan blev vädret desto sämre i augusti, som ni säkert minns, och då minskade resandefrafiken. Av den enkla anledningen är tonnaget anpassat till högsäsong respektive lågsäsong. När det är högsäsong är ungefär 55 fartyg i drift, och nu under vintersäsongen är det bara 15.

De som bedriver trafiken för Waxholmsbolagets räkning är fyra entreprenörer som bemannar och sköter driften av Waxholmsbolagets 24 egna fartyg. Därtill har vi ett antal avtal med 30 olika rederier som bedriver trafik med egna fartyg. Sedan sju åtta år tillbaka bedrivs all trafik som finns med i våra tidtabeller av externa entreprenörer – det kan vara bra att veta. Själva rederikontoret Waxholmsbolaget har 21 fast anställda, och till detta kommer en del säsongsanställd personal, så det är ett relativt litet kontor med en väldigt omfattande trafik. Det är ren beställartrafik som Waxholmsbolaget bedriver.

Det har talats mycket om kundundersökningar, både när det gäller SL och färdtjänsten. Detta är självklart något som Waxholmsbolaget också ägnar sig åt. Vi kan konstatera att vi gör fyra kundundersökningar per år och har en kundnöjdhet på cirka 90 procent. Det är en andel nöjda resenärer som ingen kollektivtrafik i Sverige överträffar! Det är väl bra att vi kämpar på från olika håll och kanter. Sedan kan vi diskutera varför det är så många som är nöjda med Waxholmsbolaget. Det kan vara så att man reser till något som är positivt, till exempel sommarstugan, eller att man reser till skärgårdens huvudstad Vaxholm och tycker att det är underbart och därför ger högt betyg. Det finns förstås olika teorier om det här, men vi konstaterar ändå att vi har en väldigt hög andel nöjda trafikanter.

För 2009 planeras en i princip oförändrad trafik i skärgården och i hamnen; hamntrafiken är Djurgårdstrafiken. En sak som kan vara bra att veta när det gäller Djurgårdstrafiken är att det är fler passagerare som åker mellan Slussen och Djurgården än vad det är som åker med den övriga skärgårdstrafiken. Totalt omfattar Waxholmsbolagets trafik runt 4 miljoner passagerare.

Vi genomför ett snabbåtsförsök. Det är på Husarötraden som vi tänkte testa snabbåtar under 2009, under helger under isfria perioder. Detta är också ett sätt att öka flexibiliteten i vårt utbud. Det görs justeringar i trafiken kontinuerligt tillsammans med bofasta och företrädare för skärgårdskommunerna.

Under innevarande år påbörjades också en omfattande genomlysning av kvaliteten och ekonomin i de trafikavtal som vi har med olika entreprenörer. Det här arbetet kommer naturligtvis att fortsätta under kommande år.

Två nya mindre isgående fartyg byggs för närvarande. De finns med i långtidsbudgeten – det fattades det beslut om vid årsskiftet –, och de kommer att levereras i slutet av 2009 respektive 2010. Det innebär att äldre fartyg kommer att utrangeras. Det är samma metod som man tillämpar inom SL med byte av äldre tunnelbanevagnar och äldre pendeltåg mot nya. Detsamma gäller för bussarna. Motsvarande metod tillämpas alltså även inom Waxholmsbolagets verksamhetsområde.

Ångbåtarna, som ofta diskuteras i tinget, är i toppskick, och vi har ju ett uppdrag från ägarna att de ska hållas i gott skick. För Västan del innehåller budgeten omfattande reinvesteringar. Det är en väldigt stor kulturhistorisk ansats. Ni känner säkert till att Storskär fyllde 100 år i år – det gjordes en jubileumskryssning en majlördag som var väldigt uppskattad av allmänheten som gjorde många utflykter. Norrskär byggdes 1910 och kommer väl att kunna fira sitt hundraårsjubileum om ett par år.

V-båtarna är ett snabbgående tonnage som utrustats med interceptorer, vilket är ett slags trimplan. Det här gör man naturligtvis för att få ett bättre gångläge och framför allt för att man minskar svallvågorna och bränsleförbrukningen, vilket ju är det stora bekymmer vi har inom Waxholmsbolaget. Jag återkommer till frågan om bränslet och bränslepriserna. Detta är den enda punkt i oppositionens budgetförslag som i någon mån avviker från majoritetens.

Minskad bränsleåtgång leder till att investeringarna i interceptorer betalar sig rätt så snabbt. Waxholmsbolaget har också ingått i ett forskningsprojekt tillsammans med KTH. Det gäller vägbildning. Landstinget har bidragit med några hundra tusen kronor under åren 2008–2010. Detta arbete har just påbörjats, och syftet är att minska både stranderosionen och bränsleförbrukningen på båtarna.

I alla fartyg som vi har – förutom de antika Västan, Norrskär och Storskär – har vi numera installerat bränsledatorer. Det är också ett led för att bidra till bränslebesparingar.

Waxholmsbolaget kör alla fartyg med miljödiesel. Vi diskuterar hela tiden försök med att driva fartygen med miljövänligt och förnybart bränsle. Det är naturligtvis problem. Någon har nämnt palmolja, och jag tror att Miljöpartiet har med ett avsnitt om detta i sitt budgetförslag. Vi har avstått från att tills vidare ingå i det projektet, det finns andra typer av

förnybart bränsle som vi mer engagerar oss i. Syftet är naturligtvis att uppnå landstingets miljömål när det gäller miljöbränslen på sikt.

Vi har ett samarbete med SL och färdtjänstnämnden. Det ska naturligtvis fördjupas. Vi har inom Waxholmsbolaget fartyg utrustade med samma kommunikationssystem, radiosystem, som gäller för SL:s bussar. Den gemensamma reseplaneraren, som diskuterats några år, hoppas vi sätts redan under 2009. Det finns också ett samarbete beträffande plattformen för biljettsystemet som då ska kunna integreras. Samordningsvinsterna ska naturligtvis göra det bättre för resenärerna, det är syftet.

Så till frågan om slopande av tilläggskortet i budgetförslaget. Vi har i Waxholmsbolaget diskuterat detta, men inte riktigt kommit i mål med diskussionerna. Jag vet att ett av oppositionspartierna har den frågan med i sitt budgetförslag, så vi lär väl återkomma till den diskussionen.

Det stora bekymret är väl annars bränslet. Ni har säkert läst i tidningarna i somras, både i rikstidningar, och i lokala och regionala organ att oljepriset steg med nästan femtio procent under vårsäsongen och sommarsäsongen. De flesta läser väl dagstidningar och kunde konstatera att ett fat olja då kostade runt 140–150 dollar. Det var ju våldsamma höjningar som för Waxholmsbolagets del innebar 25–30 miljoner kronor i höjda kostnader på ett år. Vi hade ingen chans att möta detta, och frågan diskuterades i styrelsen. Vi sade att det inte är orimligt att passagerarna är med och tar sitt ansvar. Därför föreslår vi en taxehöjning, men vi gick även till ägaren och sade att Waxholmsbolaget behövde ett tillskott. Ägaren, landstingsmajoriteten, har naturligtvis välvilligt behandlat ansökan och vi har fått ett tillskott.

Vi har en avvikelse bland budgetförslagen och det gäller Socialdemokraterna. Denna enda avvikelse handlar om ytterligare 3 miljoner kronor i bränsletillägg. Det är väl lovt och stämde säkert bra i somras, men som alla säkert känner till har bränslepriserna rasat. Nu är de nere på drygt 50 dollar per fat, en minskning till ungefär en tredjedel. Detta har påverkat bensinpriserna liksom det oljepris som vi är beroende av. Då kan man diskutera vad oljepriset kommer att bli nästa år, och jag har god anledning att tro att den nivå som nu finns i budgetförslaget kommer att räcka till. Därför ser jag ingen fara med majoritetens förslag.

Miljöpartiet har föreslagit ett trettiodagarskort som ska kosta 700 kronor. Vi inom alliansen och övriga partier föreslår en sänkning från 790 till 750 kronor. Vänsterpartiet hänger inte riktigt med i svängningarna i bränslepriset utan vill öka med ytterligare 12,5 miljoner kronor i bränslepriskompensation. Det var naturligtvis siffror som var aktuella under juli och augusti månader men som i dag inte är riktigt lika aktuella. Det finns en möjlighet för Vänsterpartiet att göra justeringar.

Med detta yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens och alliansens budgetförslag!

Anförande nr 138

Urban Rydahl (s): Ordförande, ledamöter! Vi Socialdemokrater anser att Waxholmsbolaget är en väldigt viktig del av infrastrukturen i det stora skärgårdsområde som vi har. Det är naturligtvis särskilt viktigt när andra instanser fallerar. Man har problem med dagis, skolor och bibliotek, och vi vet att postföringen kommer att försämrats och möjligheten till bankärenden och den typen av pengahantering kommer att upphöra på många håll i skärgården.

Därför är det glädjande att Waxholmsbolaget fungerar. Jag är väl inte lika optimistisk som Mikael Freimuth. Han tycks ha en kristallkula som säger att oljepriset inte kommer att vara något problem. För inte så länge sedan hade vi faktiskt en diskussion om detta i Waxholmsbolagets styrelse. Då var vi ganska överens om att det behövs en bra garanti från landstingets sida för att det inte ska bli några överraskningar när det gäller bränslepriset, vilket naturligtvis, om pengar inte finns, kommer att drabba trafiken på ett väldigt allvarligt sätt.

Därför tycker vi socialdemokrater att vi ska stå fast vid linjen med ett högre anslag för att klara drifts- och bränslekostnader med 3 miljoner kronor. Därmed, herr ordförande, yrkar jag bifall till det socialdemokratiska förslaget!

Anförande nr 139

Caroline Åkerhielm (fp): Ordförande, ledamöter och åhörare! Jag håller med Urban om att Waxholmsbolaget för skärgårdsbefolkningen är en oerhört viktig del av kollektivtrafiken. Det gäller både persontransporter och godstransporter. En väl fungerande båttrafik är ju en förutsättning för att man ska kunna bo och leva på en ö.

Waxholmsbolaget har under flera år satsat på att förbättra och anpassa trafiknätet och på att förnya flottan, nu senast med två stycken isgående åretruntbåtar. Ruttstandarderna för tur-täthet och replipunkter är ett instrument i planering och anpassning av trafiken. Ett utökat och närmare samarbete med SL är ett annat viktigt instrument för att hela resan ska bli bättre.

Bränslepriserna har nämnts i debatten. De är en stor kostnad och en stor osäkerhetsfaktor i vår budget. Under år 2008 har priserna stigit rejält och därmed också kostnaderna för att köra trafiken. Det känns därför bra att vi i budgetförslaget kan bibehålla den goda trafikstandard som vi faktiskt har uppnått och fortsätta att arbeta för en tillgänglig och flexibel båttrafik i skärgården, anpassad till fastboende, fritidsboende och turister. Jag yrkar bifall till alliansens budgetförslag!

Anförande nr 140

Viviann Gunnarsson (mp): Ordförande, ledamöter! I många länder utvecklas nu en miljöanpassad kollektivtrafik till sjöss i tätbebyggda regioner; då menar jag inte Venedig som sedan gammalt har väl utvecklade transporter på vatten. Jag menar till exempel Hamburg, Rotterdam och Göteborg. Där finns det nu miljöanpassad, bra kollektivtrafik på vatten mellan delar av innerstäderna och också långt ut i förorter och till öar.

I Hamburg prövas till exempel soldriven trafik, i Rotterdam prövas gasdriven trafik. Så framsynt skulle man önska att landstinget vore med Waxholmsbolaget. Det är dags att tänka om. Kollektivtrafik på vatten med miljöanpassade bränslen har kommit för att stanna, och de som driver på utvecklingen mot nyare sätt att färdas på vatten har ett försprång.

Miljöpartiet vill att Waxholmsbolaget ska öka sin verksamhet och även gå över till etiskt och socialt hållbara, förnybara drivmedel så att vi senast år 2015 inte släpper ut någon koldioxid. I den här budgeten lägger vi 20 miljoner kronor för den ökade satsningen.

Visst är det trevligt med gamla ångbåtar och visst ska de fortsätta att finnas i trafik under somrarna till nytta och nöje för tillfälliga såväl som för halvpermanent och permanent boende skärgårdsbor, men framtiden ligger i en modern och miljövänlig skärgårdstrafik som är så attraktiv att människor väljer den framför bilen och sin egen lilla motorbåt.

Waxholmsbolaget måste byta synsätt i denna fråga, och satsa på bättre transporter och bättre kollektivtrafik på vatten, för det är något som har framtiden för sig.

Detta gäller inte bara skärgården utan också andra delar av vattnen, till exempel i Mälaren. Allt fler bostadsområden byggs kring våra stränder. Man kan säga att det är mindre miljövänligt kanske, eller att det åtminstone kan bli ett problem när det gäller klimatpolitiken. Men det är attraktivt att färdas också på vattnet mellan de här förorterna. I stället för att enbart behålla nuvarande trafik vill vi därför att Waxholmsbolaget ökar sin trafik och utvecklar den och satsar på nya linjer i kombination med annan kollektivtrafik och fler angringspunkter på fastlandet. De människor som bor i skärgården är i mycket mindre utsträckning nu än förr fiskare och jordbrukare, i stället har de nu utvecklats till moderna småföretagare som bygger på såväl turism som service av olika slag.

Kollektivtrafik på vatten ska vara ett bra alternativ till att ta bilen eller den egna båten. Waxholmsbolaget är lika viktigt för de fastboende som för fritidsboende och turister, och den måste utvecklas och inte nedmonteras.

Waxholmsbolaget ska också samverka med andra aktörer för att få till stånd den nya trafiken, och det är också viktigt att fortsätta att arbeta med tillgänglighetsfrågorna. Övergången mellan olika transportmedel måste underlättas och biljettsystemet samordnas. Vår avgift ligger på samma nivå som tidigare och är inte, som sades, höjd. Vår ligger på 700 kronor, Moderaternas ligger på 750 – den sänktes från 790 till 750 på något underligt sätt.

Med detta yrkar jag bifall till Miljöpartiets budgetförslag!

Anförande nr 141

Åke Holmström (kd): Ordförande, ledamöter och åhörare! Vi har en fantastisk skärgård. Den är unik och vi kristdemokrater och alliansen månar om utvecklingen i skärgården. Att människor ska kunna leva, bo och arbeta, driva företag och tillbringa sin fritid i skärgården året runt är en förutsättning för en god och hållbar utveckling. Att Kristdemokraterna tillsammans med alliansen har slopat fastighetsskatten har givetvis starkt bidragit till denna utveckling.

En annan förutsättning för skärgården är en väl fungerande kollektivtrafik. För skärgården är Waxholmsbolaget den livsnerv som får vardagen för skärgårdsbefolkningen och åretruntboendet likaväl som fritidsboendet att gå ihop. Kristdemokraterna och alliansen gör en rekordstor satsning på WÅAB, totalt tillför vi 17 miljoner.

Waxholmsbolaget gör genom sitt arbete med att minska utsläppen av växthusgaser en viktig insats för miljön. Samarbetet med KTH för att minska både svallvägor och bränsleförbrukningen är viktigt. Vi följer med stort intresse bolagets intresse för förnybara bränslen. Vi är stolta över att WÅAB på detta område ligger i framkant.

Samarbetet mellan WÅAB, SL och färdtjänsten samt RTK måste förbättras. Tillsammans ska de berörda nämnderna och bolagen ha resenärernas bästa för ögonen. Alliansen har satt fokus på frågan om att hela resan, från dörr till dörr, ska vara trygg, tillgänglig och punktlig. För att ytterligare förstärka WÅAB behöver de externa intäkterna till bolaget öka. Genom att flottan används mer kreativt kan intäkterna öka och trafiken förbättras.

Slutligen är vi glada över att skärgårdsrådet nu äntligen kan få komma i gång. Att ha en aktiv dialog mellan alla intressenterna i skärgården, kommunerna såväl som företagen, WÅAB och det civila samhället är nödvändigt för att en hållbar utveckling i skärgården ska stadfästas. Med detta yrkar jag bifall till alliansens förslag till budget!

Anförande nr 142

Mats Skoglund (v): Herr ordförande! Vi i Vänsterpartiet föreslår i vårt budgetförslag att man ska utnyttja den lediga kapaciteten i vintertrafiken genom att låta människor åka på SL-kortet i skärgården. På så sätt vill vi ha ut nya grupper i skärgården. Vi vill förlänga turistsäsongen och göra besöksnäringen hållbar så att man också kan leva på den. En förlängd säsong ska gynna turistnäringen i skärgården.

Mikael Freimuth sade att Vänsterpartiet hade tagit upp mer pengar till drivmedel och att det var bra men att drivmedel hade gått ned i pris. Den största delen i vår budget när det gäller bidrag från Stockholms läns landsting går faktiskt till att möta minskade inkomster om folk får åka på SL-kortet på vintern. Då förlorar WÅAB inkomster. Men vår budget är mycket mer hållbar. Bifall till vårt förslag!

Anförande nr 143

Lennart Rohdin (fp): Herr ordförande! Ibland blir det lite tid över. Jag ska göra några avslutande reflexioner när det gäller trafikdebatten i dag. En positiv sak när det gäller Socialdemokraterna: de är äntligen med på spårvagnen också inne i city trots de ganska snåla skrivningarna i budgettexterna som de har presterat. Men det välkomnar vi.

Minustecken: inte heller den här gången har vi fått ett enda svar från Socialdemokraterna om vad de menar med att skära ned på busslinjer med få resande ute i länets ytterområden. Det är ett hot som de inte vill tala om offentligt. Det återkommer ändå varje år i deras budgettext.

Det har varit mycket tal om enhetstaxan. Vänstersidan säger hela tiden att den är så omåttligt populär. Jag kan erkänna att jag, när vi avskaffade den och gick tillbaka till zontaxan för ett och ett halvt år sedan, fick många synpunkter från människor som tyckte att enhetstaxan var ganska bra. Det är länge sedan människor som reser med SL-trafiken tog upp min tid med att tala om enhetstaxan.

Men skulle det vara så att man är så fruktansvärt missnöjd med att enhetstaxan avskaffades så skulle väl nöjdhetsciffrorna, som ligger på rekordnivå i dag, ha slagit i taket 100 procent om vi inte hade avskaffat dem. Så tror jag inte att det är.

Sverre Launy kommer – jag säger det för tredje gången i dag i debatten – från det oacceptabelt hårt drabbade Nynäshamn. Sverre Launy, jag föredrar att tro att det är okunnighet framför medveten lögn att påstå här i talarstolen att det är orättvist ojämlika kostnadsförhållanden om man arbetspendlar beroende på om man bor i Stockholms innerstad eller om man bor i ytterkanterna. Så är det naturligtvis inte. Arbetspendlar gör folk som regel mer än ett par dagar i månaden. Det kostar 690 kronor i månaden att arbetspendla oavsett var man bor i det här länet. Om man bor på Kungsholmen och arbetar på Kungsholmen så kostar månadskortet 690 kronor. Om man bor i Nynäshamn och arbetspendlar till Hallstavik så kostar det också 690 kronor. Det är precis samma kostnad för den som vill arbeta varhelst man arbetar i det här länet.

Slutligen kan jag konstatera att trots den offensiv som fanns från socialdemokratisk sida i början av debatten om den nedrustade kommundialogen så har vi varit ett antal företrädare för alliansen i SL:s styrelse som har ställt frågor till ett antal kommuner. De kommuner som vi har ansvar för har vi inte hört några klagomål från. Tvärtom hör jag mycket uppskattande betyg från kommunledningarna; nu uppfattar de att kommundialogen är mer realistisk, mer rimlig. Vi har inte fått ett enda besked om var det inte har fungerat. Myten om att kommundialogerna kraftigt har försämrats har totalt punkterats i dagens landstingsdebatt. Med det yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens budgetförslag!

Anförande nr 144

Mikael Freimuth (m): Ordförande! Urban Ryadal nämnde oljepriserna, och glädjande nog var vi överens i styrelsen när vi gjorde vår framställan. Det har hänt en del under höstmånaderna så vi får väl se vem som får rätt. Majoritetens bedömning ser ut att vara korrekt för dagen, men facit har vi inte förrän nästa år. Det är en skillnad på 3 miljoner kronor.

Viviann Gunnarsson nämnde Hamburg och Rotterdam och att vi borde bedriva den trafiken i Stockholms hamntrafik. Men det finns två skillnader som man ändå bör tänka på när man gör sådana jämförelser. Dels är det kundunderlaget som är något annorlunda, misstänker jag, i Hamburg och Rotterdam än vad den är i Stockholm, dels är det väl också så att man inte har så mycket is vintertid i Rotterdam och Hamburg, jag vet inte riktigt. Det är ju sådana faktorer som påverkar vilket tonnage man har, om det ska vara isgående tonnage eller inte.

Alla vill väl att man ökar trafikutbudet så mycket som möjligt, naturligtvis. Det vill vi i Waxholmsbolaget också, men den tekniska utvecklingen har gjort att många väljer att ta sin privatbil eller andra alternativ än att åka med Waxholmsbolaget, vilket naturligtvis är tråkigt.

Jag hoppas att jag inte gjorde mig skyldig till en felsägning. Jag konstaterar att Miljöpartiet har priset 700 kronor för trettiodagarskortet och att vi moderater föreslår en sänkning från 790 till 750 kronor. Miljöpartiet har ett annat belopp.

Viviann Gunnarsson nämner miljöarbetet. Waxholmsbolaget arbetar väldigt mycket med miljöfrågorna. Vid vartenda sammanträde är miljöfrågorna och bränslefrågorna uppe till diskussion. Det är inte på något sätt frågor där Waxholmsbolaget är passivt.

Avslutningsvis. Mats Skoglund tog upp frågan om resor på SL-kortet. Det måste ju vara någon som betalar trafiken, man kan inte subventionera trafiken hur mycket som helst. I dag är trafiken mycket subventionerad, jag tror att varje resa subventioneras med mellan 130 och 140 kronor. Det är rimligt att de som åker med båtarna är med och betalar sin del av det ökade oljepriset.

Anförande nr 145

Landstingsrådet Dahlberg (s): Ordförande, fullmäktige! Den här trafikdebatten har väl inte gett så jättemånga besked till kommuninvånarna. Vi har ju lagt ett budgetförslag. Vi står på resenärernas sida. Vi avsätter mer ekonomi än vad majoriteten gör till kollektivtrafiken, till Waxholmsbolaget och till färdtjänsten.

Alla de frågor och funderingar vi har haft beträffande majoritetens förslag har bemötts på i stort sett samma sätt, nämligen med motfrågor i stället för med besked. Jag tycker att det är beklagligt att majoriteten inte anstränger sig för att åtminstone ge någon typ av besked till medborgarna i viktiga frågor som tas upp i debatten.

Vi har ändå försökt leverera det som vi anser är det bästa utifrån vårt perspektiv, och därmed yrkar jag åter en gång bifall till vårt budgetförslag!

Anförande nr 146

Viviann Gunnarsson (mp): Jag vill bara konstatera att jag tycker att det är tråkigt att det blir en så kortfattad debatt om kollektivtrafik till sjöss som är ett mycket stort kollektivtrafikslag utomlands och som vi borde kunna satsa mer på. Jag konstaterar också att vi har 23 miljoner kronor mer i vårt budgetförslag och att Moderaterna knappast har sänkt sin avgift utan de höjde den med 50 kronor.

Anförande nr 147

Sverre Launy (v): Ordförande! I sak när det gäller arbetspendlandet så har Lennart Rohdin rätt, men man bör också fundera över konsekvenserna i ett kvalitetsresonemang och utifrån det konstatera att Nynäsborna borde få åka gratis eller i alla fall till reducerat pris till sina arbeten.

Anförande nr 148

Lennart Rohdin (fp): Sverre, för fjärde gången: Det är oacceptabelt hur trafiken fungerar på Nynäsbanan! Men jag tror att de som använder Nynäsbanan, eller skulle kunna använda den, uppfattar att det är rimligare att vi satsar pengar på att se till att få den att fungera som det är tänkt framför att de ska åka gratis.

Anförande nr 149

J a n S t e f a n s o n (kd): En liten summering till. När jag för en vecka sedan stod på perrongen i Kungsängen och skulle ta pendeltåget tillsammans med många andra så kom det inte, det var strömavbrott.

En vänsterpartist sade till mig: Janne, du sitter i SL:s styrelse, vad har du gjort för fel? Jag svarade att det var strömlöst och att vi inte råder riktigt över det. Det är nog mera dina regeringskompisar som har suttit vid makten i sjuttio år eller så som är orsaken, sade jag. Då är det delat ansvar, tyckte han.

Det låter gärna så i debatten här också. Antingen har vi gjort fel eller så är det delat ansvar. Jag vill i alla fall tacka för en trevlig debatt, men det är tråkigt att den inte har handlat mer om sakfrågor utan alldeles för mycket om lägre priser.

O r d f ö r a n d e n: Beträffande att-satsen om överföring av verksamhet från färdtjänsten till SL – att-satsen högst upp på fjärde sidan i landstingsstyrelsens förslag till beslut, som blir den 23:e att-satsen om man räknar framifrån – har frågan framställts om ärendet är berett.

Vi har lyssnat på våra två jurister, som säger att ärendet måste betraktas som berett. Av betydelse i sammanhanget är att det i beslutsunderlaget från majoritetspartierna står att man ska återkomma i samband med delårsbokslutet. Ärendet anses alltså berett. Det är det besked som jag som ordförande ger, mot bakgrund av vad våra jurister har sagt.

Eftersom det har framförts invändningar mot detta frågar jag dock fullmäktige om ärendet anses vara berett.

*Regionplane- och trafiknämnden***Anförande nr 150**

Landstingsrådet W e n n e r h o l m (m): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Varje år växer Stockholmsregionen med 30 000 människor. På en mandatperiod innebär det att vårt län ökar med ett Karlstad eller ett Kalmar. På tio år motsvarar det en tillväxt i storleksordningen ett nytt Malmö.

För att Stockholm ska vara en så bra region som möjligt att bo och leva i är det viktigt att landstinget samarbetar så bra som möjligt med 26 kommuner, näringsliv, intressenter och organisationer.

Den regionala utvecklingsplanen är ett av landstingets främsta instrument i det samarbetet. Nämnden arbetar just nu på att ta fram en ny regionplan till 2010.

Vår gemensamma vision är att bli Europas mest attraktiva storstadsregion, och de fyra målen är att bli

1. en ledande tillväxtregion,
2. en öppen och tillgänglig region,
3. en region med goda livsmiljöer och
4. en resurseffektiv region.

Delar av de här frågorna har vi, fru ordförande, debatterat redan tidigare under dagen. Det gäller utvecklingen av kollektivtrafiken i olika former och kollektivtrafiken för dem som inte har lika lätt som vi övriga att röra sig.

Det finns andra viktiga inslag i de här punkterna som stämmer till eftertanke när vi nu ska diskutera budgeten för nästa år men också pekar mot det beslut som kommer så småningom. Det är faktiskt frågan om en öppen och tillgänglig region.

Tidigare i vårt lands historia och i Stockholmsregionens tillväxthistoria har det ofta varit vi i regionen – jag och andra som flyttat hit från andra delar av Sverige – som har bidragit till befolkningsstillväxten. I dag ser det annorlunda ut. I dag kommer de allra flesta som bidrar till befolkningsökningen inflyttandes till Stockholmsregionen från andra länder. Om vi från landstingets sida kan bidra till att göra vår region öppen och tillgänglig för våra nya medborgare, som kommer från andra länder och kulturer, är det en väldigt viktig insats. Vi ser runt om i världen vad det kan innebära när man inte lyckas integrera människor och skapa gemenskap mellan dem som redan bor och befinner sig i ett land och dem som kommer till landet.

Arbetet med att ta fram regionplanen tycker jag så här långt har genomförts på ett mycket bra sätt. I den förankringsprocess som har pågått har det inte bara handlat om att vi jobbar tillsammans med organisationer, intressenter och kommuner i den här regionen, utan i ett större perspektiv har regionplanedirektören och hans medarbetare varit runt i hela Stockholm–Mälardalen – för att använda det begrepp vi pratar om när det gäller vår stora arbetsmarknads- och penningregion – och föredragit regionplanen. I det jobb som pågår har vi inhämtat synpunkter från hela Stockholm–Mälardalen, och det tycker jag är väldigt bra.

Vi har tidigare i dag diskuterat frågan om hur vi kan utveckla vår kollektivtrafik. Vi har mål som Lars Dahlberg och jag arbetar med i andra sammanhang när det gäller att utveckla kollektivtrafiken i ett nationellt sammanhang. I föreningen Svensk kollektivtrafiks samarbete med andra branschorganisationer har vi bestämt oss för att Sverige ska kunna fördubbla kollektivtrafikresandet fram till 2020.

Det är givetvis ett mycket högt mål för oss i Stockholmsregionen, som redan har en så hög kollektivtrafikandel. Men på marginalen måste även vi kunna förbättra oss och dra vårt strå till stacken.

Det är med den utgångspunkten och med den insikten som allianspartierna föreslår att landstingets trafikplanering måste förbättras och samordnas. Delat ansvar är sällan bra, även om man har goda ambitioner. Att arbeta tillsammans är bättre. Därför föreslår vi att all trafikplanering överförs till SL.

Därmed, fru ordförande, yrkar jag bifall till allianspartiernas förslag till budget.

O r d f ö r a n d e n : Vi låter först gruppföreträdarna för alla partier tala utan repliker, och efter den omgången tar vi replikerna.

Anförande nr 151

A n n a K e t t n e r (s): Ni vet hur det är att ta fram en budget. Man jobbar och jobbar på sitt eget håll och undrar nyfiket vad de andra ska komma på. När jag satte mig och läste de olika partiernas förslag och majoritetens förslag blev jag ganska fundersam.

Majoritetsförslaget för regionplanebudgeten är en knapp A4-sida med tre punkter, och det socialdemokratiska förslaget är på fyra och en halv A4-sida med 27 förslag. De tre punkterna är det Moderaterna och de andra borgerliga partierna vill. När jag läste texten kom jag att tänka på min kusin, som vid något tillfälle när hennes barn var 3 och 4 år, kunde ses springa genom huset, ropandes: Ja, ja, vi har alla hört vad du inte vill – säg nu för Guds skull något du vill!

Det är rätt stor skillnad på antalet förslag. Mina goda vänner brukar med jämna mellanrum försöka övertyga mig om att många ord inte alltid är bättre. Men just i det här fallet blir jag som sagt ganska fundersam över vad majoriteten vill. Då har jag lärt mig att det alltid är bättre att berätta vad man själv.

Vi socialdemokrater – och jag känner att jag kan tala för alla tre oppositionspartierna – har förväntningar på regionplane- och trafiknämndens och regionplane- och trafikkontorets arbete. Vi tror att det arbetet kan betyda något, kan förändra något, kan leda till en bättre vardag.

Jag vill genast rätta den borgerliga politiker som kanske lyssnar slentrianmässigt och tänker: Nu är det en "socialingenjörssocialdemokrat" som står där och talar igen. Nej, jag vet att planering inte är trolleri. När jag var majoritetsföreträdare och hade en del olika ansvar här i landstinget brukade jag påminna mig om att jag inte var älvän Tingeling, som kunde flyga omkring och vifta med mitt trollspö och ändra på saker, och jag ska inte försöka få landstingsfullmäktige att föreställa sig Erik Langby eller Sven-Inge Nylund i sådana roller. Inte heller de är älvän Tingeling.

Men jag tror faktiskt alldeles bestämt att god planering i nära samarbete med alla sorters medborgare kan ge fler livsmöjligheter i den här delen av landet och egentligen överallt.

Det känns lite tråkigt – eftersom det är roligt med häftiga debatter – och jag fylls mest av vemod när jag läser de borgerliga politikernas torftiga och uppgivna text.

Visst ska man vara noggrann med pengarna, och även vår budget de senast åren innebär ganska tydliga nedskärningar även i regionplane- och trafikkontorets ekonomi. Men vi ser nu – i samförstånd, trodde vi, och i enlighet med vad den borgerliga regeringen vill – att regionplane- och trafikkontoret har en viktig uppgift att fylla i trafikslagsövergripande arbete, bland annat som stöd åt regeringens förhandlingsman i flera olika frågor och i Stockholmsförhandlingen.

Då – när vi har varit överens om det – föreslår ni en omflyttning som inte verkar spara några pengar, om man läser noggrant, fast Christer Wennerholm försöker låtsas att den gör det. Men jag är kanske inte lika hård utan lite mesigare än Lars Dahlberg och säger inte att du ljuger utan tänker mer på det som att du helt enkelt har livlig fantasi.

Jag hade gärna velat fråga nämndens ordförande Erik Langby hur det är tänkt, eftersom det inte står något alls om det i texten och eftersom ärendet inte är berett i vår nämnd, som är kraftigt berörd av det som händer. När jag sedan försöker lyssna till en annan borgerlig företrädare, nämligen Stella Fare, blir jag ännu mer förvirrad. Hon beskrev i förra debatten en SL-styrelse som inte kan något om planering utöver det teknokratiska. Det intressanta med detta är att Stella själv sitter i både SL-styrelsen och i regionplane- och trafiknämnden, om jag inte minns helt fel.

Jag kan berätta att vi i vårt parti delar på makten. Vare sig när jag var ansvarig för SL eller nu, när Lasse Dahlberg är det, är det inte samma person som har gruppleदारuppdraget i RTN och i SL, utan vi använder den ganska basala tekniken att prata med varandra på regelbunden basis, för att inte en enda person ska bestämma allt i partiet. Det måste vara jättesvårt om Stella, när hon går från det ena mötet till det andra, inte kan komma ihåg vad som händer på det ena och på det andra stället.

Det är synd att man inte kan få ställa frågan till den engagerade och eftertänksamme Erik Langby.

Vi har en massa saker som vi vill med regionplaneringen, men ni verkar inte vilja något alls. Det tycker jag är riktigt sorgligt.

Jag yrkar bifall till Socialdemokraternas budgetförslag.

Anförande nr 152

Stella Fare (fp): Ordförande, fullmäktige! Anna beskyller mig för att ha dåligt minne och kanske också att jag är dålig på planering, eftersom jag själv är en del av både SL och regionplane- och trafiknämnden. Jag vill säga: Jag är ingen expert och ska inte heller vara

det. Men vi har experter i vår organisation, och jag är mycket imponerad av all data- och faktaproduktion som de delger oss politiker.

Jag har här ett axplock som har kommit de senaste månaderna: *Framtidens bostäder i Stockholmsregionen, Energiförsörjningen i Stockholmsregionen, Storstadsnära landsbygd i regional utvecklingsplanering, Öppnare storstäder, Invånarnas värderingar i Stockholm-Mälarenregionen* och inte minst *Framtidens transportsystem*, en stor rapport på ca 170 sidor, *Grönstruktur och landskap i regional utvecklingsplanering* samt *Systemanalys – Stockholm-Mälarenregionen och Gotland*.

Det är alltså underlaget till den regionplan som vårt kontor har arbetat med och som är ute på remiss. Jag tycker att all denna möda och allt detta arbete ska påverka vår trafikplanering. Är det för mycket begärt? Jag tycker att det är på tiden att vi vågar se att satsningen på över 10 miljarder som vi i landstinget spenderar på kollektivtrafiken ska vara grundad på lite mer avancerade beslut än vad som nu är fallet och har varit fallet under många år.

Vi gör vad vi kan i SL:s styrelse, och vi har våra värderingar och vet var vi står. Men vi behöver stöd, mer stöd från den kvalificerade forskningsresurs som vi har på RTK. Jag tycker faktiskt att det hedrar oss att vi ser vilken kompetens och vilken kraft som finns där och vad den skulle kunna betyda för trafikplaneringen i vårt län.

Detta är inte bara något som jag tycker, utan det finns många andra som också tycker så. Det finns en tung revisionsrapport – jag hoppas att några av er har läst den – som visar på glappet mellan den långsiktiga trafikplaneringen och det operativa trafikarbete som bedrivs i SL. Det är inte sunt, det är inte klokt, och det är inte riktigt att det glappet får fortsätta existera år efter år. Det är det vi vill råda bot på.

Jag vill också gärna understryka följande. RTK bad att OECD skulle göra en översyn över vår regions svagheter och styrkor. Vad OECD fann var bland annat att det här landstinget brister i ett betydande avseende, och det gäller trafikplaneringen. Det är på grund av att den här församlingen och SL inte har måktat med att göra en strategisk trafikplan som man kan följa och som bygger på politiska beslut och överenskommelser som är hållbara. Detta behöver vi. SL behöver det stödet, och politikerna behöver det stödet.

Nu talar vi om den dagliga verksamheten i SL. Vi talar om människors vardag, och vi pratar också om hur skattemedlen används. Jag vill att de ska användas bättre än vad som nu är fallet. All denna forskarmöda, all denna kraft och alla data som finns samlade i dessa skrifter måste börja användas mer operativt. Det är det som är syftet med organisationsförändringen. Hur den ska gå till i detalj får vi återkomma till, men jag tror inte, Anna, att det är så väldigt komplicerat, vilket du tycks anse.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 153

M a r i a K e d v a l l (v): Jag delar Stellas syn på RTK:s experter: de är oerhört skickliga och ger oss bra beslutsunderlag. Men det skulle vara ett underligt sätt att behandla dessa experter att lyfta ut dem ur deras sammanhang. Jag tror inte att deras arbetsresultat blir ett dugg bättre av det.

I Vänsterpartiet ser vi lite annorlunda på detta med regionplanering. Den grundar sig i dag mycket på tankar om konsumtion och expansion. Vi tror inte att det är hållbart längre. Vi har en gemensam vision med RUFSS, och vi har gemensamma mål. Men våra tolkningar om hur vi ska ta oss dit och hur framtiden ser ut är inte särskilt lika varandra.

Verkligheten börjar till exempel komma ikapp motorvägskramarna när det gäller Förbifart Stockholm. Allt fler instanser talar om vansinnet i att bygga en motortrafikled som inte kommer att bygga bort köerna utan bara stjäla en massa pengar från den kollektivtrafik som vi behöver bygga ut.

Region- och trafikplaneringen ska utgå från ambitionen att minska klass- och könsklyftorna, öka mångfalden i den ursprungliga betydelsen av "mångfald" och skapa en långsiktigt hållbar utveckling.

Vi vill ha en fortsatt sammanhållen regionplanering. För oss är det självklart att stödja Socialdemokraternas förslag att behålla en samlad regionplanering inklusive trafiken.

Anförande nr 154

Björn Sigurdsson (mp): Ordförande, ledamöter, åhörare! I förra årets budgetdebatt var ordet "klimat" på allas läppar, oavsett partifärg. Men ord måste följas av handling.

I år är det bara Miljöpartiet och Centerpartiet som i sitt huvudanförande tar upp den akuta klimatkrisen, klimathotet. Socialdemokraternas Johan Sjölander tog upp det i ett sidoinlägg. Övriga håller tyst. Det kanske är klädsamt, eftersom ord följs av kontraproduktiva handlingar.

Fru ordförande! Det är samrådsförslaget *Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen – RUFS 2010* som alla talar om. Det är en produkt som regionplane- och trafiknämnden ansvarar för. Det är nämndens huvuduppgift. Med hjälp av RUFS 2010 ska landstinget ta ansvar för en hållbar framtid.

Problemet är att det inte blir någon hållbar framtid med RUFS 2010. Klimatet får stryka på foten. Den moderatledda majoriteten har här chansen att visa att ord kan följas av handling, men så sker inte.

RUFS 2010 är ett imponerande dokument, och grunden är egentligen hållbar. Det är mycket som är mycket bra. Men sedan lägger Moderaterna, Folkpartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Socialdemokraterna på alla de maffiga vägutbyggnader som de alla är överens om ska byggas. Det är helt kontraproduktiva förslag. Klimatsituationen förvärras. Orden följs av andra handlingar än vad orden innebär.

Jag lyssnade på Barack Obama i tisdags i förra veckan. Han talade om klimatförändringarna och USA:s roll och ansvar. Han sade: *There is no time for denial. There is no time for delay.* Vi kan inte längre förneka. Vi kan inte längre tveka. Den nuvarande presidentens mål är att USA ska vara en aktiv klimataktör och sänka sina utsläpp med 80 procent till 2005. *Yes, we can!* säger Barack Obama.

Vad kan vi i Stockholm göra? Här lägger Moderaterna, Folkpartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Socialdemokraterna fram ett vägpaket som ökar vägtrafikarbetet med 80 procent till 2030, och därmed ökar utsläppen av växthusgas nästan lika mycket. Orden har inte följts av handling.

Syftet med politiskt arbete måste vara att visa vägen. Miljöpartiet vill visa vägen och föreslår åtgärder som innebär att vi gemensamt kan klara de utmaningar vi står inför.

Klimatförändringen är inte en liten utmaning utan en enorm utmaning. Det måste till ett systemskifte i trafikplaneringen. Det krävs drastiska åtgärder – inga fler vägutbyggnader utan i stället mycket stora satsningar på kollektivtrafiken, med bland annat automattrafik samt fördubblad kilometerkostnad. Först då minskar klimatutsläppen med 30 procent jämfört med i dag, och då klarar vi också ekonomin, trängseln och stockholmarnas hälsa. För det systemskiftet avsätter vi 6 miljoner extra i nämndens budget.

Den moderatledda majoritetens vision för Stockholm hörde ni Christer G. Wennerholm säga är att Stockholmsregionen ska vara Europas mest attraktiva storstadsregion. Attraktiv för vem? Ska Stockholm bli fröken Europa? Nej, vem har behov av att vara attraktiv när vi har ett jobb att göra, att klara klimatet? Vi ska spotta i nävarna och lösa klimatfrågan – inte vinna någon skönhetsävling. Vi i Miljöpartiet är övertygade om att stockholmarna vill agera

själva på klimathotet och samtidigt förväntar sig att vi i denna sal gör det – och gör det kraftfullt och gör det nu.

Miljöpartiet vill svara upp mot människors oro. Vi vill därför sätta klimatfrågan i centrum för RUFSS 2010. Vi vill sätta klimatfrågan i centrum för Stockholmsregionen. Vi föreslår därför att visionen ska vara: Stockholm fossilbränslefritt år 2030.

Ett fossilbränslefritt län år 2030 är ett tufft mål, en utmaning. Men vi tror att det kan sporra oss själva, länets kommuner, stockholmarna och Stockholmsföretagen och skapa en utvecklingsdynamik som skapar ny teknik, nya företag och jobb. Aktiva handlingar kring ett konkret mål skapar tro på framtiden. Det är särskilt viktigt i en tid då det är lätt att bli missmodig inför klimatförändringarnas storlek och allvar.

Miljö- och klimatsatsningar ger en ekonomisk utveckling som behövs när gamla finansvalpar kraschar samhällsekonomin och även privatekonomin för många av oss. Ett fossilbränslefritt län år 2030 samlar och fokuserar kommuner, landsting, staten, företag och föreningar kring det som är viktigt för oss, det som oroar oss men det som vi också vill vara med och ta ansvar för.

Det finns en tendens hos borgerliga politiker att lägga ansvaret för klimatfrågan på enskilda medborgare som ska handla mer miljövänligt. Men det krävs att alla tar ett ansvar. Det krävs ett etiskt uppvaknande i företagsvärlden, kanske särskilt i finansvärlden. Och det krävs politisk vilja, kanske mod, och konkreta åtgärder för att hejda koldioxidutsläppen och skapa en hållbar utveckling.

Därför säger Miljöpartiet: Strunta i att vara attraktiv! Bli fossilbränslefri och bli det redan till år 2030!

Jag yrkar bifall till Miljöpartiets budget och Miljöpartiets särskilda förslag i form av våra attsatsar, att Förbifart Stockholm ska utgå ur planeringen och att jämställdhetsfrågorna ska förstärkas i planeringen en dag som denna dag, FN:s dag för arbetet mot mäns våld mot kvinnor.

Anförande nr 155

J a n S t e f a n s o n (kd): Fru ordförande! Jag skulle i det här RTN-avsnittet vilja börja med att berätta om den 9 september, när jag var med om en upplevelse i Huddinge. Man hade inrättat ett rum med anledning av RUFSS:en. Jag vet inte hur många som har varit inbjudna och besökt det rummet, ja, det var flera rum. Jag tror att det var en trea högst upp i höghuset, med svartmålade väggar, svartmålade tak och svarta heltäckningsmattor på golvet.

I den "terapi" som följde var det en från varje parti i vår kommun som deltog, och vi satt och pratade väldigt fritt om vad vi vill med RUFSS. Vi kokade också en grönsakssoppa. Det fanns en symbolik i allt detta. Men det var alltså väldigt fritt. Vi satt inte med de vanliga läsningarna i fråga om vad man får göra och ska göra och vad man ska tycka för att få maximalt väljarstöd, utan vi tyckte väldigt fritt, och en av oss fick skriva med vit krita på väggen vad vi uppfattade sades i gruppen. Efteråt tänkte jag: Vad kom vi egentligen fram till? Man vill ju gärna ha känslan att man åstadkommer någonting.

Nu håller man på att intervjua en del av oss som var med och sammanfattar det. Sedan förevigar man allt, från alla i Stockholms län som har tagit tillfället i akt och varit där och skrivit på väggarna. Det kommer att bli någon form av utställning. Ta del av den, ni som inte var där och även alla vi som var med! Det var ett spännande grepp – detta sagt med anledning av RUFSS och allt vad den innehåller.

Regionplane- och trafiknämnden är tillsammans med SL de två organ inom Stockholms läns landsting som ägnar störst energi åt att planera vad som ska ske 2010, 2020 och 2030.

Därför är jag glad att vi nu gemensamt inom alliansen föreslår ett närmare samarbete mellan RTN och SL. Att trafikplaneringen flyttas över från RTN till SL är en självklarhet, eftersom det ger SL en tydligare och starkare roll, vilket hela regionen tjänar på.

Just nu är RTN inne i ett väldigt intressant arbete med att ta fram ett förslag till ny RUFSS – Regional utvecklingsplan för Stockholms län.

Kristdemokraterna kommer tillsammans med alliansen att lyssna in alla remissinstansers synpunkter och goda förslag. Det är av största vikt att vi tillsammans över blockgränsen formar en RUFSS som står sig över mandatperioder och finanskriser och som är väl förankrad ute i kommunerna och det civila samhället.

För att nå visionen om att bli Europas mest attraktiva storstadsregion är hållbar utveckling ett nyckelbegrepp. Hållbar utveckling innefattar den samlade utvecklingen inom ekonomi, sociala förhållanden och miljö.

RUFSS ska genom en integrerad bedömning av hållbarhet och miljöeffekter bidra till en hållbar utveckling genom att förvalta kapital och resurser för kommande generationer.

Inom flera områden kan det vara nödvändigt att arbeta in ytterligare konkreta förslag, handlingsprogram, åtaganden och planeringsmål för en långsiktigt hållbar utveckling.

Under fyra år växer Stockholms län med ett Kalmar eller ett Karlstad, under tio år växer regionen med ett Malmö, och under tjugo år växer vi med ett Göteborg. Det känns otillfredsställande att vi i Stockholmsregionen har samma länsgränser som på Axel Oxenstiernas tid.

För att utveckla arbets- och bostadsregionen är det nödvändigt att riva ned de gamla och otidsenliga länsgränserna och de administrativa gränserna i Stockholm–Mälardalen. Stockholm måste tillåtas att växa både samman med och tillsammans med övriga Mälardalen. Därför kommer vi under nästa år att fortsätta arbetet med regionfrågan i den styrgrupp som är utsedd av Sörmlands, Västmanlands och Stockholm läns landsting.

Samtidigt som Stockholmsregionen växer behövs kraftigt minskade utsläpp av växthusgaser. Kollektivtrafikens andel av det totala resandet måste öka. På sikt bör fordonsflottan vara fri från fossila drivmedel. Kraftigt ökad kapacitet inom främst kollektivtrafiken men också vägtrafiken är därför nödvändigt för att skapa en öppen och tillgänglig region där arbetsmarknadsregionen kan fortsätta att växa.

När befolkningen i Stockholmsregionen växer ökar också behovet av fler bostäder. Att nybyggnationen sker främst i kollektivtrafiknära läge och genom förtätning av befintlig bebyggelsestruktur är resurseffektivt, och det är en nödvändighet för att minska människans uttag av resurser. Bevarandet av och tillgången till gröna kilar är en viktig attraktionskraft för Stockholmsregionen genom rekreation och friluftsliv.

Det är nödvändigt att använda blandade upplåtelseformer som ett redskap för att minska segregation och utanförskap. Blandade upplåtelseformer skapar en mer flexibel bostadsmarknad genom att den underlättar för människor att göra bostadsdebut och byta bostad på den öppna bostadsmarknaden.

Medborgarnas eget ansvar för Stockholmsregionens framtida utveckling behöver bejakas. Det civila samhället tillsammans med privata och offentliga aktörer utgör alla viktiga fundament i formandet av en gemensam, inkluderande Stockholmsidentitet, där socialt ansvarstagande är ett grundfundament.

Därmed, ordförande, vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 156

Lars Carlsson (c): Fru ordförande! Stockholm växer så det knakar. Inom drygt tjugo år beräknas Stockholm och Mälardalsregionen växa med 800 000 människor. Det ställer unika krav på regionplaneringen, krav på att värna ett grönt Stockholm, ett Stockholm som välkomnar alla nya stockholmare oavsett ursprung och ålder och oavsett var man väljer att bo. Vi står inför en gigantisk uppgift att ställa om miljonprogramsområdena, att bygga om och renovera, med allt vad det innebär.

I Centerpartiets bilstrategi hör bensin- och dieseldrivna bilar efter 2025 till historien. Det behövs nya bränslen, hybridbilar och elbilar, ja, nyare fordon som trafikerar våra trafikleder efter detta årtal.

Just nu pågår det viktiga arbetet med ett nytt skärgårdspolitiskt program. Programmet kommer att bli färdigt under 2010. Skärgården är, som vi alla vet, en världsunik naturresurs. Ingen annan huvudstad har en så omfattande, närbelägen och enligt min uppfattning vacker skärgård som Stockholm. Det skärgårdspolitiska programmet fyller en nyckelfunktion för skärgården, så att vår skärgård kan fortsätta att vara en livskraftig plats till gagn för fastboende, stockholmare och besökare.

Tillsammans med de personer som verkar i skärgården ska vi hitta former för att fraktstödet – som gör det möjligt att på ett rättvist sätt ägna sig åt företagande i vår region – bevaras.

RTN har många viktiga uppdrag. Hur ska vårt Stockholm utvecklas i framtiden? Ska det vara fler regionala kärnor? Vad bör man satsa mest på – kollektivtrafiken, spårbilar, Värmdö, Arlanda? Ska vi ha en tät eller en fördelad storstadsregion? Ja, detta är bara ett axplock av de frågor som tas upp i den nya regionala utvecklingsplanen för 2010.

Det är ett dokument som kommer att staka ut den infrastrukturmässiga inriktningen av Stockholm under många år framöver. En utveckling av regionala cykelstråk och snabbcykelvägar i hela regionen är ett viktigt inslag för att göra cykeln till ett ännu mer attraktivt färdmedel, för att göra cykeln till ett kollektivt alternativ, ett alternativ som vårt Stockholm så väl behöver för att det ska bli grönare.

Jag yrkar med detta bifall till landstingsstyrelsens förslag och drömmer vidare om ett grönt Stockholm.

Ordföranden: Då finns det möjlighet till repliker. Vi börjar med repliker på Christer Wennerholms anförande.

Anförande nr 157

Björn Sigurdsson (mp): Christer! Du säger att du står bakom föreningen Svensk Kollektivtrafiks mål att fördubbla kollektivtrafikandelen men att vi har så stor andel att det bara kan bli fråga om procentenheter på marginalen.

24 procent är kollektivtrafikens andel av resorna i länet. Jag föreställer mig att vi måste nå en fördubbling, om vi ska ta utbyggnaden av kollektivtrafiken på allvar och möta Stockholms behov. Vi kanske inte når ända fram, men det ska inte vara "på marginalen" som vi ska utveckla marknadsandelen för kollektivtrafiken.

Det andra som jag vill ta upp är ett förslag som jag tror gäller – det är lite otydligt skrivet i budgeten – att helt och hållet överföra trafikplaneringen från regionplane- och trafiknämnden till SL. Jag tycker att det är ett dåligt förslag.

Vi måste ha en långsiktig trafikplanering i regionplane- och trafiknämnden, och vi ska ha en stark operativ och strategisk kort och medellång planering i SL. Det handlar inte om antingen–eller utan om både–och. Jag tror att vi får en extremt mycket sämre planering och en sämre samhällsplanering om vi gör som det föreslås. Om det är något vi i Sverige är bra

på – och som många kommer hit för att titta på och belöna oss för – är det att vi har en integrerad samhällsplanering, en trafikslagsövergripande planering.

Jag vet inte riktigt vad som ligger bakom förslaget. Jag ser att Erik Langby tyvärr inte är här i dag. Det är Christer, som är ersättare i regionplane- och trafiknämnden, som representerar nämnden. Du har varit på nämndens sammanträden en gång i år. Vid fyra sammanträden har du inte varit där.

Frågan kanske helt enkelt handlar om att SL vill ha mer makt.

Anförande nr 158

Landstingsrådet **Wennerholm (m)**: Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! När jag säger till mina närmaste medarbetare att kundnöjdheten i SL ska öka med ytterligare 50 procent säger de: Du får lugna dig lite, för det är stopp vid 100.

Det är just det som är problemet, om vi har så hög kollektivtrafikandel som vi har, om vi ser på kollektivtrafikandelen i hela landet, som är utgångspunkten. Då är det klart att vi aldrig kommer att lyckas med uppdraget, fast man kommer att lyckas med det ute i landet.

Men vi måste bidra – på den punkten är vi helt överens, du och jag. Det är därför som målsättningarna i våra dokument är bra.

Du säger att vi inte ska delta i någon skönhetstävling, eftersom vi har så många andra viktiga uppgifter. Jag skulle vilja säga: Just de viktiga uppgifterna tror jag skulle kunna göra att Stockholm blir en skönhet att leva och bo i, så att allt fler vill komma hit.

Har vi en väl fungerande kollektivtrafik och en bra miljöpolitik kommer det att vara attraktivt. Jag tror att var och en av oss kan formulera olika målsättningar för att vara en attraktiv tillväxtregion. Jag tillhör dem som tror att vi behöver tillväxt för att kunna nå miljömålen. Vi kommer inte att klara dem genom att strypa tillväxten och få mindre resurser.

Anförande nr 159

Björn Sigurdsson (mp): Att fördubbla kollektivtrafiken är i andra län naturligtvis en katastrofalt mesig målsättning som inte är till fyllest. Att fördubbla den när vi ligger på 24–25 procent är nödvändigt, och det är också bra för den av er omhuldade tillväxten.

Jag tror att vi tänker detsamma. Om vi fokuserar på de viktiga frågorna, som klimatfrågan och även sociala och ekonomiska frågor, då blir Stockholm attraktivt. Men vi kan inte backa oss in i attraktiviteten, utan vi måste bevisa den.

Reella mål kring något som är väsentligt för människor måste vara sporren till samhällsekonomisk utveckling, sporren för människor, sporren för våra organisationer. Då blir vi attraktiva. Men vi blir inte attraktiva genom att ställa upp målet att bli attraktiva.

Ordföranden: Christer Wennerholm hade önskat replik på Björn Sigurdsson, men det är avklarat genom replikväxlingen nyss. Då fortsätter vi enligt talarlistan.

Anförande nr 160

Lars-Erik Salminen (m): Fru ordförande, fullmäktige! Vårt mål, Björn Sigurdsson, de få socialdemokrater och andra som är här inne, är att Stockholmsregionen inom en snar framtid ska vara en av Europas mest attraktiva huvudstadsregioner. Det är liksom ett självklart mål man måste ha, om man ska se till att fler vill bo, arbeta och leva här och ha det bra.

Jag är helt övertygad om att det är möjligt. Men det handlar om att skapa rätt verktyg, förutsättningar för tillväxt, förutsättningar för miljö och förutsättningar för integration – för boende, för företagande och för entreprenörskap.

Vi har hela eftermiddagen, ja, egentligen hela dagen, pratat om att vi ska se till att kollektivtrafiken och infrastrukturen i vårt län får de absolut bästa förutsättningarna. Då måste man ha det på detta sätt i det här förslaget och ändra på hela planeringsstrukturen. Jag känner stort hopp att det med det förslag som vi lägger i dag kan bli på det sättet.

När vi satsar på infrastruktur måste vi se hur vi ska skapa en mer effektiv och övergripande trafikplanering som tar sikte på att möta morgondagens utmaningar. Nu går det snabbt. Nu är det snabba puckar. Vi kan inte sitta med RUF:s:en, som redan när den kommer ut på remiss är gammal. Stella Fare visade föredömligt hela den bunt av dokument som bromsar infrastrukturplaneringen och planeringen av kollektivtrafiken. Då lägger vi det åt sidan och kör planeringen på SL:s sida, för att få igång det hela lite snabbare och bättre, så att vi alla får en bättre miljö.

Jag ser att Björn Sigurdsson rynkar på näsan, men det du säger kan man knappt förstå. Fast det är en annan sak.

Jag ägnar mig åt politik därför att jag sätter de boende, medborgarna, företagen och resenärerna i centrum. Vi ska inte skapa onödigt byråkrati och administration. Vi ska göra det enklare och snabbare.

Nu när vi vill lyfta fram resenärsperspektivet i kollektivtrafiken tycker ni att vi ska göra tvärtom. Ni motverkar det. Man kan undra varför.

I samband med 2009 års budget samorganiserar vi regionplane- och trafiknämndens verksamhet med SL och förtydligar organisationens uppdrag i trafikplaneringen. I dag är det ett delat ansvar. Som man brukar säga: Delat ansvar är inget ansvar. Det blir lätt rörigt då. Detta är nödvändigt för att möta morgondagens utmaningar och ännu tydligare lyfta fram kundperspektivet.

Vi förstärker arbetet med trafikplanering ytterligare och sätter till rätt resurser, så att vi inte behöver hålla på med det andra. Den andra planeringen är också viktig, men vi sätter rätt resurser på trafikplaneringen och rätt kompetens på rätt saker.

Vårt förslag om en tydlig trafikstrategi för länet ger inte bara stockholmarna bättre verktyg för att planera, utreda och kommunicera våra behov, utan för hela landet får vi en bra infrastruktur, så att hela Sverige kan börja leva men med Stockholm fortfarande som motorn – det är här det sker och ska fortsätta ske.

Med det vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 161

Björn Sigurdsson (mp): Jag skulle vilja få ett förtydligande av om det är lagenligt att överföra trafikhuvudmannaskapet till SL. Det är otydligt vad det är ni överför. Det verkar som om allting ska samlas hos SL, och ett aktiebolag kan inte vara trafikhuvudman i ett ensamt landsting.

Det andra är naturligtvis att vi i Miljöpartiet är jättefrustrerade över att vi inte kan bygga mer, att vi inte kan komma fram fortare. Vi vill verkligen att SL ska kunna bygga mer. Vi tittar på alla seriösa förslag. Men vi ska titta på både kort och lång men även medellång sikt.

Anförande nr 162

Lars-Erik Salmén (m): Vi håller inte på med några saker som inte är lagenliga, Sigurdsson. Det är landstinget som är trafikhuvudman. Så jobbar vi på.

Anförande nr 163

J a n S t r ö m d a h l (v): Det finns *ett* bra argument för att föra över trafikplaneringen – det är inte huvudmannaskapet utan trafikplaneringen – från regionplanenämnden till SL. Det är att vi då kanske blir av med planerna på Förbifart Stockholm. Den är totalt ointressant för kollektivtrafiken, även om det finns de som försöker ”bussa” fram den. Jag menar att det inte finns någon efterfrågan på kollektivtrafik i det läget i regionen helt enkelt.

Det jag vill ta upp som en huvudpunkt är avsaknaden av det grundläggande ekologiska perspektivet i regionplanearbetet och i RTN:s verksamhet. För att få en grund för ett sådant perspektiv kan man gå till Världsnaturfondens Living Planet Report som ges ut vartannat år och som i sin senaste upplaga kom för ett par veckor sedan. Där bryter man inte ned siffrorna till städerna eller regionerna inom länderna, men man bryter ned dem på landnivå. Då kan man för Sveriges del konstatera att vi ligger på en nivå för vårt ekologiska fotavtryck som innebär att om resten av världens länder konsumerade och levde på vår nivå skulle det behövas två och ett halvt jordklot. Det räcker alltså inte med det vi har.

Det innebär också att om inte vi och alla de andra rika länderna här i världen väldigt kraftfullt minskar framför allt våra koldioxidutsläpp, men också andra resurser som nu tär på jordens kapacitet, kommer jordens möjlighet att återskapa och överleva att vara ytterst begränsad. Vi lever nu på att vi kan släppa ut koldioxid till atmosfären. Det innebär, liksom det som Björn var inne på, att vi förvärrar situationen när det gäller klimatutvecklingen.

Det andra är att vi lever på att sno resurser från hela tredje världen. Vi låter en stor del av jordens befolkning leva under den nivå som är människovärdig. Vi lever på att skicka ut våra växthusgaser till atmosfären och på att vi helt enkelt kan låta andra svälta ihjäl.

Det här är alltså grunden för vad vår regionala planering borde handla om. Men det finns inte en gnutta av tankar om eller att man ens försöker ha någon slags bas när det gäller de här grundläggande ekologiska aspekterna. Jag kan hålla med Björn Sigurdsson om mycket av det som han sade, men jag menar att även klimatperspektivet är för begränsat. Det är en del av det ekologiska perspektivet. Det här måste vi alltså plocka in. Då kommer ni också att bli fullständigt övertygade om att sådana projekt som Förbifart Stockholm hör till de värsta exemplen. Det är fullständigt omöjligt att gå vidare med det om vi ska överleva på ett sådant sätt att vi också tar hänsyn till andra här i världen.

Anförande nr 164

L e n n a r t R o h d i n (fp): Fru ordförande! Vid sidan av SL, Waxholmsbolaget och Skärgårdsstiftelsen, med sina speciella uppgifter, har regionplanenämnden även ansvar för skärgårdsfrågor, framför allt de mer generella skärgårdsfrågorna. När jag i går kväll var tvungen att ta taxi in från Rådmansö för att över huvud taget kunna vara med här i dag åkte jag med en taxiförare från en ö utanför Rådmansö. Han är starkt engagerad i öns butik. När han hörde vad jag skulle göra konstaterade han: Ni utreder och ni utreder. Ni utreder skärgården, och inte blir det bättre för oss. Mycket av det här handlar ju om att ni inte förstår villkoren i skärgården. Man kan inte ägna sig åt en sak uteslutande utan man får vara mångsysslare. Man sysslar lite med båttrafik. Man sysslar lite med byggnadsverksamhet. Man sysslar lite med butiksverksamhet. Men allt regelverk, även landstingets, utgår från att det är heltidssysselsättningar. Och när ni utgår från det drabbar det verksamheten ute i skärgården.

Så är det ju. Landstinget har i slutet av förra mandatperioden antagit ett skärgårdspolitiskt program. För ett år sedan antog vi en delregional utvecklingsplan för kust och skärgård. Och nu är ett nytt skärgårdspolitiskt program på väg. Dessutom har regionplanekontoret både förra mandatperioden och den här mandatperioden ett antal gånger hållit på och dribblat med frågan om hur fraktstödet ska se ut och om vi över huvud taget ska ha ett fraktstöd i skärgården. På senaste sammanträdet med regionplanenämnden tog man sig ändå samman och beslutade att nu ska det i alla fall ske ett seriöst samråd med de berörda i skärgården som kan villkoren så att man får en riktig utveckling av detta. Jag hoppas att det blir resultat av det också.

Med den utgångspunkten finner jag det mycket glädjande med tankarna på att planera ett nytt skärgårdsråd under 2009 så att vi får en samlad syn på skärgårdsfrågorna och inte en mängd människor som var för sig sitter och planerar åt skärgården utan att förstå någonting.

Anförande nr 165

Åke Holmström (kd): Ordförande, ledamöter och åhörare! Jag sade i mitt tidigare anförande att vi har den finaste skärgård som går att få. Den är unik i världen. Nu tänkte jag ta upp en fråga som jag vet kommer att betyda en hel del vad gäller det rörliga båtlivet ute i skärgården. Det är nämligen så att Sjöfartsverket har för avsikt att släcka ned fyren på Huvudskär. Nu använder man argument som att det finns modern utrustning i dag med GPS och det ena med det tredje. Det stämmer nog på större fartyg, men det är väldigt mycket småbåtar som också vill nyttja skärgården. De båtägarna har inte alltid råd att skaffa en sådan här GPS.

Dessutom är det lite kulturhistoria över våra fyror, inte minst Huvudskärs. Jag har inget yrkande i den här frågan. Jag vill bara väcka den som sådan. Jag sitter själv i Skärgårdsstiftelsen. Skärgårdsstiftelsen är redan engagerad ute på Huvudskär. Jag skulle önska att både fullmäktige och landstingsledningen beaktar det här. Jag tror nämligen att det skulle gå att få Skärgårdsstiftelsen att ta över fyren, men jag har inget yrkande. Jag vill betona detta. Däremot skulle det gynna båtlivet oerhört mycket samtidigt som vi bevarar lite kulturhistoria.

Anförande nr 166

Maria Kedvall (v): Jag tänkte knyta an lite till det som Janne Strömdahl sade nyss om de begränsade resurser i världen som tredje världen länge har varit medveten om men som vi helt nyligen har fått upp ögonen för. Våra resurser är också begränsade, och det kräver nya förslag, nya tankar och nya idéer. De resurser vi har ska vi använda på smartast möjliga vis.

De nyskapande tankar vi behöver för att skapa nya övergripande strukturer för att lösa morgondagens problem finner vi tyvärr inte i RUFs. Problemet med konsensus är att när alla är överens blir det bara en vattmig soppa kvar. Vi måste hitta några nya strategier, och det gör vi inte genom att bryta sönder RTK och plocka bort trafiken från resten av regionplaneringen. Fort men fel, brukar man säga. Det blir det när man lägger fram ett förslag utan att ha tänkt efter varför, hur och vart det syftar, som att bryta loss trafikplaneringen från RTK och stoppa in den på SL.

Jag vill också göra en kommentar när det gäller attraktiv storstadsregion. För mig betyder inte attraktiv att man är älskad av alla. Jag vill ha en Stockholmsregion som fortfarande består av storstad, småstad, landsbygd, glesbygd och skärgård, ingen okontrollerad expansion. Tänk efter före!

Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets budgetförslag och Socialdemokraternas förslag att behålla trafikplaneringen på regionplanekontoret.

Anförande nr 167

Landstingsrådet Wig (mp): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Den 17 november, för en vecka sedan, kom det ett pressmeddelande från Miljödepartementet. Man begärde in en redovisning av miljökonsekvenserna för Förbifarten. Man ville att Vägverket skulle göra en utredning enligt sin egen fyrstegsprincip av Diagonal Ulvsunda och kombinationsalternativet. Man ville också ha in aktuella trafikprognoser med beaktande av trängselavgifternas införande. Borde inte det ha gjorts innan man bestämde att man skulle bygga denna förbifart?

Miljöpartiet vill stärka Södertörn. Vi vill stärka kärnorna på Södertörn. Förutom infrastruktursatsningar som görs på själva Södertörn vill vi också att man tittar på Ostlänken och Svealandsbanan, alltså infrastruktursatsningar utanför regionen som är av betydelse för Södertörn. Vi vill även låta de andra kärnorna runt om i Mälardalen stärkas och leva.

Vi vill att Södertörn ska få ett universitet, inte att man bara ska säga att det ska vara så. Vi vill verkligen att det ska bli ett universitet, att vi i landstinget trycker mer på det, inte bara med ord. Vi vill ha ett campus i Södertälje i samarbete med KTH för transport- och logistikforskning, i Haninge för kultur och ekoturism. Vi vill att det skapas ett attraktivt Södertörn så att vi inte ska behöva en förbifart därför att vi dör av någon sorts blodbrist. Vi vill ha kultur, attraktiva bostadsmiljöer och stärkt infrastruktur utan att skära av de gröna kilarna. Leve Södertörn!

Bifall till Miljöpartiets förslag till budget och till det socialdemokratiska förslaget att behålla trafikplaneringen inom region- och trafikplanenämnden.

Anförande nr 168

Landstingsrådet **W e n n e r h o l m** (m): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag kan hålla med den senaste talaren, Raymond Wigg, om att det är viktigt att vi utvecklar andra kärnor än bara citykärnan i Stockholm och Stockholms län. Jag håller också helt med dig om att synen på vad som kan hända i hela Mälardalen är viktig. Därför tycker jag att det är bra att man nu håller på att jobba fram utvecklingsplanen i mycket gott samarbete mellan kommunerna inom vårt landsting och regionförbund inom hela Mälardalen. Det är till och med kommuner utanför den här gemenskapen som har bett Sven-Inge att komma och föredra våra tankar. Det tycker jag är bra.

Jag delar din uppfattning att om vi ska ha den här tillväxten handlar det om en region som är så stor som de fem länen i Mälardalen. Det är min åsikt. Det är en gemensam arbetsmarknad och bostadsregion. Oaktat den andra politiska debatten, huruvida vi ska ha församlingar som har den ena eller andra storleken och att vi politiker är med och fattar beslut, fattar verkligheten de här besluten åt oss. Det är människor som har de här önskemålen. En del av dem vill kanske som jag bo på Söder, andra vill kunna bo mer lantligt men jobba i Stockholm eller bo i Stockholm och jobba lantligt. Människors val påverkar oss. Det är inte alltid vi politiker kan styra och påverka människor. I det resonemanget skulle vi nog kunna finna varandra, tror jag.

När det handlar om kommunikationerna, möjligheterna att röra sig, tror jag till skillnad från en del av talarna här att det är en fördel om vi också kan få en förbindelse för trafik som ska gå på hjul mellan norr och söder och inte bara en tung fortsatt utbyggnad av spårtrafik, för den behövs också. Den behövs för att öka integrationen mellan norr och söder. Därför ska vi bygga bort getingmidjan så att vi kan ha ännu mer spårbinden trafik, pendeltågstrafik. Men vi ska också se till att möjliggöra för människor att åka mellan platser med kollektivtrafiken, inte bara åka utifrån och in till stan för att sedan åka tillbaka, när man inte behöver göra det. Det är bland annat därför det redan från början i Cederschiöldsförhandlingen finns med en spårutbyggnad på Södertörn med tvärsparvagn. Det är därför vi vill bygga ut flera sådana spår runt om i länet. Då kommer vår region att kunna växa, och den kommer att vara attraktiv för människor att leva i. Blir den inte attraktiv att leva i växer den heller inte. Det här hänger väldigt väl ihop. Regionplanenämndens arbete med att se till att vi så småningom i fullmäktige 2010 kan ta beslut om en ny utvecklingsplan kommer att fortsätta, och vi kommer, fru ordförande, att få debattera den många gånger än.

Därmed yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 169

T h o m a s M a g n u s s o n (v): Fru ordförande! Jag har en kort kommentar till förslaget att lyfta över trafikplaneringen till SL. Vår position är ju att det här blir felaktigt.

Trafikplaneringen är en del av all den planering som ska göras i regionen. Vi har planering för bostäder. Vi har planering för arbetsplatser. Vi har planering för en rad områden. Man kommer därmed att sakna helhetsperspektivet. Det känns konstigt att så att säga lyfta över trafikplaneringen till den som är trafikutförare.

Nu är inte Lars-Erik Salminen kvar i salen, om jag ser rätt. Han var ju mån om att vi skulle jobba vidare med att utveckla kollektivtrafiken. Det finns ett enkelt sätt, att yrka bifall till vårt yrkande att Förbifarten bör strykas ur RUFs:en.

Sist men inte minst, apropå en attraktiv storstadsregion kan jag säga att vårt budgetförslag heter En fungerande vardag. Det borde vara en attraktiv regionparoll.

Kulturnämnden

Anförande nr 170

Karin Ek Dahl Wästberg (fp): Ordförande, fullmäktige! Det är den här majoritetens tredje budget för kulturnämnden som vi debatterar i kväll. Det är också tredje gången som vi avsätter mer pengar till kulturen. I år lägger vi på ytterligare 10 miljoner kronor, och totalt har den nya majoriteten inneburit 35 miljoner kronor mer till kulturen än när oppositionen styrde. Men politik handlar ju inte bara om att frigöra resurser för viktiga ändamål, det är också en vilja att förändra och förbättra.

För den här majoriteten är några punkter extra angelägna. Det rör bland annat kultur för barn och unga, att bredda kulturutövarnas finansiering, att främja kultur över hela länet, att ta ett särskilt ansvar för länsövergripande verksamheter och att främja ett brett utbud. Vi tror att landstingets stöd till kulturen medför positiva effekter, som att kulturen för samman personer i länet, lockar människor att flytta hit och skapar en positiv bild av Stockholms län som en attraktiv, modern och kreativ plats.

Vi brukar lite slarvigt använda uttrycket att kulturen är kittet som binder samman människor. I Dagens Nyheter från den 19 november läste jag några konkreta exempel på vad det här innebär. Tre personer tillfrågades om varför de har flyttat till Stockholm. Claudia svarar att det är för att plugga på Konsthögskolan. Peter svarar att han ser möjligheter att utvecklas här. Till sist intervjuas Anna. Hon svarar att det finns många möjligheter och att hon vill gå på museer och opera. Det är därför de har flyttat hit. Vid sidan av jobb eller utbildning är storstadsregionens möjligheter, tolerans och rika utbud en av de främsta anledningarna till att människor flyttar till oss.

Väl boende här är vi dessutom väldigt rörliga. Vi bor kanske i en kommun, arbetar i en annan, har fritidsintressen i en tredje och släkt och vänner i en fjärde kommun. Vi är vana att ta oss runt i länet och söker utbud över administrativa kommungränser. Landstingets kulturpolitik finns delvis till för att alla kommuner inte ska behöva bygga upp ett eget länsmuseum, som vårt i Nacka till exempel, en världsledande orkester, som vår filharmonik i Stockholms konserthus, ett växthus för unga filmare, som vårt i Botkyrka, eller en kommissionärsverksamhet, som den i Solna, för att marknadsföra Stockholms län som en attraktiv plats för filminspelningar. För allt detta och mycket mer är kulturnämndens anslag avgörande.

Just nu pågår Stockholms filmfestival som bäst. Det går i stort sett att läsa om festivalen varje dag i Stockholms morgontidningar. Här visar jag ett klipp ur Dagens Industri. Festivalen attraherar personer från hela världen. 500 branschmänniskor och journalister besöker Stockholm. Det är en av världens mest attraktiva filmfestivaler. I fjol fick festivalchefen Git Scheynius, som ni kanske skyttade på bilden, utmärkelsen Bästa festivalchef som delades ut i Las Vegas. Finansieringen av Stockholms filmfestival består till en tredjedel av sponsring, från företag som L'Oréal och Telia Sonera. En tredjedel är biljettintäkter och en tredjedel är offentligt stöd, där landstinget är en mycket viktig part. Stockholms filmfestival är ytterligare ett exempel på verksamhet som vi i landstinget främjar, som gör ett

utmärkt jobb, som skapar attraktivitet i vårt län och som vi ska vara mycket stolta över. Allt detta är möjligt tack vare kulturnämndens anslag.

Ordförande! Vi vill att fler kulturutövare ska få chansen att utöka sin budget, men kanske inte med automatik från landstingets kassa. Därför kommer vi att införa ett konsultstöd för att öka kunskapen om hur man söker EU-medel, arbetar aktivt med sponsring och initierar fruktbart samarbete eller arbetar för att sprida positiva erfarenheter. Det finns en hög medvetenhet bland kulturaktörer om att det gäller att vara kostnadseffektiv och samtidigt hålla en hög kvalitet. Det finns många aktörer i vårt län som dagligen bevisar att detta är fullt möjligt. Nu vill vi ge ytterligare stöd i det arbetet.

Vi har också höga ambitioner när det gäller att stödja barn- och ungdomskultur. I vårt län föds nämligen – visste ni detta? – 25 procent av alla barn som föds i Sverige. En fjärdedel av alla barn som föds i Sverige föds i vårt län. Det finns alltså ganska bra underlag.

Landstinget främjar väldigt mycket kultur, föreningsliv och idrott för barn och unga. Ett uttryck för det är vårt scenkonststöd som uteslutande går till målgruppen unga eller till exempel till den stora musikverksamhet som finns inom ramen för studieförbunden.

Men en av de stora nysatsningar som vi vill göra är att främja tillkomsten av ett barnkulturpalats på Riddarholmen. På bilden jag visar här ser ni Riksarkivets fantastiska lokaler som har stått tomma sedan 60-talet. De ska nu helrenoveras, barnsäkras och anpassas till ett hus gjort för barnkultur. Självklart kommer palatset att vara öppet för barn från hela länet. Jag hoppas på att barnkulturpalatset också kan bli en nationell barnkulturscen. Sverige saknar en sådan, och det vore inte alls konstigt om en sådan låg i vårt län.

I budgeten föreslår vi också att man avsätter 10 miljoner kronor för att projektera kanske en av Europas mest intressanta utbyggnader, nämligen Konserthusets. Med varsam hand har ritningar tagits fram för att bygga ett annex över parkeringshuset mellan Hötorgsskraporna och Tengboms blå konserthusbyggnad. Visionen om en restaurang på taket och en *black box* i källaren för mer experimentell musik är några exempel på hur Konserthuset kan tillvarata tradition och föra sina anor in i framtiden för att möta en ny publik. Även här dras Europas blickar till vårt län. Det finns nämligen flera som är intresserade av hur gamla institutioner kan moderniseras. Det här är möjligt tack vare anslag från landstinget.

Sammantaget, ordförande och fullmäktigeledamöter, händer det väldigt mycket just nu inom länets kulturliv. En stor del av det generösa utbud som finns existerar på grund av det stöd som vi ger. En del program sker för en mer sluten publik – till exempel Kultur i värden – andra program reser människor från hela världen hit för att uppleva. Vi ska fortsätta att arbeta för att främja denna mångfald av aktörer och utbud. Det bidrar till en attraktiv storstadsregion som människor vill flytta till, bo och leva i.

Med detta yrkar jag bifall till majoritetens förslag till budget för kulturnämnden 2009.

Anförande nr 171

Gizela Sladic (s): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Kulturen är för viktig för att vara en angelägenhet för ett fåtal. Kultur ska komma alla till del i hela länet och vara för alla människor. Med sådana ambitioner krävs hårt arbete, öppenhet och mod – mod att uppmärksamma att kulturen i dag inte kommer alla till del, att klassiska sociala mönster påverkar både utövande och tillgång till kultur. Det behövs hårt arbete och öppenhet för att åstadkomma förändringar som går i rätt riktning.

Många människor i Sverige avundas nog det kulturliv som finns i Stockholms län och Stockholms stad, men vi anser att det kulturlivet inte alltid svarar mot de behov och de ekonomiska förutsättningar som unga människor har. För de unga människor som vill utveckla sin egen kreativitet måste det till exempel finnas musikscener som inte bara drivs av vinstintresse. I dag lever många av Stockholms läns musikscener under ett ständigt hot om att läggas ned.

Ungdomar är stora kulturkonsumenter och flitiga kulturutövare. Samtidigt är de en grupp med lite pengar och därför beroende av offentligt finansierade och organiserade verksamheter. Antalet ungdomar kommer att öka de närmaste åren, vilket kommer att leda till ökad efterfrågan på olika kulturella uttrycksformer och möjlighet till delaktighet. Så länge uppdraget är att bredda kulturen till flera måste barn och ungdomar stå i centrum.

Det kulturutbud som finns i dag är inte tillgängligt för alla barn och ungdomar. Stora geografiska avstånd, alltför liten kapacitet i verksamheterna, brist på resurser och för dålig samordning mellan olika aktörer samt familjers ojämlika ekonomiska situation är faktorer som påverkar ungdomarnas möjlighet att komma i kontakt med olika typer av kulturyttringar. Bristande kunskap om behoven hos olika målgrupper och hur kulturinstitutioner når ut till dem har också betydelse.

Kulturen är viktig för tillväxten. Det är ett oroväckande lågt intresse för kultursektorn inom RUFSS 2010, konstaterar vi. För en hållbar regional utveckling är kultursektorn en viktig tillväxtfaktor som måste räknas in. En väl fungerande kultursektor i regionen och god kunskapsutveckling krävs för att regionen ska kunna fortsätta att utvecklas.

Vi ser stora brister i borgarnas budget. Därför tillför vi 8,5 miljoner kronor mer i vårt budgetförslag än majoriteten gör i sin budget. Bland annat vill vi använda dessa extra pengar till att inrätta ett nytt kulturstöd till ungdomar, Snabba cash. För 2009 tillför vi 100 000 kronor. Stödet innebär att ungdomar kan ansöka om små summor för att genomföra mindre kulturaktiviteter. Stödet ska vara mycket lätt att ansöka om, och pengarna ska kunna delas ut snabbt.

Vi vill motarbeta ungdomsväldet genom att höja projektstödet till Ung Aktiv Kultur med 500 000 kronor.

Dessutom vill vi stödja filmproduktion i Stockholms län. Nämnden ska arbeta för att Stockholms läns landsting tillsammans med andra landsting och kommuner i Mälardalsregionen bidrar till arbetet med produktionscentrumet för film och rörlig bild, Film Capital of Scandinavia.

Bifall till det socialdemokratiska budgetförslaget!

Anförande nr 172

Morgan Lindqvist (m): Herr ordförande, ledamöter och åhörare! Alliansens förslag till kulturbudget är en budget som har kontinuitet, nyheter och visioner, som jag härmed yrkar bifall till.

Genom att satsa på att utveckla entreprenörskapet inom kultursektorn kan nya verksamheter och gamla utökas och förbättras. Att på så sätt göra kulturverksamheterna mindre beroende av bidrag och därmed mer självständiga ligger inte bara i linje med arbetslinjen utan är också väldigt bra för kulturutövarna, eftersom de då blir mindre beroende av oss politiker.

Vi kommer att möjliggöra detta genom att bland annat erbjuda konsultstöd till verksamheterna så att de får hjälp med att öka biljettintäkterna, söka sponsorintäkter och etablera fruktbart samarbete med andra kulturutövare. Detta resulterar i en kulturbudget i arbetslinjens tecken som ger bra kulturupplevelser för oss alla kulturnjutare.

Anförande nr 173

Mohibul Ezdani Khan (v): Ordförande, ledamöter och åhörare! Innan jag börjar tänkte jag tacka alliansen för att ni äntligen har tänkt höja kulturbudgeten med 10 miljoner kronor. Vi har hela tiden i Vänsterpartiet hävdats att det ekonomiska stödet till kulturen behöver utökas.

Kulturens roll som motor i den regionala utvecklingen kan inte överskattas. Dess betydelse för att stärka folkhälsan är väl dokumenterad. Det är hög tid att landstinget utvecklar en aktiv regional kulturstrategi för integration, hälsa och kommunikation. Det är hög tid att landstinget tar kulturen på allvar och inte bara ser den som en fritidssysselsättning för folk som inte har viktigare saker att göra.

Vad är då att ta kulturen på allvar? Bengt Göransson, före detta socialdemokratisk kulturminister, protesterar i ett nummer av Teatertidningen mot att kultur skulle vara någon sorts medicin. Han säger så här: Man blir inte frisk av kultur. I själva verket kan det vara så att man mår sämre när man börjar läsa böcker och inser hur det egentligen är ställt i världen.

Det är kanske lite provokativt. Jag tror att alla partier är överens om att Kultur i vården är något bra. Men kultur är inte egentligen någon sorts medicin, och den är naturligtvis inte heller en serviceinrättning för regional utveckling. Varför ska då landstinget stödja kulturen? Av rent egoistiska skäl, därför att kulturens kända och dokumenterade biverkningar, som det heter inom medicinen, eller spin off-effekter, som det heter på näringslivsspråk, är stark folkhälsa och regional utveckling. Så låt oss vara egoistiska!

Jag ska bara lyfta fram ett enda av de förslag som Vänsterpartiet har i sin budget. De största kulturkonsumenterna är svenska kvinnor i övre medelåldern. De som konsumerar minst kultur av alla i Stockholms län är utlandsfödda kvinnor i samma ålder. Det beror inte på bristande intresse för kultur utan på bristande möjligheter. Ska man prata regional utveckling är det ett problem att en stor och viktig grupp i Stockholms län inte alls finns representerad i kulturutbudet.

Det finns många olika sätt att lyfta upp denna fråga. Vi har lagt fram ett förslag på en satsning i vår budget som är enkel att genomföra. Det finns i dag ett stöd som heter Ung Aktiv Kultur. Detta stöds syfte är att främja ungas egna aktiva deltagande i kulturlivet. Vi vill inrätta ett liknande integrationsstöd. Det kan kanske heta mångkulturstöd eller, om borgarna föredrar det, mångfaldsstöd. En budget för detta avsätts och en tjänst som handläggare tillsätts. Denna handläggare ska även samarbeta med hemslöjdskonsulenten inriktad på internationell slöjd och med mångfaldskonsulenten. Det är inte en jättestor reform eller organisationsförändring men ett litet steg på vägen.

Bifall till Vänsterpartiets budgetförslag!

Anförande nr 174

Agnetha Bostrom (mp): Ordförande, ledamöter och åhörare! Kulturen är viktig ur väldigt många aspekter. De kulturverksamheter som finansieras genom landstinget är, förutom det uppenbara egenvärde som kulturen har i sig själv, viktiga för vår regionala utveckling. Den är viktig för främjandet av folkhälsan, för vår livskvalitet, för folkbildningen och för vår samhälls- och näringslivsutveckling.

Miljöpartiet vill se en offensiv satsning på kultur. Liksom tidigare är det vår ambition att höja kulturstödet till 1 procent av landstingets totala budget. I år har vi lagt oss på 0,8 procent. Det skulle ge en förstärkning av kulturbudgeten med drygt 48 miljoner kronor.

Bidragsregn är ord som jag är säker på att få höra här i dag från borgerligt håll. Jag vill redan nu säga att den inställningen är väldigt märklig och negativ. Vi hade en debatt om det redan förra året. De här bidragen är egentligen nyttiga investeringar som ger satsade pengar och mer därtill tillbaka i samhällsnytta, inte minst inom hälso- och sjukvården som är en av kärnverksamheterna som vi ständigt får höra ska prioriteras. Enkel matematik: Ökad folkhälsa ger lägre kostnader för sjukvården och högre livskvalitet för våra länsinvånare. Vi står fast vid vår uppfattning att kulturen bidrar till en ökad folkhälsa.

Det vi vill göra med de extra pengarna är att satsa på verksamheter som är av vikt för hälso- och sjukvården och av vikt för utvecklingen i vår region. Utökad hälsopedagogisk teater i stil med Circonova, satsning på produktions- och resurscentrum för film genom att landstinget

går in som en aktiv aktör i de verksamheter som nu byggs upp i regionen, utökat stöd till de fria grupperna och till barn- och ungdomsverksamhet samt utökat stöd till Konserthusets verksamhet ute i regionen är några exempel. Vår ambition är att stegvis ge alla länsuppdrag en högre ambitionsnivåer vad gäller att nå alla delar av länet med sin verksamhet.

Jag måste också kommentera den budget som har lagts fram av den sittande majoriteten. När man läser det gemensamma förslaget måste man ändå konstatera att det känns ganska påvert. Det handlar väldigt mycket om att höja självfinansieringsgraden för kulturverksamheten och att man inte vill producera verksamhet i egen regi.

Om ni var här i morse och lyssnade till Catharina Elmsäter-Svärds inledande anförande minns ni att hon pratade om en budget som gjorts med fantasi. Jag väljer att tolka det mycket välvilligt, men jag kan också konstatera att fantasin, orken och intresset nog var på väg att ta slut när man väl hade hunnit fram till kulturen. Den korta texten tar upp ganska många självklarheter, som att "kulturnämndens bidrag ska fördelas efter regler för bidragsgivning som finns antaget inom nämnden". Jag tycker inte att det är mycket till vision för kulturens utveckling inom vårt landsting.

Fokus på barn och unga i verksamheterna är viktigt för oss i Miljöpartiet också. Det är en av de delar där jag kan instämma med den sittande majoriteten. Om det ska vara precis 70 procent av våra verksamhetspengar som ska gå till barn och ungdomar är däremot lite svårt att säga, tycker jag. Vi i Miljöpartiet vill hellre se åldersintegrerade verksamheter än segregerade. Vi vill inte att en ambitionsnivå ska vara hämmande i stället för främjande. Strategier för att nå de här målen skulle det hur som helst vara väldigt trevligt att se, om det nu finns några sådana.

Avslutningsvis vill jag säga att Kultur i vården, vården som kultur fortsättningsvis ska ges forskningsmedel i vår budget. Vi vill se ökade ambitioner för implementering ute i verksamheterna.

Med detta yrkar jag bifall till Miljöpartiets förslag till budget.

Anförande nr 175

A r a m E l K h o u r y (kd): Ordförande, ledamöter! Kulturen berikar livet. Den skapar ett gladare, friskare samhälle och ger den enskilde medborgaren bättre livskvalitet. Kultur ska vara lättillgänglig och spegla en mångfald. Kulturen har en stark egen kraft men behöver stöd genom en aktiv kulturpolitik. Alliansen ökar anslaget till kulturen med drygt 12 miljoner kronor för nästa år. Det motsvarar 3,6 procents ökning.

Som kristdemokrat är jag oerhört glad över att Kultur i vården i alla dess former är fortsatt prioriterad verksamhet för kulturnämnden år 2009. Kultur i vården sprider glädje, livslust och värme till mottagarna och medverkar till ett snabbare tillfrisknande när sinnen kittlas och stimuleras. Ett glädjebesked till patienter, personal och anhöriga som vistas på landstingets vårdinrättningar och sjukhus är att under nästa år kommer antalet besök av musiker, clown, underhållningsartister med mera att fortsätta öka.

Kultur stärker och utvecklar demokratin och ger möjlighet till delaktighet. Barns och ungdomars kulturengagemang bidrar till att utveckla ett demokratiskt förhållningssätt. Vi kristdemokrater vill att ökad delaktighet i kulturlivet ska stödjas, med prioritering av verksamheter som vänder sig till alla barn och ungdomar. Vi anser att alla barn och ungdomar har rätt till kulturupplevelser. Därför är kulturnämndens extra satsning på kultur i föreningsliv som vänder sig till barn och unga genom ekonomiskt stöd under 2009 extra glädjande.

Dessutom höjer alliansen nästa år ribban ännu mer för landstingets mål när det gäller länets kultur och föreningsstöd till barn och unga. Målet för 2009 blir 70 procent i stället för tidigare 60 och 50 procent.

Värt att nämna i sammanhanget är också stödet från kulturnämnden till arbetet med tillkomsten av det så kallade barnkulturpalatset, som Karin tog upp tidigare, som kommer att erbjuda ett stort antal av länets barn och ungdomar stimulans och ett brett utbud av meningsfulla aktiviteter.

Ett annat område är prioriteringen av den filmverksamhet som riktar sig till barn och unga, till exempel det fortsatta samarbetet med Botkyrka kommun i Filmbasen – växthus för unga filmare.

En annan viktig detalj från budgeten för 2009 som ligger oss kristdemokrater varmt om hjärtat är en ökad satsning på Stockholms Konserthus med 4 miljoner kronor. Ett stort grattis till länets alla kulturintresserade medborgare i alla åldrar till ännu en musiksäsong i världsklass med Kungliga filharmonikerna och artister på högsta internationella nivå med bland annat klassiskt och jazz!

Utöver verksamhetsstödet tar alliansen dessutom ett långsiktigt ansvar genom att finansiera en förstudie under 2009 gällande det nödvändiga upprustningsarbetet av Stockholms konserthus och skjuter till ytterligare 10 miljoner kronor.

När det gäller oppositionens alternativa budgetförslag väljer jag att ställa mig kritisk till Socialdemokraternas satsning med 5 miljoner på projektet Film Capital of Scandinavia, som Gizela nämnde tidigare i sitt anförande. Tanken är, som jag har fattat det, att man vill att vi ska ta upp kampen med Västsverige och börja producera filmer.

Det är angeläget att man funderar på några saker här. Kommer filmprojektet verkligen länets invånare till del? Är det verkligen rimligt att vi nu ska börja konkurrera med andra filmproducenter? Med det anser jag att projektet inte torde uppfylla de kriterier som kulturnämnden ställer upp för att bli berättigad till kulturstöd. Man skulle kunna föra ett principiellt resonemang om att landstingets kulturstöd i allt högre grad borde gå till det som gynnar landstingets mål, en ännu friskare befolkning. Då borde man hellre satsa på kultur i värden som hör till landstingets kärnverksamheter.

Med detta vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget för 2009.

Anförande nr 176

Christine Chambay (c): Ordförande, fullmäktige! Många gånger har vi pratat mycket om vård och trafik i den här salen. Nu är det dags att vi pratar om vår tredje budget, kulturen. Kultur är något som knyter ihop många saker. Kultur är mycket viktigt. Med alliansens politik satsar vi 3 ½ procent i kulturnämnden.

10 miljoner kronor ska satsas på Konserthuset. Det är bra. Jag tror att vi alla, från båda sidor, är överens om att den satsningen kommer att leda till att Konserthuset blir uppmärksammat i Europa. Kultur gör Stockholm mycket attraktivt.

Det som fascinerar mig mycket är mötet mellan kultur och tillväxt. Det skapar arbete. Det gör mycket, inte bara i filmindustrin, som vi har hört talas om här. Men jag tycker att mycket mer kan drivas.

Kultur gör att människor blir friska. Det poängterar vi i 2009 års budget. Vi prioriterar Kultur i värden. Kultur i värden är ett projekt som har pågått länge. Vi har nu utvärderat det, och vi kommer att fortsätta med den verksamheten. Det är en verksamhet som tar emot många barn och ungdomar som får en chans att möta äldre människor.

Vi satsar mycket av våra pengar på ungdomar och barn. Ni har hört talas om barnkulturpalatset som är någonting nytt där barnkulturen lyfts fram. Samverkan mellan kultur och näringsliv är något som fascinerar mig mycket.

Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 177

Karin Ekdahl Wästberg (fp): Jag vet inte om du var med förra mandatperioden, Mohibul, men när ni bestämde över landstingsbudgeten blev det faktiskt 1 miljon kronor extra till kulturnämnden på fyra år. Det är dumt att kasta sten i glashus. 35 miljoner kronor är en ökning som vi har gjort på tre år, det vill säga att vi har ökat på med 10–15 miljoner kronor om året under tre år. Jag ville bara förtydliga det så att det inte råder några missförstånd.

Anförande nr 178

Håkan Jörnehed (v): Jag hörde ditt inlägg, Aram, och jag undrar om du kan förtydliga varför ni är emot att Stockholm har ett produktionscentrum för film. Västra Götaland stöder ett sådant i Trollhättan, Region Skåne stöder Ystadfilm. Folkpartiet i Stockholms stad har gått med pengar till filmatiseringen av Stieg Larssons böcker för att man menar att det både skapar arbetstillfällen och är oerhört bra reklam att göra en sådan stor filmsatsning i den här regionen. Jag förstår inte riktigt varför ni är emot det här, varför ni inte vill att det här landstinget ska gå in och stötta detta.

Anförande nr 179

Aram El Houry (kd): Ordförande, ledamöter! Vi tycker att man ska ägna sig åt rätt saker. I kulturnämnden har vi våra riktlinjer, att satsa mycket på barn och ungdomar – 70 procent riktas mot dem, exempelvis. Vi tycker inte riktigt att just det här projektet uppfyller de kriterier som ställs på bidrag.

Dessutom finns det mycket annat som vi kan satsa våra bidrag på än filmprojekt som detta.

Anförande nr 180

Staffan Sjödén (m): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Kulturen berikar vårt samhälle, såväl för den enskilde som för samhället i stort.

I vår värld råder stor konkurrens mellan olika regioner, inte minst i Europa, men på många sätt är det just kulturen som lockar. Vem vill inte besöka London, Paris, Rom, Madrid eller kanske Prag? Ofta är det kultur i olika former som lockar oss. Det innebär också att det för vår region, här uppe i det karga norra Europa, är viktigt vilken kultur som kan utövas här och locka människor från andra länder att komma hit.

Vad kan då vi från Stockholms läns landsting göra för detta? Ett sätt är att vi i kulturnämnden underlättar för och hjälper unga, och även äldre, konstnärer att starta verksamhet och komma i gång och bli företagare för att Stockholmsregionen på det sättet ska kunna utvecklas och blomstra.

Det finns en liten men naggande god del av kulturnämnden som vi i många stycken aldrig hör talas om: konstnämnden. För första gången har nu denna anonyma nämnd varit med i planarbetet för den nya Rufs. Konstnärer från konstnämnden har medverkat i planarbetet för att med sitt konstnärliga tänkande bidra med impulser och idéer för att kunna utveckla planarbetet.

Kultur betyder, som vi alla vet odling – mänsklig odling. Det gäller för såväl friska som sjuka. För den sjuke och för hans eller hennes anförvanter kan konst, kanske i form av installationer, skulpturer eller tavlor, betyda mycket och ge både tröst och förströelse.

Kultur är hälsa. Det är viktigt att vi på alla sätt får tillgång till kulturupplevelser. Rimligen kommer vi då att leva längre, hoppas vi, eller i vart fall må bättre, och det kommer förmodligen också att medverka till att tillfrisknandet sker snabbare.

Kultur i vården är därför en prioriterad del av alliansens arbete. Om och när vi kommer till ett sjukhus, är naturligtvis det professionella bemötandet av läkare, sjuksköterskor och all annan personal det avgörande – men även den rumsliga gestaltningen, hur man lever i, kommer till och bor i ett sjukhusrum kan säkerligen underlätta tillfrisknandet.

I den anonyma konstnämnden arbetar vi som så, att när man bygger till eller bygger om ett sjukhus avsätts, som ni vet, 1 procent av byggnadssumman till konstnärlig utsmyckning. Rör det sig om vård i slutna former så avsätts 2 procent. Vi försöker på allt sätt medverka till att skapa en god vård- och arbetsmiljö, som ska ge stimulans till såväl dem som arbetar där men framför allt de sjuka. Vi försöker på olika sätt medverka till att det anskaffas konst av god kvalitet.

Detta är viktigt, vill jag säga till dem som arbetar inom Locum. Locums ordförande kommer snart in, och vi har haft ett mycket bra samarbete med Locum, som vi ytterligare vill förstärka. Senast när Rosenlunds sjukhus invigdes av Hennes Majestät Drottningen kunde vi se ett mycket nära samarbete mellan konstnämnden och Locum, som vi gärna vill utveckla.

Vi har som ni vet en stor mängd konst av mycket hög kvalitet, som har anskaffats genom årtiondena. Det uppges att det kan vara så många som 85 000 konstverk, och det är viktigt att vårda och ta hand om denna skatt. Som alla vet har vi tagit ett beslut att alla dessa konstverk ska inventeras årligen av respektive institution.

Slutligen kan de som är intresserade av jämställdhetsfrågor vara roade av att veta att det under det senaste året inköptes 327 konstverk, varav 242 av kvinnliga konstnärer. Totalt inköptes för 3,7 miljoner, varav 2 miljoner av kvinnor.

Nu står inför dörren att ta fram ett nytt sjukhus, och vi i konstnämnden är beredda att på allt sätt medverka till att det får en högkvalitativ konstnärlig utsmyckning, också i nya former.

Herr ordförande! Med detta ber jag att få yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 181

G i z e l a S l a d i c (s): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Att oppositionen inte har några repliker har jag tagit upp i mitt anförande. Vi ser stora brister i borgarnas budget. Därför tillför vi 8,5 miljoner kronor.

Majoriteten påstår att kulturens mål är att stärka humanistiska och demokratiska ideal i samhället, och de vill göra detta genom att höja vad de kallar självfinansieringsgraden. Vi socialdemokrater har ingenting emot att kulturproducenter gör vad som är möjligt för att höja självfinansieringsgraden, men man måste komma ihåg att syftet med att ge bidrag är att stimulera kulturell mångfald och kulturellt nyskapande. Vi socialdemokrater vill inte se en utveckling där bara de som själva kan dra in pengar är de som också får bidrag. Den konstnärliga kvaliteten ska vara vägledande i bidragsgivningen, inte förmågan att dra in pengar. Vårt mål är att stärka det offentliga stöd till kultur som inte är kommersiellt gångbar.

Stockholms läns landsting är numera det enda län i landet som inte följer Sveriges Kommuner och landstings rekommenderade bidragsbelopp vad gäller bidrag till skolor i det egna länet och interkommunal ersättning till skolor i andra län.

Folkbildning, biblioteken och Studieförbundet är viktiga områden. De ger medborgarna möjlighet till lärande, informationsförsörjning och kultur, det vill säga mångsidig service. Således aktiveras medborgarna i livslångt lärande och livsfärdigheter på olika sätt.

Den borgerliga majoriteten föreslår att stödet till folkhögskolorna i Stockholms län ska vara oförändrat. Nu har ytterligare tre folkhögskolor anmält sig till Folkbildningsrådet. Med oförändrat anslag får det negativa ekonomiska konsekvenser för de befintliga

folkhögskolorna i Stockholms län. Stödet reduceras från 332 till 308 kronor per deltagarvecka. Vi anser att landstingets kulturnämnd måste öka anslaget.

Detsamma gäller stödet till ungdomsorganisationer. Fyra nya ungdomsorganisationer vill ha stöd från landstinget. Men stödet är oförändrat för år 2009, och de befintliga ungdomsorganisationerna får reducerat anslag under 2009. Det kan man verkligen inte kalla för en satsning på barn och ungdomar, som borgerligheten talar så högt om!

Film är viktig för Stockholmsregionen, anser majoriteten också, och en satsning ska vara att kulturförvaltningen vid behov ska bistå filmare som vill använda landstingets lokaler när de producerar film. Vilken satsning! Vi däremot menar allvar, och vi satsar 5 miljoner kronor på Film Capital of Scandinavia.

Vi anser att filmindustrin är viktig för Stockholmsregionen. Den är en del av den så kallade kreativa sektorn, vilken inbegriper många olika verksamheter – film, konst, formgivning, musik, datorspelsframställning med mera. Den kreativa sektorn är snabbt växande och bidrar i allt högre utsträckning till den ekonomiska utvecklingen och spelar en mycket viktig roll för den regionala utvecklingen. Dels bidrar den till utvecklingen genom den egna tillväxtpotentialen, dels utgör den en viktig bas för andra verksamheter, till exempel besöksnäring, transporter, hotell, restauranger och handel. Tillväxt inom de kreativa näringarna är också viktig för att stärka Stockholm–Mälardalens varumärke och image som en kreativ, dynamisk tillväxtregion.

När det handlar om Barnkulturpalatset ska man visst först läsa Svenska Dagbladet och Dagens Nyheter, så att man vet vilka beslut som redan är fattade!

Anförande nr 182

K a r i n E k d a h l W ä s t b e r g (fp): Gizela, jag begärde faktiskt ordet för att jag tycker att ert budgetförslag förtjänar lite mer än en replik.

Först vill jag kommentera det du sade senast om att folkhögskolorna har haft samma ersättning. Vi står på exakt samma plats som under den förra mandatperioden när det gäller rankingen för dem som ger ersättning till folkhögskolor.

Sedan förstår jag inte varför man inte skulle kunna sprida goda exempel, där man förmerar sin budget genom att skapa andra intäkter. Folkoperan är ett jättebra exempel: den har bland den högsta biljettintäktsfinansieringen i världen, faktiskt – även om man räknar in Metropolitan i New York och sådana där. Det är helt fantastiskt. Tänk om fler kan lära sig mer om det! Eller Stockholms Filmfestival, som jag talade om nyss, där biljettintäkter och sponsring står för två tredjedelar av finansieringen. Det kan väl aldrig vara fel? Och samtidigt som vi stödjer och främjar detta avsätter vi mer pengar än vad landstinget någonsin har gjort för kulturverksamheten.

Jag tycker det ska vara lite rättvisa i kritiken!

Men jag vill ge dig beröm på två punkter. Det ena är för att ni äntligen, äntligen vill ge stöd till Konserthuset. Vi försvarade det med näbbar och klor för några år sedan. Alla som har insett hur fantastiskt det är måste verkligen välkomnas.

Till sist det där med "snabba cash". Det finns en del kommuner som går före och testat det – det vill säga att man får snabbt stöd för ungdomsverksamhet. Dock är jag lite tveksam till om det är just ett länsuppdrag, därför att då kräver det kanske lite mer planering och eftertanke.

Anförande nr 183

Gizela Sladic (s): Jag vet inte vad man kan säga på 20 sekunder, men jag vill påpeka att under vår tid i majoritet eller i dag, i opposition, finns det ett enda parti som har satsat noll kronor i kulturbudget. Er budget speglar fortfarande Moderaternas spöklika noll kronor.

Anförande nr 184

Ingvar von Malmborg (mp): Så fort man åker över Tranebergsbron eller Skanstullsbron slocknar kulturlivet liksom fullständigt bort. Ju längre ifrån Sergels torg man befinner sig, desto mörkare är det.

Jag skulle med det här inlägget vilja väcka frågan om behovet av en länsteaterfunktion, en turnerande dans- och teaterverksamhet som når ut till de allra minsta områdena i länet. Det finns i de allra flesta andra län, men inte här i Stockholm.

Vi från Miljöpartiets sida vill att man utreder den här frågan med sikte på att införa det gradvis, helt ägt i landstingets regi.

Jag vill också påpeka att om vi inte hade offentligt stöd till film så skulle vi knappast ha någon filmproduktion över huvud taget i Sverige. Av det skälet behövs ett produktionscenter för långfilm i Stockholm. Det har vi tjuvat om ganska länge, men ingenting alls händer. 40 procent av biopubliken finns i Stockholm, men Stockholm skildras inte på film. Vi vill därför stödja ett produktionscenter i Stockholmsregionen för långfilm.

Jag vill påpeka en liten sak till: Vi anser att kulturbudgeten ska vara 1 procent av landstingets budget. Det är en norm som finns i många sammanhang – regioner, län, Europabudgetar och så vidare. Det borde vi också ha här.

Anförande nr 185

Morgan Lindqvist (m): Herr ordförande, ledamöter och åhörare! Man blir lite förvånad när man hör Miljöpartiet och Socialdemokraterna slå sig för bröstet över sin budget, för tittar man i förra årets budget så läser man: samma, samma, samma – det är nästan ingen skillnad på er budget förra året och den ni har lagt i år! Hur kan ni säga att ni har kommit med nya idéer?

Den enda nya idén är ju Socialdemokraternas ”snabba cash”. Hur kan man bara komma på ett sådant namn? När jag hör ”snabba cash” tänker jag på svart taxi, narkotikaaffärer, med mera. Och det har ni döpt ett bidrag till! Jag önskar att ni aldrig hade kommit på den idén!

Anförande nr 186

Agnetha Bostrom (mp): Morgan Lindqvist, nog är det väl ändå så att det är innehållet i verksamheterna och hur de kan utvecklas som är det viktiga för våra länsinvånare, inte att vi hittar på nya ord eller nya benämningar för verksamheterna? Det finns massor av nytänkande i vår budget. Något annat kan du inte komma och påstå.

Anförande nr 187

Morgan Lindqvist (m): Miljöpartiet pratar om fantasi och om att man ska ha visioner. Det är nästan så att vi borde ge er fantasipriset, för hela er budget bygger på pengar som ni inte har. Ni har pengar från trängselskatten, som inte ni kan bestämma om. Ni gör antaganden om dynamiska effekter på läkemedelskostnaderna.

Det är sådana pengar ni spenderar på kulturbudgeten – pengar ni inte har!

Varsågod: årets fantasipris för kreativ budgetföring!

Anförande nr 188

A g n e t h a B o s t r ö m (mp): Tack så mycket! Det är alltid trevligt att få pris.

Nu är det här inte några fantasier, utan det är faktiskt så att ökad folkhälsa, som kultursatsningar ger, ger besparingar på hälso- och sjukvården i vårt län.

Vad gäller trängselskatten var det så att de pengarna skulle återföras till landstinget – det är någonting som ni har schabblat bort. Hur kan du komma och säga att det är pengar som inte finns? Det är klart att de finns! Ni har schabblat bort dem, men vi måste ändå kunna räkna med dem – eller hur?

Anförande nr 189

Morgan Lindqvist (m): Vi har i dag fått fyra olika kulturbudgetar presenterade för oss. Alliansen har en kulturbudget som utvecklar kultursektorn och fokuserar på barn och ungdomar. Mot den står tre budgetar som i stort sett inte har utvecklats sedan förra året.

Vad är då valmöjligheterna: är det fri kultur i vården, eller är det "snabba cash"? Är det hjälp till filmbolagen, eller är det hjälp till kommersiell långfilm? Är det fristående barnkulturpalats, eller är det landstingskontrollerade turnéer i länet?

För mig är valet enkelt: alliansens förslag till kulturbudget.

Anförande nr 190

A g n e t h a B o s t r ö m (mp): Så här är det. Visioner är någonting som jag efterlyser i er budget, för jag ser inte mycket av det.

Som Gizela påpekade, visst är barnkulturpalatset en strålande idé, men när det gäller en så stor satsning – det ska tydligen också bli en nationell scen, som Karin pratade om – hur kommer det sig att vi i oppositionen får läsa om det i Svenska Dagbladet och DN, i stället för att få föra en diskussion om det i kulturnämnden som har hand om de här frågorna?

Jag tycker fortfarande att er budget är påver, som jag sade i mitt anförande.

Anförande nr 191

M o r g a n L i n d q v i s t (m): Fru ordförande! Ja, så är det ibland att vara i opposition. Man blir inte informerad om allt som händer. Vi måste komma fram med och lansera egna idéer.

Jag vill också säga att vi har inte fattat några beslut i frågan. De kommer att fattas i laga ordning, i nämnderna.

*Revisorskollegiet***Anförande nr 192**

Landstingsrådet W i g g (mp): Fru ordförande, fullmäktige och de åhörare som fortfarande är kvar eller lyssnar någon annanstans! Vi vill lägga ett särskilt uttalande under den här punkten.

Miljöpartiets fullmäktigeledamöter vill härmed uttala vår kraftfulla protest mot att den moderatledda borgerliga majoriteten har valt att inte låta Miljöpartiet ha någon representant i landstingets revisorskollegium.

Att utestänga ett parti från en granskande funktion är ett allvarligt övertramp och strider mot de demokratiska principerna. Alla partirepresentanter som utsetts via direktval av länets invånare har ett lika stort ansvar gentemot sina väljare, oavsett partiets storlek.

Genom sitt beslut om nuvarande ordning visar den moderatledda majoriteten på en förbluffande nonchalans om innehållet i det demokratiska uppdraget.

Ordningsfråga

Anförande nr 193

Landstingsrådet L u n d q u i s t (m): Ordförande, fullmäktige! Jag satt många år i budgetberedningen för revisionen, och hur revisionskollegiet är sammansatt har inte med denna fråga att göra. Jag tycker inte att man bör få lägga ett särskilt uttalande om sammansättningen av revisionskollegiet under denna punkt.

O r d f ö r a n d e n : Det tycker andra att man får. Ett uttalande kan vi lägga till protokollet, det är min uppfattning.

Hälsa- och sjukvård

Anförande nr 194

Landstingsrådet R e i n f e l d t (m): Fru ordförande! Jag vill börja med att yrka bifall till alliansens budget i vad gäller sjukvården.

Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet lämnade efter sig en stor vårdskuld 2006. Väljarna röstade för en förändring. Vårdskulden märktes i bristande tillgänglighet. Människor kände att de inte hade möjlighet att påverka och få göra sina egna val. För mig var bristerna allra tydligast i barnsjukvården. Det är kanske ett slitet uttryck, men det var kris i barnsjukvården när vi tog över. Alliansen har förbättrat detta. Vi tillsatte en utredning som tog fram resurser och förslag för att förbättra barnsjukvården, och förändringen är dramatisk.

Förbättringarna underlättar vår förmåga att möta den babyboom som fortsätter – 27 000 barn i år, att jämföra med 18 000 barn för tio år sedan, 1998. 2009 fortsätter förstärkningen av barnsjukvården. Vi avsätter mer resurser till vårdtillfällen, som på våra sjukhus omsätts i fler vårdplatser. Vi ökar satsningarna på fler återbesök för de svårast sjuka och kroniskt sjuka barnen.

I dag vårdas våra absolut sjukaste barn tillsammans med sina anhöriga på intensivvårdsavdelningar på våra stora sjukhus. Det är en miljö där de får den allra bästa medicinska omvårdnaden. Men vad som ibland kan brista är den andra omvårdnaden, som handlar om att barnet och föräldrarna ska känna att allt inte är mörkt och jobbigt – att det finns ljus i det hemska man går igenom. Vi är alldeles säkra på att det går att skapa en verksamhet där barnet inte hela tiden behöver bli påmint om att man befinner sig inne på ett stort akutsjukhus, utan där man också ska få känna att det finns värme och hopp. Där är personalen inriktad på att skapa en atmosfär som handlar om att ta hand om och lindra också alla de känslor som familjen och barnet har i den svåra stund de är i.

Alliansen har påbörjat arbetet med att starta ett hospice för barn i Stockholm. Det ska bli en verksamhet där man vårdar barn i livets slutskede tillsammans med deras familjer och anhöriga. I dag finns det liknande verksamheter för vuxna, men det är viktigt att skapa en verksamhet utifrån barns speciella förutsättningar, där barns behov, önskemål och vilja står i centrum.

Vårdvalet har ökat patienternas möjligheter att välja, och det har också lett till att fler vårdcentraler har öppnats. En del befintliga, ibland små, verksamheter har slagits ihop för att skapa en bättre, mindre sårbar verksamhet för att skapa högre kvalitet för patienterna. Vi har satsat 175 miljoner kronor extra på beställningar av specialistsjukvård. Tillgängligheten har förbättrats.

I förra veckan kom besked svart på vitt om att köerna och väntetiderna till operationer och behandlingar minskar drastiskt i Stockholms län. Det handlar om en halvering, mina vänner – en halvering på två månader. Köerna är kortare i dag, men de är inte borta. Det får vi inte glömma bort. Vi är på rätt väg. Stockholmarnas förtroende för vården ökar. Det förtroendet är mycket större än på mycket länge, och då vet vi ändå att goda nyheter reser långsamt.

Förtroendet för vården är en otroligt viktig faktor i vården eftersom det skapar trygghet för patienterna. Men det handlar också om lugna, stabilitet och arbetsro för medarbetarna i vården.

Men vi i alliansen tänker inte slå oss till ro med detta. Vi fortsätter att arbeta för en sjukvård utan väntetider och utan köer. I den här församlingen torde det vara ett ganska okontroversiellt ställningstagande.

I början av året fick vi vårdval inom närsjukvården i Stockholm. Det är en patientvalsreform som handlar om att flytta makt från oss i den här församlingen ut till alla de patienter som varje år besöker närsjukvården i Stockholms län. Efter nära elva månader med vårdvalet kan vi se att vi har fått en närsjukvård där det har blivit enklare för patienterna att få tid att träffa en sjuksköterska eller en läkare.

Första halvåret 2008 gjordes 200 000 fler läkarbesök i Stockholms län än under motsvarande period året innan. Nära 1 200 fler stockholmare får varje dag träffa en läkare. De allra flesta besöken är nybesök. Vi kan bara gissa var alla dessa 1 200 människor befann sig innan vårdvalet genomfördes här i Stockholm. Satt de inne på sjukhusens stora akutmottagningar och väntade, eller fick de inte komma i kontakt med vården över huvud taget?

Att tillgängligheten har blivit bättre bekräftas också i statistik från Sveriges kommuner och landstings, där man kan se hur väl olika landsting uppfyller den del av vårdgarantin som handlar om läkarbesöken. Stockholm kommer nu på andra plats efter Halland när det handlar om att patienten får träffa en doktor i när vården. Det är ett betyg som jag tycker att vi alla ska vara väldigt stolta över.

När nu läkarbesöken ökar med 27 procent i Kista-Rinkeby, 21 procent i Järfälla och 18 procent i Sundbyberg är det en tydlig signal om hur höga trösklarna tidigare har varit i den nära hälso- och sjukvården och om hur mycket bättre det nu har blivit. Att fler har fått möjlighet att träffa en läkare hänger till stor del ihop med att 22 nya vårdcentraler i Stockholm, närförorterna och kranskommunerna har etablerat sig sedan vårdvalets införande.

Vi har genomfört förändringarna trots skarp kritik från oppositionen. Vår beslutsamhet har varit bra för medborgarna, och nu vill vi fortsätta 2009. Utgångspunkten är en avmattning i landstingets ekonomi. Trots det fortsätter vi i alliansen satsningar på sjukvården. Vi kommer att införa vårdval också inom specialistsjukvården för att minska köerna och öka tillgängligheten på precis samma sätt som i närsjukvården.

Vi kommer att införa vårdval i förlossningsvården 1 januari 2009. Vid samma tidpunkt inför vi också vårdval när det gäller knän, höfter och starr – tre områden som sedan länge har präglats av långa väntetider för patienterna. För den enskilde innebär det ofta väldigt mycket smärta och oro att få vänta på att få göra en höftledsoperation eller en knäledsoperation. Och varför ska någon behöva vänta?

Ett viktigt redskap för att öka tillgängligheten i Stockholm är de flerårsavtal som vi nu har kommit överens med sjukhusen om. Jag tror faktiskt att det är historiskt att vi har lyckats teckna avtal eller gjort principöverenskommelser om avtal med sjukhus så snabbt som i år. De nya avtalen är treåriga och gör att sjukhusen kan arbeta mer långsiktigt för att nå sina mål, och vi slipper också långdragna och sega avtalsförhandlingar varje år. Samtidigt innebär de nya avtalen också mer ansvar för sjukhusen för de patienter som väntar på vård och behandling. Det kommer att vara sjukhusens ansvar att hjälpa patienterna till en snabb vård.

Genom att vi nu går in i flerårsavtal kommer också sjukvården att få ytterligare 400 miljoner kronor. Det är resurser som kommer att vara ett välkommet tillskott, inte minst för att ytterligare korta de kvarvarande köer som i dag finns på våra sjukhus.

Mycket av vår debatt om sjukvården i Stockholm handlar om statistik – en statistik som kanske inte alltid korrekt speglar verkligheten. I slutet av den förra mandatperioden, då Socialdemokraterna ledde landstinget, rapporterade endast hälften av vårdgivarna in sina köer. Vi har inte haft rätt bild. Vi har inte haft medborgarnas bild av hur köer och tillgänglighet ser ut och av hur de upplever tillgängligheten till vården.

Utan rätt bild blir det fel debatt, och när debatten blir fel leder det också till vantrivsel för medborgarna och patienterna. Vi rättar nu till detta successivt. De vårdgivare som struntar i att rapportera in sina väntetider måste betala tillbaka på sin ersättning. Det har också fått effekt. Nu har vi gått från att drygt hälften av vårdgivarna rapporterade in sin köstatistik till att över 80 procent av dem gör det. Det ger oss en bättre möjlighet att få en mer korrekt bild av verkligheten.

Vi har vänt problem till förbättrade förutsättningar. Vi har förstärkt i barnsjukvården. Vårdval Stockholm fungerar och leder till ökad tillgänglighet. Vi vet i dag bättre hur det ser ut i sjukvården än tidigare. Vi har kommit en bra bit på väg mot att förbättra sjukvården. 2009, mina vänner, går vi vidare.

Anförande nr 195

Landstingsrådet L a r s s o n (s): Ordförande, fullmäktige! Jag tänkte börja med att – ja, jag har sagt det förut i denna församling – uttrycka den enorma stolthet jag känner över svensk sjukvård. Som oppositionspolitiker brukar man ofta stå och kritisera sådant som är fel, men jag tycker att det finns skäl att börja med att faktiskt konstatera att väldigt mycket god sjukvård bedrivs i Sverige till en låg kostnad. Det tycker jag att landstingen, även Stockholms läns landsting, ska ta åt sig av. Det är en fantastiskt hälso- och sjukvårdsorganisation vi har i Sverige.

Den hälso- och sjukvård vi har i vårt land har också bidragit till enastående medicinska resultat. Spädbarnsdödligheten i vårt land har halverats på 20 år. Medellivslängden för män har sedan 1960-talet ökat med åtta år och för kvinnor med sju år. Det är en helt enastående utveckling som det finns skäl att stanna upp vid en sekund.

Men när jag säger att jag är stolt över svensk sjukvård säger jag samtidigt att det finns mycket kvar att göra. Om vi ska leva upp till hälso- och sjukvårdslagens krav och visioner om en god och jämlik sjukvård borde vi ha högre ambitioner. Vi kan nämligen konstatera att sjukvården inte alls är jämlik eller rättvist fördelad.

Vi kan se att medellivslängden och folkhälsan skiljer sig dramatiskt åt mellan olika stadsdelar och kommuner i vår egen region. Man kan räkna med att leva fem år längre om man bor i Mörby än om man bor i Sundbyberg. Vi kan konstatera att risken för att insjukna i hjärt- och kärlsjukdomar är 30 procent större för låginkomsttagare, och risken för att insjukna i det stora folkhälsogisslet diabetes är 50 procent större för låginkomsttagare. Då borde vi också fundera på om sjukvården är tillräckligt god och tillgänglig för alla grupper i vårt samhälle. När hälso- och sjukvården alla? Jag är rädd för att svaret inte är tillräckligt gott. Vi har mycket kvar att göra.

I dag summerar vi halvtid för den moderatledda majoriteten när det gäller sjukvården i det här landstinget. Vi kan konstatera att utifrån den tillgängliga statistiken, som är den enda statistik vi har, har köerna i sjukvården ökat. I dag står 52 661 medborgare i vår region och väntar i sjukvårdens köer. 23 389 av dem har fått vänta längre än vårdgarantins tidsgräns. Ingen kan tycka att detta är rimligt.

Även om vi säkert kommer att bråka om vad som är rätt och rimlig statistik finns det enskilda levnadsöden bakom siffrorna. Där finns föräldrarna till lilla Anna, som skrev till flera av oss i landstingsfullmäktige och uttryckte sin förtvivlan över det brev de hade fått när de sökte specialistsjukvård på Astrid Lindgrens barnsjukhus. De fick svaret att kliniken hade fullgjort hela sin produktion för 2008 och tänkte stänga för resten av året.

Där finns förtvivlan hos pensionären Ellen, som har ringt till mig vid upprepade tillfällen, för att hennes gode manlige bekants hörapparat har gått sönder. Han vill ha en ny hörapparat, och svaret han har fått är att han ska få vänta i nio månader.

Det finns mänskliga levnadsöden bakom siffrorna, mänskliga tragedier. Det är inte god sjukvård som låter medborgarna stå och vänta. När folk får stå och vänta börjar de också ställa sig frågan om de kan lita på vården. Vet man att man får god vård i tid? Jag blir tvungen att konstatera att de vårdköer vi har i vårt landsting inte är en slump. De är en följd av de politiska beslut som vi har fattat i den här församlingen. Vi har svältfött sjukvården. Vi har anslagit för små medel i förhållande till de behov och kostnadsökningar som finns i sjukvården i vårt län.

Vid förra fullmäktigemötet, när majoriteten insåg hur illa det var ställt, slängde man in ett par hundra miljoner kronor till under sittande möte. Nu får vi också höra diverse konstiga piruetter om att gällande budget inte gäller, utan man slänger in pengar i sista stund, när man inser att pengarna inte räcker och att köerna kommer att fortsätta växa om de förslag som man själv har lagt fram i landstingsstyrelsen blir verklighet.

Om fullmäktige röstar igenom det budgetförslag som majoriteten har lagt fram i landstingsstyrelsen kommer sjukvårdsköerna att fortsätta växa. Det är ett faktum som nu tydligen även den moderatledda majoriteten här i landstinget börjar inse.

Vad blir den andra följden av växande köer och av att folk inte vågar lita på vården? Jo, då får vi också en situation där den försäkringsbetalda sjukvården ökar. Vi kan konstatera att 400 000 svenskar nu har tecknat privat värdförsäkring. De privata värdförsäkringarna ökar med 25 procent om året.

Med svältfödd sjukvård föds behovet av privata värdförsäkringar. Inte nog med det: Genom de beslut som den moderatledda majoriteten i den här församlingen har tagit om att tillåta S:t Görans sjukhus att ta emot privatförsäkringspatienter skapar man också en produktionsvolym för försäkringsbolagen. Man håller sakta med säkert på att skifta sjukvårdsmodell i vårt land. Trots retoriken, där man säger att sjukvården ska betalas via skattsedeln, håller man i praktiken på att styra om den till att bli försäkringsbetald i stället. Jag tycker att det är riktigt sorgligt.

Sjukvården behöver mer pengar, och det borde vara slut på den skattesänkarpopulism som präglar inte minst Moderaterna. Vi ser att sjukvårdsbehoven växer, bland annat på grund av en åldrande befolkning, och vi ser att vi behöver höja sjukvårdspersonalens löner. Ändå argumenterar Moderaterna och de andra borgerliga partierna i sin budget för att man på längre sikt ska sänka skatteintäkterna till sjukvården. Jag kallar detta för populism. Det är inte hållbart, och det är inte rimligt när vi ser vilka utmaningar sjukvården står inför i framtiden.

Det gläder mig dock att ni har insett fakta inför 2009 och att ni inte föreslår några skattesänkningar för nästa år. Ni inser att sjukvården kanske borde ha mer pengar inför nästa år, men ni säger att ni vill sänka sjukvårdens intäkter i framtiden, och jag tycker att detta är populism.

Jag tänker inte gå in så mycket på min kritik mot värdvalet från socialdemokratiskt håll, för de argumenten har ni redan hört. Ni vet varför vi socialdemokrater är kritiska mot Värdval Stockholm även om det finns mycket som är bra i själva värdvalstanken. Men ni borde åtminstone lyssna på andra. Henrik Hammar, moderat regionråd i Skåne, säger att det vore fullständigt otänkbart att genomföra ett Värdval Halland eller ett Värdval Stockholm i

Skåne. Han säger: När jag besökte Halland och förstod att den modellen slår olika i olika delar av landstinget tänkte jag: Herregud, hur ska jag kunna komma hem till Skåne och säga att modellen inte slår olika mellan Rosengård och Limhamn? Ersättningarna till vårdcenter i utsatta områden måste höjas. Så säger Henrik Hammar, moderat regionråd i Skåne.

I Stockholm ser man inte alls att sjukvården i visa områden borde ha mer resurser. Thomas Sjödin, Stockholms Läkarförenings ordförande, säger att Vårdval Stockholm leder till försämrad arbetsmiljö och försämrad kvalitet för patienterna. Anna-Karin Eklund, vårdfackets ordförande, säger att Vårdval Stockholm inte alls leder till mångfald utan till enfald.

Nej, visst behöver vi ett vårdval i primärvården, men vore det inte bättre med en överenskommelse över blockgränserna och en vårdvalsmodell som innebär verklig valfrihet och verklig kvalitetsförnyelse? Med detta yrkar jag bifall till det socialdemokratiska förslaget till budget.

Anförande nr 196

Landstingsrådet Rydberg (fp): Ordförande, ledamöter! Nästa år spränger sjukvården 40-miljardersvallen med det tillskott om nästan 1,6 miljarder som tillförs. Med en så stor omslutning måste vi ständigt ställa krav på effektivare lösningar än gärdagens. Annars klarar vi inte att tillföra nya metoder och att ta hand om befolkningsökningen i länet. Jag kommer att peka på tio områden där alliansens politiska beslut ska skapa en bättre sjukvård.

Ett av de viktigaste är att vi äntligen har fått igenom en husläkarreform. Vårdvalet är den största frihetsreformen som vi har infört i landstinget. I dag har 91 procent av länets invånare en egen husläkare och distriktssköterska. Patientmakt stavas valmöjlighet och vårdpeng. Vårdvalet ska utvecklas. Fortfarande kommer nya mottagningar, som startar. Den fria etableringen kommer att innebära att vi på sikt kommer att ha samma möjlighet att utöka antalet husläkare och erbjuda närsjukvård som i resten av Västeuropa. Där har husläkare och god tillgänglighet varit standard länge. Vår bristande tillgänglighet har av utländska betraktare beskrivits som u-landsnivå, även om de har ansett att vår medicinska kvalitet har varit god.

Jag skulle vilja lyfta fram det kraftfulla arbete med hälsofrämjande sjukvård som finns med i budgetuppdragen såväl på beställarsidan som för sjukhusen, där processledare ska intensifiera arbetet. Våra gener kan vi ännu inte påverka, men när det gäller de hälsosamma levnadsvanorna kan sjukvården med stor trovärdighet informera och ge stöd till levnadsförändringar. Sociala faktorer som utbildning, arbete och boende spelar roll. Via Centrum för folkhälsa – blivande Karolinska Folkhälsoakademin – kan vi ge kommunerna kunskap som påverkar deras hälsoinriktade insatser och samhällsplanering.

Vi i landstinget kan inte påverka alla faktorer, men de som går att påverka via värden ska vi utnyttja. Det handlar om det välbekanta arbetet mot tobak, mot för hög alkoholkonsumtion, mot felaktiga matvanor och mot för lite fysisk aktivitet. Centrum för folkhälsa har gjort en grundlig granskning av våra sjukhus som en grund för det uppdrag som lämnas i den här budgeten för att få även våra sjukhus att arbeta metodiskt.

En tillgänglig och likvärdig vård inom psykiatrin, med evidensbaserade vårdmetoder och bättre vårdresultat har hög prioritet för alliansen. På sina håll behövs ytterligare specialisering, till exempel inom äldrepsykiatrin och den affektiva vården, alltså vård av ångest och depressioner. Detta blir verklighet redan under nästa år.

Den upphandling vi har gjort i sydöstra länet kommer att innebära en kraftigt utökad patientverksamhet med fler specialistfunktioner. Samtidigt sänks kostnaderna genom upphandlingarna, men pengarna blir kvar i värden, och merparten av dem kommer att kunna användas för ytterligare förstärkningar inom psykiatrin. Vår slutsats är att upphandling leder till mer vård för pengarna, mer kvalitet och till att nya idéer kan omsättas i verklighet.

Vi har fattat beslut om nya ersättningssystem för hela psykiatri, barnpsykiatri och missbruksvården. Syftet med dessa förändringar är att öka tillgängligheten, alltså att man ska kunna ta emot fler besök men också att vi ska kunna ställa krav på att metoder som används ska ha evidens, följa riktlinjer och vårdprogram.

Ett viktigt område för alliansen är att förbättra missbrukarnas vård. Den narkotiskapolitiska utredningen som pågår kommer att ge oss stöd när det gäller hur vi ska utveckla vårdens innehåll och utbud för att nå fler med rätt insats. Redan nu under vårvintern 2009 kommer resultatet av den internationellt unika baslinjestudien att presenteras och ge oss ytterligare kunskaper om injektionsmissbrukarna för att vi ska försöka rikta vården så att vi når fler. En studie från Socialstyrelsen visar att hälften av injektionsmissbrukarna inte själva anser att de nåtts av tillräckliga förebyggande insatser. Samma studie visar att 60 procent av dem som har ett injektionsmissbruk också har ett riskbeteende. Vi behöver helt enkelt nå fler med effektiva metoder. Vi kommer också att fortsätta att stärka samarbetet med kriminalvården på olika sätt.

Vården av hemlösa har styrkor men också svagheter. Under nästa år kommer en hel del arbete att ske för att ytterligare knyta samman de olika parter som finns inom landstinget och för arbetet med ett hemlöshetscentrum tillsammans med Stockholms stad i syfte att skapa vad man kan kalla för en hemlöshetsklinik. Nästa år räknar vi också med att nå det politiska mål som vi har varit eniga om över partigränserna om att erbjuda kvinnor med missbruk möjlighet att avgiftas åtskilt från där män vårdas. Vi har också fattat ett beslut om att redan nästa år starta ett särskilt mobilt team som ska arbeta med kvinnor med avancerad problematik och se till att vårdkedjan håller ihop kring individen.

Ordförande, ledamöter! När en människa tappar tilltron till att livet är värt att leva, när hon tror att det inte finns någon mening att finnas kvar bland oss andra kan förtvivlan leda till ett självmordförsök eller i värsta fall ett fullbordat självmord. Under våren och hösten i år har ett arbete pågått inom sjukvårdsförvaltningen och Nationellt center för suicidprevention för att ta fram åtgärdsförslag med sikte på att minska självmorden. Nästa vecka kommer Psykiatribereidningen att ta ställning till ett omfattande förslag som innebär att 2009 blir ett år med ökad uppmärksamhet i vården på de här frågorna.

Vårdköer är av ondo. Därför har alliansen lagt mycket kraft på att få fram data om var det finns oskäliga väntetider, så att man kan åtgärda dem. Vi räds inte att ta fram uppgifter, men vi skulle skämmas om vi inte gjorde det som står i vår makt för att matcha patienter med en vårdgivare som kan ge dem vård i tid.

Under nästa år är barnpsykiatri ett område där vi fortsätter våra ansträngningar för att patienter med ADHD-problematik ska få vård. Vi har i år fattat beslut om ytterligare åtgärder. Vi har köpt all utredningskapacitet som går att uppbringa, men fortfarande är det snårigt för föräldrar och kommunpersonal att hitta rätt i landstingets ganska snåriga utredningsmodell med basteam, studsteam, barnpsykiatrimottagningar och barnkliniker. Därför kommer vi att skapa ett tiotal större utredningsenheter där all kompetens finns samlad i ett team och det blir enklare att hitta en enkel ingång för den som söker hjälp. Det finns förstärkningar i budgeten för att klara att utreda och behandla fler. Det gäller både barn- och vuxensidan.

Ordförande, ledamöter! I går berättade jag att vi i Folkpartiet och alliansen fortsätter att driva på arbetet mot kvinnovåld. Vi vill också främja arbete för jämställdhet mellan kvinnor och män inom vården. Det är en fråga om rättvis vård. Det här arbetet pågår i hälso- och sjukvårdsnämnden. I enlighet med den strategi för jämlik och jämställd vård som har fastställts pågår granskning av könsuppdelade data. Närmast i tid kommer en granskning av hemrehabilitering och av beroendevård.

Ledamöter! Vi har antibiotikan att tacka för att många kan räddas till livet, men vår höga konsumtion – vi i Stockholm konsumerar mest antibiotika i hela Sverige – kan bli förödande om fler bakterier blir resistenta. Så har skett med flera bakterier i stora delar av Europa. Vi kan hamna där om vi inte är kraftfulla. Kampen mot antibiotika resistens måste bli

universell, men arbetet måste ske här lokalt. Därför ska vi i Stockholm bilda en egen lokal och permanent Strama-grupp. Den nationella Strama-gruppen, som jobbar mot antibiotikaresistens, förbereder just nu ett underlag för att antibiotikaresistens ska bli en av de frågor som Sverige driver som ordförandeland i EU. Det tycker vi i Stockholm är jättebra. Det kommer också SKL att engagera sig i.

Läkemedel är en viktig del av sjukvården. De kostar ungefär 7 miljarder. Vi har en ökning på 7 ½ procent i budgeten. Man ska komma ihåg att minst 20 procent av de patienter som läggs in på våra medicinkliniker kommer in på grund av läkemedelsbiverkningar. Det kan vara för mycket, för lite eller fel blandning. Vården har alla anledning att kraftfullt bekämpa felaktig förskrivning och dålig följsamhet för att minska riskerna för patienterna. Håri ligger stora vinster både för den enskilde patienten och när det gäller utnyttjandet av våra vårdplatser.

Ledamöter! Jag har i mitt inlägg lyft fram några av de frågor varav Folkpartiets hjärta är fullt: en hälsofrämjande sjukvård, patientmakt med fler områden med vårdval och fler fristående vårdgivare, försträkning av psykiatri, missbrukarvård med fokus på narkomanvård, vård av hemlösa och på kvinnliga missbrukares behov av utvecklad vård, självmordsprevention, stöd till barn och vuxna med ADHD-problematik, en jämlik och rättvis sjukvård och läkemedel i toppklass.

Med detta vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens och alliansens förslag.

Anförande nr 197

Landstingsrådet **Sevefjord (v)**: Presidium, fullmäktigeledamöter och åhörare! Jag tror att de flesta av oss här i salen tycker att vi lever i en fantastisk stad och i ett fantastiskt län. Vi har en fantastisk skärgård och stora grönområden. Vi har en förhållandevis ren luft och bättre kollektivtrafik än i de allra flesta storstadsregioner i världen.

Många av oss mår bra, och vi bor bra, men andra mår dåligt och bor dåligt. Det är skröpliga gamla som lever i isolering och ensamhet. Det är barn som växer upp i dysfunktionella familjer. Det är asylsökande och flyktingar som kommer till vårt land med traumatiska upplevelser. Det är psykiskt sjuka människor och människor i djupt missbruk. Sammantaget är det många i vårt landsting som har det väldigt svårt. Det är baksidan av vårt fantastiska län. Därför behöver man en väl fungerande hälso- och sjukvård.

Vår budget har vi kallat En fungerande vardag. Inriktningen i budgeten är att få en fungerande vardag för alla – inte bara för oss som mår bra, tjänar bra och bor bra utan för alla andra. Det handlar om dem som lever i utsatthet och om dem som riskerar att bli omkullsprungna av röststarka och välmående invånare i framför allt Stockholms innerstad och en del välmående kommuner. Det finns ju stora regionala skillnader i vårt län, även om ni i den borgerliga alliansen envisas med att förneka det när ni utvecklar Vårdval Stockholm.

Kvinnor i Djursholm lever i genomsnitt i 85 år. I Hallunda, inte långt därifrån, lever man i snitt i 81 år. Det är ett mått på den ojämlikhet som finns i vårt landsting. I Rinkeby är 17 procent av invånarna kraftigt överviktiga. I Danderyd är det drygt 4 procent. I Botkyrka röker 20 procent av den vuxna befolkningen. I Lidingö är det mindre än 10 procent.

Dessa och många andra siffror visar behovet av att styra vården dit där behoven är som störst – inte att som med Vårdval Stockholm låta vårdgivarna styra vården dit man kan tjäna mest pengar. Men det handlar inte bara om att styra vården. Det handlar också om att se till att taxorna i vården är låga eller att vi har nolltaxa inom vissa områden. I Rinkeby visar studier att 15 procent av de vuxna har avstått från att söka vård eller hämta ut medicin för att de har haft tomt i plånboken. Motsvarande siffra i Danderyd är 2 procent. Detta visar på vikten av att hålla nere avgifterna.

Därför har vi i Vänsterpartiets budget med att all barnsjukvård självklart ska vara avgiftsfri, även den akuta. En förälder får aldrig hämta i beråd om man ska söka upp sjukvården eller inte bara för att man inte har pengar i plånboken. Vi vill också förbättra den barnsjukvård som Filippa talade så engagerat om genom att öppna en lättakut i södra länsdelen, motsvarande den som har öppnats vid Astrid Lindgrens barnsjukhus. Inom parentes sagt var det förresten ett vänsterförslag som Moderaterna genomförde, visserligen genom att privatisera den, men den öppnades i alla fall, och det är bra.

Vi vill också göra en kartläggning av vad det är för stöd som barn och ungdomar i vårt län som är bärare av hiv behöver. Det är en liten men utsatt grupp, och vi behöver titta särskilt på vad vi kan göra för att förbättra deras situation.

Att vi är kritiska till Vårdval Stockholm vet ni. Vi tycker att det gynnar de friska och starka på de bräckligas och gamlas bekostnad. Ni talar om Vårdval Stockholm som en frihetsreform. Men vi tycker att medborgarnas valfrihet inskränks när man låter systemet och inte behovet styra. Jag ska ge några exempel.

I Järfälla och Farsta var det tiotusentals människor som ville behålla sin närakut. Men då sade ni: Det går inte. Den ska läggas ned, för den passar inte in i systemet. Många gamla i Hökarängen och Bromma ville behålla sin äldrevårdcentral. Då sade ni: Det går N. Den lägger vi ned, för den passar inte in i systemet.

Ni kramar systemet i stället för människor. Ni kramar läkarna i stället för all vårdpersonal. Ni har skapat ett extremt läkarfokuserat system som styrs av efterfrågan i stället för av behov. Jag måste fråga dig, Filippa Reinfeldt: Anser du verkligen att det är valfrihet för medborgarna när uppskattade verksamheter som närakuter och äldrecentraler, som medborgarna har valt att gå till, läggs ned för att de inte passar in i systemet?

Vad som har hänt under den här mandatperioden är att sjukvården har utvecklats till ett slags affärsrörelse, en butik där medborgaren har förvandlats till kund och går omkring med en fiktiv check i fickan för att söka upp bästa möjliga vård. Det kallar ni valfrihet. Men man måste ändå fråga sig: Valfrihet för vem? Det blir ju valfrihet för de friska och starka, för oss i den här församlingen som vet hur man tar sig fram i systemet. Men hur går det för alla andra? Den frågan har jag tagit upp många gånger. Det handlar om svårt sjuka, dementa, människor som har svåra psykiska handikapp, gamla och skröpliga och människor som lever i isolering. Var finns valfriheten för dem i ett sådant system?

Vi i Vänsterpartiet tillför 408 miljoner kronor mer än högeralliansen till hälso- och sjukvården. Nu pratar ni om att det finns ytterligare 400 miljoner kronor i hälso- och sjukvården. Jag undrar var de pengarna finns. De finns definitivt inte i den budget vi behandlar i dag. Det skulle vara intressant att veta vad det är för pengar vi pratar om.

Jag skulle också vilja berätta lite om vad vi har lyft fram i vår budget. Vi tycker att man ska inrätta en särskild specialistenhet för dem som lider av så kallat kroniskt trötthetssyndrom. Det är ungefär 10 000 människor i vårt landsting. Sjukdomen är avsevärt funktionsnedsättande. Människorna som drabbas av den är ofta långtidssjukskrivna, och de studier som har gjorts visar att bara 10 procent blir helt återställda. 90 procent är fortsatta bärare av sin sjukdom. De blir ofta dåligt bemötta i hälso- och sjukvården. De blir inte trodda. Trots det stora vårdutbud vi har i vårt landsting och trots att vi är ett så stort landsting har vi ingen särskild vård riktad mot den här gruppen. Det vill vi åtgärda med vårt budgetförslag.

Ett annat område som vi lyfter fram är urininkontinens. Det drabbar väldigt många människor i vårt landsting. Det är ett problem som man ofta inte pratar om. Man tycker kanske att det är lite pinsamt, men med stigande ålder – många av oss i den här församlingen är rätt ålderstigna – är risken för att råka ut för inkontinens betydande. Det gäller både kvinnor och män. När man gör det innebär det att ens livsutrymme begränsas. Man drar sig för att gå ut på stan om man inte vet var toaletter finns. Man drar sig för att gå bort. Det skapar stora problem för dem som har det. Också unga kvinnor drabbas i samband med till exempel förlösning.

Här tycker vi att vi behöver både ett bättre förebyggande arbete och att vi satsar på att utveckla bättre behandlingsmetoder.

Ett tredje område som vi tycker är viktigt och som vi har lyft fram i vår budget är kvinnor som går på subutexbehandling. Det är alltså heroinister som med hjälp av subutex kan leva ett bra liv. Problemet jämfört med metadonbehandling är att med subutexbehandling blir man väldigt fertil. Det blir man inte med metadonbehandling. De här kvinnorna föder alltså barn, och det har visat sig att de barnen får både psykiska och sociala problem.

Därför tycker vi att landstinget snarast bör utreda hur dessa barn, kvinnor och familjer ska kunna stödjas, så att de får en fungerande vardag och så att dessa barn får bra förutsättningar för att leva ett bra liv.

Psykiatrin har engagerat mig och också mitt parti i många år. I budgeten säger vi att det bör ske en total genomlysning av slutenvården. Hur många vårdplatser behöver vi? Hur stora ska vårdavdelningarna vara? Hur ska vi kunna uppgradera skötaryrket?

Detta är förmodligen en mycket kostsam reform. Därför säger vi att vi ska börja med en ordentlig genomlysning tillsammans med brukarorganisationerna.

Den förbättring som vi hittills har genomfört när det gäller psykiatrin fortsätter den nuvarande majoriteten med – men att det är så enkelt att allt blir bättre bara man privatiserar psykiatrin tror vi inte på. Jag erkänner dock att även ni arbetar för att förbättra psykiatrin, och det är viktigt.

Hittills har vi helt fokuserat på öppenvården. Vi måste titta på slutenvården, för den är inte av godkänd kvalitet – det är helt klart. Därför vill vi ha en ordentlig genomlysning av slutenvården tillsammans med brukarorganisationerna.

Ett annat område som vi tycker är viktigt och lyfter fram i vår budget är den rättspsykiatriska slutenvården. Självfallet ska den finansieras av staten, på samma sätt som fängelsevården. Men vi lägger också förslag om att den öppenvårdsmottagning för rättspsykiatrins patienter som finns vid Huddinge sjukhus ska ha helgöppet. Det skulle förbättra kvaliteten på öppenvården att ha öppet sju dagar i veckan i stället för fem dagar. Det kostar inte så väldigt mycket pengar, men det skulle förbättra kvaliteten betydligt.

Så något om våra akutsjukhus – tiden rinner iväg, men fortfarande har Vänsterpartiet 31 minuter kvar: Vi har tittat på hur vi kan förbättra kvaliteten på våra akutsjukhus. Vi tror inte på idén att man i första hand ska sälja ut dem och att kvaliteten ska bli bättre på det sättet. Det är bättre att komma med konkreta förslag på hur vi kan förbättra kvaliteten inne på våra sjukhus.

Vi i Vänsterpartiet har tittat på det som kallas Lean eller den så kallade Toyotamodellen. Vi har sett det på flera sjukhus. Vi tycker att det är en spännande modell. Det är en personalstyrd organisationsform som handlar om att förbättra arbetsmiljön för både patienter och personal. Det är inte en metod för besparing – det är viktigt att understryka. Vi tycker att man ska se vidare på hur den metoden kan införas på alla våra akutsjukhus.

Man har till exempel gjort det på ortopedien på Södersjukhuset, med mycket gott resultat, man jobbar med det på S:t Görans sjukhus, som vi har tittat på, och man har också börjat jobba med det på Karolinska Universitetssjukhuset. Vi tycker att det är en spännande arbetsmodell, en spännande organisationsform.

Vi skulle också vilja se en utredning av möjligheterna att öppna patienthotell i direkt anslutning till de stora akutsjukhusen. Det har man i Norge och Danmark, i Karlstad och på några andra ställen i Sverige, och vi tänker ha det på Nya Karolinska Solna. Vi vill att man ska se på detta därför att vi tror att det sparar pengar. Det kanske gör att vi inte behöver bygga ut så många slutenvårdsplatser som vi nu planerar – 8 000–10 000. I stället kan man flytta över en del patienter till patienthotellen, och man får en effektivare användning av de

väldigt dyra vårdplatserna inne på akutsjukhusen. Därför tycker vi att man ska se på möjligheterna att skapa patienthotell i nära anslutning till akutsjukhusen.

Avslutningsvis beträffande våra akutsjukhus vill jag säga något om städningen. Vi har alla läst hur eländigt det ser ut på Danderyds sjukhus. Vi i Vänsterpartiet har som vanligt varit förutseende och lagt ett förslag i vår budget. Vi menar att städning ska vara ett eget kompetensområde inom hygien- och patientsäkerhetsarbetet. Man ska se det som en del av den sjukvårdande verksamheten inne på våra sjukhus. De som arbetar med detta ska ingå i den ordinarie personalstyrkan – man ska betrakta dem som en del av den sjukvårdande personalen.

På så sätt tror vi att vi kan förbättra möjligheterna att bekämpa MRSA och andra infektioner på våra sjukhus. Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg har det till exempel på detta sätt. De driver städningen i egen regi. Vi tycker att det är en idé som är mycket väl värd att begrunda.

Även om jag inte är riktigt klar vill jag yrka bifall till Vänsterpartiets förslag till budget.

Anförande nr 198

Lena - Maj Anding (mp): Ordförande, landstingsledamöter, intresserade lyssnare! Vi i Miljöpartiet tycker att det behövs ett paradigmskifte i hälso- och sjukvården, ett helt förändrat synsätt där hälsan sätts främst, där ersättningen i hälso- och sjukvården stimulerar till förebyggande hälsovård och där du som patient får möjlighet att påverka din egen hälsoutveckling.

I Miljöpartiets paradigm finns det en hälsovalsgaranti som ger dig rätt till ett antal medvetna hälsoval. På en hälsocentral som du själv väljer arbetar man i team, och du får rätt behandling direkt, utan väntetider. Behandling hos kiropraktor kostar 140 kronor, och högkostnadsskyddet gäller. Det är en stor förbättring för dem med ryggsproblem.

På hälsocentralen kan du också hämta ut ditt recept på fysisk aktivitet och till en subventionerad kostnad träna regelbundet. Hälsopedagogen ger dig stöd så att du är motiverad att fortsätta dina ansträngningar, och sjuksköterskan finns där när du behöver testa dina värden eller vill pröva en ny aktivitet.

På hälsocentralen arbetar man i första hand förebyggande och rehabiliterande. Man stödjer egenvård och erbjuder olika behandlingar för att påverka hälsan positivt. Läkemedel sätts in när inget annat hjälper.

Kurator, psykolog och psykoterapeut är kompetenser i teamet som du kan få tid hos direkt. Behöver arbetsförmågan utredas finns arbetsterapeuten nära till hands. Behöver du specialistvård kan du redan på hälsocentralen få förslag på en vårdkedja. Men det är du som väljer. Du väljer själv den som ska ha ett särskilt ansvar för dig som patient. Du kan också få hembesök.

Miljöpartiet har valt att kalla den här systemförändringen "Hälsoval Stockholm". Vårt hälsoval är – till skillnad från de borgerligas vårdval – långsiktigt hållbart, både ekonomiskt och socialt. Hälsovalet är uppbyggt på auktorisation och är ett bra sätt att uppnå ökad kvalitet i primärvården.

Vi ger auktorisation till vårdteamet och ställer krav på multiprofessionellt – eller multidisciplinärt, om ni så vill – samarbete för både individer och grupper. Det gör att man lättare kan bedöma vad som ska åtgärdas med till exempel kostråd, hjälpmedel eller annan behandling och vad som kräver läkemedel. Patientens inflytande och delaktighet är viktigt för ett positivt resultat, och patientens eget val ska därför stödjas.

135 miljoner kronor satsar vi på denna reform, en förändring över fem år. Vi tror att det kommer att ta tid och att det kommer att bli bra.

Miljöpartiets investering i hälsocentraler och därmed minskad läkemedelsförskrivning kommer att bli lönsam. Vi får färre biverkningar, bättre folkhälsa och färre sjukskrivningar. Alltför många blir i dag sjuka av läkemedel, av felaktigt läkemedelsval, för många läkemedel och biverkningar. Som det sades tidigare beror 20–30 procent av alla inläggningar på sjukhus på detta. Äldre är särskilt utsatta.

Allt fler får också livsstilssjukdomar. 90 procent av orsakerna till exempelvis hjärt-kärlsjukdomar är väl kända och kan i stor utsträckning förebyggas. Risken att drabbas av hjärt-kärlsjukdom minskar med 50 procent om man är fysiskt aktiv. Ändå finns det fortfarande ingen organisation för fysisk aktivitet på recept. Ingen har uppdraget att koordinera arbetet mellan friskvården och hälso- och sjukvården, och det är ingen som har ansvar för det motiverande arbetet i mötet med patienterna. Det är riktigt illa. Det skulle kosta så lite och ge så mycket. Till och med Socialstyrelsen konstaterar detta i dag.

Vi måste ta radikala grepp inom alla politikområden för att få en hållbar och hälsofrämjande utveckling. Det gäller arbetet med infrastrukturen, inom kollektivtrafiken och inom kulturen. I hälso- och sjukvården gäller det allt från den högspecialiserade akutsjukvården till städningen av landstingets lokaler. Det hälsofrämjande perspektivet ska integreras i styr- och uppföljningsdokument på alla nivåer.

Forskning om hur man kan förhindra sjukdom ska öka och metodiken utvecklas. Jämförbara nyckeltal ska tas fram för olika gruppen, så att patienter och personal kan se att ansträngningarna ger effekt. Bemötandet i vården ska förbättras genom regelbunden utvärdering.

Det är landstingets ansvar att ge kunskap och stöd till hälsosamma val. Men den borgerliga politiken leder till ökade sociala och ekonomiska klyftor, ökade skillnader i hälsa och ett hårdare samhälle, där vissa får och kan men där andra får stå utanför. Miljöpartiet tycker att de socioekonomiska faktorerna i ersättningssystemet ska läggas tillbaka, så att de områden som har störst ohälsa blir kompenserade, och att ett hälsofrämjande ersättningssystem utifrån behov ska utredas. Hälsoekonomiska analyser bör också tas fram som underlag för fortsatt förbättringsarbete.

Ordförande! Det är svårt att se att det finns en beredskap för de många osäkerhetsfaktorer som finns i den borgerliga hälso- och sjukvårdsbudgeten. Den saknar fortfarande ett helhetsgrepp kring hälsoutvecklingen och framför allt en struktur för att möta denna. Vissa beslut har fattats, till exempel om *Handling för hälsa*, och det är gott och väl. Men ni saknar fortfarande de viktiga och nödvändiga verktygen för att det förebyggande arbetet ska ge effekt. Den borgerliga majoriteten har – tråkigt nog – en fortsatt svag budget för att möta hälsoläget i befolkningen.

I Miljöpartiets budget finns förslag till den hälsofrämjande struktur som saknas. Vårt budgetförslag innebär också att vi tar bort avgiften för barn inom akutsjukvården. Folk tandvården behöver inte höja priserna för tandvård mer än marginellt, och för dem med sömnapné ersätts andningsmaskerna. Det är en viktig hälsoförbättring för dem som lider av för lite sömn.

Jag yrkar härmed bifall till Miljöpartiets förslag till hälso- och sjukvårdsbudget för 2009, som förutom det jag redan anfört innebär 317 miljoner kronor mer än det borgerliga förslaget. Vi får väl se vad ni säger om er finansiering i dag.

Anförande nr 199

P i a L i d w a l l (kd): Fru ordförande, ledamöter! Budgeten för 2009 är en budget som förändrar, förstärker och förbättrar. Sjukvården behöver alltid mer resurser, men oppositionens budgetar, som vi har fått presenterade för oss, har alla likheter med offerbrunnarna i det gamla inkariket, där invånarna tvingades kasta ner mer och mer av sitt guld för att tillfredsställa gudarnas nycker. Även om guden i dag heter Dag är återbäringen lika undermålig. 17 öre i skattehöjning ger inte mycket i mervärde. Att som Miljöpartiet

inkludera 540 miljoner kronor i fiktiva trängselskattpengar i budgeten är verkligen att bygga luftslott.

Frågan kvarstår: Hur ska dessa ymnighetshorns fundamentalister kunna regera? Det är enkelt: De tycks vare sig kunna eller vilja regera tillsammans.

För att klara en hållbar finansiering av Stockholms läns välfärd både i dag och för decennier framöver måste vi snart föra en diskussion om det offentliga uppdragets omfattning och inriktning. Kanske är det möjligt att finansiera dagens resursnivå – men inte med nya uppgifter för kommuner och landsting. Samtidigt kan man fråga sig hur rimligt det är att erbjuda en oförändrad servicenivå i ett längre tidsperspektiv, när materiella förutsättningar i samhället i övrigt förbättras.

Tilltron till välfärdssamhället ställer stora krav på ökad tydlighet om vad man faktiskt kan förvänta sig, vilka tjänster man kan få med eller utan skattesubvention. Människor har getts större möjlighet att välja utförare och välja om igen, om man inte är nöjd. Vi har helt enkelt myndiggjort våra medborgare.

Alliansen fortsätter nu sitt förändringsarbete inom den nära vården, primärvården. Det gör vi för att det ska skapa trygghet för patienter i övergången mellan sjukhus och primärvård i landstinget och i kommunerna. Vi gör teknologiska satsningar genom vår budget, med en mer utspridd laboratorietestning och diagnostik och inte minst med mer akutbehandling av patienter i våra ambulanser. Användningen av vite och kommunikation, liksom en ökad kunskap av logistik och flöden på sjukhusen, får ökad prioritetsgrad för att skapa en mer effektiv kontinuitet i vården. Det är viktigt.

En modern sjukvård kräver att vi alltid förändrar, förbättrar och förstärker. Det måste vara en naturlag i det. För att klara det krävs ett förhållningssätt som har sin grund i den etiska plattform som vi har antagit för flera år sedan och som fortfarande är högaktuell.

Prioriteringar har alltid förekommit i hälso- och sjukvården, yttrat och osagt. Gemensamt för alla är att prioriteringar har ett etiskt förhållningssätt. Genom den sjukvårdsbudget som vi i dag lägger fram ska vi ta beslut som tar hänsyn till människovärdet och respekten för individen. Detta bygger självfallet på vår värdegrund för hälso- och sjukvården. Det handlar om beslut som vi föreslår utifrån ett barn-, genus- och funktionshinderperspektiv.

De val och prioriteringar som vi måste göra har stor betydelse för oss alla. Därför är det viktigt att de sker på ett genomtänkt sätt. Det måste vara val som alla berörda kan stå för, val och prioriteringar som flertalet kan acceptera.

Det är med extra glädje som jag kan konstatera att det från början kristdemokratiska förslaget om barnpalliativt centrum blir landets första nästa år och ska kunna ta emot våra unga patienter som tyvärr – mot alla våra önskningar – måste komma dit för sin sista del av livet.

Alliansen ger resurser efter patienternas behov och önskningar, nu när kraven på vård och omsorg ökar. Dagens sjukvårdsdebatt handlar mycket om åtgärder för att minska det avståndet.

Om vi ska klara de utmaningar som möter oss när fler och fler lever till en allt högre ålder måste det förebyggande arbetet gå hand i hand med primärvårdens mycket viktiga roll. Landstinget måste, för att hantera framtidens vårdbehov, sätta upp mål och ge resurser som underlättar för det egna ansvaret. Ansvaret för vår egen hälsa är ju av gemensam karaktär. Enskilda personers ansvar kan därför inte förhandlas bort eller läggas över på landstinget, kommunerna eller staten.

Jag noterar att Socialdemokraterna nu också för ett samtal kring vad det allmänna åtagandet ska innehålla. Det är ett viktigt samtal som förtjänar en bred lösning mellan alla partier.

Framför allt betonas den viktiga roll som primärvården har i det hälsofrämjandet arbetet. Det är ett av skälen till att vi har infört en hälsobonus inom vårdvalet från och med 2009.

Men det finns också tydliga tecken på accelererande krasslighet och en allmän sjuklighet. Det rör sig trots allt om förebyggbara sjukdomar vars orsaker till viss del kan sökas i människors kostvanor och livsstil. Det är sådant som vi med motivation och goda råd kan göra någonting åt. Inte minst gäller det kanske totalkonsumtionen av alkohol och halsbloss av nikotin. Mycket av det arbetet kommer även här att behöva ske inom primärvården.

Den förbättring inom hälsan som vi har talat om måste också komma de äldre till del. Många 85-plussare och multiviktande har stora behov av omfattande vårdinsatser. Förvisso ligger ingen geriatrisk patient inne mer än sex timmar på akuten i förhållande till de tolv timmar som kunde tillåtas under den tidigare majoriteten. Men det är inte där vi förändrar hur vården upplevs, för då är det redan för sent.

Utvecklingen måste innebära att vi fortsätter inom primärvården, till exempel genom att behandlingar som tidigare utfördes inom sjukhusvården utförs inom primärvården. Allt tyder också på att den trenden kommer att hålla i sig och att kraven på den svenska primärvården kommer att öka än mer i framtiden.

Det kan inte nog upprepas: Befolkningen blir allt äldre och sjukvårdsbehoven alltmer komplexa. Det räcker nog inte med att vi löser det genom en genomtänkt styrstrategi för våra stora akutsjukhus, även om det är ett stort steg på vägen. Det krävs också viss arbetsro.

De senaste åren har de äldres brist på säkerhet uppmärksamrats. Vi vet att antalet olyckor bland dem ökar, och ur det kommer förstas lidande och otrygghet för äldre och deras närstående. Det har vi upptäckt, noterat och åtgärdat genom att man vid hälsosamtal även ska erbjuda hembesök för genomgång av den äldres lägenhet, med fallfällor som kan finnas. Då kan man diskutera hälsa, kost och motionsvanor och gå igenom ergonomiska hjälpmedel och bostadsanpassning. De stimulansmedel på 1,3 miljarder kronor som regeringen anslår till äldreomsorgen kan användas till olika former av förebyggande arbete.

Vi vet också att äldre upplever större otrygghet när det gäller våld och känner sig utsatta i olika situationer. Faktum är att självmord bland äldre är ett jättestort och allvarligt problem. Därför kommer vi med hjälp av regeringens äldresatsning att ta tag i frågan om psykiatriska symtom hos personer med demens, även kallat psykogeriatrisk.

Så lite grann om hemsjukvården, där vi har gjort ett extra långt arbete för att få till en ersättningsmodell som tillgodoser behoven. Taket blir nu bortplockat, och ett ökat anslag med 15 miljoner kronor för verksamheten kommer, vilket inkluderar möjligheten att enskilda vårdcentraler söker individuellt baserad ersättning utifrån demografiska och socioekonomiska förutsättningar. Det tog tid, men noggrannhet är en dygd.

Det är också glädjande att se att vi förändrar, förstärker och förbättrar när det gäller att prioritera fler specialister inom primärvården. Sverige har jämfört med andra länder ett lågt antal läkare inom primärvården. Vi har dessutom satsat på andra vårdyrken. Men den administrativa bördan måste minska, så att personer med sjukvårdsutbildning ägnar sig åt det som de är utbildade för.

Här har vi sett att Vårdval Stockholm hjälper till att skapa en bra vårdmiljö för alla patienter oavsett ålder och sjukdom. Vårdval Stockholm är ju till sin struktur betydligt enklare än vårt gamla system. Att det skulle vara ett enkelt system var starkt efterfrågat av verksamhetschefer ute i primärvården.

Vårdval Stockholm och alliansens budget för 2009 är en stor vinst för patienterna och ger samhällsekonomiska vinster. Det behövs mod bland politiker för att våga prioritera, och det modet och den klarsynen finns hos landstingsalliansen.

Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 200

Landstingsrådet Andersson (c): Fru ordförande, fullmäktigekamrater! Jag är uppstigen från min sjukbädd och hoppas att Anders Larsson från Sigtuna hade en skön dag i går.

Innan jag kom hit i dag läste jag igenom anföranden från förra budgetfullmäktige. För nästan exakt ett år sedan sade jag från den här talarstolen: "Oppositionen tycks ha ett tydligt mål den här hösten. Det är att sprida en så negativ bild som möjligt av Vårdval Stockholm."

Med 2008 snart bakom oss ser vi att oppositionen, särskilt Socialdemokraterna, med sällan skadad frenesi och – får man förmoda – ökad desperation fortsätter att försöka sätta bilden av vårdvalet som något negativt. Hälso- och sjukvårdsnämnden, som vi debatterar i dag, är betydligt mer än bara valfrihet i vården. Men låt oss ändå ägna en minut eller två åt att prata om vårdval, eftersom Socialdemokraterna har varit så angelägna om det under året som gått.

Följer man media kan man krasst konstatera att Socialdemokraternas klassretorik används minst lika flitigt i år som i fjol. Ingela och Dag Larsson skrev till exempel i ett debattinlägg för någon månad sedan: "Vårdval Stockholm har konstruerats så att sjukvårdens resurser flyttas från fattigare områden som Jordbro och Fittja till välbärgade områden som Stureplan och Äppelviken."

Låt oss stanna vid detta ett tag. Socialdemokraternas verklighetsbild är alltså, på allvar, att om man inte är vänster vill man ta offentliga medel från dem som behöver det mest för att gagna dem som är mest välbeställda. Det är en verklighetsbild som har tveksamma drag och som dessutom är historielös.

Att tycka annorlunda än Socialdemokraterna betyder – hör och häpna – inte att man är emot välfärd och sociala skyddsnet. Ingela Nylund Watz och Dag Larsson borde kanske göra en historisk exposé över den svenska välfärdens historia. Utan Centerpartiet och andra allianspartier hade välfärdsstaten och det Sverige som vi känner i dag inte existerat i sin nuvarande form. Sverige och vår välfärdsstat är en gemensam produkt av hundra år av reformsträvanden. Men oppositionen och särskilt Socialdemokraterna förnekar sig inte: Rättvisa är vad oppositionen tycker eller gör.

Tittar vi på facit efter fyra år med socialister vid rodret i SLL – jag tänker på åren 2002–2006 – ser vi att det under dessa år inte startade en enda ny vårdcentral, allra minst i de områden ni säger er värna. I stället lades det ned två stycken. Vi har med Vårdval Stockholm fått 22 nya husläkarmottagningar på mindre än ett år. Det är över all förväntan. Vi har fått sex nya barnvårdscentraler, varav tre i Södertälje, Farsta och Rinkeby, och sju nya mödravårdscentraler spridda över länet. Och ni i oppositionen har mage att slå er för bröstet och säga att vi i alliansen bedriver klasspolitik!

När man läser tidningarna och de debattartiklar Ingela och Dag Larsson producerar på löpande basis blir i varje fall jag lätt frågande, för det ni säger stämmer inte med de utvärderingar som har gjorts. Ingela Nylund Watz och Dag skriver till exempel i tidigare nämnda artikel: "En patient som tidigare fått hjälp med flera åkommor vid ett och samma besök, får nu finna sig i att komma på besök flera gånger. – – – Vårdval Stockholm har upphöjt antalet besök till ett mål i sig – istället för vårdkvalitet och en förbättrad folkhälsa."

Läser vi i stället den utvärdering som hälso- och sjukvårdsnämnden har gjort ser vi att det står: "Det finns inget i denna rapport som visar på att varje individ får fler besök till följd av att man delar upp ett besök i fler eller att man kallas till 'onödiga' återbesök." Antingen läser inte Socialdemokraterna förvaltningens egna utvärderingar eller så struntar de i dem och helt enkelt hittar på saker om vårdvalet. Jag vet inte vilket som är mest graverande.

Man har även från oppositionshåll försökt förmedla bilden av en skenande läkemedelsanvändning. Inte heller detta stämmer. "Ingen ökning av förskrivning av antibiotika" och "Primärvårdens läkemedelskostnader ökar långsammare än andra vårdområden" står att läsa svart på vitt i oberoende utvärderingar.

Den övriga statistiken känner vi alla till – utöver Socialdemokraterna, får man förmoda: Det är 14 procent fler besök, antalet personer som har besökt en mottagning har ökat med 15 procent, och det är en halv miljon fler läkarbesök och 15 000 fler vårdtillfällen.

I sina alltmer desperata försök att misskreditera alliansens sjukvårdspolitik har Socialdemokraterna en ny melodi: Stockholm har högst andel privat vård, men vi har inte bäst vård i landet.

Det är givetvis en sanning med mycket stor modifikation. Som sjukvårdspolitiker tror jag att flertalet här känner till att ju mer omfattande och tillgänglig vården blir, ju högre tenderar också förväntningarna att bli. Och Stockholm har Sveriges mest omfattande sjukvårdsutbud.

Vår egen förvaltning har undersökt hur privata verksamheter fungerar. Bland annat visar en utvärdering från 2004 att 70 procent av de privatanställda upplever att bemanningen i förhållande till arbetsbelastningen är mycket god, jämfört med bara 43 procent i offentligt driven verksamhet. Privat anställda upplever sig också ha betydligt större möjligheter att påverka sin arbetsituation.

Vi i Centerpartiet har många mål för vår hälso- och sjukvårdspolitik. Vi har naturligtvis inte uppfattningen att vi lever i ett himmelrike där alla våra hälso- och sjukvårdspolitiska mål är uppnådda.

Vi anser att det är av största vikt att få bort köerna, både i den nära vården och i sjukhusvården. Vårdval Stockholm är ett viktigt steg på den vägen.

Vi anser att det är av central betydelse att få mer sammanhållna vårdkedjor där patientens behov står i centrum och få en bättre helhetssyn, där olika samhällsaktörer samverkar.

Vi vill ha ökade möjligheter för moderna och mindre hierarkiska organisationsformer. Då får man också bättre arbetsmiljöer, och det leder också till större effektivitet. Effektivitet och bra arbetsmiljö tror vi går hand i hand.

Vi vill ha en god och jämlik tillgång till vård för människorna i alla delar av länet, såväl i förortsområden som i Roslagens och Södertörns landsbygdsområden och i Stockholms innerstad.

Driftsfrågan – frågan om privat eller offentligt – är naturligtvis inget självändamål. Men ändå bekräftar erfarenheterna från vården i Stockholms län att entreprenörskap och modernt företagande är välgörande i vården och för välfärden och ger patienterna och skattebetalarna mer för våra solidariskt satsade pengar. Vår erfarenhet visar också att det går precis lika bra – för att inte säga bättre – att uppnå ambitiösa välfärdspolitiska mål med offentligt finansierad men privat utförd vård.

Därför är Centerpartiets inriktning att den del av vården som drivs av andra än landstinget fortsatt ska öka. En effektivt använd skattecrona är en rättvisare skattecrona!

Jag återkommer ytterligare till tandvården längre fram, men jag tänker ändå som ett exempel lyfta upp en fråga redan här.

Tandvården är till skillnad från sjukvården delvis privatfinansierad. Därför är det än mer angeläget med fler privata inslag inom detta område. Konkurrens är ju den fattiges bästa vän.

Inom tandvården är det i ännu högre grad så som Birgitta Sevefjord beskrev det från hälso- och sjukvården – att människor har valt bort vård på grund av priset. När vi nu har signalerat att vi vill sälja upp till 9 procent av folktandvården för att skapa fler mellanstora aktörer – så att säga skapa en nisch av privat folktandvård som kan pressa priserna – är det enligt Birgitta Sevefjord ett utslag av ideologisk dogmatism. Men, Birgitta Sevefjord, er tandvårdspolitik har kommit till vägs ände.

Ni kallar oss dogmatiker. Men vem är dogmatikern i denna församling? Ni såg passivt på medan tandvårdspriserna skenade och munhälsan alltmer utvecklades till en klassfråga. Med skyggglapparna på plats vägrade ni att tänka i nya banor.

Rättvisa och dogmatism är inte samma sak. I dagens Sverige är det Centerpartiet och alliansen som står för rättvisan, medan Socialdemokraterna och Vänsterpartiet står för dogmatismen.

Bifall till majoritetens förslag!

Ordföranden: Då har alla partiföreträdare haft ordet och vi övergår till repliker, först repliker på Filippa Reinfeldts anförande.

Anförande nr 201

Landstingsrådet **Larsson (s):** Jag vill dra mig till minnes att när den moderatstyrda grupperingen bildade sin koalition, då lovade ni att landstinget skulle uppnå målet om en köfri sjukvård. Jag har också tagit del av uppgifter från finanslandstingsrådet om att den köfria sjukvården skulle vara uppnådd till årsskiftet.

Då vill jag ställa en fråga till Filippa Reinfeldt. Jag tror inte att den köfria sjukvården kommer att vara uppnådd till årsskiftet. När bedömer du, Filippa, att vi kommer att uppnå en köfri sjukvård?

Anförande nr 202

Landstingsrådet **Reinfeldt (m):** Fru ordförande! Jag tror att det är rätt farligt att sätta ner ett datum för det. När vi blickar tillbaka kan vi naturligtvis se att vi har haft alldeles för långa väntetider till mottagningsbesök men också till behandlingar i sjukvården under väldigt många år bakåt, inte minst under den socialdemokratiskt styrda mandatperioden i landstinget. Det tar tid att göra stora förändringar. Det tar tid att komma ikapp de kraftiga neddragningar som Socialdemokraterna ägnade sina fyra år åt här i landstinget.

Väntetider och köer fluktuerar också över året. Det är ganska givet att det är längre väntetider i början på hösten än före sommaren, eftersom personal inom vården behöver ha semester, och då stänger mycket vårdverksamhet.

Jag visar här en bild över hur det ser ut i dag. De senaste två månaderna har vi sett kraftigt minskade väntetider till mottagningar för stockholmarna i länet, till följd av den enorma tillväxt vi ser inom sjukvården och de enorma volymsatsningar på mer sjukvård som den här majoriteten har gjort under de gångna två åren, också till följd av att de 275 miljoner kronor i extra vårdgarantisatsningar som landstingsfullmäktige beslöt om i maj började ge effekt efter sommaren och naturligtvis också till följd av ett väl fungerande vårdval i primärvården.

Hur ser det då ut? Det är ju klart att det är fler patienter som kommer till vården, fler som får remisser till mottagningar. När de väl når fram till vården är det också fler som når fram till specialistsjukvården, och fler som når fram innebär också fler som behöver och får operation och behandling.

Den här statistiken, mina vänner, presenterade hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltning i november 2008. Det är den statistiken Dag Larsson inte tror på.

Dag! Jag måste säga att jag tror mer på siffrorna från hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltning än på dina beräkningar.

Anförande nr 203

Landstingsrådet L a r s s o n (s): Vi alla är folkvalda företrädare. Jag kan konstatera att när ni bildade er koalition efter förra valet lovade ni att det skulle bli en köfri sjukvård. Många med mig trodde säkert att det löftet avsåg köfri sjukvård under den här mandatperioden, men nu börjar vi sakta förstå att så inte är fallet.

Jag konstaterar också att Filippa Reinfeldt uppenbarligen tycker att det var farligt och olämpligt av finanslandstingsrådet att utlova köfri sjukvård nu till nyår. Det tycker jag var klokt sagt av Filippa. Tyvärr kommer antagligen många medborgare att få leva vidare länge med köer i den sjukvård som du är ansvarig för, och det beklagar jag.

Anförande nr 204

Landstingsrådet R e i n f e l d t (m): Målet är självfallet en köfri sjukvård. Vi arbetar för det och har kommit en bra bit på väg men är inte hemma ännu.

Det var intressant att höra Dag Larsson i sitt inledningsanförande. Han blickade tillbaka och sade självkritiskt: Vi har svältfött vården. Jag kan inte annat än att hålla med.

Jag visar nu en bild från Stockholms läns landstings årsbokslut. Där ser vi hur det såg ut under den borgerligt styrda förra mandatperioden och därefter raset när Socialdemokraterna drog ner 300 000 läkarbesök i den specialiserade vården. Nu, efter halva mandatperioden, har vi kommit upp till den nivå som vi lämnade ifrån till er förra gången.

Det är klart som sjutton att vi inte har hunnit komma ikapp hela vägen. Det är klart som sjutton att vi med vår politik tydligt kan visa att vi kan leverera. Vi kan se till att det levereras hälso- och sjukvård till stockholmarna. Vi har börjat resan. Vi är på väg. Efter halva mandatperioden har vi kommit ikapp det moras som du och dina partivänner åstadkom under er förra fyra år i majoritet, Dag.

Vi har ytterligare två år på oss före valet. Vi kommer att fortsätta i ytterligare fyra år för att se till att vi har en alltmer tillgänglig sjukvård på alla områden för stockholmarna. Men det tar tid att vända, när våra företrädare har raserat sjukvården på det här sättet.

Anförande nr 205

L e n a - M a j A n d i n g (mp): Ja, det tar tid att få en sjukvård finansierad efter det moras som ni lämnade efter er en gång, Filippa!

Jag tänkte ta upp något helt annat som jag tycker är viktigt. Jag är väldigt glad för att ni genomför åtgärder för barn, särskilt inom den palliativa vården. Man skulle önska att samma fina omhändertagande fanns överallt för barn. Som den palliativa vården är utformad är det ett väldigt fint omhändertagande. Det omhändertagandet borde finnas överallt i hälso- och sjukvården för barn. Jag hoppas att man kommer att sträva mot det.

Förra mandatperioden införde vi tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet en rehabilitering för barn. Det var unikt. Vi var det första landstinget i hela Sverige som satsade 8 miljoner kronor på rehabilitering för barn. Det fanns en liknande insats också nere i Skåne, men inte med lika stort belopp. För många barn som har behov av medicinsk rehabilitering och skolinriktad rehabilitering var detta viktigt, för att de skulle kunna komma tillbaka till ett aktivt liv, komma tillbaka till skolan efter sjukdom.

Den satsningen på 8 miljoner kronor fick vi veta räckte till ungefär 50 procent av alla de barn som har behov av rehabilitering. Då vill jag veta hur ni har tänkt kring rehabiliteringen för barn. Här behöver man satsa mycket mer resurser för att ge alla barn rätt till rehabilitering efter sjukdom och skada. Det är mycket viktigt. Det är det hopp som barn och föräldrar behöver och som du pratade om.

Du pratade mycket om antalet besök på vårdcentralerna. Men antalet besök säger ingenting om kvaliteten. Uppföljningen behöver bli mycket bättre, så att vi vet att medborgarna får rätt behandling och ett bra bemötande.

Inom vårdvalet har medborgarna i Stockholms län talat om för oss: 77 procent av befolkningen i Stockholm vill att man ska ha nya och utökade kompetenser på våra vårdcentraler. Den frågan – att man måste få in andra yrkeskompetenser i vårdvalet – driver vi i Miljöpartiet. Vi kallar det ”hälsoval”, eftersom det blir en helhetssyn i vården på ett helt annat sätt. Vi får bättre kompetens och ett bättre ersättningssystem med Miljöpartiets förslag. Det tycker jag att även ni ska sträva mot.

När det gäller treårsavtalen och budgeten: Vi har fortfarande inte fått något svar på var finansieringen finns.

Ordföranden: Vi ger då möjlighet till repliker på Dag Larssons anförande.

Anförande nr 206

Landstingsrådet **Andersson (c):** Fru ordförande! Dag Larsson lyfte fram en mycket viktig fråga som vi alla som är aktiva inom regionalpolitiken i den här regionen ständigt måste ha i beaktande, nämligen den stora hälsoklyfta som finns i vårt län. Skillnaderna mellan miljonprogramsområdena och villaförorterna när det gäller till exempel livslängd är mycket påtagliga och allvarsamma.

Man måste ändå fundera över vad som är orsak och vad som är verkan. Självfallet måste vården möta de hälsobehov som finns i dessa områden. Vi satsar också mer pengar i dessa områden än i andra, eftersom det är genom besöken och insatserna som resurserna genereras för vården.

Men den bakomliggande orsaken är trots allt sociala skillnader. Det finns forskning som visar att hälso- och sjukvården över huvud taget inte påverkar mer än 25 procent av livslängden. Skillnaderna har ingenting med skillnader i hälso- och sjukvård att göra utan har att göra med sociala skillnader och det stora utanförskap som råder i miljonprogramsområdena. Det är just det utanförskapet, den sociala utslagningen, som Socialdemokraterna aldrig gjorde någonting åt under sina många år vid regeringsmakten. Det är den som ligger bakom de fem åren av utanförskap.

Jag säger inte att vi inte behöver ha särskilda hälso- och sjukvårdssatsningar i miljonprogramsområdena, för det tror jag att vi behöver – och det har vi också. Det är naturligtvis mycket glädjande att vi nu ökar tillgängligheten så mycket att folk kommer till vården i miljonprogramsområdena. Men, Dag Larsson, du fokuserar enbart på symtomen och inte på själva sjukdomen, en sjukdom som du inte gjorde någonting för att bota när den grasserade som värst.

Anförande nr 207

Landstingsrådet **Larsson (s):** Ibland blir man matt – det är väl så man kan reagera. Nu har Centerpartiet upptäckt klassamhället! Nu har Centerpartiet upptäckt de sociala klyftorna som präglar Stockholmsregionen! Det vore kul om Centerpartiet hade upptäckt det innan man satte Vårdval Stockholm i sjön.

Gustav Andersson! Om du reser runt till vårdcentraler och husläkarmottagningar i utsatta områden och frågar om de har fått mer pengar, mer resurser tack vare Vårdval Stockholm eller om de har fått mindre pengar, då kan jag lova dig att svaret från nästan alla är att resurserna har minskat i just de områden som du nu talade dig varm för. Jag tycker att det är häpnadsväckande!

Anförande nr 208

Landstingsrådet Andersson (c): Jag vill i så fall ännu tydligare upprepa en fråga till Dag Larsson: Anser du att det är skillnader i vården som är orsaken till hälsoklyftorna mellan miljonprogramsområdena och villaförorterna, eller anser du att orsaken är skillnader i de sociala och ekonomiska förhållandena, det vill säga det utanförskap som vi i Centerpartiet och de andra allianspartierna som en huvuduppgift när vi vann valet 2006 mycket tydligt åtog oss att börja åtgärda, efter så många år av vanskötsel och växande klyftor, och som vi nu metodiskt arbetar för att minska?

Anförande nr 209

Landstingsrådet Larsson (s): Gustav Andersson! Du och jag skulle tillsammans kunna sätta oss ner och läsa diverse storstadsutredningar som just handlar om dessa klyftor. Orsakerna är komplicerade till att vi har så stor segregation och så stora klassklyftor i storstadslandskapet Stockholm som vi har.

Jag påstår inte att hälso- och sjukvården kan utradera klassklyftor och sociala skillnader. Men jag vågar påstå att vi kan konstruera en hälso- och sjukvård som kanske skulle kunna nå de utsatta grupperna bättre än vad Vårdval Stockholm gör. Med ert förslag och det system som du har satt i sjön har ni förvärrat problemen, och det tycker jag är sorgligt.

Ordföranden: Vi fortsätter nu med andra som vill ha replik på Dag Larssons anförande.

Anförande nr 210

Landstingsrådet Rydberg (fp): I Dag Larssons och, för att citera Pär Nuders bok, andra statsocialisters värld finns bara ett sätt att hantera skatter på, nämligen att höja dem. Höjd skatt, mer pengar, ja, allt ska lösas genom mer bidrag och höjda skatter. Känns retoriken igen? Nej, Dag Larsson, gårdagens lösningar på morgondagens och dagens problem är unkna och förlegade.

Filippa Reinfeldt nämnde tidigare att vi har 1 200 patienter fler varje dag som kommer till i primärvården och har 22 nya vårdcentraler – tillgängligheten fungerar. Men ändå vill ditt parti gå tillbaka till gårdagens lösningar och spendera åtminstone 150 miljoner kronor för att öppna en del närakuter dagtid, trots att vi vet att patienterna vill ha en fast doktor.

Hur tror du att man på närakuter ska kunna få patienter att ändra sina levnadsvanor, med rökstopp och att röra på sig mer, för att få ner blodtrycket och minska diabetesförekomsten? Tror du att de hälsovanor som primärvården ska jobba med främjas av att man lägger pengar på närakuter i stället för att se till att vårdvalet kommer alla till del?

91 procent av stockholmarna har valt en egen husläkare eller distriktssjuksköterska. Varför ska du styra bort dem när de äntligen har fått en kontinuitet som gör att de kan få lotsning till goda insatser när det gäller hälsovanor och att man blir följsam med vårdinsatser?

Du och ditt parti, Dag, har motsatt er och fortsätter att motsätta er en modernisering av psykiatrin. Ni tror att bara psykiatrin får mer pengar så löser man problemen. Vårt landsting är det landsting som satsar mest på psykiatrin per invånare, men tro inte att vi löser alla problem genom mer pengar.

Vi i alliansen tycker att evidens, effektiva vårdprogram, tydliga uppdragsbeskrivningar och uppföljning är modellen.

Barnpsykiatrin i Handen har under en mängd år inte fungerat. Nu kommer vi att få ordning där, och vi kommer att få duktiga barnpsykiatrer. Du har varit emot det. I sydöstra psykiatrin har ni motsatt er att vi ska få in en entreprenör. Alliansen har sett till att vi får in en entreprenör som kommer att öka besöken med 30 procent.

Vidhåller du att det är fel att öka tillgången på vård inom psykiatrin? Inbillar du dig att mer pengar i en gammal organisation löser problemen? Varför nekar du medborgarna dessa möjligheter? Varför vill du utestänga medborgarna från effektiv vård? Vilka metoder är det ditt parti har som skulle kunna ge fler besök än dem vi har sett genom de pågående upphandlingarna och de fortsatta steg som alliansen har i sin politik?

Anförande nr 211

Landstingsrådet **Larsson (s)**: Birgitta! Nästa gång du kommer upp kan du väl förklara om det var du som hade ritat den teckning som du visade nyss? Jag tyckte att den var så fin, lite spännande. Jag skulle knappt själv klara av att rita en så fin teckning!

Sedan måste jag säga: Det totala föraktet för de 300 000 människor som ville besöka närakuter tycker jag talar för sig självt. Det var 300 000 medborgare i vår region som valde att gå till en närakut eftersom de tyckte att den innebar bra och smidig tillgång till bland annat specialistsjukvård. Det har du satt dig över. Du är dem svaret skyldig beträffande varför du tycker att du har rätten att bestämma vilken typ av vård de ska konsumera och att annan typ av vård ska läggas ned. Du kan särskilt svara dem som bor i närheten av Farsta och Rosenlunds närakuter, som läggs ned till årsskiftet.

Visst behöver psykiatrin förändras och förbättras. Inte minst de många revisorsrapporter som har gjorts om psykiatrin visar på det. Vi har i vår budget tagit fram ett antal förslag som handlar om förnyade insatser inom barn- och ungdomspsykiatrin och om stödet inom psykiatrin till unga vuxna, som behöver förbättras. Psykiatrin behöver rejäla resurstillskott.

Det ersättningssystem som är satt i sjön, där man faktiskt skärper kraven på psykiatris resultat, har vi tagit fram tillsammans över blockgränsen, vilket jag tycker borde ha varit en förebild för hur vi hanterade primärvårdens utveckling. Just när det handlar om de ekonomiska kraven på psykiatrin är det rimligt.

Däremot är jag rädd för vad dina privatiseringar inom psykiatrin kommer att leda till när det gäller de svårast sjuka, dem som då och då tyvärr behöver tvångsvård. Där tror jag att du nu håller på att bygga upp en psykiatris Berlinmur mellan öppenvården och tvångsvården, och det tror jag tyvärr inte kommer att leda till bättre vård.

Anförande nr 212

Landstingsrådet **Rydberg (fp)**: Under din senaste period, när du var i majoriteten, såg du till att det inte kom en enda ny husläkarmottagning i länet. Ni satsade på en lösning med närakuter, eftersom ni inte fick någon ordning på primärvården. Vi valde i stället att lyssna på medborgare som faktiskt vill ha en egen, fast läkare, vilket vi vet att 80 procent vill ha.

De 300 000 som sprang på era närakuter gjorde det eftersom de inte kom till på husläkarmottagningarna. Nu är det 1 200 ytterligare patienter varje dag som kommer till, jämfört med hur det såg ut tidigare. Det visar att människor vill gå till en fast doktor. De vill inte gå till närakuterna.

Sedan kan vi bara konstatera att du fortfarande inte har något svar på varför ni motsätter er att öka tillgängligheten inom psykiatrin genom att ta in fler vårdgivare som gör fler besök. Det är bra att ni stödjer det ersättningssystem som vi har velat införa för att premiera ökad tillgänglighet. Men fortfarande finns det inga moderna förslag från socialdemokratin för att få en modern psykiatri – det kan vi konstatera efter ditt senaste inlägg.

Anförande nr 213

Landstingsrådet **Larsson (s)**: Jag fick äta upp att det inte byggdes ut någon sjukvård under förra mandatperioden, när Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet hade makten tillsammans. Då vill jag säga: Om man bedriver vård på krita, då kan man bedriva hur mycket vård som helst. Men jag tycker inte att vi ska göra det, utan jag tycker att vi ska

ha god och sund balans i vår hushållning när vi bedriver vård. Det är bättre på längre sikt, Birgitta.

300 000 medborgare "sprang" på närakuterna, säger Birgitta. Just det sättet att uttrycka sig om 300 000 medborgares eget val är ganska talande. Jag tycker att det också kan få stå som en kommentar till Birgitta Rydbergs dogmatiska kamp mot just närakuter, som jag tycker är en modern form av sjukvård.

Jag tycker också att Birgitta Rydberg kan fundera över hur de 10 000-tals människor ute i Järfälla som skrev på protestlistor tycker att de betraktas när de protesterar mot detta och får höra att de "sprang" på närakuterna.

Jag får också höra att det enda moderna sättet att förnya psykiatrin på är att privatisera den. Det tycker jag är torftig gammal Folkpartipolitik och inte särskilt nydanande.

Ordföranden: Även Filippa Reinfeldt hade begärt replik på Dag Larssons anförande.

Anförande nr 214

Landstingsrådet Reinfeldt (m): Fru ordförande! Ibland, mina vänner, i retoriken här inne i salen, skulle vi kunna tro att det går något slags järnridå ungefär i mitten av salen. Men när man läser allas budgetar skulle jag vilja hävda att det har skett ett slags positionsförflyttning.

Det är till och med så glädjande – jag vet att jag inte replikerar till Birgitta Sevefjord nu utan gör det först när hennes anförande kommer upp för replik – att Vänsterpartiet gör en försiktig om än tydlig positionsförflyttning, tycker jag, kanske en mental resa, i det som handlar om att man nu är tydlig i sin budget om man är för vårdval ...

(Ordföranden: Nu gäller repliken Dag Larsson.)

Dag Larsson och Socialdemokraterna skriver faktiskt också i sin budget att man är för vårdval. Jag tycker att det är positivt. Det har hänt någonting. Jag tycker att det är bra att vi kan diskutera vårdval, om än utifrån olika förutsättningar.

Vi tror inte, Dag, att det finns en enda rätt modell. Det har vi diskuterat här tidigare. Då hade ju alla landsting redan infört den enda rätta modellen. Vi tror inte att det finns någon sådan.

Landsting runt om i Sverige har infört olika vårdvalsmodeller, och de ser olika ut. Det tror jag i grunden är väldigt bra. När vi sedan ska utvärdera de olika modeller som finns är det bra att det finns en del olikheter, så att man kan låna de mest välputsade ekrarna från varandras hjul, för att skapa ett så bra hjul som det bara är möjligt.

Jag tycker alltså att det i grunden är ganska bra att vårdvalsmodellerna inte ser lika ut. Däremot tror jag att det är otroligt viktigt att man utgår från hur det ser ut i det egna länet och vad man vill åstadkomma.

I Hallands län, som bakåt sett har en god tillgänglighet till sin primärvård, har man inte behövt hitta en modell som ska stimulera till många fler läkarbesök eller besök på någon mottagning. I Stockholms län – som har haft enormt stora tillgänglighetsproblem, med jättemånga människor som upplever att det är svårt att komma till och få träffa en sjuksköterska eller en doktor på vårdcentralen – handlade det om att hitta en modell som också stimulerade till fler besök i den nära hälso- och sjukvården.

Med hög rörlig ersättning och fri etablering genom vårdval är det också fler som vill komma till och etablera sig. Det gör det möjligt också för små entreprenörer och vårdgivare att etablera sig och få en ersättning redan från dag 1. Det blir inte bara de riktigt stora

vårdentreprenörerna som kommer till, utan plötsligt kan man få ersättning redan från dag 1, vid första patientbesöket. Annars – om man bara har en väldigt hög fast ersättning – måste man vänta tills man har väldigt många patienter som har valt den aktuella mottagningen för att över huvud taget kunna få snurr och betala ut löner till sina medarbetare.

Jag tror dock inte, hör ni, att man alltid landar helt rätt, utan man måste hela tiden söka förbättringar och jobba vidare. Det kommer vi också att fortsätta med i alliansen när det gäller vårdvalet. Vi tog beslut så sent som i september månad i hälso- och sjukvårdsnämnden, Dag, då du var med. Vi uppdrog till förvaltningen att utreda ett nytt ersättningssystem som än mer ska bygga på att ta hänsyn till patienternas diagnoser och på de åtgärder som faktiskt behövs inom sjukvården. Man kan säga att det är ett system som liknar ATG-systemet.

I alliansen har vi naturligtvis inget som helst emot om Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet skulle vilja vara med och landa i en sådan modell. Vi tror nämligen att det är rätt väg framåt, och där hälsar vi er hjärtligt välkomna.

Däremot, Dag, kan du inte inbilla mig – och jag tror väldigt få andra – att ni har en politik för att jobba bort köer. Jag visade en rätt tydlig bild på det för en stund sedan.

Däremot skulle jag faktiskt vilja berömma både Vänsterpartiet och Miljöpartiet, som jag tycker har lagt ner mycket arbete på sina budgetförslag. Jag håller inte med er i allt, men i väldigt mycket håller jag med.

När jag däremot läser Socialdemokraternas budgetförslag ser jag inte att den innehåller något alternativ. Med förlov sagt tycker jag att det är väldigt mycket politiska floskler. Det enda som är riktigt tydligt i Socialdemokraternas budget är att de vill höja skatten.

Anförande nr 215

Landstingsrådet L a r s s o n (s): Det enda som är riktigt tydligt när man läser den moderatledda koalitionen budgetdokument är att den långsiktiga ambitionen ligger fast: man vill sänka sjukvårdens intäkter, man vill sänka skatten.

Om man tittar i långtidsutredningen och annat så inser man att det är ett fullständigt orimligt resonemang. Vi har ökande sjukvårdsbehov och svårigheter att rekrytera ny personal till sjukvården i vårt län. Sjukvårdens resurser i Stockholms län måste öka.

Vi behöver föra en diskussion om hur vi använder resurserna, men sjukvårdens resurser och intäkter måste vi – tyvärr, kan man tycka – på längre sikt öka.

Filippa Reinfeldt talar om att man måste anpassa sig och få bygga lokala sjukvårdsmodeller. Vad hon inte säger är att hennes kompisar i Sveriges riksdag för närvarande håller på att driva igenom en lagstiftning som tvingar landets samtliga landsting att införa så kallade valfrihetsmodeller. Medborgarna får inte själva bestämma om lokalt i fria val om man ska ha vårdvalsmodeller eller valfrihetsmodeller runt om i Sverige. Nu kör Moderaterna igenom samma modell överallt.

Filippa Reinfeldt blir fortfarande svaret skyldig i frågan om hur hon ser på Henrik Hammars kritik just mot vårdvalet i Halland. Henrik Hammar konstaterar att det i en region, fylld av sociala klyftor, som Skåne vore orimligt att betala ut lika stora sjukvårdsresurser till välbeställda områden med god folkhälsa som till områden som inte är lika välbeställda och som har dålig folkhälsa. Detta är Henrik Hammar, moderat regionpolitiker i Skåne, kritisk mot.

Jag försökte ställa en fråga i mitt första anförande som handlar om just hur Moderaterna här i Stockholm egentligen uppfattar Henrik Hammars kritik mot totalt likställda utbetalnings-system vilket man har infört i Halland. Delar ni Henrik Hammars kritik?

Anförande nr 216

Pia Lidwall (kd): Dag Larsson, du talade en del om köerna i vården och hade en del exempel, barn och föräldrar. Det är klart att vi jobbar intensivt med att råda bot på köerna. Vi vågade nämligen ställa en ködiagnos. Då visade det sig naturligtvis att det blev synligt för både medborgarna och oss sjukvårdspolitiker hur många som stod i kö när vi tog över makten och hur många som står i kö nu. Därför avsätter vi naturligtvis ännu mer pengar för att råda bot på det.

Det handlar faktiskt om mod. Dag Larsson ger sken av att det inte fanns några köer när Socialdemokraterna ledde landstinget. Sanningen är ju den att det var långa årslånga köer. Det finns oändligt många beskrivningar från äldre personer som sitter med hatten i knät och inte vågar annat utan konstaterar att de får tid hos doktorn om ett och ett halvt år. Så kan det naturligtvis inte vara.

Vi vågade ställa den här ködiagnosen som leder till att det blir klart och tydligt hur allting ser ut. Sedan arbetar vi hela tiden för att förbättra läget. Och vilken tur att vi började med det! Den nya kömiljarden kommer nämligen att kräva att vi har ett prestationsbaserat system. Det bygger på att nästan 90 procent av alla måste rapportera.

Dag Larsson tyckte väl inte att det var så viktigt att de rapporterade och de var väl inte så vana vid att rapportera eftersom det bara var hälften under förra mandatperioden som rapporterade. Då kommer man ju få svårt att få del av de här pengarna.

Det vi gör nu är att vi undervisar alla våra leverantörer att de ska rapportera och sedan kommer vi också få del av den så kallade kömiljarden. Det är väl tur att Dag Larsson inte styr landstinget just nu.

Anförande nr 217

Landstingsrådet Larsson (s): Jag tittar bakåt i historien och ser att Pia Lidwall också är en gammal landstingspolitiker, en erfaren sådan och oerhört kunnig, måste jag säga. Pia Lidwall har tidigare varit ansvarig för bland annat sjukvårdsfrågor i det här landstinget. När vi socialdemokrater tog över makten i det här landstinget efter 2002 års val konstaterade vi att det inte fördes någon köstatistik över huvud taget. Det fanns ingen alls!

Stockholmslandstinget rapporterade över huvud taget inte om hur det stod till med köerna. Det var bland det första vi gjorde. Trots den ekonomiska katastrof som vi fick överta från de borgerliga partierna satte vi i gång ett köstatistikarbete. Jag är väldigt stolt över att vi faktiskt höjde ambitionsnivån på det området. Nu har ni haft vissa ambitioner att komma med vitesförelägganden. Det pratar ni om. Jag väntar fortfarande på att någon ska bli utsatt för vitesföreläggande för att de inte rapporterar – med spänning måste jag säga. Det är glädjande initiativ också. I förhållande till tidigare borgerliga majoriteter så är situationen dramatiskt förbättrad när det handlar om köstatistiken.

Men, Pia, du har ändå skärpt vårdgarantilöftet. Du har sett till att Stockholm har mycket skarpare vårdgarantilöften än vad resten av Sverige har. Du har skrivit under en plattform där det står att vi ska ha köfri sjukvård här i Stockholm. Därför måste jag ställa en fråga till dig, för jag har inte lyckats få något svar av de andra. Ni säger att det ska vara köfri sjukvård. Finanslandstingsrådet har sagt att den ska komma till stånd om ungefär en månad. När tror du att vi får köfri sjukvård, Pia Lidwall?

Ordföranden: Då är replikväxlingarna på Dag Larssons anförande avklarade. Då är det dags för replikväxling på Birgitta Rydbergs anförande. Vi inleder med Dag Larsson.

Anförande nr 218

Landstingsrådet L a r s s o n (s): Birgitta Rydberg, du kritiserade mig för en stund sedan och sade att Socialdemokraterna bara ägnar sig åt besparingar och elände. Du talar inte om att vi faktiskt byggde ut närankuterna och bland annat tillfredsställde ett behov hos 300 000 stockholmare, varav 100 000 barn, på ett sätt som de uppenbarligen tyckte var ganska bra eftersom de gick till närankuterna och tyckte att det var modern och framsynt sjukvård där.

Du jämför den hemska socialdemokratiska sjukvårdspolitiken med den sjukvårdspolitik som du själv bedrev under perioden dessförinnan. Då startades det och nysatsades – men utan pengar, för ni bedrev sjukvård på krita vilket resulterade i 10 miljarder kronor i underskott. Jag vill ändå ge den historiska bakgrunden till den fråga som jag tänkte ställa till dig, Birgitta.

Jag har nu försökt ställa den frågan flera gånger. Ni i de borgerliga partierna har i en gemensam valplattform för den här mandatperioden lovat stockholmarna att de ska få köfri sjukvård. Nu har vi 52 000 patienter i Stockholm som väntar i köer inom sjukvården. Därför undrar jag om du, Birgitta Rydberg, delar finanslandstingsrådets löfte och vision om att vi ska nå den köfria sjukvården till nyår nu i år? När tror du annars att vi kommer att nå den köfria sjukvården? Är det möjligt att nå den köfria sjukvården om vi samtidigt steg för steg sänker landstingets skatteintäkter, pengar som skulle kunna gå till sjukvården?

Anförande nr 219

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Dina siffror om att 300 000 valde att gå till närankuter, varför valde de det? Jo, för att de inte kom fram på vanliga husläkarmottagningar. De gick dit för att det inte fanns någon annan tillgänglig vård. Det var inte något som man valde för att man allra helst ville ha olika läkare varje gång – det var en nödlösning för att över huvud taget komma under vård!

Vår modell som innebär att var och en väljer den läkare som man har förtroende för, vet vi överensstämmer väldigt väl med vad medborgarna har önskat att politikerna ska införa. När man tittar på danskarna som har den kanske största nöjdheten med sjukvården, så ser man att det är en självklarhet att man har en husläkare. När man tittar hur det är i Norge, som har haft ett husläkarsystem i fem år, finner man att befolkningen där också är nöjd. Om du vänder dig till Holland, Belgien och Storbritannien så märker du att människor tycker att är självklart att man ska få välja den doktor man vill ha och att man ska få ha en egen doktor.

Du är motståndare till detta. Säg som det är! Du vill hellre att folk ska gå och shoppa vård på närankuter där de träffar olika läkare varje dag.

Vi tror att det blir en bra vård där man lär sig att följa läkares ordinationer, där läkare lär känna en och också kan ge ett individuellt anpassat stöd. Här har vi diametralt olika uppfattningar om vad som är god sjukvård.

En köfri sjukvård är något som vi eftersträvar inom alliansen. Det exakta datumet när vi är framme där tror jag ingen vågar säga. I takt med att vården blir mer tillgänglig så är det ännu fler med eftersatta vårdbehov som faktiskt söker vård.

De rapporter vi får från sjukvårdsförvaltningen visar att vi på väldigt många områden kommer att vara nära vårdgarantigränserna redan vid årsskiftet. Det vi vet att vi kommer att ha svårigheter med är neuropsykiatri, där det bara inte går att få tag i personal som har utredningskapacitet. Vi vet också att det är problem inom överviktskirurgin där vi inte heller har tillräckligt många som kan operera.

Vår modell är ju att leta reda på var vi har köområden, se till att flytta patienter till vårdgivare som har kapacitet. Vår modell innebär ju att vi inte ska dölja köerna utan ta fram dem i ljuset och hjälpa patienterna att bli flyttade till annan vårdgivare.

Detta är en helt annan politik än den politik som du och dina kamrater förde under förra mandatperioden då det var bara hälften av vårdgivarna som rapporterade in i vårddatabasen. Nästa år hoppas vi att vi ska hamna någonstans mellan 90 och 100 procent som inrapporterar. Då kommer vi också i mycket större omfattning att närma oss en köfri sjukvård.

Anförande nr 220

Landstingsrådet **Larsson (s)**: Man måste ju säga att de människor som tyckte om närakuterna får diverse epitet sig tillskrivna. Först fick de höra att de sprang på närakuterna. Sedan svängdes det till att de valde närakuterna. Nu blev det som så att de shoppade litet sjukvård hit och dit i största allmänhet. Jag tycker att detta är ett oerhört märkligt sätt att se på 300 000 patienter, varav 100 000 barn, och deras önskemål på sjukvården.

I synnerhet många föräldrar valde att gå till specialist på närakuten för att få barnen röntgade om ungarna hade klämt sig och så vidare. Det var effektivt, det var enklare än att åka intill det stora sjukhuset och det minskade också belastningen på akutmottagningarna. Det är ett modernt sätt att bedriva tillgänglig sjukvård på. Inte det enda sättet; självfallet ska man ha en fungerande primärsjukvård också där det är viktigt med väl fungerande husläkarmottagningar och vårdcentraler också. Men att framställa närakuterna som något ondskefullt som folk väljer att springa till eller shoppa på, det är milt talat häpnadsväckande. Jag tror att de 40 000 medborgare i Järfälla som skrev på namnlistor och krävde att deras närakut skulle vara kvar borde få höra att du kallar det för att springa och shoppa. Då tror jag att du, Birgitta, skulle få vissa pedagogiska problem med de boende i Järfälla.

Jag får också höra att vi under den förra socialdemokratiska mandatperioden försökte dölja köerna. Det är ett fantastiskt uttalande av en kvinna som tillsammans med Ralph Lédel faktiskt var ansvarig för att Stockholmslandstinget faktiskt inte rapporterade in någon köstatistik över huvud taget. Ingen alls!

Vi började rapportera in köstatistik 2003, då socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister styrde det här landstinget. Då började vi rapportera in köstatistik. Det kallar Birgitta Rydberg för att dölja köerna. Jag tycker att detta talar för sig själv.

Birgitta har ändå försökt att svara på frågan om när ni kommer att uppnå den köfria sjukvården. Det ska ändå sägas, det länder dig till heder. Jag har ställt den frågan några gånger, och du gjorde ändå ett försök. Då har jag en andra fråga: Tycker du att det var rimligt att i början av perioden skärpa Stockholms läns vårdgarantilöfte från 90 till 30 dagar utan att skicka med ekonomiska resurser?

Anförande nr 221

Landstingsrådet **Rydberg (fp)**: Dag Larsson, jag tror att du har missat någonting. Då vi förra året debatterade budgeten här i salen så fick sjukvården en väldigt kraftig budgetförstärkning på 2 miljarder. Det kanske har gått dig förbi. Det är en av förklaringarna till att vi har kunnat minska köerna ganska kraftigt det här året.

Det vi ska fatta beslut om i dag är en utökning med ytterligare nästan 1,6 miljarder, detta verkar också ha gått dig förbi. Det kommer att innebära att vi kommer att kunna arbeta mycket med frågor som berör väntetiderna.

Köfri sjukvård är jätteviktigt. Du ställde frågan: Var det rimligt att minska den maximala väntetiden från 90 till 30 dagar besök hos specialistläkare? Ja, det är mycket rimligt. Det är väldigt viktigt att patienten snabbt kommer till vård och får en diagnos. Då kan man klargöra vilken behandling som patienten faktiskt ska ha och börja planera för detta. Det bör inte vara längre väntetid än vad som behövs för att planera ett genomförande av vårdinsatsen. Mitt svar är: Ja, det är rimligt. Vi vill införa en rätt till diagnos.

Du framförde en synpunkt beträffande närakuterna. Du tycker att det är så konstigt att vi inte slår vakt om närakuterna. Vi tyckte att närakuter var en väldigt dålig lösning. Du och dina kompisar valde att inte bygga ut husläkarteamen. Det tillkom inga nya vårdcentraler under din period. Under din period vid makten gick människor till närakuterna därför att det inte fanns tillräckligt med vård någon annanstans som skulle kunna möta deras behov av akut vård.

Det som har skett nu, sedan vårdvalet infördes, är ju att vi har fått 22 nya vårdcentraler. Vi har 24 mottagningar med jouröppethållande. Det är betydligt bättre än era ganska få närakuter. Av dessa 24 med jouröppethållande är det 21 som har helgöppet.

Du berör Jakobsbergs närakut och Järfällaborna. Det som har skett sedan alliansen tog över styret är att vi äntligen har fått ordning på Kallhälls vårdcentral med för närvarande sex läkare. De hade ju, som du minns, en fast samt en AT- och en ST-läkare. Där var ständigt nya doktorer. Det var urdåligt för patientkontinuiteten.

I dag är verksamheten stabil med sex läkare. Det som har skett i Jakobsberg är att vi i stället för en närakut har fått en jourverksamhet som vårdcentralerna ansvarar för och som är öppen mellan kl. 8–21 på helgerna och mellan kl. 9–21 på vardagar.

Vårdcentralerna har sett till att deras patienter har fått tillgång till en akutfunktion där. Det är så det bör gå till, det ska finnas en koppling mellan jourverksamheten och de fasta mottagningarna. Vi tycker att detta är kanonbra. Att du vill tillbaka till det som gällde under din tid vid styret tyder på att du inte har haft kontakt med järfällaborna. De tycker att det här är betydligt bättre än det som de erbjöds de gångna åren med din gamla, unkna närakutsmodell.

Anförande nr 222

Lena - Maj Anding (mp): Vi hinner prata väldigt mycket mellan inläggen här. Vad jag ville ta upp till diskussion var framför allt det som Birgitta Rydberg berörde i sitt första inlägg när hon talade om vårdvalet som en stor frihetsreform.

Det första jag vill anföra är att vårdvalet, alltså att man har rätt att välja vilken vårdcentral man vill använda sig av, fanns tidigare också. Det fanns långt innan. Det i sig är alltså ingenting nytt.

Jag tror att det finns många som tycker att detta är lite av en tvångströja i dag eftersom man inte får den typ av hälso- och sjukvård som man vill ha. Jag tycker att man ska mäta, förutom köerna, hur det är med läkartillgängligheten på de vårdcentraler som vi har i dag. Många upplever problem med att läkare kommer och går. Man väljer sin husläkare och sedan försvinner den personen. Sedan kommer en ny läkare.

Jag har en anhörig som har valt läkare fyra fem gånger, inte för att hon själv vill det utan för att läkare kommer och går i så stor utsträckning. Den kontinuitet som du talar om, Birgitta Rydberg, finns inte överallt. Kontinuiteten tycker jag att man ska mäta.

En annan fråga är denna: När får vi en hälsofrämjande hälso- och sjukvård? Detta är också en viktig frågeställning, tycker jag. Det är ett av de elva folkhälsomål som riksdagen har fattat beslut om att vi ska ha. När får vi en hälsofrämjande hälso- och sjukvård? I er hälsofrämjande hälso- och sjukvårdssatsning har ni satsat lite över 300 000 på en processledare.

Jag tycker att det är bra att vi har gått med i Hälsofrämjande sjukhus, men det här landstinget är ungefär lika stort som sex landsting ute i landet – vi behöver mer än en processledare. Vi behöver ta vårt ansvar för ett av de elva folkhälsomålen och skapa den hälsofrämjande hälso- och sjukvård som vi behöver. Vi har lagt 15 miljoner på det. Det är en avsevärd skillnad, Birgitta Rydberg.

Det handlar också om barn, ungdomar och vuxna med ADHD. Ni talar om utredningskapacitet. Ja, det behövs, men får de också behandling?

Anförande nr 223

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Först några ord om frågan om utredning och behandling av ADHD. Kön i dag gäller utredning. Vissa människor behöver behandling. Ibland är insatsen pedagogiska insatser i skolan, men för en viss mindre grupp är det också allt mer aktuellt med läkemedelsförskrivning. Vi måste självfallet se till att vi klarar av att tillgodose de behoven också. På den punkten har det nu skett ändringar beträffande vilka som får förskriva läkemedel, vilket kommer att underlätta för oss att göra det möjligt för fler att vara patientansvariga doktorer i det fallet.

En vårdvalsreform som frihetsreform fanns på papperet med rätt att välja. I praktiken nekades patienter rätten att välja. Människor tillhörde till exempel gröna laget på vårdcentralen Kronan. Man tillhörde den grupp som bodde på den sida av Åsögatan som har jämna nummer. Doktorn var inte en reell valmöjlighet. Med dagens regelverk är det faktiskt så att du som patient har rätt att välja. Vårdmottagningen har inte rätt att välja bort patienter. Det får bara ske om den doktor patienten vill välja redan är fulltecknad och då blir det kölista hos den doktorn.

Att pengarna följer patienten är ett incitament för vårdgivarna att behandla sina patienter på ett bra sätt, så att man får till stånd den här kontinuiteten i stället för att säga att patienten tillhör vårdlaget och doktorn inte vill ha en viss patient.

När det gäller hälsofrämjande sjukvård är det på det sättet att det är obligatoriskt för våra husläkarmottagningar att arbeta med individinriktat hälsoarbete. Det vi gör från och med nästa år är att vi även lägger in som en del i bonusen till husläkarmottagningarna en ersättning när man kan belägga att man har jobbat med hälsofrämjande arbete hos distriktsköterskorna. Vi vill alltså främja att distriktsköterskorna arbetar mer med alkohol, tobak och övervikt.

Våra sjukhus ingår genom ett fullmäktige beslut i samband med ägardirektiven i nätverket Hälsofrämjande sjukhus. Det är inte bara ett medlemskap i en förening utan medför även krav på struktur för arbetet. Det som finns i vårt budgetförslag nu är krav på att man ska ha processledare som jobbar med detta. Det handlar inte om en processledare, Lena-Maj. Varje sjukhus måste ha en processledare och man ska jobba med de här frågorna metodiskt. Detta kommer vi också självfallet att följa upp.

Vidare gäller den hälsoplan som vi har antagit här i fullmäktige om Handling för hälsa. Där finns tydligt angivna mål, regler för vem som ska utföra uppdragen och vem som är ansvarig för att följa upp det. Jag tror att det är oerhört viktigt att vi på alla fronter, både på beställarsidan och på produktionssidan, följer upp att det här verkligen kommer till stånd. Det finns stora hälsovinster som kan minska sjukligheten, bara vi jobbar metodiskt.

Anförande nr 224

L e n a - M a j A n d i n g (mp): Ni kan ännu inte svara på frågan när vi får en hälsofrämjande hälso- och sjukvård. Ni saknar fortfarande en organisation för det arbetet.

Jag känner till en av de sjukgymnastmottagningar som arbetar med FYSS och FaR, ett treårigt projekt. Det projektet är nedlagt. Det finns ingen som ansvarar för ersättningen till fysisk aktivitet på recept. Det finns ingen som ansvarar för mötet med patienterna, för att verkligen se till att man får det motiverande samtal som vi vet ökar möjligheterna för patienterna att verkligen starta en aktivitet och fortsätta i en aktivitet som man tycker är rolig. Om man inte tycker att aktiviteterna är roliga så kommer de inte att vara hållbara över tid. Den organisationen saknar ni. Ni saknar tillräcklig kompetens och tillräckligt många personer som arbetar med det här. När får vi se att ni verkligen tar ansvar för fysisk aktivitet med recept till exempel?

Anförande nr 225

Landstingsrådet Rydberg (fp): Din sista fråga om fysisk aktivitet på recept som är ett treårigtutvecklingsarbete där nästa år är det sista året i projektet. Det arbetet pågår för fullt och vi har väldigt duktiga projektledare för det.

Jag kan bara konstatera att du säger att det saknas organisation och du vill ha ett paradigmskifte. Det systemskiftet fick ni aldrig till stånd under den rödgröna styresperioden. Det systemskifte, det paradigmskifte som nu sker är det just alliansen som genomför genom att vi har lyft upp de förebyggande och hälsofrämjande åtgärderna betydligt tydligare både i budgeten och i det ärende som vi har klubbat här i fullmäktige om en hälsoplan. Det är ju nu det börjar ske saker. Systemskiftet är på väg.

Ordföranden: Birgitta Sevefjord önskar också replik på Birgitta Rydbergs inledningsanförande.

Anförande nr 226

Landstingsrådet Sevefjord (v): Det systemskifte som ni genomför innebär ju att ni överför offentligt driven vård till privat driven vård. Ni överför resurser från det offentliga till det privata, så visst är det ett systemskifte på gång. Det är precis det som vi i Vänsterpartiet kritiserar.

Du sade i ditt inledningsanförande att vårdvalet var den kanske största frihetsreform som man har genomfört i det här landstinget. Min fråga är då: Frihet för vem? Vänsterpartiets svar är att det är en frihet för privata vårdgivare att öppna vårdcentraler var de vill i länet, det vill säga en frihet att skapa en efterfrågestyrd vård i stället för en behovsstyrd vård. Det är därför som vi är så kritiska till vårdvalet, så som vi har fått det här i Stockholms läns landsting.

Du sade också i ditt inledningsanförande att du visste att tillgängligheten, innan ni tog över och fixade till allting, befann sig på ulandsnivå. Jag har bott och jobbat ett tiotal år i länder som Vietnam och Tanzania och jag kan säga att sjukvården där inte uppvisar några som helst likheter med den som vi har i Sverige. Faktum är ju att vi kanske har världens bästa sjukvård! I alla internationella mätningar befinner vi oss i topp. Det är en sjukvård som är driven av det offentliga, inte av det privata. Den offentligt drivna hälso- och sjukvården i Sverige befinner sig i topp i internationella undersökningar.

Vi har haft ett problem, och vi är alla överens om att vi fortfarande har det. Det gäller tillgängligheten. Man när det gäller kvalitet, innehåll, tillgång till vård och tillgång till mediciner så ligger vi i absolut topp – och det är en offentligt driven hälso- och sjukvård som har sett till att vi befinner oss där, inte en privatdriven vård.

Du räknade upp en rad områden som framför allt ni i Folkpartiet – men jag utgår ifrån att det gäller hela alliansen – tycker är viktiga och vill driva. Jag vill bara säga att jag tyckte att det var många bra områden du nämnde, för det var de områden som Vänsterpartiet har föreslagit. Det är förslag som ni har tagit över av oss, vilket visar att man faktiskt även i opposition kan uppnå saker, till exempel en bra missbruksvård för kvinnor som vi nu håller på att förbättra. Det är ett gammalt förslag från Vänsterpartiet att vi ska ha ett självmordsförebyggande arbete. Nolltolerans när det gäller självmord är också ett förslag från Vänsterpartiet. Vi ska arbeta mot mäns våld mot kvinnor. Du använde visserligen ordet kvinnovåld, och det tycker jag är fel, för det är inte kvinnor som är våldsamma utan män som är våldsamma mot kvinnor, och det är viktigt att man understryker det. Jag är väldigt glad för att ni fortsätter det viktiga arbetet.

Jag skulle vilja ställa en fråga till dig när det gäller psykiatrin, för på den punkten är jag väldigt bekymrad. Ditt sätt att se på psykiatrin – du har ju huvudansvaret för den nu – är att enda sättet att förbättra den är att privatisera den. Men det vore intressant att höra vad du tänker göra för att förbättra den landstingsdrivna psykiatrin. Eller är det så att din ambition är att privatisera all psykiatri?

Du tänker ju gå vidare att privatisera psykiatri och också den psykiatriska slutenvården. I den frågan får du kritik från till exempel P-O Sjöblom som numera är sakkunnig i psykiatri inom Socialdepartementet som är tveksam till att slå in på den vägen. Likaså Christina Spjuth, som är ordförande för Svensk Psykiatrisk förening, har uttryckt sin tveksamhet till att också börja privatisera slutenvården. Men det är din ambition. Jag skulle vilja ha svar på den här frågan: Vad tänker du göra för att förbättra den landstingsdrivna psykiatrin? Hittills har jag bara hört att den enda vägen till att förbättra kvaliteten inom psykiatrin och annan vård det är att privatisera den.

Avslutningsvis. RSMH har skrivit ett brev till dig och säger att de vill ha besked om hur de pengar som man "sparat" på de så kallade upphandlingarna ska användas. Detta är visserligen ännu bara pappersprodukter, men du talar om dem som om de redan vore verklighet, att allt har blivit mycket bättre fastän upphandlingarna inte ens omsatts i praktisk verklighet. Frågan är: De 35 miljoner kronorna som man sparar, kommer de att gå till psykiatrin eller tänker du använda dem på annat sätt?

Anförande nr 227

Landstingsrådet Rydberg (fp): När det gäller de upphandlingar som är gjorda så är det färdigpåkärvna avtal, juridiskt bindande avtal. Det innebär att de olika vårdgivarna kommer att åta sig att tillhandahålla en mer specialiserad vård och en större vårdvolym än den vi har i dag, och dessutom till lägre kostnader på vissa håll.

RSMH har redan fått ett svar från mig om att dessa pengar från upphandlingarna stannar kvar i hälso- och sjukvårdsnämnden. Merparten av dem kommer också att användas inom psykiatrin, barn- och vuxen ätstörningsvård.

Jag tycker det är lite löjväckande att du påstår att det enda vi gör är att privatisera. Vi använder upphandling som ett medel till att få både mer specialisering, mer vård utförd till patienter för att öka tillgängligheten. De förslag som vi har fått från vårdgivare kommer kunna vara en användbar hävstång i samtalen med våra egna vårdgivare för att få dem att jobba även med förbättringsarbete.

Du vet precis lika väl som jag att vi har jobbat med att specificera kraven i uppdragsbeskrivningarna. Vi kräver att man ska jobba mer med evidens och bevisat effektiva metoder samt jobba efter vårdprogram. Vi har vårdprogramkoordinatorer för att se till att man verkligen jobbar med det som är effektivt.

Kraven på att faktiskt ta emot patienter i större omfattning kommer också att finnas, särskilt i vissa delar av länet där man inte har haft tillräcklig omfattning. Kraven på att specialisera mera kommer vi också att ställa i egenregiverksamheten, till exempel när det gäller äldrepsykiatrin där vi har behov. Detsamma gäller också beträffande patienter med komplicerad samsjuklighet där det finns både beroende och psykiatrisk problematik med i bilden. Det kommer att finnas mycket som vi kommer att jobba med också inom vår egenregiverksamhet.

När det gäller vårdvalet så tycker du att det är frihet för vissa att etablera sig. Ja, det råder fri etablering, eftersom vi helt enkelt vill få fler mottagningar att starta. Vi har haft för få läkare som har valt att jobba i primärvården. Vi måste göra det arbetet attraktivt. Vi kan ju se hur det gick i Norge där de med fri etablering gick från 700 vakanta läkartjänster till under 100 inom loppet av två år. Jag är övertygad om att vi kommer att få ett ökat intresse från läkare att vilja jobba där man har större möjligheter att påverka sina vardagsbeslut. Därför är det viktigt att ha den fria etableringen. Naturligtvis är det också på det sättet att det är i de eftersatta områdena som vi har störst behov och där det kommer att vara mest intressant att starta nya mottagningar.

När det gäller citatet om att primärvårdens tillgänglighet befinner sig på ulandsnivå så är det inte jag som har påstått det, det var ett citat från utländska betraktare.

Valfriheten är central för oss i alliansen. När du talar om valfrihet så är det ett fult ord för dig. Valfrihet, individ och mångfald är sådana saker som du tycker är problem som inte ska ha någon betydelse i de politiska förslagen. Vi tycker precis tvärtom i det avseendet.

Anförande nr 228

Landstingsrådet Sevefjord (v): Nej, vi tycker inte att det är fel med frihet och att människor ska kunna välja. Människor ska kunna välja politiska partier, människor ska kunna välja vilken tandkräm de ska köpa och så vidare. Det är också så att många i det här landstinget har valt till exempel äldreårdscentraler eller närakuter, men det tycker ni är fult. Så får man inte välja.

Er valfrihet handlar om att man ska få välja mellan privat och privat. Valfrihet och den fria etableringen – så som ni har valt att konstruera den – handlar bara om privata vårdgivare. Det är privata entreprenörer som har rätt att öppna vårdcentraler var de vill. Det tycker vi är fel. Vi tror att det är en farlig väg.

Vårt ansvar är att se till att det finns god hälso- och sjukvård över hela länet och följa hälso- och sjukvårdslagens intentioner om att de som har störst behov ska ha vård först, det vill säga att vi ska ha en behovsstyrd vård. Med den väg ni har valt med den fria etableringsrätten så är risken mycket stor att vi får en efterfrågad vård, och det är det vi kritiserar.

Anförande nr 229

Landstingsrådet Rydberg (fp): Det vore bra, Birgitta, om du tar ett steg till. Nu säger du att det inte är fel med frihet. Men varför talar ni inte i er budget om friheten för patienter att välja. Det finns inte med i er budget. Det är tydligen så att det är okej att människor får välja bara de väljer det som Vänsterpartiet vill. Människor kan få välja tandkräm, människor kan få välja tandläkare, men de ska inte få välja husläkare. Var är logiken?

Ordföranden: Det handlar fortfarande om replikväxling. Nu är det möjligt att få replik på Birgitta Sevefjords anförande tidigare i debatten.

Anförande nr 230

Landstingsrådet Reinfeldt (m): Fru ordförande! Jag är ledsen, men jag försökte bara ge Birgitta Sevefjord och Vänsterpartiet lite beröm – för vad det nu är värt. Jag tycker att de har lagt fram ett, utifrån deras utgångspunkter, genomarbetat budgetförslag, även om jag inte ställer mig bakom allt. Jag råkade säga detta i fel replik, jag är ledsen för det.

Jag tänkte bara beröra ett par av de frågor som Birgitta Sevefjord berörde lite tidigare. Bland annat var det, Birgitta, det här med närakuterna, och frågan om hur jag såg på förändring av närakuterna. Nu berörde Birgitta Rydberg den frågan alldeles nyss. Jag tycker att det i grunden väsentliga är att det finns akutverksamhet i närheten av de områden där människor bor, det vill säga att det ska finnas möjlighet för icke planerade, icke tidsbokade besök där människor bor. Det gör det i dag.

Det finns, precis som Birgitta redogjorde för nyss, dels åtta vårdcentraler som har ett kraftigt förlängt öppethållande. Vi har 24 husläkarjourer eller närakuter – kalla det vad man vill – som också har öppet till kl. 21 varje vardag. 21 vårdcentraler har öppet till kl. 21 varje lördag och varje söndag. Det är väl i grunden det som det handlar om – att man ska komma till den näraliggande hälso- och sjukvården, inte akutsjukhusens akutvård, utan en akutvård nära människor, där de bor. Det tycker jag är bra.

Birgitta tog upp frågan om de 400 miljoner kronorna till diskussion. Det är de tabeller och den budget som ligger för beslut i dag som vi tar ställning till och fattar beslut om i dag. Däremot är det så, vilket jag tror att finanslandstingsrådet var rätt tydlig med i går också, att

vi i koncernfinansieringen har tagit med i beräkningen att vi måste förhandla klart avtalen med sjukhusen.

Eftersom den här principöverenskommelsen blev färdig precis innan budgetdebatten inleddes är det också så, vilket finanslandstingsrådet redogjorde för i går, att hon har för avsikt att av de pengar som är avsatta i koncernfinansieringen se till – naturligtvis via sedvanlig beredning, i ett ärende via landstingsstyrelsen – föra över pengarna till hälso- och sjukvårdsnämnden och därifrån vidare till sjukvården för att också kunna underteckna de avtal som nu i princip är färdiga.

Birgitta tar också upp frågan om patienthotell. Det är en väldigt intressant fråga, Birgitta. Vi har ju redan ett patienthotell i Mörby. Patienthotell finns med i planerna för det som vi kallar Nya Karolinska Solna. Vi tycker att det också är en viktig kvalitetsfråga inom sjukvården, inte minst hela frågan som också handlar om när man bygger nytt, det som handlar om vårdplatser och vilken typ av vårdplatser eller sängplatser som patienterna behöver.

Vi kommer inte i dag att yrka bifall till ert förslag, men jag tycker för egen del att frågan absolut är värd att diskutera vidare, i dag bara oklart i exakt vilket forum. Detta kan vi säkert återkomma till.

Jag har också lovat att jag ska hälsa från finanslandstingsrådet att som den gamla hotellchef hon är, så är hon också väldigt intresserad av att diskutera även frågan om patienthotell.

Anförande nr 231

Landstingsrådet **Sevefjord (v)**: Jag ser verkligen fram emot att få del av finanslandstingsrådets kunskaper som hotellchef. Det är en bra kunskap om vi ska bygga ut patienthotell, vilket jag tror att vi bör göra. Jag tror att ni också har en skrivning om det i er budget. På den punkten tycker vi likadant, både till höger och till vänster i salen. Det är väl alldeles utmärkt!

När vi kommer till frågan om närakuter tycker vi väl dock inte riktigt likadant. Det beror ju på att det vi är kritiska mot är att ni har antagit en sjukvårdsstruktur som vi finner oerhört fundamentalistisk. Jag förstår ju att det är Birgitta Rydberg, som är en oerhört viljestark politiker, som tvingar er att acceptera att det är så kallade husläkarmottagningar som ska vara den grundläggande modellen, även om jag vet att några av er i de andra partierna har lite andra åsikter. Men det är klart att man böjer sig för en så stark politiker som Birgitta Rydberg – det skulle jag kanske också göra om jag var i allians med dig.

Ett skäl till att vi är kritiska är att vi inte tror att alla människor behöver fasta läkarkontakter. De flesta av oss kanske behöver träffa en läkare bara en gång vartannat eller vart tredje år. Jag minns inte hur länge sedan det var sedan jag var hos en läkare, och det ska jag vara glad för. Jag har inget behov av en fast läkare, däremot kanske ett snabbt läkarbesök vid något tillfälle.

Närakuterna hade, som vi såg det, något som jag inte tror att alla vårdcentraler har, nämligen tillgång till laboratorium och tillgång till röntgenutrustning. Det handlade alltså inte bara om ett läkarbesök och den totala läkarfixering som er modell bygger på.

Ni talar aldrig om någon annan personalkategori, ni pratar bara om 200 000 nya läkarbesök. Jaha, och hur många distriktssköterskebesök har det varit? Hur många undersköterskebesök har det varit? Det är frågor som ni verkar totalt ointresserade av för ni har byggt en modell som helt är fokuserad på läkarna och på deras rätt till fri etablering. Vi är kritiska mot det. Vi tror att det fanns utrymme för närakuter och att också bygga vidare på vårdcentraler, men ni har tagit bort den modellen. Jag förstår inte riktigt varför.

Ord föranden: Gustav Andersson har också begärt replik på Birgitta Sevefjords anförande.

Anförande nr 232

Landstingsrådet Andersson (c): Fru ordförande! Jag tänkte ta fasta på det som Birgitta Sevefjord sade i sitt inledningsanförande om att det finns undersökningar som visar att medborgare väljer bort vård för att de tycker att det är för dyrt att gå till doktorn. Detta är naturligtvis allvarligt.

På tandvårdsområdet är det så att man för bara ett vanligt besök betalar tre eller fyra gånger så mycket som man gör för ett besök i primärvården. Priserna steg också väldigt kraftigt under perioden 1995–2003. Det här ledde fram till en utveckling där tandvård i allt större utsträckning blev en klassfråga, där allt fler människor, särskilt i utsatta områden, valde bort att gå till tandläkaren. Väldigt få insatser gjordes på nationell och regional nivå för att skärpa konkurrensen eller för att på annat sätt möta den här utvecklingen.

Birgitta Sevefjord, ni i Vänsterpartiet och i Socialdemokraterna, i Stockholmslandstinget tycks det vara era två partier som utgör kärnan i den snabbt föränderliga och föga stabila molekylen som utgör Vänsterns regeringsalternativ. Jag måste naturligtvis be Miljöpartiet om ursäkt för att jag exkluderar dem ur det här, men detta ska uppfattas som en komplimang och inte som en förolämpning.

Varför gjorde ni i Vänsterpartiet och Socialdemokraterna ingenting mot klassklyftorna i tandvården när ni hade chansen till det? Vad har ni för alternativ till den politik som vi nu för för att skärpa konkurrensen och förstärka de olika insatser vi gör mot den försämrade tandhälsan i utsatta områden.

Ni som gjorde så lite mot utanförskapet när det växte, på vilket sätt vill ni nu ta ansvar för dess mycket smärtsamma konsekvenser i människors munnar? Det är min fråga till dig, Birgitta Sevefjord?

Anförande nr 233

Landstingsrådet Sevefjord (v): Först, Gustav Andersson, vill jag säga att det är kul att du är tillbaka. Det är roligt när du är med i salen. Det var lite trist i går, vi saknade dig, faktiskt. Välkommen tillbaka!

Vad gjorde vi under förra mandatperioden? Vi gjorde faktiskt en hel del av det som vi kan göra med de resurser som vi har inom landstinget. Vi återinförde till exempel fluortanten igen. Vi tillförde särskilda resurser till utsatta områden för att förbättra barntandvården. Visst gjorde vi saker. Vi höll nere prisutvecklingen också.

Om Vänsterpartiet skulle få bestämma i både riksdag och landsting så skulle många av er säga: Gud be vare! Men då skulle det ändå betyda att tandvården skulle komma in under högkostnadsskyddet, för det är vad vi egentligen vill. Vi inser att det är en extremt dyr reform, men det är så som vi ser på frågan om att hålla nere tandvårdskostnaden. Det är ju precis så som du säger: det är massor av människor som inte går till tandvården eftersom de inte har råd. Så är det ju i dag.

Det ska bli intressant att se år 2010, på hösten inför valet, om du har fixat att alla går till tandvården för att den är så billig. Jag tror inte att du kommer att fixa det heller – faktiskt.

Den andra fråga som jag tänkte ta upp när det gäller just det här är att det faktiskt är så att många människor som avstår inte minst från tandvård men också från läkarbesök för att de inte har råd att gå till läkare. Skulle inte du kunna stödja vårt förslag om en avgiftsfri barnsjukvård? Tycker du att det är rimligt att föräldrar avstår från att gå till sjukvården med ett sjukt barn därför att de inte har råd?

Anförande nr 234

Landstingsrådet **A n d e r s s o n (c)**: Det som är så intressant nu i svensk politik är ju bland annat det som händer på vänstersidan och vem som ska göra vad med vem. Jag tycker också att det är roligt att debattera med Birgitta Sevefjord. Hon är också en politiker som har gott uppsåt även om hon har felaktiga utgångspunkter. Frågan är vad hon kan åstadkomma i Stockholms läns landsting eller hennes partikamrater på regeringsnivå; jag kan ju inte se särskilt stora likheter i de alternativ som läggs fram till beslut på olika nivåer?

När det gäller frågan om barnsjukvården är det ju ändå så att det finns sätt att hantera de situationer inom den allmänt finansierade hälso- och sjukvården då människor inte kan betala sin avgift. Jag tror att det är väldigt viktigt att vi från den här salen sänder ut en tydlig signal att den offentliga vården finns till för alla – även för dem som tillfälligt inte har pengar att betala avgiften. Så är det. Det är jätteviktigt att vi sänder ut den signalen.

Däremot är det självklart så att man ska betala en lag men rimlig avgift i den utsträckning som man har möjlighet till det. På den punkten delar vi samma uppfattning som du – ingen ska väljas bort vård på grund av de kostnader som den kan medföra.

Anförande nr 235

Landstingsrådet **S e v e f j o r d (v)**: Du säger att jag ofta har fel utgångspunkter. Ja, från ditt perspektiv har jag ju det. Men jag tycker inte att det är så viktigt, bara jag vinner slutstriden. Det är den jag vill vinna, och det gör jag ju ibland, till exempel nollvision beträffande självmord, förbättring av vården för missbrukande kvinnor och arbetet mot kvinnor som utsätts för mäns våld och så vidare. Det gäller att knega på och gnetta på, och det är det jag gör.

Om man har en avgift för barnsjukvården som vi har så strider det mot barnkonventionens regel om alla barns rätt till god vård och omsorg. Den rätten ska inte vara bunden till om föräldrarna har råd att betala en avgift eller inte.

O r d f ö r a n d e n: Pia Lidwall har också begärt replik på Birgitta Sevefjords anförande.

Anförande nr 236

P i a L i d w a l l (kd): Fru ordförande! Tre saker noterade jag, Birgitta Sevefjord. I ditt anförande diskuterar du en del om äldreårscentraler och orerade en del om att de inte blir kvar. Sanningen är ju att äldreårscentralerna innebar en väldigt geografisk diskriminering.

Det som händer nu med Vårdval Stockholm är att vi har tagit en del goda exempel från de äldreårscentraler som fanns i projektform och infört det som ett krav i regelboken för dem som ska starta en vårdcentral. Det handlar om hembesök, om läkemedelsgenomgångar och om hälsosamtal, och man kan numera även lista sig hos en geriatiker. På det viset får vi äldreårscentraler runt om i vårt län, och detta är betydligt bättre än de spridda projekt som fanns tidigare.

Det är nämligen så att de allra flesta som besöker vårdcentralerna är äldre. Vi vet också, genom PRO och SPF, att inte alla äldre älskar äldreårscentraler. Har man en väldigt bra husläkare så vill man gärna behålla den. Den här modellen anser vi är betydligt bättre och på ett bättre sätt tillgodoser de behov som äldre har, den här modellen innehåller inte den geografiska diskriminering som fanns tidigare.

När det gäller närakuterna sade du att ni inte tycker att alla behöver ha en husläkare för man kan mycket väl få ett recept på närakuterna. Men det är fel sätt att tänka för då hänger inte vården ihop. Med Vårdval Stockholm hänger vården ihop och vårt krav att man ska hålla öppet till kl. 22 på kvällarna. Du vet ju aldrig om du är lite sjuk eller inte. Låt mig ta ett exempel. Om man besökte närakuterna för att man hade en urinvägsinfektion så fick man ett recept i handen. Men om det visade sig att du fick återkommande urinvägsinfektioner,

vilket en hel del människor får, så var det ingen som följde upp detta. Därför är den här modellen mycket bättre.

Så till den sista frågan som handlar om avgifter i barnsjukvården. Det finns ingen som säger nej till en förälder som kommer med ett sjukt barn i dag. Det finns konton som sjukhusen kan använda för att täcka den typen av kostnader om man för tillfället inte har pengar. Däremot kastar Birgitta sten i glashus. Hon hade avgift på barnsjukvård under förra mandatperioden – visserligen avvecklade hon den några månader före valet, men under stora delar av förra mandatperioden betalade föräldrar avgifter inom barnsjukvården.

Anförande nr 237

Landstingsrådet **Sevefjord (v)**: Jag vet inte om man ska säga att den som inför förbättringar kastar sten i glashus. Du menar att slopandet av avgiften skedde så sent under förra mandatperioden att det egentligen inte räknas.

Skälet till att vi inte slopade avgiften tidigare var ju bland annat att vi var tvingade att reda upp ett ekonomiskt kaos utan motstycke i det här landstingets historia innan vi kunde få resurser att åstadkomma saker. En av de saker som vi gjorde under förra mandatperioden var att slopa avgiften inom barnsjukvården. Jag förstår inte varför du återinförde den, varför du tycker att det är bra att ha en avgift inom barnsjukvården.

Den här frågan handlar inom att man inte vägrar ge vård till dem som kommer till sjukhuset. Problemet är att föräldrar avstår från att söka vård därför att de inte har råd. Tycker du som kristdemokrat att detta är rimligt? Anser du inte att det faktiskt strider mot barnkonventionen att behandla barn på det sättet? Detta är svaret på frågan om slopandet av avgifter inom barnsjukvården.

Du menar att införandet av närakuter var fel tänkt. Min kritik riktar sig mot den fundamentalistiska synen på husläkarmottagningar eller vårdcentraler. Birgitta Rydberg är ju den som håller fanan högt för att alla ska ha en fast läkarkontakt på en vårdcentral. Men så fungerar det inte i praktiken. Det är inte patienterna som snurrar runt i systemet, det är läkarna som hela tiden snurrar runt i systemet. När man en gång har fått en läkare så flyttar den ganska snart på sig och så kommer en ny läkare. När man undrar var den gamla läkaren är får man höra att han eller hon inte finns kvar utan har flyttat eller gör någonting annat.

Min poäng är att många av oss faktiskt inte behöver en fast läkarkontakt eftersom vi är friska. Däremot är det stora grupper inom hälso- och sjukvården som behöver det, nämligen kroniker, gamla, psykiskt sjuka och så vidare. De behöver en fast läkarkontakt och det är på det som vi ska lägga all vår energi så att de faktiskt får det. Verkligheten är att inte ens de får det, för även de läkarna snurrar runt i systemet. Om vi kunde kontrollera detta i stället så skulle det hela bli mycket bättre.

Du sade att jag orerade om äldrevårdscentralerna. Jag tycker inte att jag orerade. Jag sade att jag tycker att det är problematiskt att ni har skapat ett vårdvalssystem som är så fyrkantigt att till exempel äldrevårdscentraler inte ryms inom det. Ni ser alltså hellre till systemet än till behovet. Det kritiserade jag er för.

Då sade du att äldrevårdscentraler innebar en geografisk diskriminering. Det skulle vara intressant att höra vad du menar med det. Det fanns två äldrevårdscentraler, en i Bromma och en i Hökarängen. Det tycker du var en geografisk diskriminering. Förmodligen för att det inte fanns äldrevårdscentraler över hela länet. Tycker du då också att det är geografisk diskriminering att det bara finns en lättakut för barn vid Astrid Lindgrens barnsjukhus? Tycker du att vi ska lägga ned den därför att den innebär geografisk diskriminering? Tycker du att vi ska öppna fler lättakuter i stället, så som vi föreslår i vårt budgetförslag? Om du tycker det så kan du bifalla vårt förslag om att öppna en lättakut i södra länsdelen motsvarande den vid Astrid Lindgrens barnsjukhus.

Anförande nr 238

Pia Lidwall (kd): Jag tycker inte att det strider mot barnkonventionen att vi har infört en avgift inom barnsjukvården. Däremot inser jag att det är lätt att lova allt möjligt när man sitter i opposition. När Birgitta Sevefjord satt i majoritet införde hon avgift inom barnsjukvården.

Det är viktigt att deklarerat att inga barn nekas vård om de kommer till akuten och är sjuka. De tas om hand i alla fall.

Det är ju faktiskt så att vi har infört höjda krav i regelboken innan man får öppna en vårdcentral eftersom det finns kroniker i länet som behöver vårdcentraler. Kraven har införts för att de ska bli omhändertagna på ett allsidigt och bra sätt av både läkare och sjuksköterskor.

När det gäller närakuterna så blandar Birgitta naturligtvis som vanligt äpplen och päron. Vi erbjuder kontinuitet. Det är jätteviktigt att man kan få en vård som hänger ihop. Det gör den nu – må vara att Birgitta inte tycker att det är viktigt att hon själv har en egen husläkare. Vi som sjukvårdspolitikerna som planerar måste ha en tydlig linje som gör att vården håller ihop från början till slut.

Anförande nr 239

Landstingsrådet Sevefjord (v): Pia Lidwall, är det vi som planerar vården som ska bestämma om människor ska ha en fast läkarkontakt eller ska vi i valfrihetens tecken låta medborgarna själva välja om de vill ha en fast läkarkontakt? Jag går på den andra linjen. Medborgarna ska få välja att de inte behöver en fast läkarkontakt. Jag tycker att detta är slöseri med vårdens resurser eftersom vi har brist på bland annat läkare inom olika områden.

Det är bättre att vi satsar på att ha fasta läkarkontakter för de grupper som har behov av en kontinuerlig hälso- och sjukvård. Så fungerar det inte i dag eftersom läkarna hela tiden snurrar i systemet. Hur vore det om du tog itu med det problemet i stället?

Ni lägger ner äldrevårdscentralerna. I stället ska man lista sig hos en geriatriker på en vårdcentral. Hur många vårdcentraler har nu tillgång till geriatriker? Kan du tala om det för mig?

Ordföranden: Nu får Lena-Maj Anding ordet för replik på Gustav Anderssons anförande.

Anförande nr 240

Lena-Maj Anding (mp): Landstingsledamöter! Jag vill bara korrigera den felaktighet som Gustav gjorde sig skyldig till när han påstod att vi inte öppnade några nya vårdcentraler. Jag har inte tillgång till den fullständiga statistiken, men det har en av de personer som satt i Västerortsberedningen under mandatperioden. Där öppnade man två nya vårdcentraler, en i Stenhamra och en i Söderberga. I Söderberga drev vårdcentralen också ett äldreprojekt som var väldigt bra, men det passade ni på att dra in precis efter majoritetsskiftet.

Vi öppnade också ett antal äldrevårdscentraler som vi i Miljöpartiet tyckte var väldigt bra för de innehöll en helt annan kompetens än den som fanns på vårdcentralerna. De var ett mycket fint komplement.

Vi öppnade också familjecentraler på flera ställen. Vi kan säkert sätta samman en lista över hur det var under förra mandatperioden så att du slipper stå här i talarstolen och ljuga, Gustav, för det tycker jag är så tråkigt.

Anförande nr 241

Landstingsrådet **A n d e r s s o n (c)**: Tack, Lena-Maj, för repliken! Jag har inte haft för avsikt att ljuga. När det gäller de nya vårdcentraler som du nämner handlade det såvitt jag vet om filialer, också i samband med andra organisationsförändringar. Vårdcentralen i Stenhamra, till exempel, var väl under en period nedlagd, enligt information som jag nu får från Birgitta Rydberg.

Kontentan av det hela är att Vårdvalet inte har lett till någon nedläggning av vård i utsatta områden utan tvärtom att vårdutbudet har utbyggt och att tillgängligheten har ökat – precis det vi hoppades på, och kanske till och med i större utsträckning än vad vi hade hoppats på.

I övrigt vill jag, i likhet med vad Filippa Reinfeldt tidigare har antytt, ge mina komplimanger till Miljöpartiets vårdpolitik. Även om jag inte delar alla utgångspunkter tycker jag att ni skiljer ut er på den så kallade vänstersidan som ett parti som står mer självständigt i förhållande till den dogmatism som ibland kännetecknar socialdemokratin.

Förste vice ordföranden: Innan Lars Joakim får ordet tänkte jag bara berätta att det finns fler på talarlistan än vad som av tekniska skäl ryms på skärmen. Det avser den övergripande delen. Vi har också försökt att på talarlistan samla dem som vill tala om tandvården respektive patientnämnden. Är ni tveksamma får ni naturligtvis komma fram och fråga.

Anförande nr 242

Landstingsrådet **L u n d q u i s t (m)**: Ordförande, fullmäktige! När man har lyssnat på den inledande debatten kan man konstatera att det har hänt väldigt mycket under 2007 och 2008, och mycket kommer att hända under de kommande åren.

Jag vill inledningsvis framföra ett stort tack till samtliga partier för att vi i full enighet kunde anta den nya cancerplanen vid vårt sammanträde i september. Detta ger oss ett bra utgångsläge för att ytterligare förbättra cancersjukvården inom Stockholms läns landsting.

Statistik som vi har fått under hösten visar på en glädjande utveckling inom cancersjukvården. Stockholms läns landsting är ledande på behandling av bröstcancer. Tack vare tidig upptäckt genom mammografi och särskilda bröstmottagningar, men också tack vare en utomordentlig diagnostik, bröstcancerkirurgi, strålnings- och cytostatikabehandling, rehabilitering och efterkontroll.

Vi får trots dessa glädjande besked nu inte slå oss till ro, utan vi måste alla gemensamt fortsätta att fokusera på tidig upptäckt och screening. Ju tidigare man upptäcker en cancertumör, desto bättre chans är det att få sin cancersjukdom botad.

Under 2008 har vi startat screening av tjocktarms- och ändtarmscancer. Jag blev dock minst sagt upprörd härom veckan, när medierna fokuserade på att man skickar bajsprover via posten i stället för att fokusera på frågan om vikten av tidig upptäckt av cancer i tjocktarm och ändtarm.

Förra året drabbades vi av akuta problem med icke fungerande accelerators för strålbehandling av cancerpatienter på Karolinska universitetssjukhuset i Solna och på Södersjukhuset. Vad som gick fel i återinvesteringsprogrammet för gamla och uttjänta accelerators håller man nu inom HSN på att utreda, och vi får återkomma i denna fråga senare.

Jag hade tänkt nämna en del om Ray Clinic – de flesta känner till vad som har hänt. 130 patienter har fått sin strålning ute i Knivsta, så de har kunnat pendla och inte behövt ligga kvar på hotell över natten. Jag kan då nämna att en prostatacancerpatient får ungefär 35 strålbehandlingar och en bröstcancerpatient 25. Radiumhemmet på Karolinska sjukhuset valde detta alternativ för att inte behöva skicka patienter till Örebro, Göteborg, Västerås,

Lund och Köpenhamn. Därför blev jag ledsen när jag i Vänsterpartiets budget läste att man tycker detta var oacceptabelt. Jag tror att de här 130 patienterna har varit väldigt nöjda med att de kunde få sin behandling på pendlingsavstånd från Stockholm.

Som framgår av samtliga budgetförslag har vi under 2008 tagit fram en dialysplan, som bland annat tar sikte på dels mer hemdialys, dels satellitmottagningar i bland annat Norrtälje, Södertälje och Haninge. Nu startar vi med Norrtälje nästa år, med ambitionen att senare gå vidare med Södertälje och därefter Haninge.

I Vänsterpartiets budget tar man upp frågan om urinvägsinkontinens, som Birgitta Sevefjord också tog upp i sitt inledningsanförande. Jag delar problembeskrivningen, men jag vill ändå fråga de ledande sjukvårdspolitikerna från Vänsterpartiet: Vem var det som under den förra mandatperioden kraftigt minskade antalet inkontinensoperationer? Vem var det som genom en upphandling slog sönder en mycket väl fungerande entreprenaddriven klinik för inkontinens- och framfallsoperationer? Och vem var det som sade nej till uroterapeuter som ansökte om vårdavtal – precis det ni nu vill ha? Jo, Birgitta Sevefjord och Håkan Jörnehed, jag kan svara på frågorna. Det var ni som tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet gjorde detta.

Varför för ni en politik i majoritet och en helt annan i opposition?

Jag ska gärna ta tag i inkontinensfrågan, men jag har inte känt något stöd från er när jag har drivit den tidigare.

Under 2009 kommer vi att påbörja screening av bukaortaaneurysm, alltså bräck på stora kroppspulsådern, som är mycket allvarligt om det spricker. Denna verksamhet planeras kunna starta den 1 september 2009. Jag vill i detta sammanhang be att få meddela en liten redaktionell ändring av texten i vår budget på sidan 35. I sista stycket före den nya rubriken står det "Screening av bukaortaaneurysm för personer som är 60 år påbörjas." När man läser hälso- och sjukvårdsnämndens beslut inser man att det ska stå 65 år, inte 60.

Till sist en liten fråga till Miljöpartiet: Varför så många förslag till uppdrag och beslut när ni sitter i opposition och så lite "verkstad", som det heter på modernt språk, när ni sitter i majoritet?

Låt mig ta ett exempel, som Lena-Maj Anding nämnde: CPAP för dem som har andningsproblem på nätterna. Ni införde en hyra 2003 eller 2004 på 100 kronor i månaden, som faktureras en gång i kvartalet. Det kallar ni nu en "orimligt" hög kostnad för dessa patienter. Vad hände när ni införde detta? Jo, många patientgrupper skickade tillbaka sina CPAP:er – ouppackade ur kartongerna! Det kom tillbaka 700 stycken! Så lite behövs för att man ska använda sina apparater ordentligt, en liten hyra. Det var ni som införde den; jag har inte för avsikt att ändra på den hundralappen. Det bör ändå vara en viss, liten kostnad för de här apparaterna, som ju oftast berör livsstilssjukdomar. Jag har träffat patientföreningen vid ett antal tillfällen, och de har inte framfört några krav på att ta bort kostnaden på 100 kronor i hyra, så det bör ni väl stå fast vid som har infört den en gång i tiden.

Det finns många andra saker jag skulle kunna nämna - projektet Fritt val av hjälpmedel, vårdval inom öppenvårdsrehabilitering eller vårdval av hörapparater, som också har varit uppe – men med detta, herr ordförande, ber jag att få yrka bifall till alliansens förslag till budget för 2009 med den nyss upplästa justeringen om screening av bukaortaaneurysm. Har jag sagt någonting annat än 65 år så ska det vara 65 år – och män, ska det stå; kvinnorna kommer senare.

Anförande nr 243

A n d e r s L ö n n b e r g (s): Ordförande, landstingsledamöter! Till skillnad från Birgitta Rydberg och Filippa Reinfeldt har jag inga bilder. Jag tycker att alla landstingets ledamöter ska ta ansvar för landstingets overheadkostnader. Därför har jag valt att avstå.

Som jag sade i går tycker jag inte det är mycket att orda om de budgetar som ligger på bordet. Skillnaderna är ofta inte särskilt påfallande stora, och för en utomstående tror jag inte de ter sig som viktiga. Jag kommer däremot att beröra ett par områden som jag tror äger väsentlighet och prata om det som jag tycker att budget egentligen ska handla om, nämligen framtiden och vad som möjligen skiljer eller förenar oss i det avseendet.

Första frågan är naturligtvis vårdval. Vi har ju en stor debatt i samhället om upphovsrätt när det gäller nedladdningar, och därför vill jag – fast inte av juridiska skäl – påminna om att det inte är någon nyhet att Socialdemokraterna är för vårdval och påpeka att vi under förra mandatperioden genomförde tre stycken vårdval, nämligen för BB-, bröstcancer- och spinalvård. Därmed är det bevisat att vi har haft en positiv inställning hela tiden och att det alltså inte är någon nyhet.

Det andra är att de som har lite minne från när vårdvalsdebatterna fördes här i salen kommer ihåg att vi då påpekade ett antal saker som rörde socioekonomi, kronikers valfrihet och etableringsfrihet kontra kontrollerade etableringar. Nu i efterhand kan vi konstatera att det är just de problemen som ni nu måste arbeta med.

Det finns de som brukar säga att politiker har två öron och en mun och därför borde lyssna mer än vad man pratar. Säkert ligger det mycket i det. Jag kan ju säga att ni hade besparat er en del arbete om ni hade lyssnat då. I stället använde ni er av en helt annan kroppsasymmetri, nämligen att ni har två ben men en hjärna: ni har sprungit i stället för att tänka.

Det finns några saker till som har diskuterats med vårdval i dag. Birgitta har berört synen på akutvård. För det första vill jag säga till dig, Birgitta, att det finns några problem med husläkartanken. Om vi ska prata om unkna system så hör just husläkartanken till de äldsta som finns. Det är ganska väl belagt av forskningen att primärvård och öppen specialistvård håller på att växa ihop, vilket gör att husläkartanken inte längre fungerar. Det är en mycket gammal tanke, och den organisationsformen har inte tillräckligt kunskapsinnehåll för att klara kraven på framtidens vård.

För det andra tycker jag väldigt illa om att medborgare i Stockholm behandlas som mindre vetande. Man säger ungefär så här: Akutvård ska användas bara när man är livshotande eller mycket allvarligt sjuk, för andra akuta problem ska folk ringa till den där husläkaren mellan nio och fem, eller möjligen till någon jourcentral som man också måste ringa till innan man får komma dit. Jag tycker det är dags att sluta att ha en så ska vi säga paternalisk attityd till människors upplevelse av akuta behov – de är viktiga!

Vi har några viktiga skillnader i budgeten. Vad är det då som skiljer socialdemokratin från den borgerliga kartellen?

Det ena tyckte jag Filippa beskrev väldigt bra i början. Hon sade att med hänsyn tagen till att barnen behöver upplevelser av värme, kunskap och hopp, ska man inte bedriva vården på sjukhus. För oss inom socialdemokratin är sjukhuset en symbol för både hopp och trygghet, och jag tror inte att det uppfattas som en symbol för hopplöshet, vanmakt och möjligen också skattehöjning, som är ert sätt att se det.

Det andra som skiljer är att alla problem ska lösas med företagsformen hos er. För er går form före innehåll. Vi är öppna för både privat och offentligt, och alla andra styrformer som man kan tänka sig, men det viktiga är värdinnehållet och kvaliteten, inte vilken driftform som står för detta. Marknaden är en mycket bra tjänare, men marknaden är en mycket dålig herre.

En annan sak som skiljer är synen på skatten. Där framgår det tydligt att er långsiktiga inriktning är att det är en självklarhet att skatten ska sänkas. Men skatter är inget bra eller dåligt i sig. Skatter har inget värde alls i sig, de har bara värdet av de resurser som man samlar in till. Har man bra förslag, som ökar folks välfärd, då är skatter bra. Har man inga sådana förslag, då är skatter dåliga. Det kan finnas ett samband mellan inställningen till skatter och vilka värdefulla förslag man har när det gäller innehållet.

Ytterligare något som skiljer är synen på forskningen. Där är i och för sig Stig och kd som en ropande röst i öknen, men vi har ju tidigare hört Moderaternas inställning många gånger, som kan sammanfattas med att forskning förstör för vårdproduktion. Det har flera moderater flera gånger tidigare sagt. Jag är glad att egentligen ingen annan i världen står för den synpunkten, för aldrig tidigare har vi fått fram så många nya behandlingsmetoder och -former som just nu. För sjuka och olycksdrabbade i Sverige har hoppet aldrig någonsin tidigare i historien varit större än vad det är i dag om en framtida förbättring och bot. Och det är väldigt viktigt! Det är människors bästa stämningars längtan som vi har som mål att försöka budgetera.

Ja, framtiden erbjuder väldigt mycket hopp för sjuka människor. Den innebär däremot ett väldigt litet hopp för dem som vill sänka skatten, därför att de här möjligheterna och ambitionerna går inte ihop med en skattesänkning.

Ordförande! I vårt sätt att se på budget ska humanismen vara herre, och ekonomismen ska vara tjänare.

Anförande nr 244

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Jag får väl tacka för erbjudandet att fler vill vara med och betala lönekostnaden för min duktiga medarbetare, som gör så fina overheadbilder. Det är väl så jag ska tolka att alla ska ta ansvar för OH-kostnaderna?

Jag blir lite bekymrad när jag lyssnar på dig, Anders. Du beskriver att det är problem med husläkartanken, problem att vi får fler läkare som vill vara tillgängliga och jobba med patienter, ta emot dem dagar och kvällar.

Men det är väl som vanligt, att när det gäller organisationsformer vet Socialdemokraterna alltid bättre än patienterna. Ni konstaterar att det här är så omodernt, fast vi vet av undersökningar att vad folk vill ha är en egen doktor och sköterska.

Efter ditt inlägg måste jag ställa frågan både till dig, Anders, och till Dag Larsson: Innebär det här att ni kommer att avskaffa husläkarna om ni får chansen?

Anförande nr 245

A n d e r s L ö n n b e r g (s): Nej, Birgitta Rydberg, vi är mycket väl för valfrihet. Vi är för att man inte ska behöva välja en husläkare om man inte vill. Vi är för att kroniker ska kunna välja sin specialistläkare om man vill. Vi är för att de äldre ska kunna välja en geriatriker om de vill.

Vi är för att människor ska välja själva. Vi är emot att Birgitta Rydberg ska påtvinga sina uppfattningar på medborgarna i Stockholm.

Anförande nr 246

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Du har säkert läst Anders Anells bok där han konstaterar att med fler generalister i vården – alltså allmänläkare – får vi både större tillgänglighet och bättre stöd för de socioekonomiskt svaga grupperna än med andra system.

I alliansens vård får du möjlighet att ha en egen husläkare – du kan välja att avstå – men du har också möjlighet att söka specialistläkare. Med alliansens förslag får geriatriker och barnläkare också verka inom husläkarmodellen.

När Anders Lönnberg ändå öppnar för att ni socialdemokrater är så positiva till att välja och till mångfald, är det bara att konstatera att det är läpparnas bekännelse. För när du styr det här landstinget med dem du brukar omgiva dig med, ska du styra med en stark och jädrigt envis politiker från Vänstern som är väldigt emot att man ska ha valmöjligheter. Och Vänstern, det vet vi, vill förbjuda all privatvård.

Det är den stora skillnaden mellan alliansens politik och vänsterblockets politik.

Förste vice ordföranden: Innan vi fortsätter vill jag göra er uppmärksamma på att får ni replik på en motståndare så är det det repliken ska handla om. Ni får inte dra in andra debattörer, för då havererar systemet.

Anförande nr 247

A n d e r s L ö n n b e r g (s): Vad du i själva verket vill införa ett husläkarmonopol, där inga andra läkargrupper eller kunskapsgrupper får ställas till patienternas förfogande och de kan välja vem de vill ha. Det, Birgitta Rydberg, är inte valfrihet. Det är ungefär samma "valfrihet" som Henry Fords T-Ford: ni får välja vilken färg ni vill, så länge den är svart.

När vi vet vad andra specialistläkare tycker om själva tanken att ständigt ha en allmänläkare som sin chef, kan jag säga att det inte är något slags realism i det förslaget.

Det stora problem vi har, fast Stockholm har bland världens största läkartätheter, är att läkarna inte använder sin tid till patientvård. Vi skulle inte ha någon läkarbrist då. I stället för att tillbe i husläkartemplet borde du ordna lite med effektiviteten.

Och när det gäller bidrag till ditt bildritande kan jag hänvisa till kulturnämnden – så länge den får vara kvar när du samarbetar med Moderaterna!

Anförande nr 248

Landstingsrådet W a l l h a g e r (fp): Herr ordförande! På samma sätt jag startade mitt anförande i går ska jag försöka att reflektera över vad som har sagts tidigare under dagen. Först vill jag säga att jag tycker att alla budgetarna, oavsett partitillhörighet, innehåller mycket bra. De är väl genomarbetade, och det finns som flera har varit inne på mycket som är gemensamt – även om vi också har en del olika åsikter. Det är väl det vi ska ha. Vi ska inte hymna med att vi har olika ideologier, som gör att vi faktiskt tycker och tänker och värderar lite olika.

Jag är också glad att höra Dag Larsson erkänna att vi säkert har bland den bästa sjukvården i hela världen. Ibland kan man få intrycket, efter några timmar i den här salen, att det nästan inte finns någonting som är bra där ute, men det finns massor, mina vänner!

Några korta kommentarer till Birgitta Sevefjord, som tog upp ett par saker som jag redan hade skrivit in i mitt anförande, bland annat runt omkring *lean production*, som jag också tror är en av framtidsmodellerna. Som Birgitta säkert vet om finns det redan inskrivet i våra ägardirektiv att man ska jobba processinriktat, just för att sjukhusen måste ta till sig det här och se över sina processer, se hela värdkedjan på ett annat sätt än vad man kanske har gjort tidigare.

Jag tycker också det är en väldigt positiv tanke med patienthotell. För mig är det naturligt att, i samband med att vi ser över sjukvårdsorganisationen när vi definierar vad som ska ligga inne i respektive utanför NKS och därmed inom andra sjukhusområden och andra vårdområden, tänka över var patienterna ska härbärgeras någonstans. Är det så att de ska ligga inne på akutsjukhuset, eller kan vi ordna med till exempel någon typ av patienthotell? Det tror jag är både fullt möjligt och väldigt bra.

När det gäller städningen kan man ibland bli både förskräckt och äcklad på en gång. Jag tror inte att det är så väldigt olika åsikter om det heller, utan vi är helt överens om att städningen på våra verksamheter bara måste, måste förbättras. Er som inte har uppmärksammat det redan kan jag informera att jag redan på måndag har tillkallat verksamhetsföreträdare för att gå igenom hur det ser ut i dag, få en verklighetsuppfattning och nulägesbeskrivning och sedan ta beslut om hur vi ska gå vidare i den frågan.

Däremot, herr ordförande och ledamöter, ska jag säga att jag skiljer mig från den åsikt som Birgitta framförde att det måste vara personalgrupper inom den ordinarie verksamheten som hanterar städningen. Jag tror mycket väl att man kan uppnå samma eller till och med bättre resultat med entreprenörer. Det är kraven och uppföljningen som är det viktiga.

Herr ordförande och ledamöter, nu ska jag ägna resten av mitt anförande åt det som jag tycker är det kanske absolut viktigaste i hälso- och sjukvården, nämligen medarbetarna. Ni andra har talat mycket och värtaligt om det som är på gång i form av verksamheter, men utan medarbetare som mår bra kommer det inte att fungera.

Vi har – det tror jag också vi är eniga om – en relativt decentraliserad styrmodell i Stockholms läns landsting. Det innebär att verksamheterna har ansvar och befogenheter att utforma och utveckla respektive verksamhet på det mest ändamålsenliga sättet utifrån just deras förutsättningar och krav. Detta innebär inte på något sätt att man tar bort ansvaret från koncernen, utan modern har också kvar sitt ansvar.

Jag skulle vilja lyfta fram åtminstone tre viktiga saker som kommer att ske under 2009. Vi ska fortsätta att sänka sjukfrånvaron. Vi måste ha frisk personal som jobbar i vår sjukvård. Vi ska ta fram en ny personalpolicy, kanske med fler mätbara mål den här gången. Sist men inte minst har vi satt av pengar till att 80 sjuksköterskor ska få genomgå det särskilda utbildningsprogram som vi har startat, på samma som förra året.

Ja, vi kommer att arbeta oerhört intensivt och målfokuserat när det gäller just att sänka sjukfrånvaron. Jag tycker att vi oavsett majoritet inte riktigt har fokuserat på det på ett riktigt bra sätt tidigare. Vi har satt som mål att ha högst 18 sjukdagar per person och år. I dag ligger sjuktalet på 20,4; Socialdemokraterna har angett i sin budget att man vill sänka det med minst en dag, så jag är säker på att vi kommer att kunna samarbeta bra i de här frågorna, fast vi kanske sätter farten lite högre och målet lite tydligare.

Under 2008 har det gjorts en förstudie på Karolinska universitetssjukhuset just för att minska sjukskrivningarna, och vi kommer under 2009 att använda de erfarenheterna till att intensifiera arbetet med att minska sjukskrivningstalen över hela landstinget. Det är en viktig insats att på ett systematiskt sätt fånga upp alla som är långtidssjukskrivna. När jag har dialog med personalcheferna ute i verksamheterna kan de exakt ange hur många de är, men de kan inte sätta ansikten bakom alla dessa siffror. De kan inte på ett tydligt sätt ange hur man med den enskilda individen kan lägga upp en plan för att minska sjukskrivningarna eller öka personens möjligheter att komma tillbaka.

Vi måste jobba mer med processer, vi kommer säkert att ta fram policyer, vi måste hantera sjukfrånvaron och självklart ska Försäkringskassan vara med.

Herr ordförande! Vi kommer att under 2009 revidera vår personalpolicy. Jag vet inte hur många som känner igen den som är i auktoritet nu. Där hoppas jag också att vi kommer att ha en stor enighet över hela partilandet och alla blockgränser som brukar ritas upp, för att de här frågorna är så oerhört viktiga. Vi kommer att lägga in fler mätbara mål, och vi kommer att få den något mer värderingsstyrd än vad vi har haft tidigare. Det är min förhoppning, men det återstår att se var vi landar.

Jämställdhetutbildningar för landstingets chefer ska fullföljas. Målet är att alla chefer ska ha genomgått en utbildning under 2009 – en kanske liten, men oerhört viktig insats.

Utländsk vårdpersonal och personer med utländsk vårdutbildning är en viktig rekryteringskälla, inte minst på sikt. Vi säkerställer att det ska finnas både praktik- och auskultationsplatser. Under 2008 har vi haft ungefär hundra praktik- och auskultationsplatser i vården. Detta berör främst dem som kommer från länder utanför EU. Jag ska lägga till att det är en utmaning att säkerställa att vårdpersonalen har tillräckligt bra kunskaper i svenska, och därför diskuterar vi i dag att det så kallade Tule-testet eller motsvarande också bör användas på personal som kommer inom EU, för att säkerställa att de har en bra svenska.

Vi fortsätter den lyckosamma satsningen på specialistsjuksköterskor och startar som sagt upp för 80 stycken under 2009.

En annan utbildningsinsats handlar om att starta upp ett college för vård och omsorg under 2009. Vi vet att inte alla som i dag lämnar vård- och omsorgslinjen är riktigt rustade för att komma ut och jobba i vården, och vi vill nu samarbeta med Stockholms stad omkring en sådan utbildning, som också ska kunna användas för oss själva som en form av internutbildning.

Inom utbildningssidan vill jag också nämna att vi under 2009 kommer att starta ett utbildningsprojekt som är delvis finansierat av Europeiska socialfonden – vi har fått EU-pengar, hör och häpna – där målet är att få fler personer med funktionshinder anställda inom landstinget. Projektet genomförs tillsammans med handikapporganisationerna.

Sist men inte minst ska vi självklart jobba för individuella och differentierade löner. Det är en oerhört viktig del av landstingets personalpolitik. Våra verksamheter ska redan i dag sätta individuella och differentierade löner, och det finns, som jag sade tidigare i samband med *lean production*, också möjligheter att föreslå olika typer av incitament där verksamheterna upplever sig ha behov av det. Kanske till skillnad mot Socialdemokraterna och Dag Larsson tycker vi att verksamheterna själva ska ta fram incitamentssystem, inte att det ska bestämmas från den här salen.

Herr ordförande, ledamöter! Utbildning ska löna sig. Det är någonting som vi har sagt länge i Folkpartiet. Bifall till budgeten!

Anförande nr 249

H å k a n J ö r n e h e d (v): Ordförande och Maria Wallhager! Det var ett intressant inlägg. Jag undrar bara vad det har att göra i just hälso- och sjukvårdsnämnden att diskutera personalfrågor. Vi har ju en beställar- och utförarorganisation.

Vi har förberett våra inlägg om personal under Landstingsstyrelsen, så som vi brukar göra. Hälso- och sjukvårdsnämnden har inte hand om personalfrågor, som ni brukar påpeka när vi ställer frågor om personal och liknande: "Vi beställer ju bara".

Jag förstod inte riktigt varför det inlägget kom just nu.

Anförande nr 250

Landstingsrådet W a l l h a g e r (fp): Håkan, jag kan säkert återupprepa mitt inlägg.

Jag gjorde så här förra året också, utifrån den ingången att jag tycker att personalen är en av de absolut viktigaste ingredienserna i en bra hälso- och sjukvård.

F ö r s t e v i c e o r d f ö r a n d e n : Så strikt har vi inte reglerat dagordningen att man inte kan göra inlägg; det har hänt förr.

Anförande nr 251

I n g - M a r i e Y a n g (mp): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Hälso- och sjukvården har nästan alltid haft fokus på att hjälpa oss människor när vi blir sjuka och när vi har råkat ut för ohälsa av olika slag. Nu är det dags att vi tänker annorlunda. Vi har fått erfarenheter och kunskaper som stöder oss i att tänka på att i stället befrämja hälsa och undvika sjukdomar.

Stora resurser går nu till sjukvård och ohälsa. I stället skulle vi vilja se att man satsar mer på förebyggande åtgärder, så att vi inte hamnar där. Det skulle också ge samhället besparingar, som då kan satsas på förebyggande insatser. Det är samtidigt en mer människovärdig syn. Vi skulle få en bättre livskvalitet.

Det finns studier som visar att 25 procent av de totala sjukvårdskostnaderna är kopplade till sjukdomar som beror på levnadsvanor och livsstil. Om man dessutom räknar in livsvillkor och miljöpåverkan, blir siffran ännu högre.

Vi vill, för att lyckas med detta, att vården ska delta i hela samhället för att utveckla en hälsofrämjande inriktning.

Det finns flera verktyg och arbetssätt för att nå detta och som kan hjälpa vården att ställa om. Det föreskrivs i de antagna nationella folkhälsomålen, bland annat Målområde 6. WHO-konceptet talar om hälsofrämjande sjukhus, vi har Svenska nätverket för hälsofrämjande sjukvård och vi har Miljöpartiets hälsovalreform, som vi ser som ett paradigmskifte. Ett annat verktyg i omställningen är hälsopedagogiken, som skulle kunna utnyttjas mycket mer.

För gruppen äldre skulle hälsosamtal kunna ge stora fördelar. Fysisk aktivitet på recept har påbörjats och skulle kunna utvecklas ännu mer. Antalet fallolyckor i hemmet kan minskas med en stor procentsats med enkla insatser.

När det gäller barn och unga stöder vi Circonova och Cirkus Cirkör genom vår budget.

När det gäller aids har vi Lafa, Landstinget förebygger aids, som är ett föredöme för att utföra hälsopedagogiskt arbete. Det ger Miljöpartiet utökad stöd i vår budget.

För att utveckla hälsopedagogiken och utbilda vårdpersonalen lägger Miljöpartiet fram ett förslag om att inrätta ett hälsopedagogiskt centrum för den nybildade Karolinska folkhälsoakademin.

Vi finner positiva skrivningar i den borgerliga budgeten om hälsofrämjande sjukhus och om ökade krav på vårdgivarna att arbeta med folkhälsoinsatser, och det är ju bra. Men vi saknar för detta arbete öronmärkta medel och tillräckliga ekonomiska incitament, så jag vill gärna uppmana majoriteten att stödja Miljöpartiets förslag till budget, åtminstone i det här fallet. Det finns dels 15 miljoner till omställningsarbete till hälsofrämjande sjukhus, dels 20 miljoner till Karolinska folkhälsoakademin som utvecklingsstöd till ett hälsofrämjande arbetssätt och till inrättandet av ett hälsopedagogiskt centrum. Vi tycker förstås också att ersättningssystemet i majoritetens Vårdval Stockholm ser mer till antalet besök i stället för innehåll och kvalitet.

Som avslutning vill jag peka på en ganska stor studie som nyligen har publicerats i den erkända medicintidskriften Lancet, där man tydligt kan påvisa att tillgång till natur, grönområden och parker har en stor inverkan på hälsan – faktiskt större än de socioekonomiska faktorerna. Det visar verkligen på värdet av en grön, levande omgivning i samhällsplaneringen för en hållbar och hälsosam utveckling. En liten fundering: Är det därför vi omger oss med så mycket gröna växter inomhus, för att må bra?

Anförande nr 252

H å k a n J ö r n e h e d (v): Ordförande, ledamöter och andra lyssnande! Snart ska vi visa bilder – vi har gått i Folkpartiets skola.

Vänsterpartiets budgetförslag är en handbok i hur man förenklar vardagen för medborgarna i Stockholms län. Detta kräver bland annat att primärvården och närsjukvården görs flexibla och anpassas till befolkningens verkliga behov. Vi tycker att befolkningens behov ska vara styrande, inte vårdgivarnas. Tyvärr ser det inte riktigt ut så i Stockholms läns landsting. Låt mig illustrera med några exempel.

Vi har hört talet om 22 nya mottagningar som ni i alliansen är så stolta över. Men säger kvantiteten egentligen någonting om kvaliteten? Hur stora är de här mottagningarna? Hur många listade patienter har dessa mottagningar? När Sörmlands läns landsting ska införa vårdval, sätter man ett minimum på att det ska vara 4 500 listade patienter för att få ha en auktoriserad vårdcentral. Kom ihåg att det nationella målet tidigare var 1 500 patienter per allmänläkare. Kanske tycker ni att listan är lite liten, så vi har pedagogiskt nog förstorat den och delat upp den på två listor.

Den nya Brommaakuten har hela 1 842 listade patienter – det räcker till ungefär en läkare. Doktor Kom Hem, som återfinns lite längre ned, har 775 listade – alltså en väldigt liten mottagning. Går vi vidare så ser vi att Kvalita Kista vårdcentral har 408 listade, och den omtalade mottagningen, ni vet med alla skatteskulder, Gamla Stans vårdcentral, har 335 listade. Är det någonting att vara så väldigt stolt över?

Man kan undra vidare. Finns det laboratorium på alla de här små vårdcentralerna? I ett samverkansprotokoll från sjukvårdsstyrelsen för Stockholm och Spånga-Tensta säger kommunen så här: Patienterna tycker att det är besvärligt att gå och ta prover på ett annat ställe än där man gjort besök.

Jag tycker ju att dessa mottagningar är väldigt små och sårbara. Då ni har slagit samman ungdomsmottagningar, vilket ni alldeles nyligen gjorde, mot ungdomars och personalens vilja, i de södra förorterna, sade ni just att de var för små och sårbara. Varför gäller inte samma resonemang för vårdcentraler? Mätt i antalet listade patienter är ju de här oerhört små och sårbara.

Tittar man vidare på de listor som jag försöker visa här, får man säga att uttrycket "sätt patienten i centrum" verkligen har fått en ny innebörd. Det betyder verkligen att man fysiskt sätter dem i centrum, i innerstan. Nio stycken av de 15 nya i Stockholms sjukvårdsstyrelse ligger nämligen just i centrum, och det är nog ingen som tycker att det har varit väldigt få vårdcentraler i Stockholms innerstad tidigare.

Då brukar Marie Ljungberg Schött och Filippa Reinfeldt säga att det har ökat med 27 procent i stadsdelen Kista-Rinkeby. Låt oss titta efter: ja, de hamnar verkligen i centrum – i Kista centrum! Det har inte kommit en enda ny mottagning i Rinkeby. Där drar ni i stället ned personal, och familjecentralen får försvinna.

Vi i Vänsterpartiet vill ha en enkel och tillgänglig primärvård. En grundläggande sak är att man kan komma in på mottagningen. Så här ser Engelbrektskliniken ut, en ny privat mottagning som öppnades i våras.

Jag skrev en skrivelse till Stockholms sjukvårdsstyrelse med anledning av denna mottagnings fysiska tillgänglighet. Det är väl bra att vi skriver skrivelser till sjukvårdsstyrelserna, så att de har någonting alls att göra. Svaret på denna skrivelse var att man, om man är rullstolsburen, kan komma in på mottagningen genom att gå bakvägen genom cykelrummet.

Jag frågar: Finns det andra grupper av människor som ni i den moderatledda alliansen tycker inte ska använda huvudentrén?

Toaletten på Engelbrektskliniken ser ut så här. I svaret på min skrivelse i våras sades det att det skulle ske en ombyggnad av toaletten omedelbart. Nu, i slutet på november, är det här fortfarande inte åtgärdat.

Jag undrar: Vad är det för mening med att det står i regelböckerna om fysisk tillgänglighet, när verkligheten ser ut så här? För att det ska bli helt tydligt vill jag säga att Vänsterpartiet inte kan acceptera vårdmottagningar, som finansieras av offentliga medel, som inte är tillgängliga för alla.

De som har auktoriserat den här mottagningen utan att ta reda på vad som ligger bakom är Pia Lidwall och Marie Ljungberg Schött – samma Marie Ljungberg Schött som skriver i insändare att vårdval är det bästa som har hänt. Hur bra är det för den rullstolsburna att ta sig till Engelbrektskliniken?

Nu kan vi ta bort bilderna, för vi har inte mer på repertoaren för i dag.

Jag får lov att säga att ni i alliansen har blivit de ivrigaste systemkramare! Oavsett vilka församlingar Vårdval Stockholm leder till för befolkningen, vägrar ni att ta politiskt ansvar. Ni hänvisar hela tiden till modellen – så fungerar modellen och systemet. Systemet går före människors verkliga behov!

Ett bra exempel är återigen samverkansprotokollet från stadsdelen Spånga-Tensta, som efterlyste ett större engagemang från landstinget när det gäller familjecentraler. Svaret blev då, från Marie Ljungberg Schött, Moderaterna: MVC och BVC har inskrivet i sina regelböcker att samverka ska göras, men vi reglerar inte hur det ska göras men möjligheten finns att samverka i familjecentralsform. Ja, så var det med det engagemanget!

Till sist vänder jag mig till dig, Pia Lidwall. Du brukar ofta utnämna dig själv till de äldres beskyddare och särskilda ombudsman. När Vårdval Stockholm leder till stora varsel av undersköterskor i hemsjukvården och nedläggning av Högalids hemsjukvård, agerar du bara passiv beskyddare. Jag tycker att du vägrar ta ditt politiska ansvar! Minst 46 undersköterskor sägs upp på grund av Vårdval i hemsjukvården på Södermalm och i de södra förorterna, och detta drabbar de äldre. Fast du stod här och sade i ditt inledningsanförande att ni har tillskjutit pengar är de här personerna varslade. De har ingen aning, de har inte fått någon information, de har bara kunnat läsa vad du eventuellt tycker i Dagens Nyheter. Varslen pågår! Det innebär neddragningar för äldre patienter och stora problem i hemsjukvården.

Protester kommer nu. Bland annat skriver PRO i ett brev till Filippa Reinfeldt: En yttersta konsekvens får vi när valfrihet och vårdval blir till kundval på en vårdmarknad. Där blir patienter i hemsjukvården olönsamma och därmed värdelösa.

Så upplever sig äldre i dag på Södermalm. Det är du som har ansvaret, Pia!

Jag skulle önska att man någon gång kunde få se – och du får gärna ta åt dig äran om det lyckas – fler händer i vården för de äldre, att vi får en anständig äldrevård. Men det verkar tyvärr som om vi får vänta två år på det, och det är sorgligt!

Anförande nr 253

Marie Ljungberg Schött (m): Ordförande, ledamöter! Jag ska börja i den del som handlade om husläkarmottagningarna och hur många som är listade där. Det är en intressant fråga, Håkan.

Först vill jag klargöra att de husläkarmottagningar vi har får betalt för det de producerar. Det är i någon mån en nyordning, som jag förstår kan vara svår att ta till sig, men så är det. Det tar tid att bygga upp nya verksamheter. De har inte haft så hemskt lång tid på sig, för den process vi har gör också att det tar ett tag. De startade för inte så länge sedan. Poängen med vår modell är att det är patientens val om de ska finnas där eller inte. Ge dem lite tid, och ge patienterna makten att bestämma vad som ska finnas.

Själv, Håkan, brukar du inte ha några problem med att berätta för mig att vi borde göra en särlösning i Hökarängen för bara 200 personer. Därför kan jag inte se varför det skulle vara något problem om en del andra husläkarmottagningar är små.

Sedan ska jag försöka reda ut det här med tillgänglighet som du pratar om. Det finns två slag av tillgänglighet. Redan i inledningen av vår budget slår vi fast att tillgänglighet är ett prioriterat uppdrag och att vi ska fortsätta arbeta med det. I dag har vi hört mycket om Vårdval Stockholm och hur tillgängligheten har ökat: det är lättare att ringa, det är lättare

att ta sig till mottagningar och fler kommer till. Men det finns också en annan sorts tillgänglighet, och det är den som du visar på din bild, nämligen den fysiska tillgängligheten i vården, framför allt för människor med funktionsnedsättningar men också för äldre, sjuka och småbarnsfamiljer. Också den sortens tillgänglighet omfattas av det som vi kallar ett prioriterat arbete. Det är viktigt att slå fast.

2010 är det år då vi ska ha full tillgänglighet, eller i alla fall ska ha åtgärdat alla enkelt avhjälpbara hinder. Här är det viktigt att vi fortsätter det arbete som vi har påbörjat.

Dels har det skett en inventering från Locum, då man har tittat på hur lokalerna för vårdverksamhet ser ut, dels har vi tillsammans – jag utgår från att du var med, men jag minns inte riktigt säkert – gett ett uppdrag i vår sjukvårdsstyrelse för Stockholms stad och Ekerö att förvaltningen tillsammans med mottagningarna ska hitta långsiktiga lösningar gällande fysisk tillgänglighet. Du har ju alldeles rätt, det här är jätteviktigt.

När det gäller den enskilda toaletten som du visade på bild, har jag inte varit där alldeles nyss. Vad man har sagt till mig är att den är under ombyggnad. Är den inte det så ska vi se till att den blir det väldigt snart, för det måste ske.

Anförande nr 254

H å k a n J ö r n e h e d (v): Sekunderna går. Man kan bara fråga sig om det tydliga exempel jag visade från Engelbrektskliniken: Varför inte åtgärda först och auktorisera sedan? Det ansvaret har du, Marie Ljungberg Schött.

Jag tycker att du bara bekräftar med din argumentation, att du försvarar systemet. Människor har inte tagit till sig systemet, säger du. Jag tycker inte att man ska försvara system utan att man ska se till människors verkliga behov. Det är vad vår budget handlar om.

Anförande nr 255

P i a L i d w a l l (kd): Herr ordförande, Håkan Jörnehed och alla andra! Den basala hemsjukvården har engagerat fullmäktiges ledamöter vid ett flertal tillfällen under det gångna året. Det har också engagerat många andra, också den äldreberedning som jag har fått möjlighet att leda.

De människor som bor i Säbo, särskilda boenden, får möjlighet till en god sjukvård, och de människor som bor hemma ska få möjlighet till vad som kallas den basala hemsjukvården. Den basala hemsjukvården har fått 20 procent ökade resurser på två år.

På Håkan Jörnehed låter det som om allting bara är besvärligt, det läggs ned, det finns inte och vi bryr oss inte om det. Ingenting kan vara mer fel. Det finns ett stort engagemang för att just de människor som bor hemma och är svårt sjuka ska få den vård av undersköterskor, sjuksköterskor och läkare som de har behov av. Därför har vi försökt att se till att resurserna riktas på rätt sätt.

Tidigare var det så att det fanns flera olika modeller för det här, men nu har vi enats om en modell som innebär att man får betalt för alla de besök som görs. Jag kan ha förståelse för de företag som har varslat sin personal innan man fick höra från oss hur vi hade tänkt oss att ersätta dem för den basala hemsjukvården. Vi tillsätter alltså 15 miljoner extra från och med den 1 januari – allt för att de som har sådana behov ska få sin hjälp.

Så de som jobbar vid Högalid och på andra ställen behöver inte vara oroliga. Det kommer att finnas hemsjukvård, precis på samma sätt som tidigare. Dessutom finns det pengar avsatt, för att om det är så att man har en väldig anhopning av svårt sjuka människor så kan man i efterhand förhandla med förvaltningen om att få mer pengar. Det här är det enda område inom hela Vårdval Stockholm som det går att förhandla sig till lite mer pengar. Varför gör vi det? Jo, därför att vi tycker att det är viktigt, och behoven finns.

Anförande nr 256

H å k a n J ö r n e h e d (v): Ordförande! Jag har inte så lång tid kvar på mig, Pia. Det där har du sagt i åtta månader, och 42 undersköterskor är nu varslade. Flera har redan slutat redan i juni.

Jag lämnar in en interpellation om Högalids hemsjukvård, så vi får diskutera vidare på decembermötet.

Återigen tycker jag att det du står och säger bara handlar om systemet. Systemet lägger ned, modellen gör det och det. Men modellen kan väl inte vara det viktiga? Det viktiga måste vara de äldres behov, som behöver omvårdnad!

Anförande nr 257

P i a L i d w a l l (kd): Just det! Det är därför vi har gett dem 20 procent mer resurser de senaste åren och nu 15 miljoner från och med den 1 januari – därför att behoven ser ut så.

Förste vice ordföranden: Jag har gjort iakttagelsen att vi har ganska lång debatt kvar. Ännu har ni inte sett de två block som omfattar tandvården och ett antal talare som har anmält sig under patientnämnden. Det är ert eget ansvar att se till att kamraterna på slutet har några sekunder att prata! Det lägger vi oss inte i från presidiets sida, men vi vill uppmärksamma er på problemet.

Anförande nr 258

K a j s a H a n s s o n (c): Ordförande, fullmäktige! Jag vill först yrka bifall till majoritetens förslag. Sedan vill jag säga att jag kommer att ägna mitt inlägg åt Tiohundra.

Emellanåt kan jag tyvärr känna att Tiohundraprojektet får sköta sig självt, det nästan exkluderas från resten av landstinget. Den känslan tycker jag hjärtligt illa om, vem som än uttrycker den. Jag vill påminna alla här i salen om att projektet och alla vi medborgare som bor inom Tiohundra faktiskt är fullvärdiga medlemmar i Stockholms läns landsting.

Under hösten har det varit halvtid i det femåriga projektet. Granska nu gärna Tiohundra, det tål att granskas.

Intresset för Tiohundra är fortsatt stort runt om i Sverige och studiebesöken har genom åren varit många. Under hösten har en utvärdering påbörjats, och fler kommer det att bli under nästa år, av olika oberoende parter.

Under tiden fortsätter projektet oförtrutet med sitt arbete med sitt medborgarfokus. Hela tiden försöker man följa upp med omfattande enkäter och medborgardialoger, och därför vet vi att Tiohundra är ganska väl känt bland medborgarna – som därmed både ser stora möjligheter och ställer stora förväntningar.

I maj kunde vi läsa i Dagens Nyheter en artikel om Tiohundra där rubriken löd: Norrtäljes unika vårdlösning underlättar för patienterna. Vd:n för vårdbolaget, Lars Skoglund, kommenterade: Vi vill att vården ska gå som på räls, smidigt och utan avbrott. Det här är en unik organisation, där landsting och kommun gemensamt ansvarar för all sjukvård och omsorg. I artikeln sägs det också, med rätta, att äldreomsorgen är den stora vinnaren i den nya vårdorganisationen. Hittills har vi skickat äldre fram och tillbaka mellan kommunen och landstinget. Nu arbetar vi gemensamt utifrån patientens behov. Jag tycker att han där sammanfattade alldeles utmärkt det som ligger bakom tillskapandet av Tiohundraprojektet.

Projektet är uppdelat i tre olika delar: verksamheter för barn och unga, mitt i livet och äldre. Gemensam värdegrund är det självklara, alla människors lika värde, och det inte lika självklara, tillit och förtroende för varandras förmåga och vilja att utveckla bra helhetslösningar utifrån den enskilda individens behov och önskemål.

Visionen är att medborgarna i Tiohundra, som är lika med Norrtälje kommun, ska ha en god hälsa och känna tillit till den trygga verksamheten och få en bra tillgänglighet till vården. Medborgarperspektivet är det som styr hela verksamheten i Tiohundra, inom den ram som finns i form av tilldelade resurser. Man vill på längre sikt minska behoven av insatser inom vård och omsorg, och för det krävs det ökade förebyggande och hälsofrämjande insatser, för den goda hälsan och en bra livsmiljö.

Målen följs alltså hela tiden upp med intervjuer och enkäter. Verksamheterna fungerar i stort sett mycket bra. Sämst är det, knappast förvånande, med tillgängligheten till primärvården.

Jag skulle vilja avsluta med några ord om FoUU-verksamheten i Tiohundra, där verksamheten som sagt har medborgarfokus. Man jobbar praktisknära och lyfter fram de behov av samverkan som finns. Man lyfter fram ny kunskap och redan tillgänglig kunskap som kan omvandlas till praktiskt arbete. Man jobbar för att öka kunskapen både hos medarbetare och hos medborgare genom att man till exempel har diabetesskola för diabetiker. Man vill arbeta för att öka kunskap över huvud taget, och man genomför utbildningar för medarbetare i samarbete med andra. Det finns utmaningar i en sådan här organisation. Man knyter också så gott man kan ihop forskning, utbildning och utveckling så att det ska fungera i den verksamhet som finns.

När det gäller dialysen, som har nämnts här i dag av Lars Joakim Lundquist, vill jag bara tala om att den är beslutad att genomföras i Tiohundra. Aktuellt är att man jobbar mellan Norrtälje kommun, där den ska ligga, och Danderyds AB.

Ordförande! Jag vill säga det en gång till: Tiohundra tål att granskas och utvärderas. Följ projektet i vårt eget landsting med det intresse som det förtjänar, och gör det nu, precis som många andra kommuner och landsting i Sverige redan har börjat göra!

Förste vice ordföranden: Då ska jag berätta att Ingela Nylund Watz har begärt att få utnyttja sin rätt som gruppleddare att gå före dem som står på talarlistan. Det är kontrollerat med arbetsordningen och enligt bestämmelserna i arbetsordningen.

Anförande nr 259

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag har med stigande förvåning lyssnat på debatten om tillskotten till hälso- och sjukvårdsnämnden, både under gårdagen och under de inledande timmarna i dag. Jag kan inte annat än häpna över på vilket sätt den borgerliga majoriteten nu tänker domptera fullmäktige och göra någonting som jag som enskild landstingsledamot faktiskt tycker är riktigt, riktigt tråkigt.

Vår uppgift i fullmäktige är att fastställa en ram, i det här fallet för hälso- och sjukvårdsnämndens verksamhet. Det gäller för övrigt alla verksamheter. Det är vår uppgift som fullmäktigeförsamling. Det är också uppgiften för var och en av oss som fullmäktigeledamöter att medverka till att lösa den uppgiften. I det här fallet handlar det om att fastställa en ram på 40 796 000 000 kronor, som majoriteten ledd av Moderaterna föreslår, eller någon av de ramar som föreslås i budgetförslagen från Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet.

Men redan i går meddelade finanslandstingsrådet frankt från talarstolen att det förslag till budget som majoriteten avser att driva igenom här i fullmäktige inte gäller, därför att nu har sjukhusen tvingat den borgerliga majoriteten till reträtt när det gäller vilken ram hälso- och sjukvårdsnämnden ska få. Sjukhusen har helt enkelt gjort revolt mot den alltför låga ram som landstingsmajoriteten gav sjukhusen i samband med att man föreslog sin budget i landstingsstyrelsen. Moderaterna har fått bakläxa redan innan budgeten är hanterad i landstingsfullmäktige.

Den här hanteringen duger inte i en församling som har att hantera skattebetalarnas samlade resurser, resurser i den här storleksordningen. Hur finanslandstingsrådet än må tricksa och trolla med luftbudgetering eller koncernfinansieringsposter är det landstingsfullmäktige som måste fastställa ramen för hälso- och sjukvårdsnämndens arbete nästa år. Det är fullmäktigeförsamlingens ansvar att ge hälso- och sjukvårdsnämnden en realistisk ram som stämmer överens med verkligheten och där finansieringen är riktig och transparent för fullmäktiges ledamöter.

Det är gott och väl att finanslandstingsrådet och Moderaterna har fått krypa till korset när det handlar om att inse att det man föreslog i landstingsstyrelsen som tillskott till hälso- och sjukvårdsnämnden inte skulle räcka. Sjukhusen har ju nu tvingat fram en högre nivå på anslagen, eller kommer att tvinga fram en högre nivå på anslagen till verksamheterna. Det är bra att majoriteten har insett att sjukvården behöver mer pengar. Men låt oss då för Guds skull hantera detta i en riktig ordning! Landstingsfullmäktige måste fastställa korrekta ramar för hälso- och sjukvårdsnämnden. Vi yrkar därför återremiss på hela budgeten så att majoriteten får en möjlighet att göra det rätt och riktigt. Det handlar om att redovisa på vilket sätt man ska finansiera de 400 miljoner kronor som man nu säger har landat i avtalen. Det återstår för fullmäktige att se på papper.

Genom vårt återremissyrkande erbjuder vi nu majoriteten att fullfölja den demokratiska processen på ett korrekt sätt. Jag överlämnar härmed yrkandet från Socialdemokraterna till presidiet.

Anförande nr 260

Landstingsrådet *Elmsäter - Svärd* (m): Herr ordförande! 2006 beslöt fullmäktige att tilldela hälso- och sjukvårdsnämnden 667 miljoner kronor. Det var en uppräkningsökning med 1,9 procent. I år föreslår vi via fullmäktige och det budgetförslag som vi behandlar i dag att hälso- och sjukvårdsnämnden ska tilldelas i runda tal en och en halv miljard mer än vad vi hade förra året.

Vi har ju vetat om att avtalen när som helst skulle landa. Det vanliga är att avtalen kommer runt årsskiftet eller snarare en bit in på det nya året, när budgeten är fastställd och antagen. Så har det varit när vi har slutit avtalen för ett år i taget. Nu har vi gått in i ett nytt skede. Vi skulle nu förhandla om tre år, och vi visste från början att avtalsdifferensen, det vill säga skillnaden mellan det som sjukhusen skulle vilja göra och det som hälso- och sjukvårdsnämnden trodde skulle behövas, var i storleksordningen en miljard. Nu har man kommit fram till en principöverenskommelse. Det skedde kvällen innan budgetdebatten började.

Om det här avtalet hade blivit färdigt om en vecka, om två veckor, om tre veckor eller längre fram i december så skulle man ha behövt hantera den delen. Därför har vi tagit höjd för detta i det som vi kallar för koncernfinansiering, vilket innebär att när det är dags att flytta över pengar som en följd av förhandlingen om avtalen så kommer vi att bereda det ärendet som vanligt via LS och LF. Det är det naturliga. En del väljer att kalla det konstigt, men det är inte konstigare än den ordning som brukat följas tidigare. Det som däremot är konstigt i en annan bemärkelse är att vi har blivit klara så mycket tidigare än vad som annars brukar vara fallet.

Om jag hade haft möjlighet att yrka så skulle jag ha yrkat avslag på återremissyrkandet.

Anförande nr 261

Landstingsrådet *Nylund Watz* (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Det spelar ingen roll hur många om och men finanslandstingsrådet har att komma med i den här frågan. Finanslandstingsrådet erkänner ju själv att det här i alla fall måste beredas av landstingsfullmäktige. Men det är också viktigt för landstingsfullmäktige att faktiskt se att de 400 miljoner kronor som man nu säger ska landa i något avtal faktiskt finns i verkligheten. Hittills är det inte berett, inte presenterat och ingår inte i det ärende som landstingsstyrelsen nu har presenterat. Därför är det formellt riktigt att göra precis det vi nu har yrkat på,

nämligen en återremiss, så att majoriteten hinner göra det rätt och riktigt, genom en demokratisk och för landstingsfullmäktige transparent process.

Förste vice ordföranden: Nu vill jag försöka klara ut spelreglerna. Ingela Nylund Watz begärde att få utnyttja sin rätt till gruppleदारföreträdare. M:s gruppleदार, Catharina Elmsäter-Svärd, var direkt apostroferad i Ingela Nylund Watz anförande. Därför gav jag Catharina Elmsäter-Svärd en replik, vilket jag tyckte att hon var helt i sin rätt till. Jag tror att det rimliga är att vi nu avslutar det replikskiftet. De har nu bemött varandra. Vill man sedan göra inlägg får man anmäla sig till den vanliga talarlistan; repliker innebär en viss avvikelse från den sedvanliga repliktilldelningen.

Ordningsfråga

Anförande nr 262

Landstingsrådet N y m a n (kd): Herr ordförande! Om nu en gruppleदार begär företrädare och tar upp en ny fråga, en fråga som inte har varit uppe i sjukvårdsdebatten hittills – det antydde däremot i går att det var något tokigt med det här – ska det då inte finnas möjlighet för majoriteten i det här fallet att yrka avslag på det yrkandet precis när det har ställts? Ska det då ske i den allmänna sjukvårdsdebatten? Jag har ärligt talat lite svårt att få det att gå ihop.

Hade jag nu haft ordet i något annat än en ordningsfråga så skulle jag ha yrkat avslag på yrkandet från Ingela Nylund Watz, men den möjligheten har ännu inte erbjudits.

Förste vice ordföranden: Låt mig bara konstatera att vi har kollat rätten att använda sin företrädesrätt i arbetsordningen. I det här fallet var Catharina Elmsäter-Svärd åberopad och apostroferad. Yrkandet har ställts – det är inte första gången som det läggs fram yrkande om bordläggning eller återremiss i den här församlingen. Nu finns det fortfarande tid kvar av den sjukvårdspolitiska debatten. Jag tror att samtliga partier har möjlighet att yrka hur de vill när det gäller återremissyrkandet. Därför vill jag att vi tillämpar den regeln. Jag kan inte göra någon annan tolkning. Om något parti till äventyrs skulle vara helt utan talartid för att göra ett yrkande så får vi lösa det så att det partiet får tid.

För att komplettera kan jag säga att om man läser vår arbetsordning så finner man att det nu finns möjlighet för gruppforeträdarna i de övriga partierna, de partier som inte har deltagit i debatten, att åberopa sin företrädesrätt. Det kan ni alltså göra för att försäkra er om att kunna bemöta yrkandet om återremiss. Därmed tror jag att vi har funnit en praktisk lösning på det problemet. Nu återgår vi till talarlistan.

Anförande nr 263

Gunilla Helmerson (m): Herr ordförande! Jag vill börja med att yrka avslag på återremissyrkandet för den moderata gruppens räkning, så är det gjort för vår del och vi behöver inte använda någon ytterligare tid till det.

En väl fungerande mödravård skapar bra förutsättningar för trygga föräldrar och även kommande barn. Vi vet att det har startats ett antal nya mödravårdscentraler under året. Några av dem ligger i södra delen av länet, och resten ligger inom Stockholms kommun.

För barn och föräldrar är det sedan lika viktigt att barnhälsovården är tillgänglig och av god kvalitet. Också nya BVC har öppnats under året.

Nu görs det justeringar och förbättringar i regelböckerna inför 2009. Förändringarna genomförs efter de dialogmöten som HSN:s förvaltning genomfört med verksamheterna för att ta till vara deras erfarenheter efter det här första året med värddval inom mödravård och barnhälsovård.

Med stor glädje och med anknytning till det här vill jag då också konstatera att projektet Mental vaccination av föräldrar nu påbörjas i vårt landsting. Det är en unik verksamhet som saknar motsvarighet både i Sverige och i stora delar av Europa och resten av världen. Projektet är till för att skapa en modell för hur problem med fysisk misshandel av späda barn ska kunna undvikas. Ni kanske känner igen uttrycket *shaken baby syndrome*. Det finns inte något riktigt bra svenskt uttryck för det. Man har ibland kallat det för barnskakningar, och vi letar väl fortfarande efter något riktigt bra uttryck.

Vi vet nog alla att små barn är ömtaliga, och vi har stora svårigheter att förstå hur de kan misshandlas och att det nästan alltid är av sina föräldrar. I vårt landsting misshandlas ett antal barn svårt – mellan 20 och 30 procent av dem avlider. En tredjedel drabbas av svåra bestående skador i form av synskador eller blindhet, mental eller motorisk utvecklingsstörning, krampsjukdomar och neuropsykiatriska eller neurologiska funktionshinder. Den sista tredjedelen får lindriga men inga kvarvarande kroppsliga följder av misshandeln. Den äger nästan uteslutande rum när föräldrarnas tålmod sviker och långvarig sömnbrist gör att deras besinning och spärrar släpper. Det beror oftast på att barnet har skrikit oavbrutet under lång tid. Ett ögonblicks skakande av ett litet ömtaligt barn kan skilja liv från död.

Projektet genomförs med utbildningar av blivande och nyblivna föräldrar vid tre tillfällen och riktar sig till alla som föder barn på SÖS under 2009. Ungefär 6 000 barn föds det där. Utbildningen sker först vid mödravårdscentralen, sedan i samband med förlossningen och slutligen också på barnavårdscentralen.

En stor svårighet i det här arbetet är att sjukvårdspersonalen precis som vi har svårt att förstå att det här förekommer. Jag skulle vilja jämföra det med arbetet mot misshandel av kvinnor. Det tog väldigt många år innan det blev allmänt känt i samhället att det här fungerade på det sättet.

Jämförelsegrupp kommer att vara ett antal förlossningar i Uppsala. De är ungefär lika många. Man kommer också att göra en utvärdering i form av enkäter till ett utvalt antal föräldrar och så småningom en uppföljning. Vetenskapligt utvärderas det här också av Linköpings universitet.

Jag vill yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget. Jag hoppas också att det inte ska behöva ta lika lång tid att få ordning på de här problemen som det har gjort när det gäller kvinnomisshandel. Tack för ordet!

Anförande nr 264

J o h a n S j ö l a n d e r (s): Herr ordförande, fullmäktige! Jag kan börja med att instämma i att det infinner sig lite märkliga känslor när man ska debattera en budget som föll redan i förrgår, men jag ska ändå göra mitt inlägg här.

Jag vill också säga att jag lyssnade mycket noggrant på Maria Wallhagers inlägg om personalpolitik tidigare under debatten. Jag återkommer till det under rubriken Personalpolitik under Landstingsstyrelsen senare. Jag tror att vi tjänar på att ha en samlad debatt om personalfrågorna, inte minst av respekt för de medarbetare som är intresserade av att lyssna på en sådan debatt. Jag återkommer alltså till personalpolitiken under Landstingsstyrelsen senare.

I det här inlägget tänkte jag däremot rikta mig mot Gustav Andersson, Centerpartiet, och flera borgerliga ledamöter. Det är nämligen så att Gustav i en debatt här i salen för några månader sedan sade någonting väldigt bra som jag fäste viss vikt vid. Det var så bra att jag till och med i efterhand har dragit ut det protokollet för att få det exakt rätt. Gustav Andersson sade: "En bra indikator och ett bra tecken på hur det går med vården och hur medborgarna uppfattar den är benägenheten att teckna privata värdförsäkringar".

Jag har med mig två tidningsartiklar upp i talarstolen. Den första är från LO-tidningen. Rubriken, som jag håller upp nu, är: "400 000 svenskar går förbi vårdkö". De berättar om den explosionsartade utveckling av privata vårdförsäkringar som har skett under de senaste åren.

En andra undersökning är publicerad i Dagens Industri – för dem som inte tror att LO-tidningen skulle kunna vara tillförlitlig har jag tagit med Dagens Industri också. Rubriken är: "Allt fler köper sig förbi vårdköerna – försäkringsbolagens nya storsäljare sjukvårdsförsäkringar". "Förra året ökade försäljningen med 25 procent och i år med lika mycket. Kent Andersson, som är chef på Trygg-Hansa, räknar med kraftigt ökad försäljning nästa år", står det i en bildtext.

Jag vill ställa det här i kontrast till Gustav Anderssons uttalande om att en bra indikator på hur det går med vården är utvecklingen av de privata vårdförsäkringarna. Alla borgare skulle ju inte göra den typen av klarsynt analys som Gustav Andersson har visat prov på. Det finns ju de som säger att privata vårdförsäkringar väl inte är något problem. Det är väl ingen som förlorar på om vissa betalar ur egen ficka i stället. Men Gustav Andersson delar inte den uppfattningen. Han säger, precis som jag, att det är viktigt att den offentliga vården är så bra att behovet av privata vårdförsäkringar inte ökar. Och det ökar ju inte mot bakgrunden av en ekonomisk kris i den offentliga sjukvården. Det är ju inte för att vi har haft ont om pengar och inte har kunnat erbjuda all den vård som vi hade velat under de senaste åren som utvecklingen exploderar. Nej, tvärtom: Det har varit goda år för landstingen runt om i Sverige och inte minst Stockholms läns landsting, och trots det exploderar behovet.

Därför skulle jag helt enkelt vilja fråga Gustav Andersson, i ljuset av de uppgifter som vi nu har om hur marknaden för privata vårdförsäkringar ökar: Är det inte läge att tänka om, om den politik som förs i Sverige och i Stockholms läns landsting uppenbarligen leder till resultat som är raka motsatsen till det som du själv säger dig vilja uppnå? Det här är ju inte det enda området. Många borgerliga politiker och Gustav Andersson står här i landstingssalens talarstol och pratar så varmt om valfriheten och rätten att själv få bestämma vilken vård man vill ha, och samtidigt sluter man upp bakom Birgitta Rydbergs husläkarkonservatism. Alla ska tvingas lista sig, oavsett om man vill eller inte.

Gustav Anderssons inlägg tidigare här i dag, när han pratade om vårdklyftorna, om utanförskapet och de sociala klyftorna i Sverige och Stockholms län kände jag mig i hjärtat berörd av. Jag delar hans uppfattning fullt ut att det viktigaste vi har att göra är att bekämpa klyftorna. Och så för han en politik som leder till ökade klyftor i hälsovården! Gustav Andersson säger: Vi måste föra en politik som gör att behovet av privata vårdförsäkringar minskar. Det ska räcka med att våra skattebetalare betalar en gång för att få den bästa vård som är tänkbar.

Och så för han en politik som gör att behovet av och efterfrågan på privata vårdförsäkringar exploderar! Min fråga till Gustav Andersson, till Centerpartiet och till en hel del av ledamöterna på den borgerliga sidan här i salen är: Vore det inte mycket bättre att byta politik och i stället föra en politik som också leder till att de mål ni säger er eftersträva uppfylls?

Anförande nr 265

Landstingsrådet Andersson (c): Johan Sjölander och jag har uppenbarligen en hel del gemensamma synsätt när det gäller hälso- och sjukvårdsfrågorna. Frågan som han ställer mot bakgrund av att antalet försäkringar ökar, är om det inte är läge att tänka om. Det är just det vi har gjort. Det är just det som den här mandatperioden handlar om. Det handlar om att få systemet inom hälso- och sjukvården att fungera bättre för att möta patienternas behov.

Jag har förtroende för den rapportering som kommer från hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltning om att vårdköerna nu minskar. Jag har definitivt förtroende för den statistik som visar att vårdvalet medför minskade väntetider i den primära vården. Jag tror att det kan finnas en eftersläpningseffekt här.

Men framför allt finns det också en skillnad inom gruppen försäkringspatienter, nämligen mellan dem som har avtalade försäkringar, försäkringar som någon annan betalar åt dem, till exempel fackförbund eller arbetsgivare, och dem som väljer att själva teckna en privat försäkring, som de betalar ur egen plånbok. Jag kan konstatera att för någon eller några månader sedan så var en av nyheterna att barnsjukhuset Martina, som planerades under Socialdemokraternas tid vid makten, nu upplever sig ha mycket svårt att få de patienter som man räknade med då. Jag har inte tillgång till någon senare statistik i den delen, men detta kan vara en indikator på att vår strävan att rycka undan grunden för att människor känner sig tvungna att skaffa privata vårdförsäkringar faktiskt är på väg att lyckas.

Anförande nr 266

Johan Sjölander (s): Gustav Andersson! Vi har ju varnat för att den politik ni för – ni skruvar åt när det gäller den offentliga vården, lägger ned närakuter och minskar resurserna samtidigt som ni öppnar kranarna på den privata sidan genom att släppa in privata försäkringspatienter – leder till exakt det som vi nu ser hända. Ni har haft makten i två år. Jag kan beskylla er för mycket men inte för saktfärdighet i ert agerande. Ni har genomfört stora reformer i väldig hastighet. Ni har haft makten i två år, ni har haft en oerhörd effekt på sjukvården i Stockholm, och effekterna blir precis de som jag tror att du och jag är överens om att vi inte vill se. Och du förnekar fortfarande problemet! Kan det inte tvärtom vara så att den politik som ni faktiskt för förvärrar problemet och att det vettigaste som ni som delar de här uppfattningarna kan göra nu är att ompröva den politiken och sluta att köra svensk sjukvård åt ett håll som vare sig du eller jag vill se?

Anförande nr 267

Landstingsrådet Andersson (c): När det gäller ökningen av antalet försäkringspatienter är det inte någon skillnad mellan hur det såg ut förra mandatperioden och hur det ser ut nu. Jag tror att det finns en eftersläpning i detta. Jag tror att antalet helprivata patienter, det vill säga de som av rädsla för att vården inte fungerar tecknar helt privata försäkringar av egna beskattade pengar, åtminstone inte ökar utan kanske snarare minskar. Det tyder utvecklingen för barnsjukhuset Martina på.

Anförande nr 268

Olov Lindquist (fp): Herr ordförande! Det känns lite konstigt att debattera just nu eftersom ett hot om minoritetsåterremiss hänger i luften. Men vi får väl ta det i sinom tid.

För några månader sedan kom en första utvärdering av Vårdval Stockholm. Den visar att reformen har blivit en stor framgång. Läkarbesöken har ökat med 13 procent. Primärvården har lyckats ta emot över 200 000 ytterligare patientbesök, varav många är nya patienter, som alltså inte har gjort kortbesök eller återbesök. Samtidigt har tillgängligheten ökat genom att flera mottagningar har öppnat. Detta har skett i hela länet och inte enbart i Stockholms innerstad, som oppositionen har försökt få det till.

Kritiken mot Vårdval Stockholm har ju också främst varit att systemet missgynnar socio-ekonomiskt svaga områden. Från majoritetens sida har vi därför försökt hitta åtgärder som förbättrar situationen för befolkningen i dessa områden. Det är då främst tre åtgärder som jag i det här sammanhanget vill peka på.

För det första: De fasta ersättningarna förändras. Vi reducerar åldersfaktorn betydligt genom att helt enkelt jämställa kategorin över 75 år med kategorin 65–74 år, vilket innebär en höjd fast ersättning för patienter över 65 år.

För det andra: Tolktidsersättningen höjs med 50 procent. Detta ger mer pengar till de husläkarmottagningar som har många invandrare. Eftersom det inte alltid är så lätt att få tag på tolk kommer vi nu också att godkänna tolkning via telefon eller webbkamera.

För det tredje: Taken inom hemsjukvården förändras. I nuvarande ersättningsmodell för hemsjukvård finns ett tak som reglerar hur många hemsjukvårdsbesök som ersätts. Dagens tak utgår från antalet patienter som är över 65 år. Men en del husläkarmottagningar har många patienter som behöver hemsjukvård och är yngre än 65 år. Dessa patienter tas då inte med i beräkningen av taket och deras husläkarmottagningar blir på detta sätt missgynnade. Från och med nu kommer dessa att tas med i beräkningen, vilket väntas gynna framför allt invandrartäta områden.

Jag utesluter inte att ytterligare förändringar behöver göras i vårdvalssystemet. Vi har bland annat givit förvaltningen i uppdrag att se över ett system som bygger på vårdtyngd.

I övrigt: Bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Förste vice ordföranden: Vi har fått ytterligare en begäran om att få utnyttja sin företrädesrätt som gruppleddare, nämligen från Birgitta Sevefjord.

Anförande nr 269

Landstingsrådet Sevefjord (v): Ordförande! Jag avvaktade ett slag med att biträda Socialdemokraternas förslag om återremiss därför att jag tänkte att det eventuellt skulle komma något nytt från majoriteten efter det att återremissen hade begärts. Men nu förstår jag att det inte kommer att göra det. I det läget är Vänsterpartiet villigt att biträda Socialdemokraternas förslag om återremiss för att hantera budgeten på ett helt korrekt sätt. Under gårdagens debatt påstod ju finanslandstingsrådet att majoriteten hade mer pengar till hälso- och sjukvården än vad vi har i oppositionen. Men så står det faktiskt inte i budgeten. Det här måste redas ut ordentligt.

Förste vice ordföranden: Samma rätt till företräde som gruppleddare har Lena-Maj Anding.

Anförande nr 270

Lena-Maj Anding (mp): Jag kan meddela att vår grupp också har diskuterat det märkliga som hände i går. Vi känner att vi behöver ha ett berett ärende när det gäller hälso- och sjukvårdsnämndens budget. Det innebär kanske en högre ram än vad den budget som ligger på fullmäktiges bord här i dag ger vid handen. Vi biträder också återremissyrkandet, så att landstingsstyrelsen i så fall kan bereda ärendet med en högre ram än vad som föreligger i dag.

Förste vice ordföranden: Någon av de andra gruppleddarna som vill använda sin företrädesrätt? Det finns fortfarande tid. Avsikten är att vi fullföljer debatten fram till beslut på hälso- och sjukvårdssidan. Sedan gör vi en ajournering för att konferera lite grann med gruppleddarna om fortsättningen på dagen.

Anförande nr 271

Pia Ortiz-Venegas (v): Jag ska börja med att fråga varför Olov Lindquist inte nämner någonting om läget i Nynäshamn. Det är ju trots allt Olov som är ansvarig för den delen av primärvården.

Vi har i dag hört Birgitta Rydberg prata sig varm om hur viktigt det är att själv få välja en fast läkarkontakt. Hon har till och med nämnt fast sköterskekontakt. Det är någonting väldigt nytt. Det har vi inte hört eller sett att det finns i vårdvalet tidigare. Men vad hon också har påstått är att möjligheten att välja läkare bara fanns på papperet i det gamla systemet. Men i Vårdval finns minsann det här valet i verkligheten!

Då skulle jag vilja fråga Birgitta hur det kommer sig att det ser ut som det gör i Nynäshamn. Där har vårdvalet i stället lett till att den landstingsdrivna vårdcentral som fanns och den landstingsdrivna primärvården har avauktoriserat sig själv medan två privata vårdgivare, som nu driver hela den primärvård som erbjuds Nynäshamnsborna, vägrar sina patienter att välja läkare. I en seniorenkät som gjordes nyligen bland personer som var från 75 år och uppåt svarade man i Nynäshamn att bara 29 procent av de äldre har en fast läkarkontakt. 21 procent av de äldre i Nynäshamn anser sig ha tillgång till den vård de behöver.

Och det blir värre än så. De två privata vårdgivare som finns i Nynäshamn vägrar dessutom sammanboende och familjer att lista sig hos samma läkare. De delar nämligen in sina patienter efter adress eller, som Nynäs Vård gör, efter födelsedatum. Äldre par som bor tillsammans har inte ens möjlighet att komma till samma läkare. Därför skulle jag vilja fråga Filippa, som pratade sig varm om sjuka barn och barnfamiljer i början av dagen: Vilken kvalitet erbjuder du Nynäshamns barnfamiljer när de har sjuka barn och inte ens får ha samma läkare inom familjen?

Anförande nr 272

Åke Askén (mp): Ordförande, ledamöter! Nu fick vi ny information om Vårdval Stockholm. Det förstärker faktiskt intrycket av att den valfriheten mest är en valfrihet för vårdgivarna, inte särskilt mycket för patienterna. För dem har vi haft valfrihet förut. Det här är lite konstigt.

Konstigt är också historien med de eventuella 400 miljonerna. Jag tycker att finanslandstingsrådet åtminstone kunde bekräfta om det är 400 miljoner, och om det är 400 miljoner under hela treårsperioden eller 400 miljoner nästa år, och hur mycket det i så fall är nästnästa år och så vidare. Inför den omröstning som kommer att ske om återremissyrkandena vore det välgörande att få veta någonting om detta.

Egentligen tänkte jag ta upp någonting annat, nämligen patientsäkerheten, som för många faktiskt är en patientosäkerhet. Det är väl en gammal sanning att man ska försöka hålla sig borta från sjukhus så länge som möjligt. Om man måste söka läkare är det lugnare att gå till vårdcentralen. Sjukhusen är farliga platser.

Jag undrar om ni i alliansen har tappat greppet om patientsäkerheten och om det som händer på sjukhusen. Vi ser ju växande problem. Jag tänker på de mer eller mindre nya bakterierna – de flesta är ju inte så nya, men de har ökat väldigt starkt. Det är till exempel MRSA och andra som spelar roll när det gäller sjukhussjukan.

Den dåliga städningen på sjukhusen är ju en väldigt sorglig historia; vi får väl se hur pass utbredd den är. Det är bra att man tar tag i detta nu äntligen. Men jag ser en helhetsbild där även andra saker ingår. Det är inte bara inom sjukvården som vi har problem. Det händer även inom SL att man inte har kontroll på entreprenörerna och inte vet vad de gör – det är så med städningen på sjukhusen; det är ingen som har kontrollerat. Det är ju entreprenörernas ansvar, säger man och så lutar man sig bakåt. Entreprenörerna tycker naturligtvis att det är jättebra att de inte behöver göra något speciellt eftersom det inte är någon som kontrollerar dem. De ska kontrollera sig själva, men det gör de ju inte, och tiderna är för korta, och det blir mer och mer bakterier. Det gör att det blir så farligt att befinna sig på sjukhus.

Sedan har vi vårdcentralerna. Där har man i alliansen tydligen inte heller kontroll över vad som händer. Vi får läsa i medierna, senast i morse, hur dåligt det är med telefontillgängligheten till vårdcentralerna. Det kommer tydligen också som en överraskning. Det kanske

faktiskt inte är en överraskning att det gör det – det duggar ju av överraskningar via medierna.

Det måste vara ett systemfel i landstingets information när vi som politiker liksom medborgarna får höra om de där tråkiga sakerna nästan bara via medier. Jag kan ta produktionsutskottet som exempel. Där är det väldigt ont om tid hela tiden. Det är mycket information vi får, men det är mycket ganska ovidkommande information. Viktiga saker får vi som politiker inte veta förrän kanske nästa morgon när vi slår på radion eller öppnar en tidning. Det här tycker jag att landstinget borde bli bättre på – interninformation. Det är inte rimligt att man inte berättar för oss som politiker vad som händer. Jag tror inte att detta är någon organiserad mörkläggning, men det är väldigt mycket som vi inte får veta. Jag vill gärna höra från något av landstingsråden på allianssidan vad ni egentligen tänker göra åt detta.

Men det är inte bara inom sjukvården som vi behöver bättre interninformation – det gäller nog över hela linjen. Vi måste bli bättre generellt sett på att informera både politiker och allmänhet om vad som händer. Det är bättre att vi får ta emot överraskningarna tidigt än att vi får dem i vrångstrupen med morgonkaffet.

Bifall till Miljöpartiets budgetförslag!

Förste vice ordföranden: Innan vi går vidare på talarlistan är det ytterligare två av gruppledarna som har begärt att få använda sin företrädesrätt. Det är dels Catharina Elmsäter-Svärd, dels Birgitta Rydberg.

Anförande nr 273

Landstingsrådet Elmsäter-Svärd (m): Herr ordförande och fullmäktige! Jag har ju yttranderätt men inte yrkanderätt. Därför begär både jag och Birgitta Rydberg ordet.

Låt mig bara först konstatera att det som vi hörde tidigare från Ingela Nylund Watz, att sjukhusen nu skulle revoltera mot vårt budgetförslag, rimmar väldigt illa med verkligheten. Den så kallade revolten har snarare visat på ett stort samförstånd i de samtal och förhandlingar som vi nu har fört när det gäller de kommande tre åren. Vi har historiskt tidiga avtal. Aldrig någonsin i historien i närtid har vi lyckats landa avtalen före årsskiftet. Det brukar snarare ske långt in på det kommande året. Det är möjligt att oppositionen tycker att det är tråkigt, men vi tycker att det är bra.

När vi nu vill satsa dessa hundratals miljoner mer på sjukvården i Stockholms län för att få bort vårdköerna – jag har ändå tolkat det så att vi alla är helt överens om att de ska bort – så konstrar Socialdemokraterna och deras stödpartier. Det är problemet. Det kommer varken att gynna patienter, sjukvård eller skattebetalare.

Men nu finns det ett yrkande om återremiss som troligtvis kommer att stödjas av samtliga tre partier i oppositionen. Då blir det en minoritetsåterremiss, och till det har vi att förhålla oss. I den delen, herr ordförande, skulle jag vilja att Birgitta Rydberg, en person som har yrkanderätt, får komplettera mitt anförande.

Förste vice ordföranden: Catharina Elmsäter-Svärd har nu använt sin företrädesrätt. Jag tillät tidigare en replik på Ingela Nylund Watz när hon använde sin företrädesrätt. Nu har Dag Larsson begärt replik på Catharina Elmsäter-Svärds inlägg.

Den regel vi har när det gäller replikskiften är att det finns en rätt att begära replik. Jag tillät en replik för Catharina Elmsäter-Svärd i den förra omgången när Ingela Nylund Watz använde sin företrädesrätt. Det är min utgångspunkt. Men eftersom Dag Larsson tycks acceptera att avvakta lämnar jag nu ordet till Birgitta Rydberg.

Anförande nr 274

Landstingsrådet Rydberg (fp): Jag har begärt ordet i ordningsfrågan. Vi har förstätt att det här återremissyrkandet kommer att ställas under proposition. Det har yrkats bifall till det från den samlade oppositionen. Därför yrkar jag för hela alliansens del att fullmäktige nu avbryter överläggningarna och tar ställning till om budgeten ska återremitteras.

Aldrig i historisk tid har förhandlingarna om sjukhusen varit färdiga i god tid före budgetmötet. Snarare har det ofta handlat om månader efteråt. Det kanske är det som stör oppositionen. Men pengar till de avtal som är förhandlade finns under Koncernfinansiering. Annars hade inte de här avtalen slutförhandlats i måndags.

Den praktiska ordningen är att avtalen efter den här förhandlingen ska godkännas av avtalsparternas styrelser, det vill säga hälso- och sjukvårdsnämnden å ena sidan och respektive styrelse i produktionen å andra sidan, alltså sjukhusstyrelserna.

Jag tycker att det är djupt odemokratiskt av oppositionen att nu försöka förhindra att fullmäktige får fatta beslut om en budget som vi har debatterat hela dagen i går och i flera timmar i dag.

I det pressmeddelande som har gått ut påstås det lögnaktigt att sjukhusen har revolterat mot det borgerliga budgetförslaget och vägrat att anta budet. Så är naturligtvis inte fallet. I förhandlingar finns det aldrig någon färdig slutsumma, utan i en förhandling ger och tar parterna och sedan kommer man överens. Om man har kommit överens från början är det fråga om en anslagsfinansiering och inte en förhandling.

Vår slutsats från alliansen är att det inte är någon idé att vi fortsätter dagens överläggningar ytterligare utan vi yrkar att vi nu tar ställning i återremissfrågan. Om fullmäktige beslutar om en återremiss tycker vi att det är lämpligt att vi skiljs åt i dag.

Ordföranden: Någon ytterligare argumentering är väl inte meningsfull, utan vi måste gå vidare. Dag Larsson har fått en replik beviljad. Sedan vill jag att vi ajournerar oss så att jag och presidiet får tala med gruppledarna.

Anförande nr 275

Landstingsrådet Larsson (s): Jag vill för Socialdemokraternas räkning säga att vi inte begär återremiss av budgeten därför att vi tycker att det är roligt. Vi tycker inte att vi ska ha extrasammanträden för sammanträdenas skull. Det finns andra saker att göra här i tillvaron.

Jag vill faktiskt försöka förstå vad som står i budgeten och vad som ska gälla för landstingets förutsättningar framöver. I går meddelade finanslandstingsrådet helt plötsligt att det finns ytterligare nästan en halv miljard kronor till sjukvården. Då vill jag gärna se hur man får fram de pengarna.

Det vill jag gärna göra mot min bakgrund som landstingspolitiker. Jag har nämligen varit med om att man här i landstingsfullmäktige tidigare har behandlat budgetar på ett mycket, mycket lättvindigt sätt. Effekten har blivit stora underskott. Jag vill ha papperen på bordet.

Sedan är jag glad om man lyckas få fram mer pengar till sjukvården. Det behövs – det ska gudarna veta.

Ordföranden: Frågan är egentligen när vi ska stoppa förhandlingarna för att besluta om vi ska göra en återremiss eller inte. Antingen stoppar vi debatten nu, och då är det ett antal personer på talarlistan som inte får tala i dag – det är konsekvensen av detta – eller också gör vi det när hälso- och sjukvårdsblocket, som vi kallar det, är färdigdebatterat. Det är de två alternativ som står mot varandra. Jag skulle, som jag sade tidigare, vilja ha en

ajournering, för att prata med gruppledarna om konsekvenserna av de här två alternativen. Nu blir det alltså tio minuters ajournering.

Ajournering

Ordföranden: Fullmäktige återupptar förhandlingarna. Efter ajourneringen där gruppledarna och presidiet har träffats har vi klarat ut att det nu handlar om att avbryta förhandlingarna för att besluta om återremiss av budgetärendet eller inte. Då gäller det budgetärendet exklusive skattesatsen – det är viktigt att konstatera.

Om vi återremitterar budgeten innebär det att den inte kan komma tillbaka för beslut i landstingsfullmäktige förrän i december. Jag vill då läsa upp en paragraf i kommunallagen, nämligen 8 kap. 9 §, som lyder: "Om budgeten på grund av särskilda skäl inte kan fastställas före november månads utgång, skall fullmäktige ändå fastställa skattesatsen och, i förekommande fall, ... " vissa avgifter som vi inte har i landstinget. Det finns alltså detta undantag när det gäller återremissen, och vi är överens om det.

Jag kommer att ställa återremissyrkandet mot avslag. Det är tre partier som står bakom yrkandet, och det finns alltså förutsättningar för en minoritetsåterremiss.

Fullmäktige kan ändra skattesatsen i december. Att vi beslutar om den nu innebär alltså inte att vi inte kan ta ett nytt beslut om skattesatsen när vi återkommer i december och fastställer budgeten. Jag tackar Ingela Nylund Watz för det påpekandet.

Jag vill då läsa upp motiveringen från de tre partierna Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet till begäran om återremiss. Landstingsfullmäktige föreslås besluta

"att återremittera ärendet med hänvisning till att beredningen av ärendet visat sig ofullständig genom uppgifterna om att pågående avtalsförhandlingar med akutsjukhusen redan förts utifrån förutsättningen av andra tillskott till Hälso- och sjukvårdsnämnden än vad landstingsstyrelsen föreslagit landstingsfullmäktige att besluta.

Föredragande landstingsråd har via talarstolen meddelat fullmäktige att förhandlingar om avtal med akutsjukhusen kräver en annan ram till Hälso- och sjukvårdsnämnden än vad landstingsstyrelsens beredning givit vid handen. Det är viktigt att sjukvården ges en tillräcklig ekonomisk ram och att landstingsfullmäktige kan se att den är fullt finansierad. Den demokratiska processen kräver full transparens.

Den borgerliga majoriteten måste därför göra om landstingsstyrelsens beredning av budgeten och redovisa en ny realistisk ram för Hälso- och sjukvårdsnämnden som sjukhusen kan acceptera. Därför yrkar vi återremiss."

Anförande nr 276

Landstingsrådet Nyman (kd): Fru ordförande! Jag tycker att tilltaget att mitt i sjukvårdsdebatten yrka på återremiss är otillständigt. Eftersom motiven fanns i går under debatten borde yrkandet ha kunnat väckas i morse. Då skulle jag ha haft respekt för inläggen, men nu har jag det inte.

Jag befarar dessutom, fru ordförande, att detta bäddar för ytterligare konfrontation och ingenting annat, och det minsta det här landstinget behöver är ytterligare konfrontation.

Men som man bäddar får man ligga. Det är ett talesätt som jag tror kommer att hålla.

Därför hade jag gärna velat yrka avslag på återremissyrkandet, men gruppledarna har kommit överens om hanteringen, och därför lämnar jag frågan därhän. Men jag ville ha detta noterat till protokollet.

O r d f ö r a n d e n : Min utgångspunkt som ordförande har varit att vidare debatt i hälso- och sjukvårdsfrågan skulle skadas av att en återremiss skulle hänga över debatten, och jag har uppfattningen att gruppledarna också har tyckt så enhälligt. Därför har man från gruppledarnas sida varit överens om den bedömning som jag redogjorde för, att det är bra att – under de förutsättningar som råder, med det återremissyrkande som föreligger – avbryta debatten och ta prövningen av återremissyrkandet, vilket innebär att ett antal personer kan förmenas sin rätt att yttra sig i dag. Men vi kommer alltså tillbaka till frågan.

Anförande nr 277

L e n a - M a j A n d i n g (mp): Ordförande, landstingsledamöter! Det är viktigt att debatten kan fortsätta i december. Jag är då mån om att den tid som partierna nu har till godo förs över till den debatten, så att det inte blir några restriktioner i fråga om tiden. Vi har noterat att Miljöpartiet har 14 minuter 46 sekunder, och den tiden är vi rädd om.

O r d f ö r a n d e n : Vi har inte kommit fram till någon överenskommelse om detta, utan överenskommelsen är att när landstingsstyrelsen har fattat sitt beslut med anledning av återremissen blir det ett sammanträde med presidiet och gruppledarna där vi bestämmer spelreglerna för den fortsatta hanteringen av budgeten.

Förteckning över talare
(siffrorna avser anförandets nummer)

Landstingsrådet Elmsäter-Svärd (m) 8:1, 9, 11, 13, 15, 17, 19, 21, 24, 26, 28, 56, 260, 273
Landstingsrådet Nylund Watz (s) 8:2, 8, 10, 20, 22, 27, 29, 31, 33, 55, 259, 261
Landstingsrådet Rydberg (fp) 8:3, 30, 32, 35, 43, 45, 196, 210, 212, 219, 221, 223, 225, 227, 229, 244, 246, 274
Landstingsrådet Sevefjord (v) 8:4, 12, 14, 25, 38, 40, 197, 226, 228, 231, 233, 235, 237, 239, 269
Landstingsrådet Wigg (mp) 8:5, 16, 18, 23, 34, 36, 48, 57, 167, 192
Lidwall Pia (kd) 8:6, 199, 216, 236, 238, 255, 257
Gripenstam Tage (c) 8:7, 65, 71, 73, 77, 79
Sundström Jan Olov (m) 8:37, 39, 41
Landstingsrådet Larsson (s) 8:42, 44, 46, 195, 201, 203, 207, 209, 211, 213, 215, 217, 218, 220, 275
Landstingsrådet Wallhager (fp) 8:47, 248, 250
Magnusson Thomas (v) 8:49, 58, 169
Askensten Åke (mp) 8:50, 98, 128, 134, 272
Landstingsrådet Nyman (kd) 8:51, 262, 276
Chambay Christine (c) 8:52, 176
Lönnberg Anders (s) 8:53, 243, 245, 247
Anding Lena-Maj (mp) 8:54, 198, 205, 222, 224, 240, 270, 277
Landstingsrådet Wennerholm (m) 8:59, 67, 68, 108, 116, 118, 150, 158, 168
Landstingsrådet Dahlberg 8:60, 66, 69, 72, 74, 84, 87, 101, 145
Rohdin Lennart (fp) 8:61, 70, 121, 143, 148, 164
Roxby Cromvall Gunilla (v) 8:62, 81, 83, 129, 131
Blombäck Yvonne (mp) 8:63, 78, 80, 91, 93, 114, 119
Stefansson Jan (kd) 8:64, 82, 85, 149, 155
Launy Sverre (v) 8:75, 122, 147
Johansson Anders (s) 8:76, 107, 109, 111
Broberg Charlotte (m) 8:86, 88
Ullberg Erika (s) 8:89, 94, 96
Fare Stella (fp) 8:90, 92, 95, 97, 152
Strömdahl Jan (v) 8:99, 163
Kalderén Lennart (m) 8:100, 102
Sjölander Johan (s) 8:103, 105, 264, 266
Kronberg Fredrik (m) 8:104, 106
Kockum Peter (m) 8:110, 112, 113
Wikholm Nanna (s) 8:115, 117
Wrene Göran (s) 8:120
Gustafsson Georg (s) 8:123
Starbrink Anna (fp) 8:124, 126, 136
Sundman Björn (s) 8:125
Grufman Carl (m) 8:127, 130, 132
Kroon Leif (kd) 8:133, 135
Freimuth Mikael (m) 8:137, 144
Ryadal Urban (s) 8:138
Åkerhielm Caroline (fp) 8:139
Gunnarsson Vivianne (mp) 8:140, 146
Holmström Åke (kd) 8:141, 165
Skoglund Mats (v) 8:142
Kettner Anna (s) 8:151
Kedvall Maria (v) 8:153, 166
Sigurdsson Björn (mp) 8:154, 157, 159, 161
Carlsson Lars (c) 8:156
Salminen Lars-Erik (m) 8:160, 162
Ekdahl Wästberg Karin (fp) 8:170, 177, 182
Sladic Gizela (s) 8:171, 181, 183
Lindqvist Morgan (m) 8:172, 185, 187, 189, 191

Ezdani Khan Mohibul (v) 8:173
Boström Agnetha (mp) 8:174, 186, 188, 190
El Khoury Aram (kd) 8:175, 179
Jörnehed Håkan (v) 8:178, 249, 252, 254, 256
Sjödén Staffan (m) 8:180
von Malmborg Ingvar (mp) 8:184
Landstingsrådet Lundquist (m) 8:193, 242
Landstingsrådet Reinfeldt 8:194, 202, 204, 214, 230
Landstingsrådet Andersson (c) 8:200, 206, 208, 232, 234, 241, 265, 267
Yang Ing-Marie (mp) 8:251
Ljungberg Schött Marie (m) 8:253
Hansson Kajsa (c) 8:258
Helmerson Gunilla (m) 8:263
Lindquist Olov (fp) 8:268
Ortiz Vennegas Pia (v) 8:271